

Fragment of text on a leather strip at the top of the cover, likely a title or library label. The text is written in a dark ink on a light-colored, aged paper or parchment strip.

A diamond-shaped label with a red letter 'H' in the center, possibly indicating a library or collection. The letter is written in a stylized, medieval script.

1ste lib^s est gregorius de uideris

fol. 1.

Liber sci ludgeri

Ordinare eius clem^s succurre
minist^r

63

liber sci ludgeri de uideris

21

- Cap. i** Hæc que supra capitulari inuenerunda expressimus auctoritate canonica roborari oportet ex concilio meddensi quod factum fuit temporibus caroli iunioris anno domine incarnationis. DCCCXLV. v. kl. mt. Indict. VIII. Titulo decimo.
- Cap. ii** Qualiter minister episcopi iuxta se habere debeat. Ex eodem concilio. Titulo xi.
- iii** Ex capitulis sinodalibus caroli imperatoris titulo centesimo. Cap. iii.
- iiii** Quod arge postulandum sit ut episcopi tempore oportuno administrum sibi commissum vacare possint ex supra dicto et. Cap. iiii.
- v** Hæc episcopi propter suam quicquam negligant plebem sibi commissam ex eodem concilio.
- vi** De episcopis qui raro aut nunquam pro se ipsos plebes suas uisitant ex eodem concilio.
- vii** Ut episcopus ambulet per suam diocesim ex cl. brauensi. Quid lucos docere oportet.
- viii** Ut episcopus cum paucis suam parrochiam circueat ex concilio toletano. Cap. v. Cap. vi.
- iiiiii** Sicut episcopus explet requirunt ex eodem concilio.
- x** Ut episcopi suam diocesim uisitent ex capitulis sinodalibus caroli augusti.
- xi** Ut episcopus duos solidos tantum accipiat cum suam parrochiam circueat. Ex concilio brauensi. Cap. xi.
- xii** De episcopis qui non uisitant parrochias precium seruatiis requirunt. Ex concilio apud triburias habito temporibus.
- xiii** Ex capitulis sinodalibus karoli imperatoris. Titulo. xxi.
- xiiii** Ex eodem capitulari titulo. ciii. De imitate ecclesiarum.
- xv** Quod omnes basilice in potestate episcoporum sunt ex concilio aurelianensi. Cap. xiii.
- xvi** De parrochiis ex concilio calidonensi. Cap. xviii.
- xvii** Quales ministros episcopi in ciuitatibus. Relinquat. Ex capitulis caroli iunioris titulo. vii. pape.
- xviii** De tricennali papae seriptione. Ex epla. gelaui.
- xiiiiii** De rebus per triginta annos possessis. Ex capitulis.
- ludouici imperatoris Titulus. vii.
- Item eadem de inscriptione temporum. Cap. viii.
- Item decadem re.
- De colona.
- De consecranda etia ex concilio uormaensi.
- De libertate ecclesiarum ecclesiarum. Ex capitulis titulo. lxxxi.
- De termino ex eodem. Cap. cxvii.
- De nouis ecclesiis. Cap. lxxxvii.
- Item ex eodem. v.
- Item de manso ecclesie. Ex eodem. Cap. lxxviii.
- Item ex sinodo. Meldensi. Cap. lxxiii.
- Item de u. legio ecclesiarum.
- De ecclesiis et altaribus ambiguis. Cap. cxlv.

clxxviii	De eadē re de seora cōmuniōne unde sup̄	clm	Itē de clericis iuramentis.
clxxix	De p̄bri cōmune laico ad deserendū trudit	clx	Item unde supra
	exonct remisi.	clxi	Item de conuicio. Suf. t. maledictis.
clxxx	De laici ut in nulla p̄cio de baptizandis requi	clxii	Vnde supra. clxiii De cōtione.
	runtur exempla.	clxiii	De cōtione. t. rixis. atq. conuicis
clxxxii	Ut nemo pro sepultis quicquā exigit	clxiiii	Vnde sup̄ clxv Vnde sup̄
	exempla gregori pape.	clxv	De clauis & sup̄bis. clxvi Item.
clxxxiii	De eadē re exēit. meldense. Cap. lxxv.	clxvi	De murmurantib; clxvii Vnde sup̄.
clxxxiiii	De eadē re exēit. h̄modalib; titulo. cl. vi.	clxvii	De seduciosis clericis exconciit. toletano.
clxxxv	Itē de eadē re. Cap. xl. vi.	clxviii	Exēat. h̄rlendensi. clxviiii Vnde sup̄.
	Itē exēit. nammatensi.	clxx	Ex dicitur sc̄i ferreoli.
clxxxvi	Exconciitio. triburicensi	clxxi	Exconciitio. agatensi. clxxii Vnde sup̄.
clxxxvii	Itē ex eodem.	clxxii	In canonibus ap̄lorum.
clxxxviii	De infantib; mortuis p̄ negligentia non	clxxiii	Exēat. lib. i. titulo. lxx. x. ii.
	baptizatis ex penitentiā. Cap. xvii.	clxxiv	Exconciitio. meldense.
clxxxix	De eadē re. clxxx Itē vnde sup̄.	clxxv	De p̄s. p̄bri. aut. dicit. canes. adueniendi.
clxxxx	Laudacensi ne oblationes indomib; offe	clxxvi	De clericis tabernacul. ingrediunt. exēit.
	runtur. Ex conē. l.	clxxvii	laodicensi. Itē vnde sup̄.
clxxxxi	Vnde supra.	clxxviii	Ex dicitur. aug. unde supra.
clxxxxii	Quid non ubiq; sacrificiū sit offerendū	clxxx	Exconciitio. cartaginensi.
	Exēpla. analecti pape.	clxxxvi	De clericis qui iugulis cartagin.
clxxxxiii	De ebriosis clericis exconciit. agatensi.	clxxxvii	Exconciitio. elibertano.
clxxxxiiii	Itē de eadē re. sanctuosi. epi	clxxxviii	De eadem re. exconciit. toletano.
clxxxxv	De clericis ebrietate delictis.	clxxxix	Exconciitio. venetico.
clxxxxvi	De laicis ebriosis.	clxxxv	Exconciitio. agatensi.
clxxxxvii	Generalis sententia de omib; ebriosis ac	clxxxvi	Ex dicitur. benedicti.
	uolentis gerunt. p̄bri & eff̄. diaconi.	clxxxvii	Vt missa ante horam t̄ria. necte
clxxxxviii	Itē ex dicitur sc̄i benedicti.	clxxxviii	br̄it. exēpla. thelesphori. pp. clxxxviii
clx	Itē exēp. Titulo. clxxi.	clxxxviii	Vt sacramenta altaris auerius cele
clxi	Itē ex libro. iii. Cap. xxx. viii.		brentur. exconciit. africano.
clxii	Itē ex eodem cap. lxx. ii.	clxxxviiii	Exconciitio. laodicensi. clxxxviiii
clxiii	Itē exēp. libri. i. Cap. cxxx. viii.	clxxx	Vt epi plebs. adorationē. induc. sc̄tis
clxiv	In canone ap̄log. titulo. xl. ii.	clxxi	Exēit. nammatensi. ut nullus sacerdos
clxv	Ex penitentiā. Cap. x. viii.		solus. p̄sumat. missam. cantare.
clxvi	Ex canonibus.	clxxii	De p̄bri. qui celebrantes. missam. non
clxvii	Itē ex alii penitentiā. clxxiii . Item.		cōmunicant. exēit. ap̄lorum.
clxviii	De his qui eucharistiam. uolunt.	clxxiiii	Quid fideles. laici. cōmunicare. debeant
clxix	De clericis. Itē epulas. cantantib; excon		unde sup̄. Vnde sup̄.
clxx	ciitio. africano.	clxxv	Ex definitione. eccl̄asticę. dogmatū.
clxxi	Item ex eodem. clxxii Item eodem.		Itē. augustinus. ad ianuarium.
clxxii	Itē de clericis. male dicit.	clxxvi	De diligentia. corporis. dñi. exēpla. clem̄. pp.

Ex cap lib. i. cap. cxxxii.
 Item ex lib. ii. cap. xxx.
 Item ex cap lib. i. titulo. vi.
 Hepls antequam missa finiatur et ex exvi
 clesiam. Egrechatur ex cat analetonse
 Item ex concil cartaginensi. cap. vii. ex xvii
 Laddies ut factanū mulieris non in ex xviii
 trocant ex concilio.
 Exepla leonis pape. ex xviii
 Item ex concilio. Rot.
 Ut omis pbr qui parvo etiam tona. ce
 auribulum eincensū habeat. unde sup.
 De predicatione pbrū. Ex cap lib. i. ce i
 lxxvi.
 Quid sit apbrs pdicandum. ce ii
 De incarnatione. ce iii
 Item ex eodem lib. itap. cl. iii.
 Item ex eodem cap. cl. xiii.
 Item ex cap. clx. Imontio. ce v
 Item ex libro. ii. cap. v. ad epōs ad ce vi
 Ex concilio naminatensi. ce vii
 Ex eodem cap. xviii. Tsup. ce viii
 Ut pbr curam habeat hospitiū unde ce viii
 Ex eodem cap.
 De aqua bene dicta. facienda exepla ce x
 alexandri. ce x. p.
 De eadem re ex sup dicto eccl. cap. v. ce xi
 De pbrs qui culpas peccantium reci ce xii
 tant. Eminus digne penitentes ad
 rec adducunt unde supra.
 Ex penitenciali.
 De pbrs qui a fidelib adpiandum ce xiii
 inuitantur. Unde sup. cap. xiii.
 De rixis & pugnis. ce xiiii
 De conuiuio pbrorum. ce xv
 De kl unde sup. cap. xvi. ce xvi
 De his quide nibis habentib Ex con ce xvii
 al cartaginens. ordinant.
 Ex cap lib. i. cap. cl. ce xviii
 Ex concil romsi. ce xviii
 De rotatib. Toblatione ex cl. ce xx

De usuris in canone apłorum. ce xxi
 Ex concilio niceno. ce xxii
 Ex concilio luodicensi. ce xxiii
 Exepla leonis pp. ce xxiiii
 Ut sub alieno nomine socius non ex
 creant clerici. Ex eadem epla. ce xxv
 Item ex e terra conensi. ce xxvi
 Ex e heli. ce xxvii
 Ex concilio cartaginensi. ce xxviii
 Ex eodem concilio. ce xxviiii
 Ex cap libri. ii. cap. xxxvi. ce xxx
 Ex concilio calcidonensi. ce xxxi
 Ex e maldensi. Cap. xl. viii. ce xxxii
 De his qui p pecunias fuerint ordinati ce xxxiii
 in canone apłō.
 Item ex calcidonensi. ce xxxiiii
 Exepla gelasi pap. ce xxxv. ce xxxvi
 Exepla ormside pap. ce xxxvii
 Ex concil maldense cap. xl. iii. ce xxxviii
 Quod minus sit etiam a lingua ex
 distis scī gregori. pp. ce xxxviii
 De pbrs in ecclal obtineant ce xli
 munera dem.
 Ex cap lib. i. De his sacerdotibus
 qui p pecunias, aliorū sacerdotū
 ecclal aut beneficia subripiunt
 t subuertunt. ce xli
 Itē ep. cap xli. Ex eodem. ce xli
 De ecclal qui untr coeredcll. ce xlii
 Ex eodem
 De eadem re. ex e triburensi. ce xliiii
 Ex e et quosup. ce xliiii
 Ut laici ecclal non tēant nec ce xliiii
 decimas accipiant. Ex eocit
 et. cap lxx. Itē ex eodem. ce xliiii
 Item ex eodem. ce xliiii
 De his qui ecclal deserunt
 in quib; pseruit & ad alul
 transeunt ex e. niceno. ce xliiii
 Ex e calcimensi cap. x. ce xliiii
 Item antio geno. ce l

celi Exdecretis calisti pape.
celii Exepla calisti pape.
celiii Exeodem epla.
celiiii De clericis qui p̄ficiuntur p̄ochius
 exconcilio calcadonensi.
celv Lib. i. cap. xxxvi. Ut amplius p̄br
 non habeat quā unam eccliam. exē.
celvi Exconcil. Hamnatensi.
 Excan. cartagin. s.
celvii Item ex cap. lib. i. titulo. cl.
celviii Exē. anno ceno.
celviiii Ex cap. lib. i. titulo. cl.
celix Item ex eodem.
celxi Ex sinodo meldonse.
celxii De baptismo & quo tēp̄ celebrandus
 sit in canone aploz. titulo. l.
celxiii Ex eodem.
celxiiii Qd̄ pascha & pentē. sit baptizandū
 exepla leonis pp̄.
celxv Exē. neocesanensi.
celxvi Ex cap. cartagin.
celxvii De baptizatis qui non confirmati mori
 untur. Exconcilio Helibertano.
celxviii De rebaptizatis ex cecilio Hilgdeni.
celxviiii Vnde supra. Exconcilio uuormac.
celxx Ex cecilio meldonse. cap. xl viii.
celxxi De fontibus sacris unde supra.
celxxii Exconcilio romensi.
celxxiii Ex cap. libri. ii.
celxxiiii Ex eodem cap. xl iiii.
celxxv De iunio letania maiore. Excon
 cilio mogociacensi.
celxxvi De ieiunio rogat. cel xxvii.
celxxvii De ieiunio. iiii. temporum. Excon
 cilio mogociacensi.
celxxviii Item de uigiliis sanctorum.
celxxviiii De iudicio ieiunio. Ex cecilio mogociac.
celxxx Exconcilio cargrensi.
celxxxi Item de eodem re.
celxxxii Itē ex cap. lib. i. cap. xl viii.
celxxxiii Quid sit usura.

celxxxiiii Item cap. cxxiii.
celxxxv Quid sensus sit. cel xxxvi. Itē cap. cxxv.
celxxxvii De confessione & penitencie.
celxxxviii De penitentib. Exconcilio africano.
celxxxviiii Ex cecilio agateni. cxi. Vnde supra.
celxxxv De dāna penitē exconcilio mogoci.
celxxxvi Qualiter suscipere debeant penitenti
 epi uel p̄br̄i ex p̄a romano.
celxxxviii Item post pauca.
celxxxv Ut nullus alius p̄sumat penitentiā
 dare. uel confessionem audire nisi
 epi aut p̄br̄i ex eodem. cel xxxvi. Item.
celxxxvii Item ex theodori archi epi. & bede
 p̄br̄i. Penitē ciali. cel xxxviii. Vnde sup.
celxxx Ordo addam penitē unde supra.
celxxxvi Exconcilio africano.
celxxxvii Exepla innocenti.
celxxxviii Exconcilio cartagin. cel xxxviii. x.
celxxxix Exconcilio cartagin.
celxxxxi Exconcilio arelatensi.
celxxxii Exepla leonis. p.
celxxxiii Exepla leonis pp̄. cel xxxiii. Ex eadē.
celxxxv Arelat. cel xxxviii. Ex dictis. sci gregori.
celxxxviii Exepla leonis. cel xxx. Ex cecilio toletano.
celxxxix Ex dictis sci basilii epi.
celxxxii Vnde sup. cel xxxiii. Ex dictis august.
celxxxiiii Vnde supra.
celxxxv Ut clerici non inter sint nuptiis.
 Exconcilio mogontiacensi.
celxxxvi De decretis martini pape.
celxxxvii De temporibus qui se contineri de
 bent coniugati ab uxorib. in con
 cilio helibertano.
celxxxviii De eadem re ex penitē.
celxxxviiii De quadg. Ineri debe.
celxxxix Quod ante communionem absti
celxxxxi De culogis ap̄br̄is dandam excon
 cilio nantensi.
celxxxii O R A T I O.
celxxxiii Prouidendū est autem nemice in
 caute defluant ut p̄br̄i cū sola

incedant. & sin triburiensi.
 Exconcilio mago censi. **cccxxiii**
 He clerici laicis induantur uestibus **cccxxv**
 ex concit quo supra. Scap. xli.
 Exconcit adrisphach inbaioario. **cccxxvi**
 Excap cartagin. Ineant. **cccxxvii**
 He pbr̄i p̄prium ecclesias obta. **cccxxviii**
 Qd non ubiq̄ sacrificium sit offerri. **cccxxviii**
 dum. ex epla anacleti.
 Vbi sit missa celebranda. ex concilio **Exl**
 Sca siluestri pp̄.
 Si decimis. iiii. fiant portiones exsi **Exli**
 nodo namnetansi.
 Si q̄s aut pbr̄ rem ecclē quocūq̄ **Exliii**
 ingenio alienare p̄ sumpserit. Ex
 concilio bracaraensi.
 Vt nulli p̄suli possessionem magna **cccxlvi**
 uel parua ecclē liceat in p̄prium
 alienare ex decretis summaci pp̄.
 Ex eodē. **cccxlvii** hē car. vi. **cccxlvii**
 Excap cartagin. **cccxlviii** Ex eodē **cccxlviii**
 Ex decretis marini pp̄. **cccxl**
 Exconcilio toletano. **ccccli**
 Exconcilio agateni. **cccclii**
 Ex eodem.
 Exconcilio agateni
 Ex eodem. Ex eodem.
 Ex eodem Ex eodem.
 Ex eodem concilio.
 De thesauris ecclesiasticis. ex cap
 lib. i. titulo.
 Ex lib. i. cap. xviii.
 De pretariis. ex cap ad belluacum
 titulo. xx i.
 Item ex eadem re. cap. xxii.
 I tē ex eodē **cccclxv** Ex eodem. **cccclxvi**
 De comutationib. Ex eodem cap. xxiii. **cccclxvii**
 Item ex cap. apud sanctum. **cccclxviii**
 Ex eodem. **cccclxviii** hē ex eodem. **cccclxx**
 I tē ex concilio Ad carisiacum. **cccclxxi**
 Die dominico Excap caroli. **cccclxxii**

Quid indomnica die possit liceat
 liceat ex eodem.
 Item **Item.**
 Excap. lib. i. cap. cxxxviii.
 Vt nullus ep̄s uel infra postas die
 dñe causam in iudicare presu
 mat. Exconcilio conense.
 De festiuitatib. anni ex cap lib. ii. xxii.
 Exconcilio arripach.
 De n̄stetendo genu indiebus festis
 exconcilio niceo.
 De sup mortuos cantē vnde supra.
 Vt nullus alterius seruu ordinare p̄
 sumat ex epla leonis pp̄.
 Ex c. mogaciaensi. cap. xxxvi.
 Ex epla innocenti pp̄.
 Exconcilio toletano.
 Item ex cap titulo. lxxxiiii.
 De seruo ordinacione. Ex eodē cap. lxxxii.
 De peculiari seruatorum.
 De peculiis ordinatorum.
 De ecclesiarum seruis
 De monasteriorum famulis
 Exemplar libertatis sup notatum.
 Exemplar libertatis
 Vnde supra. Vnde supra
 Ex pacto. Ex lege romano.
 Exconcilio triburiensi.
 Exconcilio neocesariensi de ordinat.
 Hod. ex c. cartaginensi.
 Ex epla felicis pp̄.
 Ex epla gelasii pp̄ de inlicitatis pbr̄is.
 Hee criminosi ad clerū admittantur.
 ut enim apl̄s manus nemini cito
 inposueris neq̄ communicaueris
 peccatis alienis ex c. de epla. cccx.
 De concilio aurelianensi.
 Ex c. meddensi. cap. lxiiii. De eadē rē
 De filis non legitimis
 Vt nullus alterius suscipiat cleri
 cum in can apl̄orum.

Ex decretis leonis pp.
De trans fugis clericis. Vnde sup.
Ex dictis sci basilii epi
Ut clerici cum episc. epi sui profi-
ciantur in can. ap. torum
Ex concilio antio. e.
Ex concilio calcidon.
Ex concilio agatensi.
Ex concilio calcidonensi.
Ex eodem concilio.
Vnde supra in can. ap. torum
Ex concilio Sardisensi. Vnde sup.
Ex concilio laodicensi.
Ex concilio melidensi. Cap. l.
Ex eodem concilio. Cap. li.
De clericis ex eodem.
Nicensi synodis hunc ordinem in-
epos infaciendis eplis conseruandi
esse instituit.
Grece littere.
Exemplar ex e. formate.
De ordinat. ex epla. gelasii pp.
Hec cuiuslibet ualitas seu pbrm seu
diaconum his preferre qui ante
iplos fuerint ordinati aliquis p-
sumat unde. ex. namnatensi.
Ex concilio melidensi.
Qualiter episc. ordinandus examine-
tur ex concilio cartagin.
Incipit liber Secundus.
Ex. rom. magensi. Vnde sup.
Iusiurandum synodale.
Reliqui ita iurent.
Post datum sacramtu iuratores
episc. alloquatur. Cap. i.
Post hec ita p ordinem interroget
Deinde interrogandum de adult-
riis. & fornicationibus.
De furto & sacrilegio.
De peurio. De falso testimonio.
De incantatorib. & sorti legis. Cap.
Lxxxviii.

De sanguinis & morticinis.
Cap. Hec que p ordinem adnotaui-
mus canonicis oportet roborari
decretis. De penitencia homicidarum
ex. triburiensi. / seruare.
Quid in primo anno obseruare debeat.
Quod in alius duobus annis debeat ob-
Quid in reliquis annis. iiii. debeat
obseruare.
Ex. e. Acirano. Ex. parisiensi.
Ex. de homicid. agatensi.
Ex. concil. namnatensi.
In eod. d. dicit. Ex. ant.
De ead. re. ex epla. rabiani ad heri-
baldum episc.
De ead. re. ex. uuormacensi.
De ead. re. ex. triburiensi. Ex. eod.
Ex. eod. cap. xx. De ead. re. Ex. eod.
Qui p fuda homine occiderit ppeni-
te. Ex. eod. Ex. eod.
Ex. concil. agatensi.
De parricidis & stricidis. Ex. e. mog.
Ite de parricidis. ex alio concilio
mogontii. Cap. xx.
Quod parricidis arma & cingula in-
dicat. Cap. lib. iii. cap. xvii.
De eo qui homine in ecclesia interfecerit
Ex. eod. libri. cap. xiiii.
Ex. eod. cap. xviii. De ictu.
Ex. e. triburiensi. Ex. eod.
Ex. e. Toletano.
Ex. e. Triburiensi. Ex. eod.
Ex. eod. ex. cap. ii. Ex. eod.
De ead. re. ex. cap. lib. ii. cap. xlviii.
De eo qui sacerdoti occiderit. Ex
concilio uuormacensi.
De ead. re. ex. e. mog. cap. xxiiii.
De eo qui pbrm de gradatim occi-
derit. Ex. eod. concilio.
De homicidis clericorum. ex. cap.
lib. iii. cap. xxv.

Expenitenc. Excodem.
 Exdict ferrandi diaconi.
 De his qui promihilo ducunt homi
 cidium in bello ppetratum expta
 rabani. ad heribaldum epm aut
 isidorensen de prelio ad fonta
 macum gesto. Expenit.
 De truncationib; membror. ex con
 cilio mogon cap. vi.
 Que debeat discretio ecclesiarum rec
 toribus esse neq; incondictam
 disciplinam subeat homicidu
 notum. *Sub. viii.*
 De parricidio ex lege theodosiana *lviii*
 De domina qui ancillam occide *lviiii*
 in exconcilio helib. *lviii*
 Ex lege theodosiana. *lx*
 Exconcilio mogontensi. *lxii*
 Expta rabani ad rembaldū cor
 Expenit. cap. xvii. *lxii*
 Exconcilio ancurano. *lxiii*
 Exconcilio hilar dorsi. *lxiiii*
 Exc heliberrano. *lxv* Expenit. *lxvi*
 Excodē. *lxvii* Exc. rotomacensi. *lxviii*
 Excodem. Janolib. v. cap. vi. *lxviii*
 De expositis infantib; lege theodosi *lxix*
 Excodem. Excodem.
 Exconcilio turonensi.
 De his qui uxores occidunt ex
 concil mobontē. *lxx*
 Excip lib. iii. cap. lxxxviii
 Excodem.
 Dupugna duorum qd nri cā
 pum appellant qd p in puta
 to adulterio solet exerti ex
 pli nicolai pp. ad caroli regē.
 Excip de parricidib; *lxxvii*. Excodē. *lxxx*
 De fadis coheris. *lxxxi*
 De femina qui uirū p maleficiū. *lxxxii*
 Exc. heliberrano. *lxxxii* Vnde sup. *lxxxiii*
 Ex lege romana pauli sentenci *lxxxvi*

arum. lib. v. *lxxxvii* Excodem.
 Qui hominem castrauerit Excodem. *lxxxviii*
 Vnde supra. *lxxxviii*
 Excodem leg. cap. xxiii. *xc* Excodē. *xc*
 De his qis pificiunt exconel brae. *xcii*
 Exc. mogontiae. *xciii*
 Exconel decade re tribur. *xciiii*
 Exconel mogontiae. *xcv* Excodē. *xcvi*
 Exc. mogont. *xcvii* Excodē. *xcviii*
 Ab hinc debite de ulatus & fornicationib; *xcviii*
 Exc. Toletano. *c*
 Expta innocenti pp. *ci*
 Exc. affricano heliberrano. *cii*
 Vnde sup. *ciii* Excodē. *ciii*
 Exdictis aug de sermone dñi. imonte. *civ*
 Excip lib. ii. cap. xliii. *cvi*
 Exdictis hieronimi de legumis euangis. *cvi*
 Expta nicolai pape.
 Exdictis basilii epī de eadem re.
 De his qui coniuges uid dimittunt *cx*
 Exconcilio agatensi. *cx* Exapit.
 Decade re expta nicolai pape ad *cxii*
 carolum regem.
 De ecclesiastico iudicio. *cxiii*
 Excip lib. ii. cap. xx. *cxiiii*
 Ut feminam de adulterio inculpatā *cxv*
 sicum marito debet inire legale
 subpotestati debet ad tempus resti
 tuti expta nicolai pp. *cxv*
 Ex lege romana constantinus *cxvi*
 imperator dicit.
 Exc. qd fuit factum ad uermeriā *cxvii*
 temporibus pippini regis.
 Excodē cap. vii. *cxviii*
 Excodē cap. viii. *cxviii* Excodē. *cxix*
 In lege romana. *cxxi* Vnde sup. *cxii*
 Excodem cap. xxiii. *cxxi*
 Decreto apud compendium. *cxxi*
 De uirgine uiolata. *cxxi*
 Ex lege romano *cxxy* Excodē. *cxxy*
 Exconcilio namnatensi. *cxxyii*

cc xxxi	Excodē cap. ccxxxii	Excodē	clxxxviii	Excap lib. iii. cxx	Excod cap. xvii
cc xxxii	Expent. ccxxxiii	Excodē	clxxxix	Item de incestis. ccc. aurelianensi	
cc xxxv	Ex. helibritano. ccxxxvi	Excodē ccl	clxxxi	Ex. ancirano. ccxiii	Ex. nicen.
cc xxxvii	Ex epla innocentii pape.		clxxxii	Ex. helib. ccxv	Ex. martimpp.
cc xxxviii	Ex. helibritano. ccxxxviii	Excodē.	clxxxiii	Ex. rabani epi ad heribal dū epi	
	Excodem concilio.		clxxxiiii	aut isidorensē.	
	Ex lege theodosiana. lib. viii.		clxxxv	Excodē clxxxviii vnde sup.	
clxii	De adulteris cccod lib. cap. iii.		clxxxvi	Item ccc. magv.	
clxiii	De martis accusantibus.		clxxxvii	Ex epla rabboni ad humbtū epi.	
clxiiii	Excodem clxv.	Excodem.	clxxxviii	Gregorius ad augustinū.	
clxv	Pauli sententiarum lib. ii.		clxxxix	Ex epla rabboni epi ad reinbaldū cor epi.	
clxvi	Exeadē clxviii	Vnde supra.	clxxx	Ex. triburiensi. cciii	Exeadē.
clxvii	Ex. helibritano. cl	Excodē	clxxxi	Excodē ccv	Excodē ccvi Excodē.
clxviii	Exconcilio cartagin.		clxxxii	Excodem ccviii	Excodē
clxi	Exempla sirien pape.		clxxxiii	Excodē ccx	Excodem.
clxii	Ex. ancir. clxiii	Excap lib.	clxxxiiii	Ex. aduormeria temporib. pippini.	
clxiii	Exconcilio meldensi.		clxxxv	Exeadem ccxiii	Excodē
clxiv	Excodē cap. lxv.		clxxxvi	Excodē ccxv	Exeadē.
clxv	Excodē. clxviii	Exconcilio melden.	clxxxvii	Excodē ccxvii	Excodē
clxvi	Ex epla sirien pp. supra.		clxxxviii	Excodē ccxviii	Excodē
clxvii	Exconsup dicto sup sirien pape		clxxxix	Excodē ccxxi	Excodē
clxviii	Ex epla gregori pape.	Ex epla.	clxxx	Excodē ccxxiii	Exeadem
clxix	De edo sacras simoethate fuerint		clxxxii	Ex. mogonē ccxxv	Excodē
clxx	Ex. Rotamagensi.		clxxxiii	Exconcilio ccxxvii	Excodē.
clxxi	Ex. mogv. cap. xv. clxvi	Excodē	clxxxiiii	Excodē ccxxviii	Item oritur
clxxii	Ex. spalensi. clxviii	Ex. cartagin.	clxxxv	Sacramentum de parentela.	
clxxiii	Ex epla innocentii pape.		clxxxvi	Item ceteri.	
clxxiiii	De scolarib. uiduis & sei moniabus ex		clxxxvii	Sacramentum de incestuosif.	
clxxv	concilio meldense.		clxxxviii	Inuocat ad iudicium.	
clxxvi	De uiduis. apls ait.		clxxxix	Iuramentum pre datum peniter de	
clxxvii	De eadē re nouellarū diuinito		clxxx	luxuria facta.	
clxxviii	nam. ex lege romano.		clxxxi	Ex. sinodo meldensi.	
clxxix	Vnde sup. clxxv	Ex. africano.	clxxxii	Exconcilio triburiensi.	
clxxx	Clasius clxxvii	Excodem.	clxxxiii	De morte manti & uxoris.	
clxxxi	Excodē concil clxxviii	Excodem.	clxxxiiii	Iuramentum uel inuocat.	
clxxxii	De concubinis epla leon.		clxxxv	Iuramentū de recēlit.	
clxxxiii	Excodē clxxxii	Exeadē.	clxxxvi	Femina sic iur.	
clxxxiiii	De incestuosif. Ex. helerdensi.		clxxxvii	Ex epla rabboni.	
clxxxv	Ex. agatensi. clxxxv	Ex. romano.	clxxxviii	Ex. aduormeriam.	
clxxxvi	Ex. adēfluentis carol ad ludouicū.		clxxxix	Excodem	
clxxxvii	Excap lib. i. cap. xcvi.		clxxx	Exconcilio triburiensi.	

De duerfarum psonarū fornicatione	cc. xlv	Ex dict. ccc. viii	Ad hinc pūrio.	ccc. vi
Expen romano		Itē ccc. viii	Itē ccc. xii	ccc. xii
De sordidatione.	cccl. vii	Ex eodem. ccc. xv	Ex lib. iii.	ccc. xvi
De onstris abstinentis.	cccl. viii	Exē mēdensi. ccc. xvii	Ex eodem.	ccc. xviii
De emuli tribus.	cccl. viii	Exēt adpistis. ccc. xviii	Exē apd medardu.	ccc. xix
De inlecebrosa amplexu.	cccl.	Itē. ccc. xxi	Exē aurdiani.	ccc. xxi
De clericeis	cccli	Exē hilerdensi.		ccc. xxii
De quadrupedū. ccl. ii	Itē.	Ex dictis hieronimi. ccc. xxiii	De de pbrī	ccc. xxv
De sodomitis	cccl. iii	Expen. ut sup. ccc. xxvi	Ex eodē.	ccc. xxvii
Ex lib. i. Cap.	cccl. vi	Ex eodē. ccc. xxviii	Ex eodē. ccc. xxviii	ccc. xxix
Ex dictis basili.	cccl. vii	Ex eodem. ccc. xxxi	Ex eodem.	ccc. xxxiii
Ex dict. ysidori. ccl. viii	Vnde sup. ccl. viii	De falso testimonio. ccc. xxx. re	Vnde sup. ccc. xxx. re	
Ex lege theodosiana.	cccl. x	Ex eodē. ccc. xxxviii	Exē agat. ccl. x	Exē. ccl. xi
Ex conet vuormac.	cccl. xi	Exē cil. ccl. xii	Ex conet agat.	cccl. xii
Ex conet Oldēnsi.	cccl. xiii	Ex conet ccl. xiii	Exē agat. ccl. xv	Vnde sup. ccl. xvi
Ex cap. lib. iii.	cccl. xiiii	De eo qui hominē furtū fuerit	exēpla rabbam	ccc. lxvii
Ab hinc de furto. & rapina xpoi.	cccl. xv	adrimbaldū epm.		
Ex lege romano	cccl. xvi.	De eudē re. ex lege theodosi		cccl. xviii
Ex conet wolcano.	cccl. xvii.	De eudē re.		cccl. xviii.
Ex eodem. ccl. xviii.	Exēet agat.	Qui incantatorib; malefic		cccl.
Ex eodem.	cccl. xviii.	Exē bracaronsi.		cccli
Ex dictis hieronimi aditum.	cccl. xix	Ex dēret Gregori pape.		cccli
Augustini dicta.	cccl. xxi.	Exē cartaginensi. ccl. xii	Gregori pp.	cccl. xii
Itē augustinis. ccl. xxi	Ex cap.	Exē wt. ccl. xv	Exē romano.	cccl. vi
Ex penitenciali. ccl. xxiii	Ex eodem.	Ex eadē. ccl. xvii	Itē. ccl. xviii	Expen. ccl. xviii
De rapina & uolenti. ccl. xxvii	Ex eodē.	Ex eodē. ccl. x	Ex eodē. ccl. xi	Vnde sup. ccl. xii
Vnde sup. ccl. xxviii.	Anacleus.	Rabb. ccl. xii	Babban?	cccl. xii
Itē urban' pp.	cccl. xxix	Exē anquirēnsi. ccl. xv	Vnde sup.	cccl. xvi
In canonib; scriptū.	cccl. xxxv.	Ex dictis abrosii. ccl. xviii	Ex eodem.	cccl. xviii
Exē cil meloēnsi. ccl. xxxvi	Ex eodem.	Ex eodē. ccc. xl. viii	Ex eodē. ccl. lxi	De sanguine. ccl. lxxv
Ex eodem. ccl. xxxviii	Ex eodem.	Inē cartagin. ccl. xxvii	Exē agat.	cccl. xxviii.
Ex eodem. cc. xxi	Exēt adpistat.	Ex dictis ysidori. ccl. xxviii	De eadē re.	cccl. xxx
Exēt. ccc. xiiii	Exēt wolcano.	Exē ccl. xxi	Exē cart. ccl. xxii	De di iudicio. ccl. xxxiii.
Exē tribur.	cc. xcv	De oblationib; defitor. exē vāfēnsi.		cccl. xxxiiii
Exē apud suetionis.	cc. xcv	Ex eodē. ccl. xxxv	Exē agat. ccl. xxxvi	Ex eodē. ccl. xxxvii
Exē apd lauracū impago ande cauēdi	cc. xcvii	De morant. ccl. xxxviii	De cōmumone. Exē agat.	cccl. xxxviii
anno. dccc. xliii.	Ex eodem. ccc. xviii	Exē aureliat. cc. xxi	Exē agatēnsi.	ccc. xxi
Ex eodē. cap. iii. ccc. xviii	Vnde sup. ccc.	Exē. Roma mag. cc. xxi	De cōmun.	ccc. xxi
Exē triburēnsi.	ccc.	Isidorus. ccc. xxiii	Itē.	ccc. xxv
Exēpla thephēni. ccc.	Ex lege. ccc.	Ex dictis fructuosi epī.		ccc. xxvi
Ex eadē. ccc. iii	Ex cap. ccc. v	Exē antioēno. ccc. xxvii	Itē. ccc. xxviii	Exē. ccc. xxviii
Exēpla. ccc. ii	Ex lege theod.	Exē. cccc	Exē. cccc.	Exē. antioēno. cccc. ii

cccviii Qualit̄ ep̄s excomunicare infideles debeat
 unde rē. ccc. x. x. x. x.
 ccc. x. Allo cutio.
 ccc. xi. Ex communiē.
 ccc. xii. I tē alia excomunications allocutio.
 ccc. xiii. Excommunicatio.
 ccc. xiiii. I tē alia terribilior excomunicat̄.
 ccc. xv. Excomunicat̄ breuis.
 ccc. xvi. Qualit̄ ep̄s recēdit t̄ recipiat excomunicatū.
 ccc. xvii. Exē rotomaḡ.
 ccc. xviii. Vnde supra.
 ccc. xviiii. De penitencia de confessione de decimis. & de
 ebrietate. & de uomitu. p̄ eucharistiam in
 primo libello sup̄ expressū est exē turonensi.
 ccc. xix. Ex cap̄ lib. i. cap. cxvi.
 ccc. xx. Vnde supra.
 ccc. xxi. Cap̄ titulo. x.
 ccc. xxii. Exē ad palatū uernis.
 ccc. xxiii. Vnde supra.
 ccc. xxv. Exē ad sem̄ melardū.
 ccc. xxvi. Exē caroli un̄. & lothari ad ualemanas cap. x.
 ccc. xxvii. Vnde supra.
 ccc. xxviii. Ex cap̄ ad pistas.
 ccc. xxviiii. Ex cap̄ lib. iii. cap.
 ccc. xxx. Exē calcedonensi
 ccc. xxxi. Exē lib. i.
 ccc. xxxii. Exē ad pistas.
 ccc. xxxiii. Ex cap̄ lib. iii.
 ccc. xxxiiii. Exē namnatensi.
 ccc. xxxv. Ex eodem.
 ccc. xxxvi. Ex penitencialem.
 ccc. xxxviii. De raptationis p̄cio. ccc. xli. Item.
 ccc. xliii. De raptatione unius anni.
 ccc. xliiii. De p̄ctio unius.
 ccc. xlv. I tē de raptatione unius die.
 ccc. xlv. I tē de uno anno.
 ccc. xlvii. Ex dictis sc̄i bonifacii ep̄i quom̄ possim̄ peni
 vii. annor̄ uno anno peni
 Ex cap. i. Ex eodem.
 Exē neoc. Exē ap̄lox.
 Ex eodem. Ex eodem.
 Exē laodic.

Exē toletano.
 Exē cartag.
 Exē auret.
 Ex epla innocenti pap.
 Ex eodem.
 Vnde supra.
 Exē aurtlian̄.
 Exē aurtlian̄.
 De accusat̄.
 Exē ad sem̄ melardū de eadem re.
 Ex lib. vi. cap̄ karoli regis cap. xcvi.
 Exē aurtlianensi cap. viii. de uaria uoca
 tione sacerdotum.
 Exē rotomag.
 Ex rege parte. i. adamos ep̄m hurof.
 De odio in haret.
 Sc̄i paulus ap̄t̄s dic̄.
 Gregorius dicit.
 Sc̄i augustinus dicit.
 I tē gregori de odio.
 Gregori pap̄ de lapsis sacerdotib.
 Qd̄ in primo anno obseruari debeat.
 Qd̄ in duob. annis. alius debeat obseruari.
 Qd̄ in quinq. ann. debeat obseruari.
 Exē toletano. RR. xl.

de creta pape innocenti.

capitulum. xx.

Item que a po spiritualit nubi
et a sacerdote uelantur. si post
ea uel publice nupsent.
uel seclanculo corruerint. ncas
admit tendas esse ad agendam
penitentia. nisi uis uix e
rant demundo recesseru;

Sicuti de hominib. hec ratio cus
reart. ut que cuq. uiuente uiro
alteri nupsent. habeatur adul
teria nec ei agenda penitentie
licentia concedatur. nisi unus
ex his fuerit defunctus. quanto
magis illa tenenda est. que
ante immortalis seponso e uix
erat et postea ad humanas
nuptias transmigrant.

de decretis ppi innocenti. tit. xv.

De uero que necdu sacro uelanti
ne tacite. tamen in pposito uirgi
nali septe simulauerunt pmanere.
licet uelant n fuerint. si forte nup
serint. his agenda aliquanto tepr
penitentia est q sponsioei adno.

tenebat. Sicuti int homines
solet bone fidei e tractus nulla
ratione solui quanto magis ista
pollicitatio quacuq. pepigit
solui sine uindicta n poterit
nam si apls paulus que appposito
uiduitatis discesserant dixit eas
habere dapnatione q prima fide
irrita fecerant. quanto potius
uirgines que priores pmissionis
fide frangere sunt conati.

In con. auelatensi. cap. vii.

Scriptu est de his qui penitentia
uiolant. Alio uero qui susceptam
penitentia. religioneq. supfes
sionis obliti ad secularia rela
buntur placuit eos ac omunione
suspendi. & ab omniu catholicor
e uiuis separari. **Q**d si post int
dictu eu & quisq. presupserit
manducare. & ipse comunione
priuetur. *de secularibus.*

Ad penitentia se condentib.
& rursu preuaricantib. similitq.
de uidu is se uelantib. In e et.
toletano. cap. v. scriptum est.

Quicumq; ex secularib. acci-
pientes penitentia se toronder
& rursum preuariantes laici ef-
fectus sunt comprehensi ab episcopo
ad penitentiam ex qua recesserunt
reuocent. **¶** Si aliqui p peniten-
tia irreuocabiles sunt. nec ad mo-
niti reuertuntur. postea coram
ecclia anathematis sententia
continentur. **¶** Non aliter quam hu-
quide tonsi a parentib. fuerunt
et postea habitum secularem super
idem a sacerdote comprehensi ad cul-
tam religionis. acta prius peniten-
tia reuocent. **¶** Si reuerti non possunt.
ut apostate anathematis senten-
tia subiciantur. **¶** Que forma ser-
uabit etiam in uidiuis uirginibus
feminis. que scimoniale habitum
induerunt. & postea aut ueste mu-
tauerunt. aut nuptias transierunt.
¶ *ecclie nicolai cap. v.*
¶ Quod interrogastis de femina
que post obitum mariti sui uelamen
sacrum. super caput suum inposuit.
& finxit se sub eodem uelamine

scimoniale femina esse. postea
uero ad nuptias rediit. Bonum
mihi uidetur quia p hinc in ec-
clesiasticam regulam conturbare
uoluit. & non legitime in uoto suo
p mansit. ut penitentiam agat
de inlusionem nefanda & uenerat
ad id quod spondit. et sacro minist-
terio inchoauit. **¶** Nam si consen-
serimus quod omnia sacramenta eccle-
siastica. quisq; putat uult fingat
et non uere faciat. omnis ordo ecclesial-
ticus conturbatur. nec catholice
fidei uia consistunt. nec canones
sacrite obseruantur. **¶** Quid enim
p fuit simoni mago baptismum
sacrum fecte suscipere & in xpiani-
tate p mansurum se finxisse cup-
apostolus petrum frausei. de reeta.
quid sibi futurum esset p nuntiatur.
¶ Aut enim pecunia tua recusat in p-
dicatione. cor enim tuum non est
rectum coram deo. **¶** Penitentiam itaq;
age ab hac nequitia tua. & roga
domine si forte remittat tibi hanc
cogitacio cordis tui. infelle

enī amāritudinīs & obligatiōe
iniquitatis uideorē eē. ideo tales
ne si resipiscant spiritali gladio
peute recensemur. Non enī fals
spiritu scō mentiri sicuti ana
nas et saphua mentiti sunt et
statim perierunt. **Noticia.**

**Quid ep̄s. uel eius minister in sua
synodo diligent inquirere
debeant puicos publicos.
sive uillas. atq; parrochias
proprie diocesis.**

In primis inquirendum est in cui
sc̄i honore consecrata sit basil
ca. uel aquo fuerit consecrata.

Post hec ipsa ecclā circū spiciat.
Si bene sit coepta atq; camerata
& ne ibi columbe. t̄ alie aues
nidificent. propt̄ immundiciā
serpentis. Sive inportunatatis
inquietudinem.

Quomē tallo. sint signa ipsius ecclē.

**Si fenū. annona. aut tale aliquid
in ecclēsia mitatur.**

**Demde ad altare accedere opoe
ret. et comē plari qualia sunt**

indumenta eius quot noua et q̄
uetustia. et qualiter putida.

**Quomē tallo. Sint capse & cruces
cooperte. aut si diligēt recondi
te sint reliquie. in altari. aut si
ipse capseris. aut clauis munitus sit.**

CAP. V.

**Quomē tallo. Sit calix. et patena.
et si mundus sit. ab omī sorde. aut
ubi reponatur.**

CAP. VI.

**Si corporale. ex mundissimo. et ni
tidissimo linteo sit. & ubi re dāt.**

CAP. VII.

**Si locus sit in secretario. aut iuxta
altare p̄paratus. ubi aqua effundi
possit. quando hec abluunt et
suas ibi dependeat. ubi sacerdos
manus lauet. post p̄ceptionem
corporis & sanguinis dñi. & p̄bre
diaconus. aut subdiaconus. ubi primo
corporale lauet.**

CAP. VIII.

**Inquirendū. Si pixida semp̄ sit
sup altare cū sacra oblatione.
aduaticum infirmis.**

CAP. VIII.

**Si missalem plenariū. lectio
nariū. & amiphonariū abeat.
nam sine his missa p̄fecte n̄
celebratur.**

CAP. X.

- CAP. XI. Videndū etiā qđ alii libri ibisint et si bene sint recitati.
- CAP. XII. Quot et alia uestimenta sacerdotalia ibisint. et si sint nitida. aut in nitido loco collocentur.
- CAP. XIII. Requirendū de luminarib. ipsius ecclē. et quot ceterarios habeat.
- CAP. XIV. Inuestigandū. si habeat ipsa ecclā mansū habentē bono aria. xii. pter cimiteriū et curte ubi ecclā et domus pbr̄i cōtinetur. & si habeat mancipia quatuor.
- CAP. XV. Quot mansos habeat ingenuales. et quot seruales. aut acolaf. unde decima reddatur.
- CAP. XVI. Considerandū etiam. Si arriū ecclē sit sepe munitū. ne aliqua immundicia polluat. **De cura**
- CAP. XVII. **De conūfatione pbr̄i.** Inquirendum. Si pbr̄ cellā habeat iuxta ecclā. aut si suspiçiosa in circuitu hostiolasint.
- CAP. XVIII. Si suspiçiosus de aliqua femina sit aut in sua domo aliqua sub introductā habeat mulierem.
- CAP. XIX. Si iustitē infirmos. si eos reciliet. si eos unguat oleo scō. iuxta aptm. Si eos p̄pria manu cōmunicet. et n̄ p̄que libet laico aut femine ad deferendū infirmo. qđ nefas est.
- CAP. XX. Si pro baptizandis infantibus. aut infirmis reciliandis uel mortuis sepeliendis. p̄mum. uel minus exigat.
- CAP. XXI. Illud sup̄ om̄a p̄seruandū. si sine baptismo p̄neglegentiā pbr̄i aliquis infans in parrochia mortuus sit.
- CAP. XXII. Si p̄ domos extra ecclā missā canet.
- CAP. XXIII. Si sit ebriosus. et luxuriosus.
- CAP. XXIV. Si armiferat in seditione.
- CAP. XXV. Si canū aut auū iocis deseruat.
- CAP. XXVI. Si in tabernis bibat.
- CAP. XXVII. Si clericū habeat qui legat eplām uellectionē. et qui admissam respondeat. et cū eo salmos canet.
- CAP. XXVIII. Si nocturnis horis ad matutinas laudes p̄soluendas omnino nocte surgat.

Supprimā. terciā. sextā. nonā.
certo tēpore signo ecclē de
nunciet. et cursū debitum
decantet.

Simissarū sollempnia n̄ ante
horam tēciā celebrentur.

Si p̄br. qđ absit. post quā cybū
aut potū sup̄serit missā cele
brate p̄sumat.

Si turbulū habeat. & incensū
in sacrificio dñi offerat.

Suērbū dñi populo adnuntiet.

Si tēpore statuto idest circa
horā diei tēciā missā celebret
et post hęc usq; ad mediu diem
uiuēt ut hospitib; atq; adue
nientib; sine cessē fuerit possit
missā celebrare.

Sicutā pauperū. ac peregrinorū.
& orphanorū habeat eosq; iuxta
possibilitatē suā ad suū prandiu
inuitet.

Si aquā benedictā omnidie
dominico. Ante missarū sollemp
nia faciat inuase nitido. et
tanto ministerio conuenientia.

de qua populus instans eccliam
aspergatur.

Sicalicē aut patenā. t̄ uestimētū
sacerdotale aut librū p̄sumat
tabernario. t̄ negociatori in
uua dium dare.

Sixeniū t̄ quocūq; emalumtū
tēpore unmo detrimentū spi
ritale. a quo cūq; publice
peccante. uel incesuoso accipiat.
ut ep̄o et eī ministris peccatū
illius reticeat.

Si aliquē minus digne peniten
tē fauoris grā. aut familiarita
tis. aut cōsanguinitatis ad re
cōsolationē adducat. et ei
testimoniū reconciliationis
ferat.

Si quando ad annuē saruum
diem. tricesimū. septimū. t̄ t̄ciū.
alicui defuncti uocat⁹ fuerit.
sise inebriare p̄sumat. & p̄cari
in amore scōrū. t̄ ipsius anime
bibere. & alios ad bibendū cogere
t̄ se aliena p̄cacione ingurgi
tare. & plausus. et risus inē dno.

et turpia ioca et cantus inde
centes facere.

cap. l.

cap. xl.

Sinihil patrimonii habens
quando p̄fectus est addignitate
ecclesiasticā. postea emit p̄dia
cuius iuris sunt.

cap. li.

cap. lvi.

cap. lvi.

Si uisus exigat. & conductor
suis senioris existat.

cap. lvi.

cap. xlii.

Si missā cantat & n̄ cōmunicat.

cap. xliii.

Si feminā ad altare p̄mittit acce
dere. et q̄d non licet calicē dñi
tangere.

cap. lvi.

cap. lv.

cap. xliii.

Si pecuniā fuerit ordinatus
t̄ ipsā in qua cantat p̄cio obtinu
erit eccliam.

cap. lvi.

cap. xlv.

Si aliā ante habuerit eccliam.
et ea dimissā ad aliā questus
causā migrauerit.

cap. lvii.

cap. xlvi.

Si plures teneat ecclesias sine
aliorū p̄b̄roꝝ adiutorio.

cap. xlvii.

Si in altarij uis parrochia missā
cantat. absq; ep̄bri uoluntate.
et rogatu. *Recipit.*

cap. lviii.

cap. xlviii.

Si decimā ad alterū p̄tinentē.

cap. xlviii.

Si penitentē & inuitā carnē man
ducare et bibere uinū. nisi p̄o

cap. lviii.

ad p̄sentē elemosinā fecerit.

Si cartas scribat t̄ sui senioris con
ductor existat.

Si indifferētē baptizat.

Si n̄ habet fontes lapideos. si habe
at aliud uis ad hoc p̄paratū.
in quonib; aliud fiat.

Si orationē dominicā et symbolū
omnib; suis parrochianis insinua
tum habeat.

De lactaria maiore.

Derogationib;.

Si uiciniū quatuor tēporū
anni plebi omnimodis obseruan
t̄. annunti et.

Si feria quarta ante quadriage
simā plebē sibi cōmissā ad con
fessionē inuitet. et ei iuxta
qualitatē delicti penitentiam
inungat. n̄ ex eo de suo. sed fiat
in penitentiali scriptum est.

Si trib; tēporib; anni. id est nati
uitate dñi pascha et pentecosten. om̄s
fideles. ad cōmunionē corporis.
et sanguinis dñi accedere admonet.

Si illud etiā admonet quib; tē

porib; c uigati se abstinere debent
 a propriis uxorib;
Vt nullus clericus ad nuptias p̄gat. cap. l. x.
Side oblationib; que a populo offeruntur die dominica & dieb; festis expleta missa eulogias plebitribuat.
Sine stola & orario itinere incedat. cap. l. xii.
Si post ponens clericalia uestimenta laicalib; utat̄ indumentis. C. i. d. n.
Si aqua cum uino miscet̄ in sacris. cap. l. xiii.
Si expleta missa reliquū corporis et sanguinis dñi ipse p̄br cū timore et reuerentia sumat. & si diaconū aut subdiaconū n̄ habet. Ipse manu p̄p̄na calicē & patenam abluat atq; abstergat.
Si absq; alba aut cū illa alba quā in suis usus cotidie utitur missa cantare p̄sumat. T. portiones.
Side decimis quat tuoz fiant. cap. l. xiiii.
Si rem ecclē aut possessionē aut mancipiū uendere. cōmutare. aut quo cūq; ingenio alienare presumpserit.
Si diem dominicū et alias festiuos tates absq; opere seruili a uespera

in uespera celebrare doceat.
Si plebē admoneat ut in matris ecclē nequaquā cantent aut choros muliercule ducant. sed ecclē suam ingredienti uerbū dī cū silentio audiant.
Si carmina diabolica que sup mortuos nocturnis hōis ignobile uulgis cantare solet et cachinnos quos exercent. sub contestacione dī omnipotentis p̄hibeat.
Si offerentes instruat ut candelā que q̄d aliud ad altare deferre placuerit. ante missā. & ante quā euangeliū legatur offerant.
Quid sit a p̄sbituro
Requirendum.
Post quā hec om̄a diligent̄ inuestigata fuerit. t̄c ipse p̄br ab ep̄o. uel ep̄ uicario p̄cunctandus.
Si ex ingenuis parentib; sit natus aut ex seruili condicione.
Side eadē parrochia aut de alia natus. aut ordinatus.
Side eadem parrochia est inquirendū a quo ep̄o fuerit ordinatus.

cap. l. xxi.

cap. l. xxi.

cap. l. xxii.

cap. l. xxiii.

cap. l. xxiiii.

cap. l. xxv.

cap. l. xxvi.

- U ad quē locū pretitulatus. cap. LXXXIII.
- cap. LXXXVII. **S**i seruus est ostendat cartam libertatis. Ita uocant.
- cap. LXXXVIII. **S**ide alia parrochia ostendat literas cōmendatas quōs forma.
- S**i nulla parte corporis est imminut.
- S**i se ipsū abscidit. cap. LXXXIX.
- Post hoc demum tertio sibi cōmissio inquirendum est.** cap. LXXXVI.
- cap. LXXXVIII. **S**i expositionē simboli atq; orationis dominice iuxta traditionē ortho doxorū patrū penes se scriptā habeat & tam plenit̄ intellegat. & inde p̄dicando populū sibi cōmissū sedulo cap. LXXXVIII.
- instruat.
- cap. LXXX. **S**i orationes missarū p̄fationē quoq; canonis & eundē canonē bene intellegat. et memoriā ac distincte p̄ferre ualeat.
- cap. LXXXI. **S**i eptām & euangliū bene legere possit. atq; saltē ad litterā eius sensū manifestare.
- cap. LXXXII. **S**i sal mox̄ uerba et distinctio. cap. LXXXIII.
- nes regularit̄ ex corde cū canonicis ē suetudinaris p̄nunciare sciat.
- cap. LXXXIII. **S**i sermonē anathasi ep̄i de fide sc̄e trinitatis eius. in eū ē. q̄cūq; uult saluū ēē. memoriā teneat. & sensū illius intellegat. & uerb̄ cōmunib; enuntiare sciat.
- S**i exorcismos & orationes ad ea tricuminū faciendū ad fomen quoq; ē se candū. & reliquas p̄ces sup; masculū & femina pluralit̄ atq; singularit̄ distincte et rationabilē p̄ferre ualeat.
- S**i iulit̄ ordinē baptizandi ad succurrendum infirmis.
- O**rdinē quoq; reconciliandi iuxta modū sibi canonice reseruatū atq; unguendi infirmos orationes quoq; eidē necessitati cōpetentes. si bene sc̄a legere. aut memoriā trinitate.
- S**i iulit̄ ordinē et p̄ces in exequiis atq; agendis defunctorū.
- S**i memoriā teneat exorcismos. et benedictiones aque & salis.
- S**i cantū nocturnū. atq; diurnū nouerit.
- S**i cōpotū minorē. id est ep̄acal. con currentes. regulares. t̄rminos. paschales. & reliquos sc̄iat.
- S**i habeat martir̄ logiū ex quo certis dieb; natalicia sc̄orum. populo adnuntiā &

Sihabeat quadraginta omelias cap. x. c.
gregori. et eas studiose legat.
& intellegat.

Et sicat habere non potest. t cap. x. c. i.
sermone predicti doctoris de
septuaginta discipulis adno adp
dicandū nullis habeat et diligon
legat. & intellegat. et cognoscat
se adformā. *Lxx. discipulos. in
ministerium ecclesiastico esse
promotum.*

Sihabeat penitentiāle romanū cap. x. c. ii.
t archeodoro epō. aut aucterabili
pbro beda editū ut scdm qd̄ ibi
scriptū est. aut ut roget cōfessionē
aut confessio modū penitentie
imponat. *Hec que supra capi
tulatum inquirenda. expres
simus. auctoritate cano
nica roborari oportet.
ex concilio meldense. qd̄
factū fuit temporibus
caroli unioris. Anno dom̄e.
in carnationē. Dccc. xl. v.
v. kl̄. ixt. In die t̄.
viii. Titulo decimo.*

Vt canonū statuta sine p̄iudicio cap. i.
ab omnib; custodiant̄ et nemo in
actionib; t̄ iudiciis ecclesiasticis
suo sensu. sed eorū auctoritate
ducatur. in exponendis etiam
t̄ p̄dicandis diuinis scripturis
scorū catholicorū patrum & p
ba. ussimorū sensū quisq; sequat̄.
in quorū scriptis ut beatus dicit
hieronimus fidei ueritatis non
uacillat; *Quale ministeriū*

*ep̄s iuxta se habere debet
ta eodem. Et. Titulo. xi. mo.*

Cit quisq; ep̄s talem ^{ministeriū} uaria septo cap. ii.
uirib; habere deceret. qui iuxta
sincerissimū et purissimū sensū
catholicorū patrū fide & ob
seruatione mandatorū d̄. seu
& p̄dicationis doctrinā p̄bros
p̄biū assidue instruat. & informet.
Ne domus d̄i uiui que est eccl̄a.
Sine lucerna uerbi diuini rema
neat. sed et usq; talis existat
quē amor pecunie n̄ uexet.
Aut rep̄bi mores & cōuersatio
rep̄hensibilis cōceptibile reddat

hinc est qđ cū moyses querelam
inē spectudi deponeret non se
posse portare tantū onus qđ ei
fuerit impositū audiuit ad nō.
Congrega mihi septuaginta uiros
de seniorib. isrl. quos tu nosti qđ
senes populis ac magistri. &
auferā de spū moysi tradamq. eis
ut sustentent tecū onus populi. *cx.iii.*
& n̄ tu solus graueris. Quid inmo
ipse nisi sumū sacerdotium quid
in Lxx uiris nisi p̄bros accipimus.
Qđ autē dñs auferit de spū moysi
tradit q. eis. patenti ostendit. qđ
hi ab ep̄o in conspectudi uocati sūt
ut tecū onus populi sustentent.
Eademq. xp̄s debent sentire.
eadem uelle. & impartitū sibi
onere totis uirib. cooperari.
Hoc enī significat qđ non aliū.
sed eiusdē moysi sp̄m accipiunt.
lxxv. synodalib. caroli imper̄.
titulo centesimo tercio.

CAP. III.

CAP. III.

Epos itaq. monem. ut siue ple
siue p uicarios pabulū uerbi

CAP. V.

diuini sedulo populis adminis
trent quia ut ait beatus grego
rius. uā contrasē occulti iudicis
excitat sacerdos. si sine p̄dicatio
onis sonitu incedit. *Adarego*
postulandū sit. ut ep̄i tēpore
oportuno ad ministeriū sibi commissū
vacare possint ex sup̄ dicto et. cx.iii.

Vt regia magnificentia libero
rē libertatē ep̄s ad pagendū
in eorū parrochias ministeriū
p̄stet quā aeternus p̄p̄t diuersas
p̄urbationes habuissent. Ipsi
autē ep̄i concessū sibi ocium. n̄
in suas uoluptates sed in diuinū
& officiosū cūuertant negotiū.
Quatinus frudentes p̄dicatio
nib. correctioni. atq. confirma
tioni qđ aeternus p̄ parrochias
fuit neglectū. Solertē de cetero
sit emendatum. Ne ep̄i p̄p̄t suā
quietē negligant plebē sibi
commissā ex eodē concil.

Pro uidentū est ne ep̄i p̄p̄t suam
quietē ad remotiora loca sece
dentes. & suū ministeriū negle

gentes proprias deserant ciuitates.
Sed aut parrochias suas cum officii
efficacia circueant. aut cum religi-
one in suis ciuitatibus. canonicè
cum filiis suis degant. Presbiteros
etiam sibi commissos doctrina. casti-
tate. et sobrietate. atque hospitalitate.
secundum suum munusculum
ornari compellant.

**Decepti quinario aut nunquam per se
ipsos plebes suas uisitant ex eodem ecclesia**

Ut quorundam episcoporum re-
hensibilis immo dampnabilis est
etudo omnimodis corrigatur.
qui plebes sibi creditas aut raro
aut nunquam per se ipsos iuxta ordi-
nem euangelium et apostolicum.
atque ecclesiasticum uisitant eundem
dicat. Speculatore deditur do-
mum istam. et audies ex ore meo
uerbum. Et adnunciabis eis ex me.
et cetera quod diuinus sermo com-
pletur. **Ut episcopus ambulet per suam
diocesim ex eodem ecclesia**

Placuit omnibus episcopis atque conuenit
ut per singulas ecclesias et dioceses

ambulantes primum discutiant.
clericos. quomodo ordine bap-
tismi teneant et militarum. et qua-
liter quecumque officia in ecclesia per-
agant. Et si recte quidem inuenie-
runt dogmaticas. Sin autem minime.
docere debent ignaros et hoc omni-
modis precipere. ut sicut antiqui
canones iubent ante dies sex
baptismi ad purgationem exor-
cismus cathecumini currant.

In quos uiginti dies omnino cate-
cumini. Symbolum quod est credo
uidem. specialiter doceantur.

Quid laicos docere oportet.
ost qua ego suos clericos discusse-
runt. et docuerunt episcopi. alia die con-
uocata plebe ipsius ecclesie. doce-
ant illos ut errorem fugiant idolorum
et diuersa crimina. id est homici-
dium. adulterium. per iurium.
falsum testimonium et reliqua pec-
cata mortifera. et quod nolunt sibi
fieri. non faciunt alteri et ut
credant resurrectionem omnium
hominum. Et diem iudicii. In quo

unus quisq; scdm sua opera re-
cepturus sit. & sic post ea ep̄s
de eccl̄a illa pficiscit̄ ad aliam.
Vt ep̄s cū paucis suā parroechiam
circueat. *Ex eccl̄io toletano. cap. v.*

cap. viii.

Cum ep̄s suā diocesim uisitat nulli
p̄ multitudinem onerosus existat
nec unquā quinquagenariū
numerū currectionis excedat.
aut amplius quā una die p̄ unā
quāq; basilicā remorandi licen- *cap. xi.*
tiam habeat. Si uero ep̄s ex plere
nequuerit ex eodē eccl̄. *cap. vi.*

cap. viii.

Quod si ep̄s aut languore detent.
aut aliis occupationibus implicat.
id ex plere nequuerit. p̄bros
p̄babilis uite. aut diaconos
mitrat. qui reditus basilicarū
& reparaciones & ministrantium
uitā inquirent. Vt ep̄i suā dio-
cesim uisitent ex capitulis sine
dalibus. *Caroli augusti.*

cap. x.

Vt ep̄i circueant parroechias
sibi cōmissas & sibi inquirendi
fructū habeant. de incestis. de
parricidis. adulteris. & alia

mala que contraria sunt dō-
que xp̄iani deuitare debent.
& infra illorū parroechias eccle-
siarū quibus nēesse est emendan-
di curā habeant. Similit̄ tam
mās anob̄ in beneficiū dātis.

quā & aliorū sūmo fructu p̄uideant.

*Vt ep̄s duos solidos tantū acci-
piat cū suā parroechiā circueat
Ex eccl̄io bria caronensi. cap. xi.*

Placuit ut nullus ep̄s cū suā
diocesim uisitat p̄t honore cat-
hedre sue. id est duos solidos aliqd
aliud p̄ eccl̄as tollat. neq; t̄ciā
partē ex qua cūq; oblatione
populi in ecclesiis parroechi-
alibus requirit. Sed t̄cia illa part
plurimarū eccl̄e t̄ recuperati-
one seruet̄ & singulis annis
ep̄o exinde ratio fiat. Nam si
t̄ciā partē illā ep̄s tollat.
lum & t̄cia t̄cia abstulit
eccl̄e de xp̄is qui n̄ uisitat̄ paro-
echias p̄cū seruitutis requirit
Ex eccl̄io apud triburialibus habito
t̄ponibus. *Arnulfi regis. cap. xxvi.*

Selata est corā scāly dono CAP. XII.

querimonia plebū eo quod sūm quidā epī nolentes ad p̄dicandū t̄ confirmandū suas p̄amū parrochias circūire. quātam exigant t̄ mansiones quib; in p̄fectione uti debuerant alio p̄cio redimant qui parare debent. Que duplex infamia. & negligentia & auaricia. scē sidono horrore fuit magno. & fiatuerunt nequis penitus ultra exerceat id cupitatis ingemū sicut sollicitiores. Sunt epī desius gregib; uisitandis.

Exepl. sinodāt. Caroli imper. Titulo. XCIII.

Ne uero epī occasione p̄dicandi CAP. XIII. aut confirmandi oneri essent populis. anōb; admonstra pollicentur. Sede in cept hoc cauere uelle. eo tempore suum ministeriū inquantū facultas dat̄ ex equi his quib; p̄desse possit. n̄ quo eorū p̄fectio quantum in illis est sit inportunda t̄ onerosa.

Exepl. capitulari titulo. C. De immunitate ecclesiarum.

Denunciandū est omnib; scāmis CAP. XIV. sis nris ordinandū ut om̄s eccle. & p̄tri subimmunitate. & priuilegio & ordinatione. at q̄ dispositi me ep̄os singularū parrochiarū in quib; consistunt scdm auctoritatē canonicā p̄maneam.

Om̄s basilice in potestate ep̄os. sim ex eccl. aurelianensi. CAP. XV.

Om̄s basilice que p̄ diuersa loca CAP. XVI. construeresunt t̄ eodie construntur. placuit scdm priorum canonū regulam. ut in eis epī in cuius territorio posite sunt potestate consistunt. De parrochias. ex ecclio alleidonensi. CAP. XVII.

Singularū ecclesiarū rusticas CAP. XVIII. parrochias. t̄ possessiones. manere in concussio illis ep̄is. que eos retinere nescunt. & maxime si p̄ triennū eas absq; ui obtinentes sub dispensatione reuerunt. Q̄ summa triennū facta fuerit de his t̄ fiat al̄cāno

licere eis quise lesos afferunt.

apud scdm s. donu. punire certari.

Quales ministros epi meuitantib.

Relinquant. Ex cap. caroli.

lunonis titulo. VII.

cap. xvii.

Et quo epi quicunq. & suis comitibus,
ecclie & locis regni necessitatibus
occupati sunt. non ualent cuncta
soli prospicere que infra fines par
rochie illorum prepetantur.
Statuimus ut quocumq. cuiq. epi
apud ciuitate digrediantur
tales adiutores unusquisq. in sua
ciuitate relinquat. quibus omnia
prudenter in sua ciuitate
pagam. ut pauperes sanguine
xpi redempti. sepe meuitate p[re]sen
te inueniant a quo responsum
& consolatione accipiant. In uicis
aut & nullulis longe a ciuitate
remotis. consuetat unusquisq.
epi reuerendos & canonicos atq.
prudencia moru temperatos p[re]bros
quosdam uice superius statuta mo
deste pficiant. & ad quos alii p[re]bri
iuniores & minores ciuiti sua causa referant.

cap. xviii.

De tricennali pap[ae] scriptione

Exepla. Gelasii pape.

Illud etiam ad necesse placuit ut si quod
absit facultates ecclie necnon
& dioceses ab aliis quibus possident
epi uere sibi uindicerent quod tricen
nalis lex. conclusit quia & filioꝝ
noꝝ. principu ita emanauit
auctoritas ut ultra triginta
annos nulli liceat p[ro] id appellare
quod legu tempus excludit.

Dereb. p[er] triginta annos possessis.

Ex cap. Ludouici imperat[is] titul.

Vt derebus ecclesiaru. VII.

que ab eis p[er] triginta annoru spa
ciu sine ulla int[er]pellatione pos
sessis sunt testimonia n[on] recipiant.
Sed eo modo contineant sicut res
ad fidei dominicu p[er]tinentes con
tineri solent. **It[em] ex eode[m] de in
scriptione t[em]por[is]. Cap. VIII.**

cap. xv.

Si quis terra ab altero dixerit
uolenti sibi esse sublata. & euenit
priusquam triginta annoru co[m]ple
atur numerus. & rem cont[ra]ctam
occupata. et requirere potuerit.

repetentis partib. reformetur;
Ceterū siimpletis triginta annis
terra a quo cūq; p uasa fuisse
ducatur. & n̄ fuerit ante repeti
ta. nihil sibi reditū esse cognos
cat; & post ea pauca

Et quia om̄a ad quietē om̄iū. **CAP. XXVI.**
p̄tinentia. ex lege conuenit
prouideri. quas omnino casual
de quib; cūq; reb; que intra tri
ginta annos n̄ fuerint defuncte.
Nullo eas postmodū licebit
ordine cōmoueri. quia satis uni
cuiq; adrequirendū & recipien
dū qd ei debitū fuerit. sup̄ scripti
annorū numerus constat posse
sufficere. **Itē de eadē re.** **CAP. XXVII.**

Siquis colonū alienū in se sua
triginta annos habuerit. ac si
suū uindictet. Quis infra xxx.
annos in uentū fuerit ad domino.
cū filiis sibi debitis & omni pecu
lio reuocetur. Si uero mortuus
fuerit. p̄culū eius dominū reci
piat. **De colona.**

Colona uero si uiginti annis in alieno

dominio p̄manserit. a priori dño
non requiratur; colona due
partes agnationis sequantur.
Colona uero tertia pars. Nam
si agnatio infra uiginti annos
edita fuerit quando adhuc colo
na domino cōpetebat. repeten
tib; non negetur quia immoder
nis legib; est constitutū. Sane
nē separatio ē uiginti fiat. p̄cipim̄.
ut dominus coloni uicaria mu
liere cū agnatione partit̄e ei
non negetur. **De cōsecranda ecclā.**
Ex concilio Norwma censi.

Placuit quociens ab aliquo fidelū
ad cōsecrandas ecclesias ep̄s inui
tatur n̄ quasi ex debito mun̄ aliqd
ex suo uoto obtulerit n̄ respiciatur.
At tam̄ unusquisq; ep̄s meminerit
ut n̄ prius dedicerit ecclā nisi an
tra dotem basilicę & obsequium
iphul p̄donationē cartule cōfir
matū accipiat. Nam h̄leūis est
ista temeritas. si sine luminarib;
& sine substantiali sustentatio
ne eorū qui ibi dē seruiunt.

a fundatore p̄cipiat
sed si ipse aliqd quid

CAP. XXVIII.

quā sidomus priuata consecret.
ecclā. *De libertate ecclesiarum*
Ex ep̄. titul. LXXXI.

CAP. XXIII.

Sanctū est ut unicuique ecclē.
unus mansus integer absq; ullo
seruicio adtribuatur. & p̄bri in
eis constituti. Nonde decimis
neq; de oblationib; fidelium n̄ de
domib; neq; de agris. t̄ ortis
uata ecclā positis. neq; de p̄
scripto manso aliqd̄ seruicium
faciant p̄ter ecclesiasticum.
Et si aliqd̄ amplius habuerint
inde seniorib; suis debetū serui
ciū impendant. *De termino*
Ex eodē. CAP. C. X. VII.

CAP. XXV.

Vo terminū habeat unaqueq;
ecclā de quib; illis decimas re
cipiat. *De nouis ecclesiis.*
CAP. L. XXXVII.

CAP. XXVI.

Statutū est de nullis nouis. & ec
clesiis nouis. id est nouis. in eis
ē statutis. ut decime de ipsiis nullis
ad easdē ecclās conferantur.

Item ex eodē. CAP. V.

CAP. XXVII.

Qui cūq; uoluerit in sua p̄prietate.

ecclā edificare unā cū con
sensu. & uoluntate ep̄i uicinus
parto ecclā fuerit licentiam
habeat. ueruntam̄ omnino
p̄uidendū est ut alie ecclē
antiquiores p̄p̄t hanc occasi
onē. suā iusticiā aut decimā
non pdant. *Item*
De manso ecclē. Ex eodē. CAP.

De uno manso ad ecclā dato.
de quo aliqui homines contra
statuta sibi seruiciū exigunt.
quicūq; p̄ hac causā accusatus
fuerit. comes t̄missi hoc q̄d̄
de subtractū. p̄bri cū sua lege
restituere faciant. *Item ex h̄ n̄do.*
Meldense. CAP. LX. III.

CAP. XXVIII.

Vt scdm̄ canonicā auctoritatem.
& c̄stitutionē dñi imperatoris
ludq; iurici. de agro ecclesiastico
& manso a emancipis que ipse
in suis capitulis constituit. t̄ si
quilibet p̄ loco sepulture largit̄
fuerit ecclē. neq; de decem. et
& oblationib; fidelium que quā

pbm aliquē censū p̄soluere
cogat nec quisq; cuius libet
ordinis aut dignitatis exinde
que quā subtrahat et redibiti
onē quācūq; exgat tē poralē.

Quod si fecerit. cōmuniōne usq;
ad sanis factionē priuetur
& regia potestate hoc emendare
legalit̄ compellatur. Itē de priu

Vt ecclē antiquus legio ecclāriū.
constitu tē nec decimis ne ulla
possessione priuentur. ita ut
nouis oratoris tribuatur. **Decretis.**

Alarab. Ambigus. cap. c. l. v.

Vt ecclē altaria que ambigua
sunt de consecratione **Et secret.**
et supflua altaria destruuntur
de ecclā tribuant. **De honore**
ecclesiastico. cap. c. xl. ii.

Ut ep̄i preuideant que honore p̄bri
p̄ ecclē suis semorib. **Domnu.**
ecclēsiarū doctes ad ep̄m p̄uicant
lx. c. i. toletano. cap. viii.

Multi contra canonū cōstituta
sic ecclēsiarū quas edificauerunt
postulant consecrari ut dotem

quā ecclē contulerint censeant
ad ecclē ep̄i ordinationē non p̄tinere.

Et factū & imp̄teritū displicet
& infuturo p̄hibetur. Sed omnia
scdm consuetudinē ^{antiquā} ad ep̄i ordina
tionē & potestātē p̄tineant.

Debant restaurare & ep̄o obsequi.
Exhiben exceptā. Gelasii pape.

Q

uat tuor aut tam
dere diti quā de oblatione fide
liū. p̄ ut cuius libet ecclē facul
tas admittit. sic dudū rationa
biliter est decretū conuenit
fieri portiones. quarū unās sit
pontificis. altera clericorum.
pauperū tertia. quarta fabricis
applicanda. De quib. sicut sacer
dotis inter erit. Sic clericus ultra
delegatā sibi summa nihil insolē
lent nouerit expetendū. Ea u.
que ecclēsiasticis edificiis adtri
buta sunt. huic open ueraciter
p̄rogata. locorū. doceat instaura
tio manifesta scōrū. quia nefas est.
Si sacris edib. defuturis in lucerū
suum p̄sul inpendia his designata

¶ **cap. xxxv.**

conuertat. **Decade re excepta lipien pap**

Dere ditib. ecclē. t. oblatione fidelū
sola epō ex his una partio remittat.
**Due ecclesiasticis fabricis & erogati
oni peregrinorū & pauperū future.
ultima clericis p̄ singulorū meritis
diuidatur. De honore ecclē di.**

Excāp Sinodalib. titulo lxxviii.

cap. xxxvi.

Placuit nobis admonere ut unus
quisq. ep̄s uideat sup̄ suā parro
echiam. ut ecclā di suū habeat hono
rem. Simul & altaria sc̄dm suam
dignitatē uenerentur. & nisi dom̄
di. & altaria sacra p̄ uia camb.
& ut uasā sacra dō cū magna ue
neratione habeantur. & ut sacrifi
cia sc̄rificata. cū magna diligenti
a ab eis colligantur quid dignisunt.

lxx excāp Ludouici imp. cap. xl.

cap. xxxvii.

De opere t̄ restauracione.
ecclesiarū comes ut ep̄s siue abbas
una cū missio n̄ro quē ipsi sibi ad
hoc elegerint considerationē faci
ant ut unusquisq. eorū tantū inde
accipiat ad operandū & restaurandū.
quantū ipse dereb. ecclesiarū habere

cognoscat. Similit̄ & uas si n̄ndū
in cōmune tantū accipiant ope
ris quantū rerū ecclesiasticarū
habent. t̄ unus quisq.
p̄ se iuxta quantitātē quā ipse
tenet. Aut si inter eos conuenierit
ut p̄ opere faciēdo argentū donōt.
iuxta estimationē operis in argen
to p̄saluant. Cū quo p̄cio recte
ecclē ad p̄dictā restauracionem
operarios conducere & materiam
emere possit. & qui nonas et deci
mas dare neglexerit. Primūq. dē
illas cū lege sua restituat. insup
& bannū nr̄m soluat. ut ita castigat̄
caueat. ne se pius iterandō bene
ficiū amittat. **lxx excāp titula
ribus titulo. xxvii.**

De operib. in restauracione ecclesi
arū. siue in faciēdo siue in redi
mendo. ep̄sco palis potius sequat̄
uoluntas. nullatenus tam̄ rema
neat quā sicut & nob̄ sepe iussū
est hoc aut illud partib. eccliarū
p̄soluatur. & hoc omnib. notū sit
quia quicūq. negligent̄ exinde

egerit & corā nobis exinde ne-
glegens repletus fuerit. illud uolum^{us}
omnino ut subeat qđ uniu^{er}sū capi-
tulari debacere cōmuni ē sulto
fidelū n^{ost}rū ordinauimus. **LIII**
de locis dudū sacris ex eodē cap.

Delocis iam dudū sacris & nē spur- ^{cap. xxxviii.}
ticia fedatis. ut iuxta possibilita-
tē antiquū statū reformentur.

hē cap. iii. de ecclesiis ē structis

De ecclesiis destructis. **ex eodē** ^{cap. xl.}
ut epī & missi inquisitionē faci-
ant. utrū pneglegentiā. aut in-
possibilitatē destructe sint. & ubi
neglegentiā inuenta fuerit epī-
copali auctoritate emendare
cogatur. quicam restaurare de-
buerant. Si uero p impossibilitatē
corripit ut aut plures sint quā ne-
cesse sit. aut maioris magnitudinis
quā ut ex reb. ad eas p tinentib. re-
staurari possint. epī modū inue-
nat qualr congrue emendari
& consistere possint. **hē ex cap.**

fidonaliū. caroli uniuersū cap. lxi.

Serui ecclesiarū quib. cūq. potestatib. ^{cap. xl.}

subditi. unde melior ē suctudo
t deuotior cōmendatio. & cōpore
et uisione dom ni ludouici. t
certe dom ni karoli. Seuetiam
pippini non existat. Salte uiginti
dieb. in anno eidē ecclē adrefici-
endas ipsius ruinas absq. molestia
seruire sinantur. Ubi aut & am-
plior cōmendatio & melior con-
suetudo inde haberetur p hac nā
necessitudinis consideratione non
deadat. **hē ex cap. Ludouici**
admonitio ad epōs cap. v.

Ne uero ecclē p bns cōmisit inre- ^{cap. xlii.}
stauratione aut in luminarib.
iuxta possibilitatē rerū ab illis
neglegantur. uā nihil ominus
in uigilare debet solertia. Et sicut
alios p hiberis nede mansit ad ec-
clē luminaria datis aliqđ accipiat.
Sic & uos & uiri archidiaconi. deat dē
mansit nihil accipiendo. Alus ex-
emplū p beatit. Sed potius ad id qđ
datis sunt seruire ccedant. ut totū
sic dictū. in restauracione ecclēsiarū
& luminarib. uā auctoritate & stu-
dio cedere possit.

De decimis. cap. c. xl. ii.

cap. xl. iii.

Vt decime in potestate episcopi sint
qualiter a presbiteris distendantur.

De nouis & decimis. cap. xl. iii.

Vt qui ecclesiarum beneficia habent
nona & decima ex eis ecclesie cui
res sunt donent & quicquid bene-
ficium ad medietatem laborent
et de eorum portione proprio presbitero
decimas donent. **Quando ali-**

**quis nouale est laborauerit plus. ii.
§. iij. seu. iij. miliaria in saltu.**

cap. xl. iii.

Vt noualia rura que iuxta cultos
agros sunt ad ecclesiam antiquam
decimentur. Et si ultra miliaria
iij. et v. in saltu quolibet digna
persona aliquid nouale est laboraue-
rit. ibidemque cum consensu episcopi
ecclesiam construxerit. post con-
secrationem ecclesie preuideat presbiterum
eiusque conductu decem esse elabo-
rari decimas eadem ecclesie esse ferat.

De decimis ex eodem. cap. xl. xlv.

+ cap. xl. v.

Quod decimas post. . . .
creberrimas admonitiones &
predicationes sacerdotum dare

cap. xl. vii.

neglexerunt excommunicantur.
Iuramento uero eos constringi
nolumus. propter periculum peccati.

De nouis & decimis ex eodem.

Sed nonis quidem & decimis. . . .
unde & gentes nostras & nos fre-
quenter & in diuersis placitis
admonitione fecimus & capitu-
laria nostra qualiter hec obser-
uentur ordinauimus. uolumus
atque iubemus. ut de omni
collaboratu. & de uino & feno
fideliter & pleniter ab omnibus
noua & decima persoluantur. De
nitrimine uero persoluitur sicut
actenus consuetudo fuit. ab
omnibus obseruetur. Si quis
tam episcopus fuerit qui argentum
pro hoc accipere uelit. In sua
maneat potestate iuxta quod
illi qui hoc persolvere debent.
conuenierit. **De nouis & de-
cimis. cap. v. libro v.**

+ cap. xl. vii.

Sed his qui nonas & decimas iam per
multos annos. aut ex parte aut
ex toto dare neglexerunt uolumus.

ut pmissos nros constringantur
ut sedm consuetudine prioris
soluant unius anni nona & deci
ma cū sua lege & insup bannum
nrm. & hoc eis denuntietur.

q̄ quicūq; hanc negligentiam
intrauerit. beneficū unde hec
nona & decima p̄solui debuit.
amissurū sese fiat **lit̄e decaderē. cap̄ vi.**

Quicūq; decimā abstulit decetā ^{cap̄ xl viii.}
ad quā p̄iusticiā debet dari & cā
p̄sumptiosē. & p̄t munerā aut a
municia. t̄ alia quā libet occasione
ad alterā eccl̄am dederit a comite
t̄ amissionis distingatur ut eūde
decime quantitatē cū sua lege
restituat **lit̄e decaderē. vii. cap̄**

Sed decimis quas dare populus ^{cap̄ xl viii.}
n̄ uult. nisi q̄o libet modo ab eo
redimant. ab ep̄is p̄hibendū est
ne fiat. Et si quis contēptor fuerit
inuentus ut nec ep̄m. nec comitē
audire uelit. Si n̄ homo fuerit
ad p̄sentia m̄am uentre cōpellat̄.
ceteri uero distingantur ut in
una eccl̄e restituant. q̄ uoluntarie

dare neglexerunt. **lit̄e decaderē. cap̄ l.**

De illis agris dominicatos p̄t ea
neglexerunt excolere. ut nona
& decima exinde n̄ p̄soluant. &
alienas terras ad excolendū p̄t
hoc accip̄. uolumus ut de trib ann
ipsā annonā cū sua lege p̄soluant.
& si quis contēptor aut comitis
aut missorū nros p̄t hoc ex
titerit sub fide uisitorū. ad pala
tium uenire cōpellatur. **lit̄e / lxxii**
decaderē ex eccl̄a mieldense cap̄. cap̄ l. i.

Hiqui ex rebus ecclesiasticis nonas
& decimas p̄soluere & iarta
recta eccl̄e sedm antiquā auc
toritatē & cōsuetudinē restituit
debent. & hoc n̄ solū neglegunt.
uerū & cōtēpnendo dimittunt.
atq; clericos fame & penuria
afficiunt. ecclesiastica quoq;
edificia dissolutione ad nullam
p̄mittunt. tam diu ab eccl̄as
tica cōmunionē separentur
usq; dū diligentia emendare
studeant. q̄ si uoluntarie
erunt. **lit̄e decaderē. cap̄ l. i.**

post exco[m]municacionis satisf
factione[m] regia potestate e[p] pulsi.
iuxta legale & antiquu[m] edictu[m].
qui negligegit censu[m] p[er]dat agru[m].
lre dedecimus ex cap[itu]lo canoli.

lvi.

Dedecimus ubi antiquitas fuerit
eccl[esi]e baptismales & deuotio fac
ta fuit iuxta q[uo]d e[pi]s ipsius parro
chie ordinauerit omnimodis
fiant d[omi]nate. Et si p[er] donationes
regu[m] aut ceteroru[m] d[omi]ni t[em]p[or]um
bonoru[m] hominu[m] ad episcopia
seu monasteria aliquae res delega
tesunt & ex ipsis rebus antiquit[er].

ad ipsas ecclesias priores decime
date fuerunt ipsa antiqua dona
tio t[er] deuotio firma & stabilis
p[er]maneat. Tamen ut sup[er] dixim[us].
q[uo]d decimas de ipsis rebus qui eas
possidere uidetur p[er]soluat.

**Nonu[m] & annona & unu[m]
in eccl[esi]a mittat ex eo d[omi]ni cap[itu]lo lvi.**

+ lvi.

Ut nullus p[ro]b[er] amona[m] t[er] senu[m] in ec
cl[esi]a mittere p[re]sumat. epi.

+ lviii.

In oratorio nemo aliq[ui]d agat nisi

ad q[uo]d est factu[m] fiat. unde & nom[en]
accepit. Aut si forte etiã aliqui
p[ro]p[ter] horas constitutas sic eos uideat
& orare uoluerint n[on] sint impe
dimto. quia aliq[ui]d agendu[m] puta
uerunt. **lre alibi.**

lv.

In oratorio p[ro]t[er] orandi & psallen
di d[omi]ni cultu[m]. penit[er] nihil agatur
ut nomini huic & opera uig[il]e
in pensã eor[um] dent. **lre de cade re**

Oratoriu[m] hoc sit. **ex dictis scribend[um].**
q[uo]d dicit[ur]. nec ibi quicquã aliud
geratur aut condatur. **ut nullus
in eccl[esi]a e[ss]e uiuari p[re]sumat ex e[ss]e.**

lv.

Ut nulli e[pi]s. **Caruginensi.**

t[er] clerici in eccl[esi]a conuiuentur
nisi forte transeuntes hospiti
necessitate illic resideant.
populi etiã ab huiusmodi e[ss]e ui
is quantum potest fieri p[ro]hibeant.
Unde sup[er] ex e[ss]e. laudicensi.

lviii.

Non oportet in domiciliis siue
ecclesiis agapem facere. & uis
manducare. t[er] accubito fere neq[ue].
**ut nemo p[re]sumat in eccl[esi]a unu[m]
uendere ex cont[ra]to coronensi.**

Perlatū est ad scām sinodū qđ qđā LXIII.
 p̄bri in ecclesijs sibi cōmissis taber-
 nas qđ nefas est cōstituant ibiq; p̄
 cau pones unū uendant . aut uen-
 dere p̄mittant . & ubi tantū modo
 orationes et uerbū diuinū deiq;
 laus debuerat resonare . Ibi cō-
 messationes . & ebrietates fiant
 ibi risus & plausus . et uerba t̄pia .
Ibi rixae & contiones resulent .
Quod quāsit dō contrariū . Dñs
 ih̄s demonstrat . quicū inuenis-
 set in tēplo uendentes & uentes .
 & nū mularios sedentes . facto
 funiculo de resticulis . om̄s eiecit
 de tēplo . **S**i enī ea que licite uendi
 uidebant in tēplo & ad hoc
 emebant ut in eodē tēplo offe-
 rent dño ipse foras eiecit . Quid
 putas de tam pestifera p̄suprio-
 ne & dī contēptu fiet . **E**t si n̄ solū
 sacerdotib; sed etiā omnib; cleri-
 cis p̄cipit . ne tabernas ingrediant
 quis audire potest ut ecclē de
 taberne fiant . **I**taq; int̄ dicit p̄
 om̄a synodus . ne hoc in posterum

ullatenus fiat . **Q**uod si factū fuerit .
 p̄bri deponat̄ . Laici cōmuniōne
 priuati ab ecclē quā de honestatē
 expellantur . **I**nterea n̄ est leuit̄
Acapiendū qđ dñs dicit . dom̄ mea . LXIII.
Sienū domas dī . dom̄ orationis .
 orationis dom̄ uocatur . hoc debet
 eē qđ dicitur . nec ibi aliud debet
 geri aut recēdi . **U**bi enī corpus dñi
 consecratur . ubi anḡlox p̄sentia
 n̄ dubitatur ad eē . ubi scōrū reliquie
 recondite uenerantur . ne qđ in ho-
 nestū appareat . qđ oculos adorati-
 onē ueniētū offendat . ne qđ ibi
 uideatur qđ ad lucrū tēporale
 p̄tineat . **S**ed om̄a scā . om̄a munda .
 & tantū modo ad ecclēsiasticum
 ministeriū p̄tinentia . **U**t altaria
 mundissimis linteis cooperiant̄
Obseruandū est . **E**x ecclē remouisi cap̄ v . LX.
 ut mensa xp̄i id est altare ubi corp̄
 dominicū consecratur . ubi sang-
 uis ei hāretur . ubi scōrū reliquie
 recēduntur . ubi p̄ces & uota populi
 in cōspectu dī a sacerdote offerunt̄
 cū omni ueneratione honoretur .

et mundissimis lintheis & pallis
diligentissime cooperiatur
nihilq; sup eo ponatur nisi capse
scōrū reliquis & quat tuor euan
gelia. Expleta missa calix & sacra
mentorū liber cū uestib. sacerdo
talib. in mundo loco subserare
ē datur. *De limitis altaris. pparandis*

+ **V**t pbr̄i pparroechias suas feminis
p̄dicent. ut lintheamina in altaria
preparent. *De altariis parrochiano
cxē cēt namnetensi. cap̄ ccc. xviii.*

+ **V**t dominicis & festis dieb. pbr̄i ante
quā missas celebrent plebē inter
rogent si alterius parrochianū
in ecclā sit. qui p̄prio concepto p̄bri
ibi missā uelit audire. Quē si in
uenerint. statim ab ecclā eiciant
& ad suā parrochiā redire com
pellant. Similit̄ interrogent.
Si aliqui discordantes sint. qui
in se litē implacabilē habeant.
Et si inuenti fuerint. statim rec
edent. Q̄ si reuerterint pacem
suscepere. ab ecclā eiciantur.
usq; ad caritātē redeant. Non enī

possimus minus t̄ oblationē
ad altare offerre donec prius
fratri reconciliemur. his ita p
actis. sacerdotēs missarū sollop
narrate pagant. *Ex eodē cēt.*

Lxi. **V**t nullus pbr̄i alterius parrochi
anū nisi i. tere fuerit t̄ placidū
ibi habuerit admissā recipiat.

S i aliq̄ fideles. *Ex cap̄ sup̄ dicto.*
ad altare offerunt a ministro
receptū post altare ponatur.

*Et nil aliud in sacrificiū offerri p̄t
idq̄ dñs statuit in canone ap̄t̄.*

Lxviii. **S**iquid ep̄s aut pbr̄i. *titulo. iii.*
p̄ter ordinē dñi aliā quedā in sa
crificio offerat sup̄ altare id ē
aut mel. aut lac. aut p̄uino hictā.
aut confecta quedam. aut uola
tilia. aut animalia aliqua. aut
legumina ē tra constitutionē
dñi faciens deponat̄ de gradu.

*Quē p̄ter ad altare n̄ ad sacrificiū
sed ad benedictionē simplicē debent.*

Lxviiii. **O**fferri n̄ liceat. offerri in canoni ap̄t̄
aliq̄d altare. p̄ter nouas spicas. *tit̄*
& uual. et oleū. et timāma id ē. *tit̄*

incensu tempore quoscā celebrat
oblatio. *Ut ea que in ecclesiis
offerri n̄ poss̄ ad domos sacerdotū
afidelib; deferant ubi sup̄ titul v.*

Reliqua poma om̄a t̄ primitie Lxv.
ad domū ep̄o et p̄b̄is dirigantur
nec offerant̄ in alt̄ari. Certū est
aut̄ qd̄ ep̄is & p̄b̄is diuidantur
& diaconib; et reliquis clericis.

Quid in sacrificio dñi offerri debeat.

Ex c̄ilio uicor̄ in acenti cap̄ xxxviii.

Ineucharistia non debet aqua pura Lxvi.
offerri. ut quidā sobrietatis causa
falluntur. Sed unū cū aqua mixtū
quia & unū fuit redēptio n̄r̄e
misteriū cū dicit. Non bibam
de hoc genuine uitis. Et aqua
mixtū qd̄ post cenā dabat. sed
de latere eius aqua cō sanguine.
egressū unū de uera carne eius
uitę cū aqua expressum ostendit.

Cum igit̄ magister ueritatis.
† uerū saluti n̄r̄e sacrificium.
suis cōmendaret discipulis. panē
tantū & calicē sub hoc sacramento
p̄buisse cognoscimus. Ideoq; p̄ter

panē. & unū cū aqua mixtū
aliud offerri n̄ debet. Calicē enī
dominicū uino & aqua p̄mixtū.
debet offerri quia uidem̄ in aqua
populū intellegi. In uino uero
ostendi sanguinē xp̄i. Ergo quan
do in calice uino aqua miscetur.
xp̄o populus adunatur. & creden
tiū plebs ei in quē credidit
copulatur & ungitur. Que co
pulatio & cōunctio aqua & uino
sic miscetur in calice dñi. ut cō
mixtio illa non possit separari.

Nam si unū tantū quis offerat.
sanguis xp̄i incip̄ eē sine nob̄.
Si uero aqua sit sola. plebs incipit
eē sine xp̄o. Non potest enī calix
dñi esse aqua sola. aut unū solū
nisi utrūq; sibi miscetur.

De calice dñi c̄cil. remensit̄ titul. viii.

Ut calix dñi cū patena si non ex auro. Lxvii.
omni modis ex argento fiat. Neq;
causentur p̄b̄i auaricia sua
dente de paup̄tate. t̄ impossibi
litate. cū una pars ex omnibus.
que ad rectam p̄tinent. in fabricis

ipsius ecclesie impendenda. Ad
monendus est etiam populus ut
aliquid in donariis domini offerat. Sic
ille antiquus populus sub moysi
in tabernaculo domini fecisse legitur.

Siquis autem tam pauperimus est.

De aere autem aut ex auri calco fiat
calix. quia ob uini uirtutem eru
gine parte. q. s. m. t. u. prouocat.

Nullus autem in igneo calice presumat

cantare. *De corporali dominico ex c. l. q. d. lxx.*

Corporale super quo sacra oblatio
immolatur ex mundissimo & pu
rissimo linteosita. nec in eo alteri
us generis materia preciosior.
aut uilior miscetur. quia domi
nicum corpus in sepulchro non inolo
sericis sed tantum in sindone mun
do fuit inuolutum. Corporale
numquam super altare remaneat.
Sed aut in sacramentorum libro ponatur.
aut cum calice & patena in mun
dissimo loco recondatur. Et
quando abluatur a sacerdote.
diacono. & subdiacono. prima.

in ecclesia in loco & uase ad hoc
preparato abluatur eo quod ex dominico
corpore & sanguine infectus sit.

Post hec a lauandario in nichilo loco
paretur. *Ex c. p. s. modalibus. cap. l. v.*

Vt presbiter semper eucharistiam habeat
paratam. ut quando quis infirma
uerit aut paruulus infirmus
fuerit. statim eum communicet. nisi
ne communione moriatur.

Decade re ex concilio tunonensi.

Ut omnis presbiter habeat praxidem.
aut uas tanto sacramento dignum
ubi corpus dominicum diligenter
retinetur ad uaticum recedentibus.
alio. Que sacra oblatio intincta
debet esse in sanguine christi. ut ue
tate presbiter possit dicere infirmo.
Corpus & sanguis domini. s. fiat tibi
& cetera. Sempiternum sit super altare.
obseruatum propter mures & nefarios
homines. & de tertio inter eum
diem semper mutetur. Id est illa
a presbitero sumatur. & alio quo eode
die consecrata est in locum sub
rogetur. ne forte diuicius refer

uata mucida qđ absit fiat. *vbi sup.*

Illud etiā adnectendū uidetur. *Lxxi.*

ut oblationes que in altari offeruntur de sabbato in sabbatum.

semp̄ innoventur quia panes p̄positionis qui sup̄ mensā dñi ponantur. a sabbato in sabbatū sepm̄ mutabuntur. *h̄c ex eodē.*

Preterea & illud omnimodis obseruandū est ut sacrū crisma & oleū

consecratū semp̄ subserasit. ne illud unde a p̄o in corp̄ potamur. et unde om̄s fideles sc̄rificant. unde reges & sacerdotes in unguuntur

aliquis infidelis. aut immundus tangat. aut aliquis p̄fidus ad iudiciū subuertendū subripiat. qđ experimento didicimus. *Sup̄ crisma dederit ad iudiciū subuertendū. Ex cap̄. titulo. I v.*

Vt p̄br qui crisma donauerit ad iudiciū subuertendū. post quā de

gradu suo depositus fuerit manū amittat. *h̄c ex̄. mieldense. cap̄. xv.*

Vt nemo ep̄os & quilibet minister ecclesiasticus p̄p̄t sacrū crisma.

aliquid muneris accipiat. neq; de

naros. & quilibet munuscula.

que p̄ ministros ep̄os & p̄br̄s in

ordinabilit̄ exiguntur. *Docet p̄br̄s*

tam̄ cū uoluntatis eulogis tēp̄r

congruo uisitare & uenerari suos

ep̄os. *h̄c de eadē re. ex cap̄. titū. cl. vi.*

Vt p̄br̄ in cerna dñi ampulati. u. secū deferat. unū ad chrisma. alterū

ad oleum. ad catecuminos inun

guendū. & infirmos. iuxta senten

tia apticā ut quando quis infir

mat. inducat p̄br̄os eccle. & cetera.

h̄c unde sup̄. cap̄. xxiii.

De p̄br̄s qui accipienda chrismatil grā adiuuantes in cerna dñi uenire

soluerant. Sanctitū est ut de his

qui longe positi sunt de uoto. &

decē unus ab ep̄o eligat. q̄ accep

tū chrisma si & locus diligenter

p̄ferat. *si* *si* uero qui n̄ longius.

de uitate quā quattuor. aut

quinq; milib. habitant. more solito

ad accipiendū chrisma p̄se ueni

ant. *discendi uero grā n̄ alio qđ*

quadragesimali tēp̄r. ad uitate

non uocentur p̄pt̄ plebes sibi
cōmissiōē. **Ut alterius ep̄i crisma
nullus accipiat. t̄x̄c. valesi.**

Lxxvii.

Per singula territoria p̄br̄ t̄ mi
nistr̄i ab ep̄is non p̄t̄ libitū fue
rit a uiciniōib; sed a suis p̄p̄riis
p̄ annos singulos petant crisma
appropinquante sollempnitate
paschali. nec p̄ quē cūq; ecclesi
asticū sed si qua necessitas. aut
ministerorū occupatio est p̄ sub
diaconū. quia in honorū est infe
riorib; sūma cōmitti. Optimū
aut̄ est ut ipse suscipiat. quin
tradendo usurus est. Si quis aut̄
obstat saltē is cuius officium est
sacrarū disponere. & sacra m̄
ta suscipere. **Ut nullus ministr̄
nicū crismate p̄fisciscat̄.**

Lxxviii.

Nullū ministrorū qui baptizandi
recept̄ officium sine crismate
umquā debere p̄gredi quia in
ternos placuit. Semel in bap
tismate crismari. De eo aut̄
qui in baptismate quacūq; ne
cessitate faciente n̄ crismatis

fuert̄ in cōfirmatione sacerdos
cōmonebitur. **Vnde sup̄**

Pbr̄ qui fontes lapideos habere
nequuerit. uas conueniens ad
hoc solū modo baptizandi offi
cium habeat. Qd̄ nūquā extra
ecc̄tam deportetur. Similiter
ad corporale lauandū. & ad pal
las alt̄ris. p̄pria uasā habeant̄
in quib; nihil aliud fiat. **Ut pbr̄
absq; uestim̄to sacerdotalia
nequa quā p̄sumat missā can
tare. t̄x̄c. Remense.**

Lxxx.

Vt nullus pbr̄ absq; amictu alba
stola. & fanone. & casula. ulla
tenus p̄sumat missā celebrare.
& hec sacra uestim̄ta mundissi
ma sint. & in t̄do loco infra ec
c̄tam collocentur. nec umquā
pbr̄ his indutus extra ecc̄tam
exeat. quia hoc diuina lex phi
bet. **Ut in uadiū sacra
uallā t̄m̄t̄m̄ta n̄ mittant̄.**

Lxxxi.

Ct nullus pbr̄ sumat p̄sumat
calicē t̄ patenā altaris. t̄ uesti
mentū sacerdotale. aut librū.

tabernario & negotiatori aut
 cui libet laico & femine inuia
 diu dare, nisi iustissima necessi
 tate arguente. quid tanta est sci
 tal fieri miseru ut salua alioris
 miseru intelligentia. etiam
 p propheta dñs phibuerit.
 nec uiscis uestimentis sacerdos
 pcedat ad populū. Sed intra
 scā illa dimittat a conloquio
 diuino rediens. & cui in tabernā
 adhibendū alicuius canonib; in
 gredi phibetur. Scificatio sacri
 ministerii nec ad contingendū
 immundis. quanto minus inuia
 di monū exhiberi debet. Sic
 stephanus scs papa & martyr.
 sem hiliarū in suis decretalib;
 docuit. **Abhinc de uita sacer**

Ut sps non longe. dotis. Exe. LXXII.

ab peccāta hospitium habeat.
De eade re ut pbr nullatenus
ubiq; hospitari sinant. Exe

Ut pbr nullatenus. mel densi. LXXIII.

ubicūq; hospitari sinantur.
 aut aliquomodo ipsi psumant.

Sed assidue apud suas ecclias esse
 studeant ppter sacra mysteria &
 ministeria fidelib; exhibenda
 nec etiā alibi habitare pmit
 tantur. Neq; mulieres quacūq;
 habitacionē habeant in locis.
 in quib; pbr aliquē recursum
 habuerint. **Et si obseruare par**
ui penderint. Ita ut transgresso
res & qui cōtra mēdicta fecerunt
iudicentur. De inuentia
sacerdotū. Exe. ne necessarius

Pbr si uxore accepit ab or
 dine deponatur. Si uero forni
 catus fuerit aut adulterium
 perpetravit. amplius pellidebet.
 & ad penitentiā redigi. Simili
 modo etiā diaconus. Si eodē peccato
 suo cubuerit. ab ordine minist
 terii subtrahatur. **Ex eodē cōcil.** LXXIV.

Pbr si p occupatus corporali
 peccato ē fessus fuerit. dese.
 qd ante ordinationē deliquerit
 oblata non consecret manens
 in reliquis officis ppter studium
 bonum. **Et si dese ipse n fuerit**

confessus. & argui manifeste ne
quiverit. potestatis sui iudicium re
linquatur. **Ex canone aplos**

LXXXVI. **P**br̄ aut diacon̄. qui in fornicati
one. aut p̄ iurio. aut furto. aut
homicidio. captus est. deponatur
nontam̄ cōmunionē priuetur.
dicit enī scriptura. n̄ iudicat d̄s
bis in idip̄sū. **lxxvii**

LXXXVII. **S**acerdotes dñi & diacon̄. qui sacra
menta contradicunt. pudicitie
custodes. ab uxorib. se abstineant.

LXXXVIII. **P**reterea qđ dignū. **lxxviii**
+ et pudicū. et honestū est. tenere
eccl̄a omnino debet. ut sacer
dos & leuit̄ cū mulierib. n̄ coe
ant quia ministri cotidiani
necessitatib. occupantur. Sc̄p
tū est. Sc̄i estote quō ego sc̄s sum
dñs d̄s uester. **lxxviiii**

LXXXVIII. **D**e pbr̄is & diaconib. diuinarum
legum est disciplina. ut inconti
nentes in officis talib. positi.
om̄i honore eccl̄iastico priu
ent̄. nec admittant̄ ad tale minis
teriū qđ sola cōtinentia oportet

impleri. **lxxviii**
cx. **I**nter dixit p̄ om̄a magna synodus
non ep̄s n̄ pbr̄o. n̄ diacono. tali
cui omnino qui in clero est licet
sub intro ducta habere mulierē.
nisi sorore matre. aut sorore. aut
amita t̄ eas tantū p̄sonas que sus
pitionē suffugiunt. **Ex decret̄
sirien p̄ titulo. xii.**

cxii. **F**eminas uero non alias esse patim.
indomib. clericor̄ nisi eas tantum.
quas p̄prie sola necessitudinis
causa habitare cū isdem synodus
necna p̄misit. **lxxviii**
cartaginensi.

cxii. **A**urelius ep̄s dixit. Addimus fratres
+ km̄i p̄ terea cū de quorū dā elen
corū quāuis lectorū erga uxores
p̄prias in cōtinentia referetur. pla
cuit qđ & diuersis conciliis firma
tū est ut subdiaconi qui sacra mys
teria cōtractant. & diaconi & pbr̄i.
Sed & ep̄i. sc̄dm̄ p̄pria statuta etiā
ab uxorib. se abstinent. ut tāquā
non habentes uideant̄ esse. **Qđ**
nisi fecerint ab eccl̄iastico remo

ucantur officio. Ceteros autem clericos ad hoc non cogi nisi maturiore etate. **Ex decretis simon pp.**

Plurimos enim sacerdotes christi atque cxiii. leuitas post longa consecrationis sue temeritate e iugis propriis qua etiam deturpi conitu sobole didicimus percreasse. & enim suum hac prescriptione defendere. quod in ueteri testamento sacerdotibus. ac ministris generandi facultas legitur adtributa. Dicit mihi nunc quisquis est ille sectator libidinum. preceptorque uitiorum. Si estimat quod in lege moysi passim sacris ordinibus ad domino laxatas sint frenas luxurie. cur eos quibus committentur sancta sanctorum premonet dicentis. sancti estote quia et ego sanctus sum dominus dominus. cur etiam perculis aliis domibus. anno uicissue in templo habitare iussit sunt sacerdotes. Tac uidelicet ratione ne uel cum uxoribus. possint carnale exercere commercium. Ut est scientie integritate fulgentes. accepta

bile domino munus offerrent. Quibus expleto deseruacionis sue tempore. uxoris usus. solius successione causa fuerat relaxatus. quia non ex alia nisi ex tribu leui quisquam addi ministerium fuerat preceptum admitti. **CAP. XCII.**

Statutum est ab episcopis de presbiteris qui se cxiiii. ministris seculi indiscrete habitare permittant. & propter hoc male opinionis suspitione denotantur. Sicut in episcopis admoniti non se contexerunt. uelut contemptores sacerdotum canonum canonica in uocatione feriantur. **Ex c.** cxv.

Placuit ut episcopi presbiteri diaconi abstineant se a coniugibus. ut non generent filios. Quod si hoc decretum uiolauerint. ab honore debeat pellantur. **Ex decretis leon.** cxvi.

Lex continentie eadem est altaris ministris. que episcopis absque presbiteris. qui cum essent laici. siue lectores licito & uxores ducere et filios percreare potuerunt. Sed cum ad presbiteros perueniret gradus. cepit eis non licere.

quod licet. Unde & de carnali fiat
spiritale coniugium. oportet
eos nec dimittere uxores. & qua
si non habeant sic habere. quo &
salua sit caritas conubiorum & ces
set operatio nuptiarum. **Ex
dicti Scii Gregorii pp.**

xcvii

Qui corpus suum castitati dedi
cant habitant secum feminas non p
mittunt. **lre scii Augustini**

xcviii

Ideo nolo ut soror mea mecum sit.
+ quia que cum sorore mea sunt.
sorores mee non sunt. **lre. Exe.
Vuorma censi. cap. viii.**

xcviiii

Sacerdotes igitur si in fornicatione
laqueum ceciderint &
crimen manifestissima ostensum
fuerit. hic tenus sacerdoti non
possunt habere honorem sedm
canonice institutionis auctori
tatem. **Que mulieres in do**

c

+ **I**dem ad custodiendam vitam
& famam speciali ordinatione
precipimus. ut nullus clericorum.
extranee mulieri qualibet

consolatione aut familiarita
te coniunctus & non solum in domo
illius extranea mulier non
accedat. sed nec ipse frequen
tandi ad extraneam mulierem
habeat potestatem. Sed cum man
tantum & sorore filia. aut nep
ta si habuerit. inuendi libe
tam habeat potestatem. de quibus
nomine. nefas est aliud quam
natura constituit suspicari.
**ne ancille & liberte cellarium
teneant. & secretum inpendant
ministerio clericorum. Exe. agat**

ci

Ancillas & libertas a cellario &
a secreto ministerio & ab eade
+ mansione. in qua clericus
manet placuit remoueri.

cii

Ideoque statuimus. **mulierum lre.**
ut nequis antefortum. aut clerici
+ **ant**
eorum licentiam habeat intra
domum suam ullam absque propinquorum
mulieribus. quas priores canonici
elocuntur habere personam de quibus
etiam id specialiter inhibetur.

ut si quis clericorū suspicionē
 aduersā aut locutionē populi
 mulierē quācūq; fortassis in
 curreret eam statim sinistra do
 mū suā habeat abiciat. sicer
 te extranea & sui iuris est. istā
 omnib; conditionib; scudeat
 abicere. ut infamia que exci
 tata est abrogetur. **U**siq; libe
 rantitū. t clericorū qd sup
 scriptū est uitare noluerit.
 p inobedientia triennu exco
 municatione mulctetur. **U**si
 adulteri p mixtione fuerit
 adprobatur. in regradatione ho
 norū. priorū canonū statuta
 seruentur. **U**nde sup. **Exēcit**

Et quia diabolo **tyromed**
 nullū locū dare oportet. hoc
 p̄cipue custodiendū decreui
 mus ut nulli clerici cū extra
 neis feminis habeant familia
 ritatē nec ullū male loquen
 di t sentienti hominib; aditū
 tribuant. quia frequentē phanc
 inde centē occasionē c̄rigit.

ut diabolus qui insidiatur
 sicut leo incubilisuo deruuis
 seruo rūdi insultet. Siq; uero
 clericus post int̄ dictū ep̄isū
 inlicitis familiaritatib; extra
 nearū feminarū uoluerit in
 herere. ac cōmuniōne habeat
 alienus. **Exēcit** nam uerenti
Inhibendū et modis **ex. vii.**
 omnib; interminandū est. ut
 nullus sacerdos eas p̄sonas
 feminarū sicut & in canone
 insertū continetur. De quib;
 suspitio esse potest in domo
 sua habeat. **S**ed neq; illis quas
 canones concedunt. quia insti
 gante diabolo etiam nullis
 scelus frequentur p̄petratū
 repperitur. aut & etiā in pedis
 sequis illarū. scilicet matrem.
 amitā sorosē. sed si quis debis
 habuerit talem necessitatem.
 patientē. cui sit necessitas sus
 tentatio p̄bri. habeat in uico
 aut in ulla domū longe ap̄bri
 cōuersatione et ibi eis sub mi

c. iii.

c. iii.

niserent. que necessaria sunt. sed
et hoc scdm auctoritate canonu.
modis omnibz phibendu ut nulla
femina ad altare psumat acce
dere. aut pbro ministrare. aut in
fra cancellos stare aut sedere.

De uisitandis infirmis. Apbm

CV.

Cum sacerdos audi unde sup
erit aliquē infirmari in sua plebe
quā ^{regit} ei cuius ad eū pgar & ingres
sus cubiculū aquā benedictam
sup eū. & p omne cubiculū asper
gat cū antiphona. *Asperges me
dnē. et uersū exurgat dñs. Deinde
dicat orationē. Nō quis sacerdotibz
tuis tantā preceteris grām con
tulisti. Deinde canet septē psal
mos. cū p̄cibz p infirmis. Post hec
om̄s iubeat extra cubiculū se
cedere. Et ad p̄pinquans lecto.
quo infirmis decūbit. eū blande
lenitq. alloquatur. ut omnem
spem suā in dō ponat. ut flagellū
dī patient̄ toleret. ut hec ad pur
gationē & castigationē suā pue
nye credat. ut peccata sua c̄ficiat.*

ut emendationē p̄mittat. Si
dn̄s uitā concesserit penitentiā
p̄culpis cōmissis spondeat. ut
substantiā suā dum adhuc
sensus & ratio in eo uiget disponē.
ut peccata sua elemosinis redimat.
ut his qui in se peccauerunt in
dulgeat. ut rectā fidē & credu
litatē teneat. ut de dī misericōdia
nūquā desperet. Cum his & hui
cemodi allocutionibz fuerit
mens infirmi releuata. Data
benedictione recedat sacerdos.
non post multū reuersurus det
q. locū ut egrotus de peccatis
suis pos̄ sit cogitare. *De infirmis
q̄ cogitent̄ peccata sua & hie*

CVI.

Infirmus qui necessitate mortis
urgente c̄ficiatur peccata sua.
sub ea conditione a sacerdote
re c̄cilietur. ut si ei dn̄s uitam
donauerit. sanitatē q. reddiderit
scdm qualitātē delicti omnimo
dis peniteat. *De c̄ciliandis in
firmis. ex c̄c̄it. meeno.*

Dehis qui ad exitū ueniunt
 etiā nō relaxantur quia regula
 rīq; seruabitur. Ita ut si quis
 egreditur ecce pōre. ultimo &
 necessario uaticō minime pri
 uetur. quos t̄ desperatus & se
 cutus cōmunionē oblationisq;
 particeps factus iterū cūale
 est. sic ut eos qui cōmunionē
 orationis tantū modo c̄secuntur.
 Generaliter aut̄ omni cui libet
 in exitu posito et poscenti sibi
 cōmunionis grām tribui. ep̄s
 p̄babit̄ ex oblatione dare debet.

cvi.

ens. & alibi. Dic iniquitates tuas
 prior ut iustificeris. Item. Quia
 apud dñm misericordia est. & copiosa
 apud eū redemptio. Indispensandis
 itaq; donis dī non debem̄ esse
 difficiles. nec se accusantiū gemit̄
 lacrimasq; neglegere. cū ipsā peni
 tendi affectionē ex dī credam̄
 inspiratione conceptā. ut resipis
 cant ad diaboli laqueos aquo captiui
 tenentur. Ad ipsius uoluntatem.

Execil affricano. de eade re.

cviij.

Aurelius ep̄s dicit. Siquis quā in
 periculo fuerit c̄stitutus. & se
 concilian diuinis altarib; pete
 rit. si ep̄s absens fuerit. debet itaq;
 p̄br c̄ sulere ep̄m. & sic periclitante
 eius p̄cepto rec̄ciliare. Quā rem
 debemus salubri c̄silio roborare.

Excepta celestini pape.

cix.

Vera erga addm̄ conuersio in
 ultimis positōrū mente potius
 estimanda quā tep̄. p̄pheta hoc
 talit̄ asserente. Cū conuersus
 ingemueris. tē saluus eris. Cū ergo
 dñs sit cordis inspector. quous

De eade re. excepta leonis pp.

cx.

His aut̄ qui in tēp̄ necessitatis &
 in periculi urguentis instantia
 p̄sidium penitentię max̄ rec̄
 eliationis implorant. nec satis
 factio int̄ dicenda est. nec recon
 ciliatio deneganda. quia misericō
 dię nec mensuras possum̄ ponere
 nec tēp̄a definire. ad quē nulla
 patitur uenire mortis conuersio
 dicente dī spū p̄ propheta. Cū con
 uersus ingemueris tunc saluus

tepr̄ non est deneganda pen
tentia postulanti. cui illis obli
get iudici. cui occulta om̄a no
uerit releuari. *De his quobmu
tescunt antequā sacerdos uen
iat. Exepla leonis pape*

cxvi

† Ita ergo talium necessitati auxi
liandū est. ut nec actio illis pe
nitentię. nec cōmunionis gr̄a
denegetur. si tam etiā amisso
uocis officitiā p̄ inditiā inte
gr̄i sensus querere cōprobent.
*Adhita aliqua egritudine fue
runt ad grauari. ut qđ paulo ante
poscebant. & sub p̄sentia signi
ficare non uolebant. testimo
nia ei s̄ fidelium circūstantium
p̄desse debent. simul tamen
et penitentię & reconciliatio
nis beneficium consequantur.
Ex̄c̄c̄it cartaginensi.*

cxvii

† Penitentes qui in infirmitate ui
aticū eucharistię acceperunt
non se credant absolutos sine
manus inpositione si sup̄uex
erint. *Exepla Siricii pap̄.*

cxviii

† Quicūq; carnali fragilitate
cecidit. uaticō munere
cū ad dñm ceperint p̄ficisci.
p̄ cōmunionis gr̄am uolunt
subueniri. *De penitentib.
subdito mortuis. Ex̄c̄c̄ ualsense*

cxviiii

† Eorū qui peniten. cap̄ xv
tia accepta in bonā uite cursu
ne cōmune subito moriunt.
oblationē recipiendā & ex
funera ac deinceps memoriā
ecclesiastico effectu p̄sequendā
*De cōmunionis priuatis & de
defunctis. Exepla leonis pp̄.*

cxviiii

† Horū causā dī iudicio reser
uanda est in cuius manus fuit.
ut talium obitus usq; ad cōmu
nionis remediū differatur.
Nos autē quib; uiuentib; n̄ com
municauim; mortuis cōmun
icare non possum; *De unguen*

cxviiii

† *dis infirmis Ex̄c̄c̄ ciliorum*
† Post quā infirmus ab onore
peccatorū p̄ confessionem
releuatus fuerit. & sacer
dote reconciliatus. oleo s̄c̄ficato

indi nomine unguend' est.
Infirmu inpectore. deinde ut
scapulas cu p'cib, ad hanc scam
unctione p'ntentib, ut iuxta
aplm oratio fidei saluet infir-
mu. &c. *Ex ep'ta innocenti
pap' de cade re. Ex cap. ccc. Lxxviii.*

Batus eni iacob, ap'ls in ep'ta cxviii.
sua scripsit. infirmatur quis
in uobis inducat p'ros eccl'e
& orent sup eum unguentes
eum oleo in nomine d'ni. & ora-
tio fidei saluabit infirmum.
& suscitabit eum d'ns. & si in pec-
cat' is fuerit remittetur ei.
q'd non est dubiu de fidelib,
egrotantib, accipi. *Intellegi*
debere. quia sco oleo ch'ismatis
p' ungui possunt. q'd ab ep'o.
confectu non solu sacerdotib,
sed omnib, uti xp'ianis licet.
in suo aut suorū necessitate.
unguendū. Ceterū illud sup
fluū uidem' adiectū ut de
ep'o ambigatur q'd p'bris licere
n' dubiu est. Nam id circo p'bris

dictū est. quia ep'i occupatio-
nib, impediti ad om's langu-
dos ire non possunt. Ceterū
si ep's aut potest audignum
ducat aliquē ad se uisitandū.
& benedicere. et tangere
ch'ismate. *Sine cunctatione*
potest, cuius est ipsum ch'isma
conficere. Nam penitentib,
istud fundi non potest quia
genus est sacramenti. Nam q'b,
reliqua sacramenta negantur.
quo modo unū genus putat
*posse concedi. *de cade re.**
Ex dicit' Baede p'ri.

Infirmatur quis in uobis inducat cxviii.
p'ros eccl'e & orent sup eum
unguentes eum oleo in nomi-
ne d'ni & oratio fidei saluabit
infirmū. hoc & ap'li in euang'lio
fecisse leguntur. & n'c eccl'e
consuetudo tenet ut infirmi
oleo consecrato unguentur
a p'ris. & oratione comitante
santentur. non solu p'ris sed ut
innocentius papa scribit etiā

omnis xp̄iam s̄ utlicet eodem
oleu insua aut suorū necessitate
unguendo. **Q**uā tam oleū n̄
nisi ab ep̄is licet confici. Namq̄
aut oleo in nomine significat.
oleo in nomine dñi consecrato.
Et certe quia etiā cū unguat
infirmū nom̄ dñi consecratio.
super eum inuocare parit̄ debet.
& si in peccatis sit dimittit̄ ei.
Multi p̄t̄ peccata in animam
facta infirmitate. aut etiam
morte plectuntur corporis.
Unde ap̄t̄s corinthus quia corp̄
dñi indigne percipere erant soliti
ait. Ideo int̄ uos multi inbe-
cilles. & dormiunt multi. Si
ergo infirmi in peccatis sint. &
hec p̄bris eccl̄e confessi fuerint
ac p̄fecto corde ea relinquere
atq; emendare satagerint. di-
mittentur eis. Neq; enī sine con-
fessione emendationis. peccata
queunt dimitti. unde recte
subiungitur. Confitemini
alterut̄ū peccata ūra. &c̄c̄.

**De adete desācia cōmuni-
one. unde supra.**

Postquā infirmus sacra uncti-
one fuerit delibutus. statim
corpore et sanguine dñi recte
andis est ut de cuius uita corpo-
rali desperatur. uiuificari an-
anima aut uita mereat̄ et̄na.
ait enī dñs. Qui manducat
carnē meā. & bibit sanguinē
meū habet uitam et̄nam.
Et nisi manducauerit. non ha-
bebitis uitā in uobis. **I**tem
de sc̄i canones p̄cipiunt & nulli
fidei in extremi s̄posito cō-
munio denegetur. **N**e p̄br̄
cōmunē laico addeteridū
tradat. **E**x conē remensi.

Peruenit ad noticiā n̄am.
q̄d quidā p̄br̄ intantū parui
pendant diuina mysteria.
ut laico. aut femine sacrum
corpus dñi tradant ad defe-
rendū infirmis. & quib; p̄hibet̄.
ne sacranū ingrediāt̄ nec ad
altare adsp̄inquent illis sc̄i

scorū comituntur. **Q**d quā
sit horribile quā de testabile
omniū religiosorū anī aduer-
tit prudentia. **I**gitur in dīc
pōmā synodus nē talis temera-
rio p̄sūptio ulterius fiat.

Sed omnimodis p̄br p̄ semet
ipsū infirmū cōmunice.

Qd si alit̄ fecerit gradus sui
periculo subiacet;

**Gelasi ut in nulla p̄tio de
baptizandis regant̄ exep̄ta.**

Baptizandis insignandisq; cxxx.
fidelib; p̄cia nulla p̄figant

nec in lationib; quib; libet in-
positis exagitare cupiant re-
nascentes. quō q̄d gratis accepi-
mus gratis dare mandamus.

Et ideo nihil ap̄dictis prorsus
exigere moliamur. quot pau-
p̄tate cogente det̄ritā. **I**ndig-
natione uocati. redēptionis
sue causas. adye despiciunt.
certū habentes q̄d qui p̄hibi-
ta dephensi fuerint admisse.
Et cōmissa n̄ potius sua sponte

correxerunt. periculum subitu
ri p̄p̄ri sint honoris. **N**t nemo
p̄ sepultura quicquā exigat
Exep̄ta Gregori pape

Graue nimis & procul est asacer cxxxii.

+ dotis officio p̄ciū det̄ritā con-
cessa putredim querere & de
alieno uelle facere luctu cōpen-
dium. **H**oc aut̄ uitū et nos post
quā dō auctore ad ep̄iscopat̄
honorē accessimus de eccl̄iā
omnino uetimus & p̄trauā denuo
consuetudinē nequaquā usur-
pāri p̄missimus. **M**emores quā-
dam abraham a filio d̄st̄on. hoc
est filio seor̄ sepulchri p̄cium
adhumandū corpus coniugis
postularet. p̄ciū accipere rennue-
ne cōmodū uideretur. **N**ec ad
uere consecutus. **S**i ergo tante
ēfiderationis paganus uir fuit
quanto magis nos qui sacerdo-
tes dicimur hoc facere n̄ debem̄.
Unde ne hoc auaricie uitū ne
t̄ in alienis denuo tēptari p̄sū-
mat̄ ammonēo. **S**ed si quando

aliquē in ecclā urā sepeliri
concedatis. siquidē parentes
ipsius proximi t heredes plu-
minarib, sponte quid offerre
uoluerint accipere n̄ uerem.

Peti uero aut aliqd̄ exigī omni
modo p̄hibemus. neqd̄ ualde
inreligiosum est. aut uenalis.
qd̄ absit dicatur ecclā. aut uos
dehumanis uideamini mortib,
gratulari. Si ex eorū cadaue-
rib, fraudētis querere quolibet
modo compendium. **De eadē
re. Exeone mel dente. cap̄ Lxxv.**

CXXIII.

Vt nemo quē libet mortuū in
+ ecclā quasi hereditario uirē.
nisi quē ep̄s. aut p̄br. p̄ qualita-
te conuersationis & uite dignū
duxerit sepelire p̄sumat. nec
quisquā ossā cuius libet mortui
de sepulchro suo eicere aut se-
pulturā cuiusquā temerario
usu quō modo uolet sed unū
quēq; in loculo sibi a dō parato
atq; concessō aduentū suū uidi
cis p̄stolari concedat. **Max**

CXXIII.

Vt nullus dem **cap̄ lvi.**
cep̄ sine ecclā mortuū sepeliat.
l̄e decedēre. cap̄ xlvi.

CXXIV.

Vt de sepeliendis in basilicis mor-
tuis illa ē sitiuo seruetur.

une tū non solū diuine legis
sed etiā & humane apud hu-
manā rem publicā sepulchra
in alatores reos mortis diu-
dicent. Sed et neq; p̄ loco se-
pulture ut uerbis sc̄i gregori
utam̄ detra concessā putredini
querere. & de alieno uelle
facere luctu cōpendiū aliquo
modo tēptet. Si aut̄ quando
proximi t heredes sponte aliqd̄
offerre in ecclā uoluerint. in
elemosina defuncti. accipere
non uerem. Peti uero ut aliqd̄
exigi omnino p̄hibem. Neqd̄
ualde inreligiosū est. aut ue-
nalis qd̄ absit dicatur ecclā
aut dehumanis mortib, uideam
gratulari. Si cōpendiū exinde
fraudem. modo quolibet querere.
De eadē re. ex cap̄ Sidonalib.

cap̄ lvi.

l̄e decedēre. cap̄ xlvi.

ab
que antiquis patribus est statuta:

Itē ex eccl. nam natensi :

Precipiendū scđm canonum
auctoritatē ut de sepulchris
et hominib. sepeliendis nihil
muneris exigant. nisi forte
qui sepelitur uiuens uiscent
ecclē in cuius agrā sepelit.
de suis reb. aliqd tribuere aut
etiā post mortē illius quib.
cōmissū est eius elemosinā
facere. de reb. illius aliquid
dare sponte uoluerint. Tamen
nullatenus apbrs illis aliqd
exigatur. siue ab illis qui locis
et uicis p̄sunt. **A**hibendū etiā
scđm maiorū in statuta ut in
ecclē nullatenus sepeliantur.
Sed in atrio. aut in paritico. aut
ex ecclā ecclē. **I**ntra ecclām
uero aut p̄ altare ubi corp̄
dñi & sanguis conficitur.
nullatenus habeat licentiā
sepeliendi. **Ex eccl. tribunensi.**

Ut si possit fieri mortuū alibi . cxxvi

sepeliant p̄ter ad ecclām. &

deinceps nihil exigat p̄p̄cio
sepulturae. **Itē ex eodem . cxxvii.**

Dictū est in quib. dam locis p̄
ceptione chris̄matis nūmos
dari solere p̄ baptismo & cōmu
nionē. hoc si monidē heresis
semen detestata est. **S**cā syno
dus. & nathematizauit. & ut
de cetero. nec p̄ ordinatione.
nec p̄ chris̄mate. t̄ baptismo.
nec p̄ sepultura t̄ cōmunionē
quicquā exigatur. **S**ed gratis
dona xp̄i gratuita dispentur.
**De infantib. mortuis p̄ negle
gentiā n̄ baptizatis expen
tentiali . cap. xviii.**

+ Pariens femina cuius filius **cxviii.**
p̄ neglegentiā non baptizat.

obierit. annū unū peniteat.
Et nūquā sit sine aliqua pen
tentia. **S**i sacerdos ad quē p̄
nebat uocatus fuerit ad bap
tizandū infantē. & uenire
neglexerit ipse scđm dāpna
tionē anime iudicio ep̄i sui
castigetur. **S**ed et omnib. fidelib.

licet. ubi forte morturas inue-
nerunt non baptizatos. Immo
p̄ceptū est om̄s animas eripere
a diabolo p̄ baptisma. Idest bene-
dicta aqua simplicit̄ in nomine
dn̄i. & baptizare illos. In nomine cxxxv.
patris. & filii. & sp̄s sc̄i intinctos.
aut sup̄ fusa aqua. Unde oportet
eos qui possunt. tamen fideles
monachos maxime. & scientiā
habere baptizandi. et si alicubi cxxxvi.
longius exierint eucharistiam
semper secū habere debent. cxxxvii.

De eadem re.

cxxxviii. **P**ropeudent p̄bri quanti discri-
minis sit. Animas innocentium.
p̄ eorū negligentiam a regnodi
excludi. Si enī gaudiū est in
celo sup̄ uno peccatore peniten-
tiam agente. quid putas quanta
ira & indignatio. sup̄ illū erit.
qui p̄ suā negligentiam ianuā
paradisi innocentib. claudit.
& ideo p̄bri summa diligentia
caueant. ne animas. p̄ quib. sang-
uis xpi effusus est p̄ suā incuriam.

accesi beatitudine separant.

Sed si quod absit euenit. graui
penitentiae luctu dieb. uite
sue se submittat. p̄ cuius eue-
ntu neglectum. h̄c unde sup̄.

Cuius paruulus in negligentia
line baptismo mortuus fuerit.
in annis peniteat. i. ex his in pane
et aqua. Lauda censi ne oblan-
ones in domib. offerant. h̄c.

Quod non in domib. oporteat.
oblaciones celebrari ab ep̄is & p̄bri.

Dicitū est nobis quod. Unde sup̄.

+ quidā laici in domib. p̄p̄tis
p̄cipiant p̄bri missas celebrare.
& in canū discursus. et scortorū
greges. sc̄itatis mysteria pollu-
antur. magis quā ē secretur.

Quia p̄p̄tis precipim. ut nullus
p̄br. extra eccliam p̄sumat
missā cantare. nisi forte tunc
necessitas exposcat. ubi in
tentorio aut sub diuo. in loco
nitido. & longe ab om̄i immun-
ditia remoto. missas celebrare.
p̄mittim. & hoc nullatenus.

sine tabula consecrata. **Ad**
ubiq. sacrificiū sit offerendū
Exepla analecti pape.

Sacerdotes quando sacrificant **cxxyiii**
n̄ soli hoc agere debent sed tes
tes secū adhibeant. ut dō p̄fec
te in sacris dño locis sacrifi
care p̄bentur. **At** namq. auc
toritas legis diuine. **Nide** ne of
feras holocausta tua in omni locū
quē uideris. sed in loco quē ele
git dñs dñs tuus. **De ebriosis clericis**
Ex concilio Agatensi.

Itaq. eum quē ebriū fuisse cōsti
tent ut ordo patitur. aut **xxx**
dierū spatiū a cōmuniōne fra
tium submouendū. aut corpo
rali dandū supplio. **h̄c dicit**
adēre fune tuosi ep̄i.

Siquis ecclesiastica p̄ditus ordi
natione aut monachus reptus
fuerit ebriosus. in pane & aqua
tib. penit̄ mensib. **de clericis**
ebrietati deditis.

Siquis ep̄s aut aliquis ordinatus
in cōsuetudine ebriosus fuerit.

aut desinat. aut deponatur.

De laicis ebriosis. **cxxyvii**

Laicus si ebriosus fuerit. **iii** dies
in pane & aqua penit̄. **Generalis**
sententia de omnib. ebriosis
ac uolentis germinu p̄bri. &

Fuge unū uelud **effrē diac.** **cxxyviii**
uenenū ne ebrietas superet te.
expoliatiq. uirtutib. nudū
efficiat. **Vñ** enī ut scā scrip
tura dicit. **A**postatate facit
etiā sapientes. **A**dtende noe
unū sapientē & sc̄m. **Q**uom̄
ad ebrietatē nudatus est dor
miens. **A**dtende loth patriar
cham qui p̄ ebrietatē impudent̄
se cōmiscuit filiab. hinc bea.
basilius ait. **M**ulti pū um
ademonib. capti sunt. nec est
aliud ebrietas quā manifestis
simus demon. hinc p̄pheta ait.
Fornicatio & ebrietas aut fert
eor. **E**brietas enī p̄turbationē
parit. gignit mentis furorē.
& flammā suscitāt libidinis
ap̄to teste. **N**olite inebriari.

uino. in quo est luxuria. Siquis
autem hec scorum fecerit scatura.
digna ac longa agat peniten-
tiam. quia unum est ex his pec-
catas que hominem a regno di-
separent. Dicente aplo paulo.
neque ebriosi regnum di possidebunt.

lre ex dictis sci benedicti.

cxlxxxviii.

Nihil sic contrarium est homini
xpiano quomodo crapula sicut
ait dñs in euanglio. Videte
ne grauentur corda ustra in cra-
pula & ebrietate. *lre ex cap.*

cxli.

De ebrietate. ut *Titulo clxxxv.*

primū omnium seniores semet
ipsos exinde caueant & eorum
iuniorib. exemplū bonū sobri-
etatis ostendant. *lre ex libro*
iii. cap xxxviii.

cxli.

Vt nullus ebrius suam causā
in mallo querere nec testimo-
niū dicere psumat. nec pla-
citū comes habeat nisi ieiunus.

lre ex oide cap lxxii.

cxlii

Cet in hoste nemo patre suum
t que libet alterū homine.

bibere roget. & quicūq. in ex-
erctu ebrius inuentus fuerit
ita excomunicet. ut in biben-
do sola aqua utatur. quousq.
se male fecisse cognoscat.

lre ex cap libri i. cap xxxviii.

Vt nemini liceat alium cogere
ad bibendum. *In canone*
aplo x. titulo xl. ii.

Eps. pbr. aut diae. aleae atq.
ebrietate deseruiens. aut de-
sinat. aut certe dapnatur.

Sub diae. aut lector. aut cantor
similia faciens aut desinat.
aut cōmuniōne priuetur.

Similiter etiam laicus.

Ex penitenciali. cap xviii.

Qui ebrietate uomitū facit.
si pbr. aut diae est xl dies
peniteat. Si monachus xxx.
dies. Si clericus. xx dies. Si
laicus. xv. dies. *Ex canomb.*

Si quis eps aut aliqis ordinat.
uitiū habuerit ebrietatis.
aut desinat. aut deponatur.

lre ex alii penitenciali.

Laicus si p ebrietate uomitu fecerit .iii. dies acarne & uino & ceruisia abstineat. *hē*

exlvii.

Siquis p nequitiam alium inebriat .xl. dies peniteat.

exlviii.

DE his qui eucharistiā uomunt.

exlviiii.

Siquis p ebrietate t uoracitate eucharistiā uomuerit .xl. dies peniteat. Clerici t monachi. seu diacon. xl. dies penit.

P
X

Pbn. Lxx dies. epī. x. c. Si p infirmitatis causa uomuerit.

.vii. dies peniteat. *De clericis*

Int epulas cantantib. exēcit.

cl.

Clerici int epulas. *Affricano.* cantantes ab officio detrahendi. *Item ex eodem.*

Siquis clericus aut monachus uerba scurilia ioculatoria risumq; mouentia loquitur acerrime corripatur. *hē*

cl.

clii.

Clericus scuriles & .*ex eodem* uerbis turpib; ioculatoris. ab officio detrahendos. *Item*

cliii.

de clericis maledicis.

Clericus maledicus maximeq;

in sacerdotib; cogatur ad postulandū ueniam. Si noluerit degra deatur. nec unquā ad officium absq; satisfacione reuocetur. *hē de clericis*

cliiii.

Clericos iurantes. iurantibus. excommunicandos. *hē unde sup.*

Clericū p creaturas iurantem. acerrime oburgandū. si p sciterit inuitio excommunicandū.

clv.

hē de iurto. Si. t maledicis.

clvi.

Siquis conuicio t maledicto t etiā crimine subiecto lesent aliquē dignissima purgatur satisfacione. Si hoc uitium iterauerit penitentia uisissima scdm modum culpe expiet.

Aptis dicit neq; maledici regnūdi possidebt.

clvii.

Siquis promptus detractione. facilisq; est ad detrahendū. dicensq; qd uerū non est. .vii. dies in pane & aqua. sequestret. a fraterno cōsortiā peniteat. *Decemtonib; t rixis atq; conuiciis.*

clviii.

clviii. **S**iquis conuentiones trixas
amauerit. **T** manifestū ē uitiū
fracti intulerit. iuxta arbitriū
rectoris modumq. peccati diu
turnā expietur penitentiā.

clx. **Q**ui contentiosus aut **Vnde sup.**
murmurans exierit. scdm
arbitriū prioris tam diu peni
teat quā diu culpe qualitas
extat. **Vnde supra.**

clxi. **S**iquis uidetur contentiosus ēē
dicente aplo. nos talē consuetu
dinē non habem. neq. eccladi.
Siquis hoc facit notetur usq.

clxii. **Q**ui lasciuus & supb. **supbis.**
fuerit. tri duo in pane & aqua
penit.

clxiii. **S**iquis lasciuus in lingua fuerit.
triduana penitentiā expiet.
De murmurantibus.

clxiiii. **A**płs dicit. omā facite sine mur
murationib. **A**lienū sit a fratru
unitate. qui murmurat & opus
eius abiciatur. **Vnde supra.**

clxv. **S**iquis murmurans exierit.

ne pena murmurantiū incur
rat. de qua apłs dicit. Neq.
murmuraueritis sicut qđ dicit.
murmurauerit et perierunt ab
exterminatore. **I**uxta mensu
ram opusq. peccati quia in hac
sententia apłi pleniter de
claratur sacerdotis iudicio peniteat.

De clericis qui celerē exēcit.
clxvii. **S**e clericis qui in sedi. **coletano.**
tione arma supserunt. Amisso
ordinis sui gradu. in monasteriū
pene contrahent. **Exēcit.**

clxviii. **S**iqui clerici in mu. **hiler densi.**
tū cede pruperunt. put digni
tas officiorū intali excessu con
tumeliā p tulerit. a pontifice
distinctus uindiceatur. **Vnde sup.**

clxviiii. **F**rat in fratre si ausus fuerit
manū mittere legitimā disci
plinā accipiat. **Ex dicit scđi**

clxix. **C**lericus aut mo **ferreoli.**
nachus in alterū inflāmatū
qđ est turpis sim. **U** manus incesse
psumat. pter illos ad quos p tinc
coceptio. **S**iquis hec transgret

si fuerit disciplinis canonicis
subiacebit. **Ex eccl. agateni.** cl. xxi.

Sedicionarios numquam ordinan-
dos clericos. sicut nec usurarios
in iura suarum ultores. **Vnd sup.**

Siquis in aliquo ecclesiastico gradu cl. xvii.
sacerdos percussor extiterit.
corripatur acerrime. **Sin em**
dauera trib. mensib. peniteat
in pane & aqua. **In canonib.** cl. xxiii.

Episcopus aut presbiter aut diaconus
percutiente fideles delinquentes.
aut infidelis inique agentes.
& pharusmodi uolentem timeri.
deici ab officio suo precipimus.

Qua nusquam hoc dominus docuit. Et
tunc uero ipse cum cureretur
non reperit. **Ex ep. lib. i. titulo** cl. xxviii.

Omnimodis dicendum est. cl. xxii.
presbiteris & diaconis. ut arma non portent
sed magis se confidant in defen-
sione dei quam in armis. **Ex eccl.**

Qui cum ex clero esse. **meldense.** cl. xxv.
uidentur arma militaria non sumant.
nec armati incedant. sed per se
sionis sue uocabula religiosi

monibus & religiosi habitu prebeant.

Usi contempserint. tamquam sacro-
canonum contemptores & ecclesiarum
pace scitatis profanatores proprii
gradus amissione multentur.

quia non possunt simul deo & seculo
militare. **Ne episcopus presbiter aut diaconus**

Episcopus presbiter aut diaconus. **canes ad uenandum.** cl. xxvi.

aut canes ad uenandum aut ac-
cipitres habere non liceat.

Usi quis talium personarum in hac uolun-
tate detectus fuerit. Si episcopus est
trib. mensibus se a communione
suspendat. **Presbiter duob. mensibus.**

diaconus uno ab omni officio & communione.
Ne clerici tabernaculis ingrediantur.

ex concilio Laodicensi. cl. xxvii.

Et clerici edendi & bibendi
causa tabernaculis non ingrediantur.
nisi per egrinationis necessitate
compulsi. **Item unde supra.** cl. xxviii.

Quod non oporteat sacrosan-
ctis deditos a presbiteris usque ad diaconos.
et reliquum ecclesiasticum ordinem.
idem usque ad subdiaconos. lectores.
cantores. exorcistas & hostiaros.

& ex numero continentium
& monachorum ingredi tabernaculum.

Ex decretis aug. unde supra.

clxxxviii. **T**abernaculum nullus clericorum ut ea
non prohibent decreta causa
sumendi cibi aut potus audeat
ingredi. Siquis hec uolauerit.

Ex con. cartaginensi.

clxxxv. **C**lericus qui non tremendo aliquo
+ in nundinis. et in foro deambu-
lat. ab officio suo degradetur.

Ex decretis qui uigiliis cartagin.

clxxxvi. **C**lericus qui absque corporeculi
+ sui inaequalitate uigiliis deest.
stipendio priuatus excom-
municetur. *Ex con. elibertino.*

clxxxvii. **S**iquis in ciuitate positus pres-
+ biter dominicalis ad ecclesiam non access-
serit. excommunicetur quousque
correptus uideatur. *Ex con. toletano.*

clxxxviii. **C**lerici presbiteri. et diaconi. et subdiaconi.
+ et quilibet ecclesie deputatus
clericus sumpta ciuitatem

fuerit. et in loco in quo ecclesia
est. aut castelli. aut uici.
aut uille. ad ecclesiam ad sacri-
ficium cotidianum non uenerit.
clericus non habeatur. Sicut
iugatus non enim dauerit. *Ex con.*

clxxxix. **C**lericus qui intra *venetico.*
+ muros ciuitatis manet. et ea
die matutinis primis sine
egritudine defuerit. VII dies
a comunione habeatur ex-
traness. *Ex con. agateni.*

clxxx. **C**lerici qui ecclesiam frequen-
+ tare aut officium suum im-
plere neglexerint. peregrina-
tis comunio tribuatur. *Ex
decretis benedicti.*

clxxxvi. **V**t ait propheta. Septies in die
+ laudem dixit tibi. Qui septena-
rius numerus anobis sic im-
plebitur. Si matutino. prime.
tertie. sexte. none. uespere.
comple torumque tempore nostre
seruitutis officia persoluam.
quia deus dixit propheta. Non
de nocturnis uigiliis idem ple-

at. Medianocte surgeba
et er. Ergo his teporib, refe
ramus laudes creatori nro
sup iudicia iusticie tue.

*Ut missæ ante horã terciã
n̄ celebrentur excepta thelet* clxxxvi.

Missarũ celebra. phon. pp
tiones ante horam diei terciã
+ minime sunt celebrande. q
eadem hora. & dñs crucifix
us est. et sup aptos sp̄s
descendisse legitur excepto
nocte sc̄e natiuitatis. *Ex̄c̄it.* clxxxvii.

Non oportet clericos. t. laicos.
religiosos. ante sacra horam
diei terciã iure conuiuia
+ neq. aliquando clericos nisi
ymno dicto edere panem. &
post cibũ gr̄as auctoridõ
referte. *Ut sacramta altaris
die iun̄ is celebrentur.* *Ex̄c̄it.*

Vt sacramta alta. *affricano.* clxxxviii.
+ nis non nisi die iun̄ is celebrentur
excepto uno die annuersario
quo cõnãdñi celebratur.
Namsi aliquorũ p̄ meridiano.

tempore defunctorũ. Siue
ep̄orũ. Siue ceterorũ cõmen
datio faciendã est solis ora
tionib, fiat. nulli qui faciunt
iam pransi inueniuntur.

Ex concil. Lxx dies. clxxxviiii.

Quod oporteat seorsũ primũ.
post allocutiones ep̄orũ
rationẽ sup cati cuminos cele
brari. & post quã cati cumini
egressi fuerint sup eos quib̄
impẽnitentia prece fieri.
his etiam accedentib, ad ma
num sacerdotis. et disceden
tib, tres orationes consumari
fidelium. Ita ut prima quidẽ
sub silentio. Secunda uero.
& t̄cia. p̄ exclamaciones soli
tas expleantur. *Ut ep̄on̄ plebe
ad rationẽ induc. festis inuicẽ.*

Oportet ut in dieb, dominicis cxc.
+ t̄ festis. post sermonẽ intra
missarũ sollepnia habitum
ad plebem. Sacerdos admo
neat. ut iuxta ap̄licã insti
tutionẽ orationẽ om̄s in cõ

mune. pro diuersis necessita-
tib, fundant ad dñm. p̄rogib,
et rectorib, ecclesiarū. p̄pace.
p̄p̄te. p̄ infirmis. qui in ipsā
parrochia lecto decūbunt.
p̄ nup̄ defunctis. **In quib, singul-**
latim p̄ cib, plebs orationem
dominicā sub silentio dicat.
Sacerdos uero orationes ad hoc
p̄tinentes p̄ singulas admoni-
tiones sollempniter expleat.
Post hec sacra celebretur oblatio.
At enī apt̄s. Obsecro primum
omniū fieri orationes. obsecra-
tiones. gratiarum actiones
& c̄c̄. Ex c̄. nā. ne tenēti. ut
nullus sacerdos solus p̄su-
mat missā cantare.

cxci.

Definuit sem̄ concilium ut
nullus p̄br̄ solus p̄sumat mis-
sam cantare. **Cur enī dicit**
dñs uobiscū. Aut sursum cœda.
aut gr̄as agamus dño dño n̄ro.
cū nullus sit qui respondeat.
aut in canone & omniū circū
adfrancū cū nemo adsit.

cxci.

aut quē inuitat adorationē
cum dicit orem. cū nullus sit
qui secū oret. **Aut ergo ista**
p̄ntus reticenda sunt. & non
solū non erit p̄fectū sacrificiū.
uerū etiam incurret quisquis
ille est illam terribilem senten-
tiam. Siquis tulerit de hęc.
tollat d̄s partem eius de libro
uite. Aut si hęc muris & parietib,
insurrauerit. ridiculosū erit.
Quap̄t̄ periculosa sup̄ statio
maximē a monasteriis mona-
chorū exterminandū est. Pre-
uideant aut̄ p̄lati. ut p̄br̄ in
coenobis cooperatores habeant
in celebratione missarū. Siquis
hec transgressus fuerit. ab of-
ficio suspendatur. De p̄br̄s qui
celebrat̄ missā n̄ cōmunicat̄
Siquis ep̄s. aut p̄br̄. Ex c̄. Apt̄s.
aut diac̄. t̄ qui libet ex sacerdo-
+ tali catalago facta oblatione
n̄ cōmunicauerit. aut causā
dicat & si rationib̄ilis fuerit
ueniā consequat̄. aut si n̄ dixerit.

comune^{ion} priuetur. tamquam
qui populo causa lesionis ex
titent. **Et fideles laici comu
nicare debeant unde supra.**

Oms fideles xpiani qui ingredi ^{ex. ciii.}
untur eccliam die dominica &
+ scripturas aptoz. & euangelium.
audiunt. non aut p seuerant
in oratione usq; du missa pagat.
nec scam comunione percipiunt.
uelut inquietudinib; ecclie co
mouentes. conuenit comunione
priuari. **Unde supra.**

Oms qui ingrediuntur eccliam di
& scripturas sacras audiunt neq;
comunicant in oratione cu popu
lo sed pro quadam inte perantia
se a p ceptione sce comunions
auerunt. Inde ecclia remoue
antur. qua diu p confessione
penitentis fructus ostendit.

De definitione ecclesiasticorum

Cotidie eucharis. **D**agmatv. ^{ex. ciii.}
+ ue comunione percipere. nec
laudo nec uitupero. Omnib; tam
dominical dieb; comunicandū

hortor. **S**itam mens in affectu
peccandi est. grauari magis dico
eucharistie p ceptione qua pu
rificari. **E**t ideo quauis quis pec
cato mordea tur. peccandi n ha
beat decetero uoluntate & co
municaturus satis faciat. lacri
mis & orationib; & confidens de
dm miseratione accedat ad eu
charistiam. intrepidus. & securus
sed hoc de illo dico. que mortalia
peccata non grauant. **Itē augus
tinus. ad ianuarium.**

Dixit quispiam ne cotidie accipi
+ endā eucharistiam. alius affir
met cotidie. **F**aciat unusquisq;
qd scdm fidem sua pie credit ee
faciendū; **N**eq; eni litigauerit
inter se aut quisqua eoru se alteri
p posuit. **I**acheus & ille centurio
cu alter eoru gaudens in domo sua
susceperit dnm. alr dixit. **P**ne
n sum dignus ut intres sub tectū
meū. **A**mbo saluatore honorifi
cantes. quauis non uno modo
ambo peccatis misere. **A**mbo

misericordiam consecuti. Ad hoc ua-
let. quod manna secundum propriam uo-
luntatem more cuiusque sapiebat.
**Dediligentia corporis domini exem-
pla clementis pape.**

Certe tanta in altari holocausta
offerantur quanta populo suf-
ficere debeant. **¶** Quod remanserint
in crastinum non reseruentur. sed
cum timore & tremore clericorum
diligentia consumantur. Quia autem
residua corporis domini que in sacra-
rio relictasunt consumunt. non
statim ad communes sumendos
cibus conueniant nec putent
secundum portionem commiscere cibum.
qui per cumculos digestus in feces
sus emittitur. Surgitur mane
dominica porrigitur usque ad
sextam ieiunent ministri qui eam
consumserint. Et tertia & quarta
hora acceperint ieiunent usque
ad uesperam. Sic secreta sanctifica-
tione eterna custodienda sunt sacra-
menta. **Ex eap. lib. i. cap. xxxvii.**
¶ Ut omnes fideles communicent ead

missas expectent finalem de
preparatione. **lib. i. cap. xxx.**
In preceptione corporis & sangui-
nis domini magna discretio
adhibenda est. Cauendum est
enim ne sinum in longum diffe-
ratur ad precium anime pune-
at. Dicente domino. Nisi manduca-
ueritis carnem filii hominis. & bi-
beritis eius sanguinem non habe-
bitis uitam in uobis. Si uero in
discrete ac cupiatur. timendum
illud quod ait apostolus. Qui manducat
& bibit indigne. iudicium sibi man-
ducat. Iuxta eiusdem apostoli uocem
probare sedebat homo. et sic de
pane illo edat. Ut uidelicet ab-
stinens aliquot diebus. ab open-
carnis. & purificans corpus ani-
maque suam preparat se ad capi-
endum tantum sacramentum. exemplo
dauid. qui nisi confessus fuisset
abstinuisse ab opere conjugali.
ab heri & nudius tertius. nequa
quam panes propositionis a sacer-
dote accepisset. **Ex eod. lib. cap.**

Vt si non frequentius. t. ter. la
ici homines in anno cōmunicent
nisi forte quis maiorib, quib,
libet criminib, impediatur. id ē
in pascha. Nat̄ dñi. & pentec̄.

lit̄. ex cap. lvi. r. titulo. vi.

Audium est aliquos p̄bros missā
celebrare. & cōmunicare. qđ
omnino in canonib, aptox ut̄
dictū esse legitur. t. quomodo
dicere recte potest sin cōmuni
cauerit. sup̄ sumis dñe sacra
menti. & ceter. *Ne popl̄s ante
quā missā finiatur exctam.
Egre diat̄. exēcit. a re. re. re.*

Cum ad celebrandā missā indi
nomine conuenitur. populus
non ante discedat quā misse
sollemnitas cōpleatur & ubi ep̄s
non fuerit. benedictionē accipi
at sacerdotus. *lit̄. exēcit. car
taginensi. cap. e. xl. vii.*

Sacerdote in ecclā uerbū facien
te. qui egressus de auditu
fuerit. ex cōmunicetur. *Laodicēs.
ut laicānū mulieres n̄ introeant. Exēcit.*

+ **Q**uod n̄ oporteat mulieres in
gredi ad altare & ea cōtingere
quia uirorū officis deputatasunt.

Exēplū. Leonis pape.

Nihilominus impacientē audi
uimus tantū diuinā rerum sub
isse despectū. ut femine sacris
altarib, ministrare firmentur.
cunctaq, non nisi uirorū famu
latui deputata sexum cui n̄ con
petit exhibere. *lit̄. exēcit. Rot̄.*

Dictum est nobis qđ quidā p̄bri
celebrata missā. detrectantes
ipsi sumere diuina misteria que
consecrarunt. calicē dñi mulier
culis que admissas offerunt tra
dunt. t. quib, dam laicis. qui de
iudicare corpus dñi nesciunt.
id est discernere ut̄ cybum
spiritalem atq, carnalem. quod
quantū sit omni ecclesiastice
religioni contrariū pietas fide
liū nouit. **U**nde omnib, p̄bri
inter dicimus. ut nullus inposi
tu in hoc facere p̄sumat. Sed
aut ipse cū reuerentia sumat.

ex c. viii.

ex c. viii.

ex c. vi.

ex c. vii.

aut diacono. aut subdiacono. qui
ministri altaris sunt colligenda
tradat. **Illud etiam** adtendat ut
eos propria manu ante comunice.
Nulli autem laico aut femine eu
charistiam in manibus ponat. sed
tantum in ore cum his uerbis. **Corpus**
& sanguis domini pro sit tibi ad remissi
onem peccatorum et ad uitam eternam.
Siquis hec transgressus fuerit.
quia domini omnipotentem contempnit.
et quantum in ipso est inhonorat.
ab altari remoueatur. **Ut omnis**
pater. qui paruo ecclesiam tenet tur
bulum & incensum habeat unde sup.

cc. **Ut** tempore quo euangelium legitur.
et finito offertorio. sup oblatio
nem incensum ut in morte uidelicet
redemptoris ponat. **De predicatione**
pateris. Lxxviii. titulo Lxxvi.

cc. **Sed** & unicuique uestrum uidendum est
dilectissimi. & uenerabilis pasto
res ecclesiarum domini. ut pateris. quos pro
mittatis pro paruo ecclesias uestras adre
gendum & predicandum pro ecclesias popu
lum domini. ut honeste predicent. Et

non finatis noua. **Incanonica**.
aliquos ex suo sensu. et non secundum
scripturas sacras fingere et predicare
re populo. **Sed** et uos met ipsi
utilia honesta. et recta. & que
ad uitam ducant eternam predicare.
alios quoque instruite. ut hec etiam

pro dicent. **Adit apertis predicandum.**

ccii.

Primo omnium predicandum est
omnibus generaliter. ut credant.
patrem. & filium. et spiritum sanctum. unum
dominum patrem omnipotentem. qui omnia
fecit. & unam esse deitatem
et substantiam et maiestatem in tribus
personis. patris. & filii. et spiritus sancti.

De incarnatione.

Item predicandum est quomodo
filius domini incarnatus est de spiritu
et uirgine semp uirgine pro salute
humani generis. passus et sepul
tus. tertia die resurrexit. et celum
ascendit. in fine mundi ueniens.
iudicare omnes homines secundum opera
propria quomodo impius cum diabolo
in ignem eternum mittentur. uisum
apostolo in uita eterna erunt.

Item predicandū ē qđ om̄s homines

in p̄p̄na carne refu^gent.

Item predicandū est p̄ quib; criminib;

cū diabolo deponunt̄. que ap̄t̄s
enumerat. Fornicatio. immundi
cia. Luxuria. idolorū seruitus.

ueneficia. &cet. quitalia agunt
regnū dī non consequentur. et

ideo hec cū omni studio p̄hibeant̄.

Item predicandū est de dilectione

dī. et proximi. De fide et spe. in dō.
de humilitate. paciencia. castita
te. benignitate. misericōdia. de ele
mosynis. de cōfessione. ut fratib;

ex corde remittatur. Qui hec
& his similia agunt. regnū

consequentur. *l̄re exo dē*

l̄re exo dē cap̄ el. iiii.

Et unus quisq; p̄br capitula ha
beat de maiorib; & minorib; ui
tū p̄ que cognoscere ualeat. t̄p̄

dicare subditis ut caueant ab insi
diis diaboli. *l̄re exo dē cap̄ el. viii.*

Et sacerdotes admoneant populū

et elemosinā dāt & orationes
faciant p̄ diuersis plagis. quas

Assidue p̄ peccatis n̄ris parim̄.

l̄re exo dē cap̄ el. x.

Vt ipsi sacerdotes unusquisq;

scdm ordinē suum p̄dicare et do
cere studeant plebē sibi cōmissā.

l̄re exo dē cap̄ x. ad ep̄os admonitio.

De sacerdotib; uero ad uiam curā

p̄tinentib; magnū adhibere studiū
ut qualit̄ uiuere debeant. et quom̄

populis ad suam portionis curā
p̄tinentib; exemplo & uerbo p̄sint.

Quos cū magna curē doceantur.
admoneant̄. et id ut facere stu
deant uia auctoritate c̄stin
gantur. *l̄re exo dē cap̄ x. ad uerenti.*

Vt quisq; p̄br qui plebē regit de

ricū habeat qui canet. & septam
et lectionē legat. et qui scolam

possit tenere. & admoneat suos
paruos. & ianos. ut filios suos ad

psalterium discendum mittant̄
ad eccliam. Quos ipse in omni casti
tate erudiat. *l̄re exo dē cap̄ xviii.*

Pr̄br mane matutinali officio

expleto. pensū seruitutis sue
canendo. primā. terciā. sextam.

cc.iii.

cc.v.

cc.vi.

cc.vii.

cc.iiii.

cc.iiii.

nonamq; p̄soluat. Ita tamen
ut post ea honis cōpetentib;
iuxta possibilitatē autase. aut
ascolanib; publice cōpleantur.

Deinde p̄ actis missis. infirmis
uisitatis. ad opus rurale exeat
iunius. **Ut** uerū necessitatib;
peregri norū. & hospitū. siue
diuersorū cōmeantiū. infir
morū quoq; atq; defunctorū
succurrē^r possit usq; ad statū
horam p̄ qualitate temporis.
& oportunitatis. **Ut p̄br curā**
habeat hospiciū unde supra

ccviii.

Ut curā hospitū. maxime pau
perū atq; debiliū orfanorū
quoq; atq; peregri norū habeat
p̄br. hosq; ad prandiu suū coti
die iuxta possibilitatē cōuocet
eisq; hospiciū tribuat. **Ex eodē**

Ut om̄is autē occasio. **cap.**
rapine tollatur. uolum̄ ut p̄br
qui bonū exemplū caritatis
om̄ib; ostendere debent. hospi
tales existant iuxta dominicū
et ap̄licū preceptū. & humani

tatē p̄beant t̄ facientib; quia
p̄ hospitū placuerunt quidā
dō angelis hospitiū receptis.
Et dñs iudicū dicitur
est electis. **Hospes** etiam et sus
cepistissime. **Et iob** dicit. **hospitū**
meū semp̄ uiam patuit.

De aqua benedicta faciendā
excepta alexandri cex. p̄

ccx

Aquā enī sale conspersa popu
lis benedicim̄. ut ea cuncti
asper si sc̄ificent. q̄det om̄ib;
sacerdotib; faciendū esse
mandamus. **Nam** si finis uiri
le asper sus populū sc̄ifica
bat atq; mundabat. quanto
magis aqua que sale ap̄sa
diuinisq; p̄ cib; sacra est.
populū sc̄ificat atq; mundat.
Et si sale asper so p̄ eliseum
p̄phetam sterilitas aqua
sanata est. quanto magis diu
nis p̄ cib; sacra aqua. **Ste**
rilitatē rerū aufert humana
rū. & conq;uinos sc̄ificat.
& purgat. & cetera bona mul

triplicet. & insidias diaboli a
uerit. Et a fantasmatu uer
sitas homine defendit.

Decade re ex sup die to eccl

ccxi.

Vt omni die dominico. cap y.
quisq; pbr. in sua ecclā ante
missarū sollempna. aquā bene
dictā faciat in uase nitido. &
tamo misterio conuenienti.

De qua populus utrans ecclā
aspergatur. Et qui uoluerit in
uasculis suis accipiant ex ipsa
et p mansiones. & agros & uine
as. Sup pecora sua quoq; atq;
sup pabula eoru. necn sup
cribos et potū suū conspergat.

**De pbrs qui cul pas peccantiū
recitant. T minus digne pen
itentes ad reē adducunt unde**

Vt nemo pbr xenum. sup. p
t quodcūq; emolumētū tēpo
tale. immo detrimētū spiritale.
a quo cūq; publice peccante.
t inestiuos accipiat. ut epō.
t ministris ei peccatū illius
reaceat. nec prespectu cui q;

ccxii.

psonz aut consanguinitatis.
t familiaritatis. aliens comu
nicans peccatis. hoc epō inno
tescere delectet. nec a quo quā
penitente. aut grā. aut fauore.
aut munus suscipere p sumat
aut minus digne penitentiē ad
reconciliationē adducat. et ei
testimoniū reē ciliationis ferat.
& quo cūq; liuore aliū quē libet
dignus penitentiē a reē ciliati
one remoueat. quia hoc sumo
madū. & dō et hominib; cōtariū ē.

Ex penitenciali.

Qui reuerit peccatū fin
q d est ad mortē. neq; eū cor
ripuerit aut ecclē dī ut emēdet
dixerit. quādiu consensit tādiu
peniteat. De pbrs qui a fidelib;
ad pbandū mutauit unde
sup cap xiii.

Vt nullus pbrs quando ad an
nuer sariū diem. xxx. aut vii.
t iii. alicuius defuncti. aut
quacūq; uocatione ad collec
tā pbr conuenerint. Sing

ccxiii.

briari nullatenus p̄sumat nec p̄
cari in amore sc̄orū. t̄ ipsius anime
bibere. aut alios ad bibendum
cogere. t̄ se aliena p̄catione in
gurgitare nec plausus. & risus
inconditos. & fabulas in aures ibi
referre aut cantare p̄sumat. t̄
turpia ioca cū uirgine. t̄ cornati
cib, ante se facere p̄mittat. nec
laruas demonū quas uulgā dala
mascat dicunt. ibi ante se fieri
consentiat. quia hoc diabolicū:
et aīa ep̄i canonib, p̄hibitum.
De risu et pugnis.

CCXIII

Summo peregrinatio quicquid p̄br ca
ueat sicut de statu suo gaudere.
ut non quacūq; occasione p̄re
sui. aut aliū quēlibet. ad iram
et iram. quanto minus ad pug
nā. t̄ ad cedē aliquo uerbo ir
ritet. seu p̄uocet. nec p̄uocat
ad hoc quisq; p̄siliat. quia in ta
lib, cōmestrationib, et potatio
nib, sēp se immiscet diabolus.

DE CONUIUIO P̄BRO RUM.

CCXIV

Quando autē conuenerint p̄br

ad conuiuiū. decanus aut aliq̄s
prior illorū uersū ante missā
incipiat. & eībū benedicat.

Et tunc sc̄dm suum ordinē sede
ant alt̄ altari honori portantes.
& p̄uices eībū. et potū benedi
cant. & aliquis de illox clericis
aliquid de sc̄a scriptura legat.
Et post refectiōē. similiter sc̄m
hymnū dicant ad exemplū
dn̄i sicut in eīna fecisse legūt.
Et sic se contineant om̄s p̄br
maxime in talib, locis. ut non
uitu peretur ministeriū nr̄m.

DE KL̄ UNDE SUP̄. CAP. XVI.

CCXVI

Quando p̄br p̄ kl̄ simul c̄ueni
unt post pactū diuinū minis
teriū & necessariā consolatio
nē. non quasi ad prandū ibi
ad tabulas resideant et p̄talia
inhonesta conuiuia inuicem
grauent. quia inde cens est et o
nerosū. Sepe etiā tarde ad ec
clesias redeuntēs magis dāpnū
rephensionē conquirit. et de
graue dīne mutuant ētraunt.

P

quā lucrū ibi faciunt. Nam de
huius modi conuentu paulus
corinthios reprehendit. qui me
uentem egrā dominicā id est ad
collationē uerbi sub occasione
conueniunt. ut ex ueritate uen
tis causa conungitur. repren
sibiles coram dō & hominib. habent.

Et ideo pactis omnib. qui uolue
nt panē cū caritate in dōmofris
sui. simul cū fratrib. frangat. &
singulos biberes accipiant max
ime ultra tertā uicē poculū nō
contingant. Et sic ad ecclias rede
unt. De his quidem nihil habentib.
Exceit. Cartagin. ordinant.

Placuit ut epī. pbr. dia. & qui
cūq. clerici qui nihil habentes
ordinantur. et tēpore episcopat.
& clericatus sui agros & quecūq.
p̄dia suo nomini cōparant. tāquā
rerū dominicarū inuasionis
crimine teneant. nisi admoniti
in ecclia eadē ipsa contulerint.
Ex cap. lib. i. cap. cl.

Ut unus quisq. pbr. quāspost

ccvii

ccxxiii

diem consecrationis adquisierit.
p̄prie ecclie relinquat. Exceit. nisi
Inuestigandū. si nihil patrimonii
habent pbr. quando p̄fectus est ad
ordinē ecclesiasticū. post ea eme
nt p̄dia cuius uis sint quō ecclie
adquā denihil habenti p̄motus est
esse debent. iuxta canonicam
auctoritatem. De re ditib. t. obla
Inquirendum si. nonne ecclie
occasione huius p̄cedentis capi
tuli. aliquis pbr. de re ditib.
ecclie t. oblationib. ac uotis fi
deliū alio nomine res cōparauit
et sibi structuras fecerit. & que
ad eccliam p̄tinent ibidē colloca
uerit. et mulierū frequentacionē
inibi fieri p̄miserit. & q̄d turpiter
tales mulieres ibidem habuerit.
qui lanificiū suū exerceant. &
curam domus agant. & in eadē
pbr. frequenter ueniens manserit.
contra decreta canonum.
hoc malum agitur. quia sicut
nec suo. ita nec alieno nomine
pbr. foris exerceere debet. multo

ccxxviii.

ccxxv.

minus fraudem facere de facultate ecclesiasticis. quod hoc sacri legum est & par enim uide fuit. qui sacris oblationes asportabat. et furabatur. **Deus in incarnatione Apostolorum.**

ccxxi.

Episcopus. presbyter. aut diaconus. usuras adhibitoribus exigens. aut desinat. aut certe dampnetur. **Exe. niceno.**

ccxxii.

Quod multi sub regula constituta. auaritia. et turpia lucra sectantur. oblitique scripturae dicentis qui pecuniam suam non dedit ad usuram. mutuū dantes centesimas exigunt. iuste censuit sancta synodus ut qui inuentus fuerit usuras accipiens. aut hemiola id est. sescupla exigens. et aliquid tale persus. excogitans. turpis lucragia deiciat a clerico et alio cuius existat a regula. **Exe. cont.**

ccxxiii.

Quod non oporteat. **Laodicensi.** sacerdotes et clericos fenerantes. usuras. et que dicuntur sescupla. id est summam capitul et dimidium summe percipere. **Exe. epla. leon. pp.**

ccxxiiii.

Nehoc quoque propter eundem esse duximus. quosdam turpis lucra cupiditate captos. usurariam exercere penam et senore uellectescere; quod non dicam eos qui sunt in clericali officio constitutos. sed et in laicos cadere qui christianos seduci cupiunt condolemus. **Ut sub alieno nomine socius non exerceant clerici. Exe. eadem epla.**

ccxxv.

Illud etiam duximus. promouendum. ut sicut non suo. ita nec alieno nomine aliquis clericorum exercere senus adhaeret. **Itē exe. terra conensi.**

ccxxvi.

Quicūque in clerico esse uoluerit emendi uilit. tuendendi canis. studio non utatur. **Exe. helisr.**

ccxxvii.

Episcopi. presbyteri. & diaconi. de locis suis. negociandi causa non discedant. nec circueuntes puercias mundanas sectentur. Sane aduictum sibi conquisitum aut filium. aut libertum. aut mercenarium. aut amicum mitant & si uolue

sunt negociari. in tra puincia negociantur. **Ex cono carta**

Dicitur ut epi. pbr. **gumensi. ccxxviii.** diae. non sunt conductores.

aut procuratores. neq. ullo turpine gotio. & inhonesto uictu quertant quia scriptu est. Nemo militaris do implicat fenegotiis secularib,

Stempla cuit ut eie. **Ex ad eccl. ccxxviii.**

neus sic comodauerit penam pecunia accipiat. Si speciem eadem speciem. quantum dederit accipiat. **Ex cap lib. ii. cap**

Ut pbr. acur pib. lu. **xxxvi. ccxxx.**

eris et suris. non solu ipsi abstinant. ueru etia plebes sibi subdita abstinere in feruant. **Exe**

Peruenit ad scam. **calcidonensi. ccxxxii.**

sinodu qd quidam quincleto uidentur electe ppt lucra turpia conductores alienaru possessionu fiant & secularia negocia sub cura sua suscipiant. di quide ministeriu parui pendentes seculariu uero discurrentes domos. et ppt auancia.

patrimoniore sollicitudine sumentes. Decreuit itaq. **Semen conciliu.** nullu deinceps. neqm n clericu. non monachu aut possessiones conducere. aut negotiis secularib, semiscere pter ecclesiasticaru reru sollicitudine.

Exe. mel densi. cap xl. viii.

Vt nemo laicoru pbrs ecclesia **ccxxxii.**

ru suaru turpi uilicationi. & sedm aplm seculari & honeste negotiationi implicare. ne secu alioru contra auctoritate psumat ducere. quoministerium sibi comissu cogantur neglegere. **U**si contra mē dicta p supserit excomunicetur.

De his qui p pecunias fuerint ordinati in canone aptorum.

Siquis epi. aut pbr. aut diae. p pecunias hanc obtinuerit dignitate deiciatur ipse. & ordinato eius. & a comunione modis omib, abscidatur. **Sicut symon magus a petro. l. c. ex. calcidonensi.**

Siquis epi. p pecunias fecerit. **ccxxxiii.**

ordinationē & sub p̄cio redigent
sp̄s sc̄i gr̄am . que non potest uendi .
ordinaueritq; p̄ pecunias . ep̄m .
aut p̄br̄m . aut diāc̄ . p̄ p̄rio gradu
periculo subiacet . & qui ordina
tus est nihil ex hac ordinatione
p̄ficiet . Sed alienus sit dignitate .
Si quis uero mediator datus ē ac
ceptis extiterit . Si clericus fue
rit . p̄ p̄rio gradu decidat . si mona
chus . aut laicus anathematizēt .

CCXXXVI

Quis constituit *Exepla . gelasii .*
indignos mentis sacra . pape .

mercator esse p̄cio dignitatem . CCXXXVII

conuictos oportet areri . quia
damē partē accipientēq; dāp
natio simonis quā sacra lectio
testatur inuoluit . *Exepla .*

CCXXXVIII

Hoc itaq; ad p̄p̄ria *OK . misdae . pp̄ .*
conuincimus ne benedictio p̄
positionē manus que adō esse
creditur p̄cio cōparetur quia
simon sp̄m sc̄m uolens redēptio
ne mercari . apti fuit detestaci
one p̄cussus . *Exe . nā . netensi .*

CCXXXIX

Om̄nib; ministris ecclesiasticis

dignitatis int̄ dicim; ut nullus
quocūq; munere aut fauore
corruptus . clericū alterius par
rochie latentē ac fur tuus . ad
ordinationē subito ducere
p̄sumat . Quod si fecerit . iuxta
calcido nense decretū . Is qui or
dinatus est donū sc̄i sp̄s q̄d fuerit
conatus est amittat . et qui me
diator extiterit . Si clericus est
p̄ p̄rio gradu decidat . Si laicus
aut monachus . anathematizēt .
Exe . meldense cap̄ . xlii .

Cauendū et summo p̄se p̄ca
uendū ac p̄ uirtutē xp̄i sang
uinis int̄ dicendū ep̄s . ec̄regib;
et omnib; sublimiorib; potes
tatib; . atq; cunctis fautorib;
& electorib; . quorū cumq; atq;
consensorib; . seu ordinatorib;
in gradu ecclesiastico . ut nemo
p̄ simoniacā heresim regim̄tis
locū optineat . quacūq; facti
one . calliditate . p̄missione . seu
cōmoditate . aut datione p̄se .
aut p̄missā p̄sonā . cū sp̄s sc̄s

inter cetera documenta p̄ os
 dicit gregori. **C**ur n̄ p̄pendit
 quia bene dictio illi in male
 dictionē conuertitur. **Calibi.**
 dolens inquit dico. gement de
 nuntio. quia sacerdotiū q̄d apud
 uos intus cecidit. foris diu stare
 non poterit. **Quod munus sit**
etiam a lingua ex dicitur sc̄i
Sunt n̄ nulli qui gregori p̄p̄. CCXXXVIII.
 nū morū quidē premia exor
 dinatione n̄ accipiunt. & tam̄
 sacros ordines p̄ humana gr̄a
 largiuntur. **hi nimirū q̄d gra**
 tis accipiunt. gratis non tribu
 unt. quia nū mū fauoris. dein
 penso officio sc̄itatis expetunt.
Vnde cū uirū uisū describeret
 esaias ait. **Qui excutit manus**
 suas ab omni munere quia
 aliud est munus ab obsequio.
 aliud munus a manu. aliud mun̄
 a lingua. **Munus** ^{ab} obsequio est.
 subiectio indebite in pensē. **Mun̄**
 a manu. pecunia est. **Mun̄** a ling
 ua fauce. **Qui ergo sacros ordines**

tribuit. tunc ab omni munere
 manus excutit. quando indi
 uinis rebus non solū ullā pe
 cuniā. sed etiā humanam gr̄am
 non requirit. **Ne p̄bri ut eccl̄as**
obtineant munera dent. ccxl.
Vt nullus p̄br. ad introitū eccl̄e
 xenia donet. **Ex cap̄ libri.**
De his sacerdotib. qui p̄ pecunias.
aliorū sacerdotū eccl̄as aut
beneficia subripiunt t̄ subuertunt.
Sancitum est atq; omnib.
 modis p̄hibitū ut si quis p̄br̄
 p̄uentus fuerit alicui clerico.
 aut laico munera dare aut de
 disse aut aliquā pecuniam
 tribuere. ut alterius p̄bri ec
 cl̄am subripiat. p̄ hac cupidi
 tate. seu rapina turpis luen
 gr̄a dericiatur a clero & alien̄
 existat a regula; **N**am si p̄mi
 sc̄tia ep̄to placuerit longo
 tēp̄r̄ cum penitendo que gessit
 in carceris cr̄ina recludere.
 & usq; ad satis factionē ibi deti
 nerī. et post ea si se correxerit.

et talia deinceps minime se

ccxl.iii.

facere p̄miserit: humanus erga
eū agere potest si uoluerit. & si
ipse dignus inuentus fuerit.

h̄c ex cap. cap. xl. i.

ccxl. i.

Vt nullus laicus p̄br̄m in eccl̄a
mutare. & eicere p̄sumat. nisi
p̄ consensū ep̄i. *Ex eodem.*

Item interdiciendū uidetur
clericis. siue laicis. nequis cui
libet p̄bro p̄sumat dare eccl̄am
sine licentia. aut consensu ep̄i
sui. *Ex eodem.*

ccxl. ii.

De his qui sine consensu ep̄i p̄bros
in eccl̄is suis constituunt. &
de eccl̄is eiciunt. et aut ab
ep̄o. & a quo libet missio dominico
admoniti. obedire noluerint.
ut bannū nr̄m reuadiare co
gantur. & p̄fide iussores ad pa
latiū uenire iubeantur. ut t̄
nos decernam. utrū nob̄ pla
ceat ut illū bannū p̄soluant.
aut aliam ar̄ miscarā sustineant.

ccxl. iii.

*De eccl̄is qui int̄ coheredes.
Ex eodem.*

De eccl̄is que int̄ cohe
redes sunt diuise. con
sideratū est quatin̄ h̄scdm̄ p̄
uidentiā et admonitiōe ep̄i
ipsi coheredes eas uoluerint
tenere & honora p̄ficere.

Si aut̄ hoc contra dixerint.
in ep̄i potestate maneat. ut qū
eas ita consistere p̄mittat. aut
reliquias exinde auferat.

De eadē re. ex c. tribuensi.

Si plures heredes contenderint
de cōmuni eccl̄a. auferri u
beat ep̄s reliquias sacras. et ec
cl̄am claudi. donec cōmuni c̄
sensu statuunt ibi p̄br̄m et un
de uiuat. *Ex c. et quo sup̄.*

Sicut in una quaq; eccl̄a p̄br̄
debet esse. ita ipsa eccl̄a que spon
sa. & uxor eius dicitur. n̄ potest
diuidi inter plures p̄bros. sed
unū tantū modo habebit sa
cerdotē. quicā caste et sine
rit̄ regat. Unde int̄ dicimus.
ut nullus p̄sumat eccl̄am int̄
duos & plures diuidere quia

ecclia xpi uxor et sponsa debet esse non scortu. sicut calixtus papa testatur. **Ut laici ecclias non teneant nec decimas accipiant. lxxviii. et. cap. lxxv.**

non dignum ualde est ut qui in regia dignitate ceteros ecclie filios auctore do precellitis. negligenti us quedi sunt exequi uideamini. Unde dignu erat ut capellas uillarum uerarum licet non comiteretis. sed potius illis quiet eadem sacra loca religiosius tractarent. & uob obsequium debitum impenderent.

Monemus itaq; & hortamur neq; absit periculum anathematis. ex decimis presuperis incurritis. ut hoc corrigere studeatis. **lxxviii. et. ex eodem.**

Si capellas uas presbiteris aut uiris ecclieasticis dederitis & dominicas decimas acceperunt. sacra recta ecclie et luminaria exinde competenter quideant. et presbiteri parrochianas decimas accipiant & populi necessitatib; debite inuigilent. **lxxviii. et. ex eodem.**

Si autem laici capellas uas habuerint. aratione & auctoritate alienum habetur. ut ipsi decimas accipiant. & inde canes. aut gentianos suos pascant. Sed potius presbiteri ecclesiarum eas accipiant. et inde restaurationem ecclesiarum & luminaria. & hospitium. ac pauperum receptionem exhibeant. et quod a se statu regni uis de misericordiam studio se implorent. **De his qui ecclias deserunt in quibus pueritatis & alia transeunt. ex eodem.**

Quicumque temere ac periculose neque timore dei preculis habentes. nec agnoscetes ecclesiasticam regulam discedunt ab ecclia presbiteri & diaconi. tunc quicumque sub regula prorsus existunt. hinc nequaquam debent in aliam eccliam recipi sed ^{distinctione} domine. cuius illis imponi. ut ad suas parrochias reuertantur. Quod si fecerint. oportet eos comunione priuari. **lxxviii. et. calcedonensi. cap. x.**

P

N.

f1

Non licere clericū induantū ciuitatū conscribi simul ecclesiis et in qua initio ordinatus est. & ad quā con fugit quasi ad portū rē obmanis gl'e cupiditatem. **Hoc autē faciens reuocari debere ad suam eccliam. in qua primitū ordinatus est. et ibi tantū modo ministrare. lxx. Antio ceno.**

Ep̄s ab alia parrochia nequaquā migret ad aliam. nec sponte sua prorsus insiliens. nec inico actus ap̄tis. **Maneat autē in ecclā quā primitus adō sortitus est. nec inde trans migret. Ex credentis**

Quō sicut alterius. **calisti pap̄.** uxor. nec adulterari ab aliqua. **t** iudicari. aut disponi. nisi approuito eo uiuente p̄mittitur. **Sic nec uxor ep̄i t̄ p̄bri quę eius ecclā. t̄ parrochia indubitanter ineligitur ea uiuente altari iudicare. t̄ disponere. aut eius c̄tubitu frui p̄mittitur. Unde ap̄tis. Alligata est uxor legi. quā diu uir eius uiuit. Et uero defuncto**

nubat in dño id est regulariter. **Sic enim eo conuiente alteri nupsit. adultera iudicabitur. Ex eptā**

Nemo alterius termini. **calisti pap̄** nos usurpet. nec alterius parrochianū iudicare. aut excommunicare p̄sumat. quia talis diuinitio aut excommunicatio nec rata erit nec uires ullas habebit. quō nullus alterius iudicis nisi sui sententia tenebitur aut dāpnabit.

Nullus autē p̄mās. t̄ metro politanus dio cesanensi eccliam. t̄ parrochiam usurpet. aut aliquē de ei

t̄ parrochia p̄sumat excommunicare. aut iudicare absq̄ consilio. t̄ iudicio eius dem ep̄i. Sed hūc obseruet. qđ ab ap̄tis et patrib. ac p̄decessorib. n̄ris est confitutum & nobis est c̄firmatum. Ex eodē eptā.

Siquis metro politanus ep̄s nisi qđ ad suā p̄p̄nā p̄tinet parrochia sine c̄silio. & uoluntate omnium conpuncialiū ep̄or̄ extra aliqđ agere tēptauerit. gradus sui periculo subiacebit. **Et qđ egerit. unū**

habeatur. et uacuum. **Declerens**
quis ficunt ptochus. exēit.
calcedonensi. m r r. ^{cc liii.}

Clerici qui p ficuntur ptochus.
t qui or donantur in monasteriis
et basilicis mār trū sub epō qui
in una quaq; ciuitate sunt. **Secūm**
scōrū patrū tradiciones potestate
p maneant. nec p contumaciam
ab epō suo desiliant. Qui uero au
dent euertere huius cōmodi formā.
nec p pno subiciuntur epō. **Sic** clerici
sunt canonū correptionib; subiacē
bunt. **Sil** laici t monachi cōmunio
ne pruentur. **lib i cap xxxvi.**

ut amplius pbr n̄ habeat quā unā ^{cc lvi.}
Statutū est ut una queq; **eccliam exē.**
ecclā suū pbr̄m habeat. ubi id fieri
facultōs p uidente epō p misert.

Exconēit. namnetensi. ^{cc lvi.}

Sicut enī ep̄s non plus potest habere
quā unā ciuitatē. et uir unā ux
orē. **I**ta pbr̄ unā tantā eccliam. **I**taq;
nullus pbr̄ plures p̄sumat habere
ecclās. nisi forte alios pbr̄os subie
mundāq; illarū habeat. quinoct nū

atq; diuturnū officium sollemp
nit̄ adimpleant. et missarum
celebrationes cotidianas exple
ant cōmōnias. **Excā cartagin.**

Cassianus ep̄s dixit. **S**tatuit gra
uitas ur̄a ut unusquisq; clericus.
t laicus n̄ cōmunicet inaba
plebe sine licentis ep̄isui. **l̄ excāp**

Ut nullus pbr̄ in al **lib i titul. cl.** ^{cc lvi.}
terius parrochia p̄sumat missā
cantare. nisi in itinere fuerit nec
decimā ad alterū p̄tinentē au
deat recipere. **Exē. Antioegno.**

Ep̄s alienā ciuitatē que non ē ^{cc lvi.}
illi subiecta non adeat nec ad
possessioē accedat que ad eū
non p̄tinet. nec ordinationē ibi
facere p̄sumat. nisi forte cū cō
silio et uoluntate regionis ep̄i.

Excāp lib i titul. cl i. ^{cc lvi.}

Ut nullus pbr̄. aut laicus peni
tentē in uitet. unū bibere. aut
carnē manducare. nisi ad p̄sens
p̄ ipso unū t duos denarios iuxta
qualitatē penitentis dederit.
l̄ cō ex eodem.

ccLx. **V**t nullus pbr cartas scribat
aut conductor sui simonis ex
ccLx. *Ex sinodo meldense.*

ccLxi. **S**iquis de ordine sacerdotali
conceptu minoris ecclie ambi-
tiose et in pbe ad potio-
rem aspi-
cuerit. canonicam erga
eum definitio conseruetur.

*De baptismo & quo tēpore cele-
brandus sit in canone aploze.*

ccLxii. **S**iquis ep̄s aut pbr. *in uolo. l.*
iuxta p̄ceptū dñi non baptiza-
uerit. in nomine patris. et filii.
et sp̄s sc̄i. Sed in trib. sine initio
principis. aut in trib. filii. aut
in trib. paraclitis abiciatur.

ccLxiii. **S**iquis ep̄s. aut pbr. *Ex eodē*
non trina meritione unius
misterii celebret. sed semel
mergat in baptismo. q̄d dari
uidetur in dño morte deponat.

*Non enī dixit dñs in morte mea
baptizate. Sed cunctes doceat
om̄s gentes baptizantes eos. In
nomine patris. & filii. & sp̄s sc̄i.*

Q̄d pascha. & pentec̄. sit bap-

tizandū. ex ep̄ta leon̄ pape.

Cnde quia manifestissime patet
baptizandis in ecclia electis. hec
duo tempora. id est pascha. &
pentecostes eē legitima dilec-
tionē uiam monem. ut nullos
alios dies huius obseruantie
misceratis. Quia si sunt alia quoq;
festa quib. multa in honore di-
reuerentia debeat. principa-
lis tamen et maximi sacramental
custodienda est nobis misce-
rationis. Excepto non in dicta
licentia. qua in baptismo tribu-
enda quolibet tēpore pen-
dant. subuenitur. Ita enim
ad has duas festiuitates conuersi
sibi met atq; cognatis. in cola-
mum et in pacis securitate de-
gentium libera uita deserimus.
ut in mortis periculo. in obli-
onis discrimine. in p̄secutionis
angustis. in timore naufragii.
nullo tēpore hoc uere salutis sin-
gulare p̄sidium cuiquā dene-
gemus. *Ex eō neoccesariensi.*

Grauidam oportet baptizari ^{ecl. xv.}
quando uoluerit. Nihil enim
in hoc qui parit nescienti co-
municat. p̄pt̄ ea q̄d unus cuiq̄
suum p̄positum in confessione
declaratur. **Ex cap̄ cartagin.**

Item placuit de infantib, quo ^{ecl. xvi.}
cuent̄ non inueniuntur certis
sini testes qui eos baptizatos
eē sine dubitatione testent̄.
neq̄ ipsi sunt p̄tate detraditis
sibi sacramentis idonei respon-
dere. Absq̄ ullo serupulo eos
esse baptizandos. **De baptizans
quā con firmati moriuntur.**

Ex concil. Helibentano. ^{ecl. xvii.}
Siquis diaconus regens plebē sine
ep̄o. t̄ p̄bro aliquos baptizauerit.
ep̄s eos p̄ benedictionem
p̄ficere debet. Quod si ante
deseto recesserint. sub fide
qua quisq̄ credidit. poterit eē
uiscus. **De rebaptizans ex cōc̄.**

De his qui in p̄uaricia **hilyrdensi.** ^{ecl. xviii.}
tione rebaptizati sunt. sine
aliqua necessitate. **t̄ torm̄to**

p
↓

placuit ut circa eos illa niceni
synodi statuta seruentur. id ē
septē annos inter cat̄cuminos
orent. et duob. int̄ catholicos.
& postea fidelib. in oblatione.
& eucharistia cōmunicent.
Unde sup̄. Ex cō uormac̄.

Sacro sc̄i baptismi sacramētū.
non nisi in paschali festiuitate
& pentec̄. unus quisq̄. fidelū
nouerit eē prebendū. exceptis
his qui mortis uigruente pen-
culo. ne in eēt nū pereant.
talib. oportet remediis sub-
uenire. **Ex cō mel dense. cap̄.**

Nemo p̄broz. baptiza. ^{ecl. xix.}
re p̄sumat. nisi in uicis. & eccle-
sias baptismalib. atq̄ tēponib.
constitutis. nisi causa egritudi-
nis. t̄ certe necessitatis. & uici
auctoritatē & priuilegia de-
bita retineant. **De fontib. sc̄ent̄.**

Omnis p̄br. qui fontes. ^{ecl. xxi.}
unde sup̄. lapideos habere nequuerit.
uas conueniens ad hoc solum
modo baptizandi officium

habeat. Similiter ad corporale
lauandū & ad pallas altaris
pria uasa habeantur. in quib;
fiat aliud nihil. *Exe. remisi.*

ccLXXII.

Vt omnis pbr. omnib; parrochia-
nis suis simbolū & orationem
dominicā. aut ipse insinuet.
aut alius insinuandū inungat.

Et cū ad confessionē tempore
quadagesimali ueniunt. hęc
^{ab} uno quoq; memoriē sibi decan-
tari faciat. Nec ante scām cō-
munionē alicui tradat. nisi hęc
ex corde pronuntiare nouerit.

Siquidē sine horū scientia.
nullus saluus esse poterit. In uno
enī fides & credulitas xpiana
continetur. In alio quid orare
& petere ad dō debeat exprimit.

Quod uero sine fide nemo possit
esse saluus. dñs ostendit eū dicit.

Qui crediderit & baptizatus
fuerit saluus erit. Nullus autē
credere potest qđ nescit. nec
audiuit. At enī paulus. Quomō-
credent ei quē non audierunt. *ccLXXIII.*

nec sola sufficit fides in corde.
nisi etiam uerbis enuntietur.

Et idē apls testis est. Corde in-
quid creditur ad iusticiam.
ore autē confessio fit ad saluē.
Nullus autē de stoliditate sensus.

Tenuitate ingeni causatur.
quia hęc tam parua sunt ut
nemo tam hebes & barbarus
sit. qui hoc discere & uerbis
cōmunib; pronuntiare nō possit.
tam magna. ut qui horū scien-
tiam plenit capere potuerit.

Sufficere sibi credatur ad
saluē ppetuā. illud etiā ob-
seruandū. ut nullus suscipiat
infantē in baptismo. a sacro
fonte antequā eundē symbo-
lū. & orationē dominicā cōp-
pbr̄o decantet. Et ut pbr̄
omnib; parinis adnuntiet.
qđ debitores sunt suis filioli
cū ad intelligibilem etatem
uenerint hęc eadē insinuat.

Ex cap libn. II.

Precipimus ut unus quisq;

co pater .t. proximi spirituales.
filios suos catholice instruant. *cc. lxxiii.*

Ut parentes filios. *Ex eod. cap. xlii.*

suos. et patrum eos quos defuncti
suscipiunt erudire summo opere
studeant. Illi quia eos genuerunt.
et eis adno datusunt. et isti quia
pro eis fide iussores extiterunt.

**Ieiunio lentaniam maiore
Ex concilio mogoca censi. *cc. lxxv.***

Placuit nobis ut letania maior
observanda sit acunctis christia-
nis unum diem. vii. kal. mai.
sicut legendo reperimus. & sic
patres nostri constituerunt. ne equi-
tando non preciosis uestib. induci.
cinere resper si. & cilicio induci
nisi infirmitas impediere.

Ieiunio rogati *cc. lxxvii.*

Cum exigentibus peccatis galba-
rum populi luporum rabie acriter
intemerent. nec huius flagel-
li aliqum remedium inuenire pos-
sunt. congregati tradunt galli-
arum episcopi apud uennam urbem.
atque in comune statuerunt. ut tri-

duanum ieiunium facerent. Cum
dominus peste misericorditer abstu-
lisset. his diebus. in consuetudine
annue celebritatis uenerunt.
ut per galliarum prouincias. ante
ascensionem domini diem celebra-
rentur. Agamus & nos hos dies
consumma reuerentia. et deuo-
tione cum abstinentia carnis. &
humilitate cordis. non ut uulsi-
bilium luporum rabiem euadamus.
Sed ut inuisibilium. id est spiri-
tuum immundorum temptamenta
vincere ualeamus. Nullus autem
his diebus. uestimenta preciosa in-
duatur. qui in sacco & cinere
lugere debemus. Phibeantur
ebrietates. & comestationes.
que sunt in uulgarum plebe.
Nemo ibi equitare presumat.
sed disciliciatus pedibus. omnes
incedant. nequaquam mulier
eule choros ducat. Sed omnes in
comune. Kiriely son. decantant.
Et cum emictione cordis dei misericordiam
exorent. pro peccatis. pro pace. pro peste.

per conseruatione frugū & pce
teris necessitatib. dies enī ab
stinencie sunt. non leticie. *De*
ieiunio iiii. tēpor. lxx. mogoci

ccLxxvii. **C**onstituumus. *A. censi.*

+

ut quat tuor tempora anni
ab omnib. cum ieiunio obser
seruentur. *Idest in martio.*
ebdomada prima. *In iun. Sctā.*
In sept. tertia. In decēb. que
fuerit plena ante uigilia.
natl dñi. Idē fr. iiii. & vi.

et sabbato. ueniant om̄s ad
eccliam hora nona cū letaniis
admissarū sollempnia. *lxx. de anglis*

ccLxxviii.

Pbn̄ cū sacras festiuitates
populo adnuntiant. etiam
ieiunū uigiliarū e q̄s omni
modis seruare moueant. *De*

indieto ieiunio. exē. mogocia

ccLxxviiii.

Siquis indictū ieiunū supbi
endo contēpserit. & obseruare
cū ceteris xpianis noluerit. In
gangrensi ecclio p̄cipitur. ut
anathematizetur. *lxx. cārgrensi.*

ccLxxx.

Siqui eorū q̄ cōtinencie frudet.

absq̄ necessitate corpora tra
dita in cōmune ieiunia ab ec
clesia custodita. supbienda
dissoluit. famulo suę cogita
tionis impulsus anathematit.

lxx. de eadem. re.

ccLxxx.

Quicūq̄ indictū ieiunū uio
lant sine graui necessitate.
memorentur ionathe filii
saul regis. qui male dicam
patris parui pendens parū
mellis in sumitate uirgac
comedit. *Ac idcirco*

sententiam mortis p̄merit.
lxx. exēplib. cap. xl viii.

ccLxxxii.

Vt in ecclia a sacerdotib. iei
unia constituta. sine necessi
tate rationabile n̄ soluant.

ccLxxxiii.

Dehoc si uenerit famās.

† pestilentie. in equalitas aens.
t̄ alia qualis cūq̄ tribulatio
n̄ expectetur. edictū n̄m
Sed fiatim dep̄ccetur misericordia d̄i.

ccLxxxiiii.

Vsura est ubi q̄ sit usura.
amplius requirit̄ quā datur.
Verbi gr̄a si dederis solidos

dece & amplius requisieris.
t. si dederis frumenti mod. i.
sup. aliqd. exigas. **lit. cap. xxiii.**

Turpe lucrū exercent quip **cc. lxxv.**
uarias circū uentiones lucran
di causa inhoneste res quas
libet congregare decertant. **qd.**

Fenus est quialiqd. prestat. **fenus.** **cc. lxxvi.**
uictū. fenus est quidamplius n̄
requirit. nisi quantū p̄stitit.

Quicūq. em̄ repr̄ messis. **lit. cap.** **cc. lxxvii.**
unde mig. nonne cessitate **cc. xv.**

Sed p̄tē cupiditate cōparat
annonā. t. unū. uerbi gratia.
deduob. denariis cōparat. mod. i.
et seruat usq. dū uenundetur
denariis. iii. aut sex. aut am
plius. hoc turpe lucrū dicim?

Pbr̄i admonere **de confessione & penit.** **cc. lxxviii.**
debent plebē sibi subiectā ut

om̄is quis se sentit mortifero
peccati uulnere sauciatum.
fena quarta. antequā quad
ragesima cū omni festinatione
recurrat ad uiuificantē matre
eccliam. ubiqd. male cōmisit.

cū omni humilitate. & cōficio
ne cordis. simplicū confessus
suscipiat remedia penitentię.

Secūm modū canonicis auctori
tatib. p̄fixū. tradaturq. **Sancti**
in interitu carnis ut sp̄s saluus
sit indie dñi. Non solū aut̄ ille
qui mortale aliquid cōmisit.

Sed etiā om̄is homo quicūq.
sepe cognouit. in maculatūm
xpi tunicā quā in baptismo
accepit peccati macula pollui
isse. **Adypnū** sacerdotem fes
tinet uenire. & cū purificatē

^{purgatione} mentis. om̄is transmigrationes
om̄aq. peccata. quib. dī offensā
se incurrisse meminit humilitē
ēficeat. & quicqd. ei a sacerdote

fuerit inunctū. ac si ab ipso
omnipotentis dī ore eēt placū.
ita diligent̄ intendat. & cautis
sime obseruet. **de penitentib.**

Cui cūq. **exet. affricano.** **cc. lxxviiii.**
penitenti s. publicū & uulgatū
crim̄ est. qd̄ uniuersā eccliam
cōmouerit. ante absidā man̄

ei imponatur. *Exe. asa tensi.*

exc **P**enitentes cepit quo penitentiam
petunt inpositione manuum. &
cibicium super capita. a sacerdote
sicut ubicumque constitutum est esse
quentur. Si autem comas non deposu-
erint. aut uestimenta non mutaue-
rint. abiciantur. *Vnde sup^u*

exc i. **I**n capite quadragesime. omnes
penitentes qui publicam suscipi-
unt aut susceperint penitentiam.
ante fores ecclesie seire presentent
episcopo ciuitates sacco induiti. nudis
pedibus. uultibus in terram prostratis
reos se esse. Ipso habitu & uultu
proclamantes. ubi adesse debent
decani. Id est archiepiscopi parro-
chiarum cum testibus. id est presbiteris peni-
tentium. qui eorum conuersationem
diligenter inspicere debent. & secundum **exc ii.**
modum culpe penitentiam profixos
gradus inungat. Post haec in eccle-
siam eos introducat. & cum omni
clero septem penitentiae psalmos in-
terim prostratus. cum lacrimis pro eorum
absolutione decantet. *Te surges*

ab oratione. iuxta quod canones
iubent manus ei imponat. aqua
benedicta super spargat. ^{cinere} emere
prius mitat. deinde cibicium
capita eorum cooperiat. & cum
gemitu & crebris suspiriis
denuntiet. Quod sicut adam
preclusus est de paradiso. ita et
ipsi ab ecclesia ob peccatis eiciantur.
Post haec iubeat ministris. ut eos
extra ianuas ecclesiae expellant.
Clerus uero prosequatur cum respon-
sorio. In sudore uultus tui ues-
ceris. et rec. Ut uidentes sciam
ecclesiam ob facinoribus suis treme-
factam. atque commotam. non parui
pendant penitentiam. In sacra-
mentum domini cenam. rursus ecclesie li-
minibus representent. *Dedanna penit*
Modus temporis. *Exe. mago ei.*
penitentiae peccata sua est fite-
ri. aut per antiquorum canonum
institutionem. aut per scripturam scrip-
turarum auctoritatem. aut per eccle-
siasticam consuetudinem. imponi
debet a sacerdotibus. Nam qui

peccatis grauib. leues quosda
 & inusitatos inponunt peni
 tentie modis. consuunt puluil
 los sedm pphetica sermonem.
 sub omni cupido manus. et fa
 ciunt ceruicalia subcapite
 uniuerse etatis. ad capiendas
 animas. sed discretio seruanda.
 int penitentes publice & ab
 seors. Nam qui publice peccat.
 oportet ut publica mulcet
 penitentia. & sedm ordinem
 canonu p merito suo & comu
 nicetur & reconcilietur. Qua

lit suscipere debeant penitentia ppi cxviii

Quocienscuq. *t pbn expen romano.*
 xpiani ad penitentia acce
 dunt. ieiunia iniungimus. &
 nos comuncare cu eis debem
 In ieiunio una aut duas ebdo
 madas. t quantum possum. ut n
 dicatur nob qd sacerdotib.
 uideoru adno dicitur. Ne uob
 legis peras qui ad grauatil
 homines. inponentes sup hu
 meros eoru onera graua et vi

portabilia. ipsi aut uno digito
 uro non tangatis sarcinas ipsas. cxviii

Quocienscuq. *lit post pauca.*
 dederis consiliu peccanti. Simulq.
 da illi penitentia. statim quantum
 debeat ieiunare. aut elemosi
 nis redimere peccata sua. ne for
 te obliuiscaris que tibi iam dixit.
 & iteru tibi necesse sit int gare
 et forsitan erubescit. iteru cfiten.
 & inueniet ia amplius iudicari.

Ut nullus alius p sumat penitentia dare. t cessione audire nisi eps. cxvii

Sicut eni sacrificiu. *aut pbr. ex eode.*
 offerre non debent nisi epi. & pbn
 quib. clauel regni celestis tradi
 telunt. si nec penitentiu iudi
 cia alii usurpare debent. *lit.* cxvii

Si aut necessitas euenerit. & pbr
 n fuerit p sens. diae suscipiat
 penitentia ad scdm comunionem.
lit ex theodori archiepi t bede pbn cxvii

Epi. t pbn. quando. sentit eiali
 fidelium recipiunt cessiones.
 humiliare se debent. et cum mis
 ticiis gemitu lacrimisq. orare.

non solū p̄ suis delictis. Sed etiā
p̄ fratrib; casu. Aut em̄ apt̄s. Quis
infirmatur & ego non infirmor.

cxviii. **C**um ergo uenerit. Unde sup̄
aliquis peccata sua. mandet
ei sacerdos. ut exspectet modi
cū donec intret eccliam aut
cubiculū suum ad orationē.

Si aut̄ non est locus aptus ad hoc
dicat hanc orationē in corde
suo. **ORATIO.**

Dñe d̄s om̄ps p̄picius esto mihi
peccatori. ut condigne tibi pos
sim gr̄as agere. qui me indig
nū p̄p̄t tuam misericordiam misit
qū fecisti officii sacerdotalis
& me exiguum humilemq;
mediatorē constituisi ad o
randū. & int̄cedendū ad d̄m
nr̄m ih̄m xp̄m filium tuum.
p̄ peccantib;. & ad penitentiam
reuerentib;. Ideoq; dominator
dñe qui om̄s homines uis sal
uos fieri & ad agnitionē ueri
tatis uenire. qui non uis mor
tē peccatorū. sed ut c̄uertant̄

& uiuant. Suscipe orationē
meā quā fundo ante c̄spec
tū clem̄tiae tuae. p̄ famulis
& famulab;. qui ad penitentia
uenerunt. ut des illis sp̄m con
punctiones ut resipiscant di
aboli requies laqueis a quo
adstricti tenentur. & ad te
p̄ condignā satisf̄actionē
reuertantur. **Feundē**

Videns aut̄ ille qui ad peniten
ciā uenit. Sacerdotē tristē
& lacrimantē p̄ suis facino
rib;. magis ipse timore d̄i p̄
cullus amplius tristatur &
exhortescit peccata sua.

Ordo addam penit̄. unde sup̄.

ccc. **P**ost hęc interroga eū blande
leniterq; **C**redis in d̄m patrē.
& filium. & sp̄m sc̄m. **C**redo.
Credis qd̄ iste tres p̄sone. unus
d̄s sit. **C**redo. **C**redis qd̄ ipse
in ista carne in qua nunc es.
in ipsa resurgere habes in die
iudicii. et c̄cipere siue bonū.
siue malum qd̄ gessisti.

Credo. **N**is dimittere illis pec-
 cata qui in te peccauerunt dno
 dicente. **S**inon remiseritis ho-
 minib; peccata eorū. nec par-
 ur uobis dimitter peccata uia
Volo. **E**t require ab eo diligent.
Sicut incestuosus. aut suo semori
 infidelis. **E**t sin uult incestu
 dimittere. non potes ei dare
 penitentia. **S**i aut uult potes
 his pmissis potes penitentia alloq
 affectuose debet sacerdos his
 uerbis. **E**rat noli erubescere.
 peccata tua confiteri. **N**am &
 ego peccator su. & fortassis pe-
 iora qua tu feceris habeo facta.
Hec idcirco admones quasi usi-
 tatum humani generis uicium est.
Ut beatus gregorius dicit. **E**t la-
 bendo peccatum comit tere. & co-
 missu n̄ confitendo p̄dere. **S**ed
 negando defendere. atq; e uic-
 tum defendendo multiplicare.
Et qui diabolo instigante nefan-
 da crimina p̄petrare n̄ metum.
Hec eade qui opere absq; ulla

uere cundia p̄fecim. eode sua
 dente salte uerbis consuere
 erubescimus. **E**t cosa homine
 qui similis n̄ est eisdem. fortas
 se passionib; subiacet. e fundim
 dicere. qd cosa do quoma in
 spicat absq; ullo mentis rubore
 comit tere n̄ formidauim. de
 testanda actione; **S**ponte ergo
 fateamur. qd nullo cogente
 comisimus. **S**uero nos nra sce-
 lera celauerim. ab illo mani-
 festabuntur. qui et accusator;
 peccati et inceptor. **I**pse eni
 hic nos ut peccemus instigat.
Ipse cu peccauerimus accusat.
Si ergo in hac uita pueniam eu
 & ipsi nri sceleris accusatores
 simus. nequicias diaboli inimici
 nri. & actusatores effugiam.
 paulo teste quate. **S**i nos met
 ipsos iudicaremur. n̄ utiq; diu-
 dicaremur.
Videns aut cu sacerdos uerecun-
 dante. rursum psequatur.
 fortassis h̄m̄e non omia que ges

liti ad memoria modo ueniunt.

Ego te interrogabo. Tu caue ne dia-
bulo suadente aliquid celare p̄su-
mas. Et tunc eum ita p̄ ordinem
interroget.

Fecisti homicidiū. aut casu. aut
uolens. aut nolens. aut p̄ uindicta
parentū. aut iubente domino
tuo. aut in publico bello. Si uo-
luntarie fecisti. vii. annas peni-
tere debes. Si nolens aut casu.
i. annas penitere debes. Si pro
uindicta parentis. i. annū. & se-
quentib. duob. annis. tres. xl. mas.
& legitimas fr̄as. Si in bello xl. dies.
Si lib̄ es. & iubente dño seruu in-
nocentē occidisti. annū. i. In duob.
aliis annis. iii. xl. mas. et legitur
ferias. Si seruus dignus est morte.
xl. dies peniteat.

Fecisti truncationes manuu. aut
pedū. aut oculos hominis eruisti.
aut uul. nerasti hominē. p̄ trun-
catione. annū. i. penitere debes.
p̄ uulnere xl. dies.

Fecisti p̄ uiriū. aut p̄ cupiditate

sc̄li. aut coactus. et p̄ necessitate.
aut p̄ uita sua. aut parentū. aut
nesciens. aut alios in p̄ uiriū
induxisti scient. Si sciens p̄ u-
rasti. & alios in p̄ uiriū induxisti.
vii. annas penitere debes. Si nes-
ciens. annū. i. & tres. xl. mas. Si p̄
uita. t̄ membra. tres. xl. mas.

Fecisti furtū. aut sacri legum.
aut fracturas. t̄ rapinā. tolles
qd̄ tuū non erat. Si domos. p̄ noc-
tē infregisti et quadru pedia tulisti.
t̄ fortiorē causā ualente solū
xl. annū. i. penitere debes. et p̄ eū
reddere. Si n̄ reddis annū. ii. penit.
Si manus fecisti furtū. iii. annū.
penit. Et si sepe fecisti. vii. annū.
t̄ modico furto. xx. dies. Si uerū.
dies. Si de eccl̄a aliqd̄ tulisti.
qd̄ est sacri legum. vii. annū penit.

Fecisti adulteriū cū uxore
aliena. t̄ desponsata. t̄ uirginē
corrupisti. Si uē cū sc̄i moniali
t̄ dō dicata. t̄ cū absoluta femina.
id est sine marito. t̄ cū ancilla
ppria. Si in chatufes cū alien

us uxore. aut cū scī moniali. vii. annas penit. Sicū uirgine. ii. ann. Sicū uidua. Sicū uidua. ann. i. Sitūā uxore dimisisti. & alteri uxuristi. vii. annas penit. Sicū uacante femina. tres xmas & legitimas fenas. Sicū p pna ancilla xl dies debes penit. Nupisti cū uxore tua. t ancilla retro. si fecisti xl dies. debes penit. Nupisti cū uxore tuo. xl dies ante paritū. xl debes peniteat. Nupisti die dominico. iii. dies pen deb. Fecisti apū de uirgine. t uidua. iii. ann. penit debes. Fecisti fornicationē sicut sodomit fecerunt. aut pecorib. aut cū matre t sorore. xv. ann. t xii penit debes. Comquinatus es cū uxore tua in quadagesima. si hoc fecisti. ann. i. penit debes. aut xx vi. solidos in elemosinā dare. Si p ebrietatem euent. xl dies penit. hoc etiam cauere debet. ut xx dies. ante nate dñi. et pentec. et omni die domi nico. et post conceptionē manifest

tatā uir contineat se ab uxore. Dixisti falsū testimoniū. p cupiditate. aut nesciens ann. i. peniteat^{re} debes. Truncasti ullū membrū. iii. ann penit debes. Adisti fratrem tuū. quā diu in ipso odio fuisti. tā diu peniteas in pane et aqua. Detraxisti ullū hominē ad seruitutē t ad pares. p p inuidiā. xl dies pen. Violasti in furto Sepulcrū. ann. ii. peniteat^{re} debes. Contigit tibi ulla negligencia. de sacrificio dñi. t. xl dies penit. Consulisti magos. aut aruspices. aut incantatores. aut sorti logos. Tuota que ad arbores. t ad fontes faciunt uouisti. ann. iii. pen deb. Tulisti aliqd. pecunie de ecclesia. aut in quadruplu restitue. aut iii. ann peniteat^{re} debes. Perdidisti aliquē p inuistā delatuiā. iii. ann. peniteat. Duristi aut transmisti ullū hominē apia nū in captiuitatē. iii. ann penit. Remasti domū aut areā alterius.

iii. ann. peniteat.

Fecisti uomitū pēbritatē. xv. dies penit. Si contentū est xl. siens. iiii. dies penit. Similiter si sanguinē comederis.

Manducasti morticina. aut dila-
cerata abestris. xl. dies penit.

Bibisti deliquore in quomus.
t. mustela mortua inuenta fuer.
xl. dies penitere debet.

Contēpsisti iudiciū ieiunium
incepta. t. decreta seniorum.
xl. dies. Si in quadragesima. i. ann.

Oppressisti infantē tuū. v. ann.
aut. iii. ann. penit. debes.

Bibisti illū maleficū. id est her-
bas. t. alias causas. ut n̄ potuis-
ses infantes habere. aut ali-
donasti. aut hominē p̄ mortife-
rā portionē occidere uoluisti.
aut alium hoc facere docuisti.
aut de semine uiri gustasti. ut
in amore tuū exardesceret.
aut krisma bibisti. aut ad sub-
uertendū dī iudiciū alieni
dedisti. t. si quid huiusmodi ope

ratus es. iiii. ann. pen. debes.

Necasti uoluntarie partus tuos
x. ann. penit. Et si filiū. t. filiā
occidisti. xii. Et si in utero
ante conceptū. i. ann. Si post
conceptū. iii. ann. Si tuus in-
fans p̄ tuā negligentia. sine
baptismo mortuus est. ann. i.
penitere debes. & in quā sit
sine aliqua penitentia.

Fecisti aliqd. qd̄ pagani faciunt
in kt̄ ian. in ceruulo. t. in uigulo
iii. ann. penit. debes.

Fecisti aliqd. t. dicas in quocūq;
opere qd̄ in chodis p̄ sortilogan
t. maicā artē. ann. i. deb. penit.

Misisti filium tuū sup̄ tecum.
aut sup̄ fenacē. p̄ aliqua san-
tate. t. incendisti grana ubi
mortuus homo fuerat. v. ann. pen.

Cantasti carmina diabolica
sup̄ mortuos. xx. dies penit.

Iungis te mulieri tēp̄ menstruo.
xl. dies penit.

Nupsisti cū uxore tua post quā
peperit. antequā quadraginta

dies adimplementur. xxx.
dies debet penitenti.

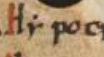
Communicasti de sacrificio dñi
et non prorsus abstinuisti ab
uicij amplexu. v. aut septē
dieb. dies. xx debet penit.

Operatus es aliqd̄ in dominica
die. vii dies penitere.

Detraxisti. t̄ male dixisti aliquē
clausā inuidie. vii dies penit.

Nunc tibi vii. principalia
uitia explicabo. Idest supbia.
uana gloria. Inuidia. Ira. Ins
ticia. Auaritia. Ventris inglu
uies. Luxuria. ex quib. fit
cul pabilem recognoscis peni
tentia suscipe.

Nam ex his om̄a uitia oriunt̄.

Deua na gl̄a oriuntur.
ino be diencia. Lactan
tia. Hy pocrisis. contemuo
nes. Fruatio. Discordie. Nou
tati p̄suptiones.

Demuidia. Nascetur Odium.
Susurratio. Detractio. Exul
tatio. Inaduersis proxiu.

Affliccio in proximis. Deua
oriuntur. Rixe. Tumor m̄tis.

Contumelie. Clamor. indigna
tio. Blasphemie.

Detractio nascitur. Malitia.
Rancor. Pusilla nimitas. Des
peratio. Torpor. Vagatio
mentis.

De auaritia oriuntur. Proditio.
Fraus. Fallatio. puria. Inqui
etudo. & contra misericordia.
obduratio.

De uentris ingluuie. Propagāt.
Inepta leticia. Scurilitas. In
mundicia. Multiloquiū. He
bitu ^{do} sensus.

De luxuria generatur Cecitas
mentis. Inconsideratio. In con
fiantia. Precipitatio. Amor sui.
Odium dī. Affectus p̄sentis sc̄li
horror & desperatio futuri.

Ergo si supb. usq. modo fuisti.
humiliatē ipsum in conspectu dī.

Suana gl̄oriam dilexisti. cogita
neq. p̄t̄ transitoria laudē. et n̄a
p̄das ne recedem.

Si inuidie rigo te huc usq; e sup
sit qd est peccatu maximum.
et sup oia detestabile. quia di
abolo coparatur. inuidus qui
primo homini inuidit datum.
qd ipse p sua culpam pdiderat.
age penitentiã et pfectu alige
tuum deputa.

Sitisticia te superat. patientiã
et longanimitate meditare.

Siauantie morbi grauat. cogita
quia radix est omniu maloru.
et idolatrie coparatur. Et ideo
largu te esse oportet.

Surate uexat. que infultorum
sinu requiescit. dominari debes
animotuo. & hanc ate mentis
tranquillitate fusa uentris
ingluuies aduorandu p trahit
sobrietate sectare.

Siluxuria. castitate uoue.

Tunc psternat se penitens in terra
et cu lacrimis dixit. Et in his
& alus uitiis quib; cumq; huma
na fragilitas contra dm. & creato
re suum. aut cogitando. aut lo

quendo. aut operando. aut de
lectando. aut concupiscendo
peccare potest. In omnib; me
peccasse & reum in respectu di
sup ois homines esse cognos
co. & confiteor. humilitate etã
te sacerdos di exposco. ut in
cedas p me. et p peccatis meis
addnm. & creatorẽ nrũ. Qua
tinus de his. & de omnib; sce
lerib; meis. ueniã et indul
gentiã consequi merear.

Deinde sacerdos surgat. & sal
mũ. xxx. vii. mũ. decante.
deinde. In mũ. et. In. et pster
nat se in terra. et dicat se oratio.

Precor dñe clemẽtia et mise
ricordiã tuã. ut famulo tuo.
ill. peccata & sa
rasua. confiten
ueniã relaxare digneris. &
p tentoru culpas indulgeas.
qui humeris tuis p dita redue
isti. qui publicani p cib; & cõ
fessione placatus es. tuẽ tuã
dñe huic famulo tuo placatẽ

digneris. tu huus ꝑ cib. benign?
aspira. ut in confessione placabilis ꝑ maneat. **F**letus eius & peticio ꝑpetuā demētiā tuā celerit̄ exoret. **S**cūsꝑ; altariꝑ; restitutus. rursū ēē ne accēles a glorię mancipetur. q̄ uiuis.

Sꝑ omꝑ sit aduꝑtoꝝ & ꝑꝑectoe tuus. et ꝑꝑter indulgentiā de peccatis uis ꝑꝑteritis ꝑꝑsentib; & futuris.

Hec de remediis peccatorum. expꝑnorū monimētis excerptimꝑ. in quib; tam omnib; non auctoꝝ nitate censuris. **S**ed consilio potius compatiētis usumꝑ.

Solertꝑ ammonentes doctū quēꝑ; sacerdotē xp̄i. ut in uniuersis que hic adnotata reperit. sexum. etatē. Conditionē. statū. Personam. Intellectū. Ipsum quoꝑ; cor ꝑꝑnitentis curiose discernat. & scēdꝑ hęc ut sibi uisū fuerit singula queꝑ; diuidet. Quib; dam namꝑ; acubis abstinendo. Aliis elꝑmo

synas dando. nonnullis genua flectendo sepius. **S**ue in cruce stando. aut aliqꝑ; aliud huus modi. qđ ad purgationē peccatoꝝ ꝑꝑtineat faciendo. **U**niuersa necessē est errata corrigere. que uniuersa ⁱⁿ examine discreti debent pendere iudicis.

ccc i.

Penitentib;. **S**cđm. differentiā peccatoꝝ ep̄i arbitrio ꝑꝑnitentię tēꝑoꝝa decernant.

ccc ii.

Ut sacerdos ꝑꝑnitentiā imploranti. absqꝑ ꝑꝑsonę acceptione ꝑꝑnitentię leges inuingat.

ccc iii.

Ut ꝑꝑnitentiā coniugatis exē sensu detur. ꝑꝑnitentiā cōiugatis n̄ nisi ex consensu dandam.

ccciiii.

De his qui diuersis facinorib; peccauerunt. & ꝑꝑseuerantes in oratione. confessionis & ꝑꝑnitentię conuersationē amalis habuere. ꝑꝑfectam ꝑꝑqualitate delictalib; ꝑꝑnitentię tēꝑꝑ in pensū ꝑꝑꝑ clemētiā et bonitātē dī cōmunio concedatur.

ccc v.

Vnū quēꝑ; hominē accedentem.

ad penitentiam. Si uideris acriter
& assidue stare in penitentia
statim remissius age aduer-
sus eum. *Ex c. c. african.*

ccc vii. **V**t pbr non int̄rogato ep̄o n̄ r̄e-
cuset penitentē nisi absentia
ep̄i necessitate compellente.

ccc viii. **D**e penitentib. aut̄ qui siue *Ex c. p. l. a.*
ex grauiorib. cōmissis. Siue ⁱⁿ ^{no}
ex leuiorib. penitentiam gerunt ^{cen}
^{tu}.

ccc x. **S**i nulla int̄ ueniat egritudo
v. feria ante pascha eis remit-
tentur dū romane ecclē con-
suetudo demonstrat. **S**ane si quis
egritudine incidere. atq; usq;
ad desperationē deuenere ei:
ante tempus pasche relaxandū.

ccc xiii. **C**et negligentēs. *Ex c. cartagin.*
penitentes tardius recipiant.

ccc xiiii. **C**urandū sumo opere est. ne quis
fratru coep̄ox q; n̄rox. aut etiā
pbrox. in alterius ciuitate
t̄ dio cesi. penitentē. t̄ sub ma-
nē positū sacerdotis aut eū
qui re c̄ ciliatū se dixerit.
Sine ep̄i. t̄ pbr̄i testimonio.

& literis ad eum p̄net
parto echiā suscipiat. *Ex c.*
ccc xi. **C**onfirmatū est. *Cartagin.*
ut si quando pbr̄i. t̄ diacon̄i
aliqua grauiori culpa c̄ uen-
fuerint quae eos a ministerio
necessē sit remoueri. n̄ eis
manus tamquā penitentib.
t̄ tamquā fidelib. laicis im-
ponatur. *Ex c. arelatensi.*

ccc xii. **P**enitentiam desiderantib. cler-
icis non negandū. *Ex c. p. l. a. leon.*

ccc xiii. **A**lienū est a consuetudine ecclē-
siastica ut qui in presbiterali
honore. aut diaconi gra-
du fuerint consecrati. In pro-
ximine aliquo suo p̄man-
inpositionē remediū acci-
pant penitendi. **S**edm̄ quod
scriptum est. **S**acerdos si pe-
cauerit. quis operiet p̄ illo.
Unde huiusmodi lapsis ad p̄-
merendā misericordiam d̄i prua-
ta est expectanda secessio.
ubi illis satisfactoriosi fue-
rit digna. **S**it etiā fructu

osa. **Exepla leon. pp.**

Qualitas negotiat. aut excusat ^{cccxiij.}
aut arguit. quia est honeste
questus. & turpis. uerū tam
penitentū utilius est dis
pendia pati. quā periculis
negotiationis astringi. quia
difficile est. int̄ em̄tis uen
dētis. que cōmerciū n̄ int̄
uenire peccatum. **Exeadē.**

Contrarium est omnino ^{cccxiij.}
elesiasticis regulis. post
penitentię actionē. redire
ad miliciam secularem. Cū
ap̄li dicat. **Nemo militat dō.**
& ceter. **Unde non est lib̄ alaques**
diaboli quise milicie munda
ne uoluerit implicare. **Anclit.**

Hi qui post scē religionis p̄posi
tū apostatant. & ad sc̄m rede
unt. & post modū penitentię
remedia non requirunt. cōmu
nionē non accipiunt sine pe
nitentiā. quos etiā iubemus
ad clericatus officium non ad
mitti.

Quicūq; habitum secularem ^{cccxi.}
p̄supserit ab eccl̄a expellat̄.

Dehis qui acta penitentiā ^{cccxvii.}
ad pristina redeunt peccata.
antiquorū patrū decernunt
concilia. ut qui acta penitentiā
tanquā canes ac sues aduo
mitēs pristinos. & ad uoluita
bra redeunt. quo ad usq; ad
remedia penitentię recurrant.
& ad om̄is sū ordinē reuertant̄.
ex cōmunicati. & anathema
condēpnati habeantur. **Ex dictis.**

Quise inlicita meminit **sc̄i gregori.** ^{cccxviii.}
cōmisse. alicui etiā studeat
abstinere. quatinus p̄ hoc con
dition suo satis faciat. ut qui
cōmisit p̄hibita. sibi met ipsa
abscondere debeat. etiā c̄cessā.

In licitorū ueniā. **Exepla leon.** ^{cccxviii.}
postulantē. oportet etiā ali
cuius abstinere. Dicente ap̄to.
Om̄a licent. sed non om̄a ex
pediunt. **Ex c̄. toletano.**

Eaque frequenti p̄uariatio ^{cccxx.}
ne iterantur. frequenti & sen

tenia condepmantur. *Ex dicit*

cccxxi. **P**enitentē corde. ita. *basili ep̄.*
oportet suscipi. sicut dñs os. *ccc v.*
+ tendit cū dicit. Quia ē uocāū
amicos suos & uicinos dicens.

Congratulamini mihi quia
inueni ouem quā p̄dideram.

cccxxii. **A**ffectum illū in se. *Unde sup̄*
recipiat penitent. quē gerebat
illū quid dicebat. iniquitatē.
odio habui. & abhominat̄ sū.

cccxxiii. **P**enitentia certam. *Ex dicit s̄c̄i auḡ*
non facit. nisi odiū peccati &
+ amor dī. Quando sic penites.
ut tibi amarū sapiat in animo.
q̄d ante dulce fuit inuita.
Et q̄d te prius oblectabatur in
corpore. Ipsum te cruciet.
in corde. tunc uere penites. *ccc vi.*

cccxxiiii. **E**rga eum qui p̄p̄c. *Unde sup̄.*
cato non penitet. tales
esse debemus sicut dñs p̄cepit
+ Sit tibi sicut gentilis & publican̄.
& sicut ap̄t̄s iubet. Subtrahite
inquit uos ab omni fratre in
ordinate ambulatē. & n̄ s̄c̄m

tra ditionē quā tradidim̄ uob̄.
ut clerici n̄ int̄ sint nuptis.

Pbr̄. diaconi. subdiacon̄. t̄dem
cep̄s quib̄. ducendi uxoris
non est licitū. etiam alienarū
nuptiarū euent̄ c̄ uiuia.
neq̄ his coetib̄. admisc̄atur
ubi amatoria cantantur. &
tur pia. aut obsceniorū
corporū. & saltationib̄. chor̄.
effertur. ne auditis ecobuit̄
sacris misteris deputatis.
tur pium spectaculoz. atq̄
uerborū contagione polluat̄.
Ex̄. moganti censi.

Quib̄. licentia uxores d̄cendi
non est. alienarū nuptiarum
euent̄ conuiuia. *De q̄d̄ m̄r.*

Non liceat sacerdotib̄. *nni. pape.*
+ clericis aqua spectacula
innuptis t̄ conuiuis spectare.
Sed oportet̄ ante quā ingredi
antur ipsa spectacula surgere
et redire inde. *De t̄p̄o r̄b̄.*
quis ē t̄n̄c̄r̄ debent ē uigati
ab uxoris. in c̄ilio. heliber̄.

Sinodus eliber nensiu dicit. ^{xx} ecc vii.
 vtrib; xl mis anni & iudie
 dominico. & in quarta feria.
 et in vi feria. con iugales con
 tinere se debent. Itē nec illis
 dieb; copulari quā diu graua
 ta fuerit uxor. Id est a quo die
 filius in utero motū fecerit
 usq; ad partū. Item a partu.
 post xxx. dies Si filius. Si autē
 filia. post. l. vi. ^{xx} Decade re. ecc viii.

Vxoratus contineat. ^{xx} Expenit. ecc viii.
 se xl. dies ante pascha. et penit
 ante nate dñi. et omne do
 minica nocte. et quarta & vi.
 feria. & a conceptione mani
 festata usq; post nata sobole.
 Vxor post nata sobolem abstinere
 at se ab ecclā. Si filius est. dies
 xxx. Si filia. xl dies. Mulier
 se abstinere auro tres menses
 ante partū. & post partum
 xl dies. Qui autē nupserit his
 dieb; xx. dies penit. ^{xx} de quadg. ecc viii.

Qui in quadagesima ante pascha
 cognouerit uxore suā. et nolu

ent abstinere ab ea. i. annū penit.
 aut pecuniam suā uidelicet. xxvi
 solidos ad ecclā tribuat. aut
 pauperib; diuidat. **S**ip ebriē
 tate. et sine consuetudine ac
 ciderit. xl dies penit. **Q**uante
 comunione abstinere debet. ^{xxxv} ecc

Omnis homo ante sacra cōmuni
 onē a propria uxore abstinere
 debet. tres. v. aut vii. dies.
 decalogus apbñs danda ex ecclā.

Vt de oblationib; nā necensu. ^{xxxv} ecc
 que offerunt apopto. & cōsecra
 tionu sup sunt. t de panib; quos
 + offerunt fideles ad ecclā. t
 certe desuis pbr. conuenient
 partes incisas habeat in uase
 nitido. ut post missarū sollemp
 nia. qui cōmunicare n̄ fuer
 parati. Eulogias omnidie
 dominico. & iudie; festis ex in
 de accipiant. Et illa unde
 eulogias pbr. daturus est ante
 in hęc uerba benedicat.

Quē scēpat om̄ps. **ORATIO.** ^{xxxv} ecc
 eterne ds. benedicere digneris

hunc panē tuā scā & spiritali
benedictione. ut sit omnib. sa-
lus mentis & corporis atq; cetera
om̄s morbos & uniuersos inimi-
corum insidias tutam̄tū. **Idm̄**
nr̄m ih̄m xp̄m filium tuum.
panē uitę. quide celo descendit.
ecdat uitā & salutē mundo. et

Pudendū ē
aut̄ nemię incaute defluant ut p̄bri
cū sola incedant. & s̄m̄ tribuenti.

Vt p̄bri non uadant nisi stola t̄ora
torio induti. & si int̄nere p̄bri
spoliantur. t̄ uulnerantur. aut
occiduntur non sola uestiti.

Simplicit̄ emendatione sua sol-
uantur. Sicut cū stola triplic̄.

P̄bri sine int̄missione. **Ex̄ mago censi.**
utantur orationis x̄p̄t differen-
tiā sacerdotalis dignitatis.
Nec clericis laicis induant̄ uestib.

Vit̄ laicalib. uestim̄tis. **Ex̄ quosup.**
clerici n̄ utantur id est mantellū.
t̄ cot̄tū. Sine cappa. nec p̄ci-
osis & inepis calciām̄tis. &
aliis nouitatū uanitatib. sed

religioso detenti habitu in-
duti incedant. **Ex̄. ad r̄sphach.**
mbaio ano. cap̄ xl. i.

Ct nullus clericus uestim̄ta la-
icalia portet. nec arma. nisi
tantū q̄d ipsius religioni dece-
at induere p̄sumat. **Ex̄ cap̄**

Clericus p̄fessionē suam. caraḡ
etiam habitu et incessu p̄b̄.
Et ideo nec uestib. nec calciām̄tis.
decorē querat. **Ne p̄bri p̄p̄ciū.**

Qicumq; p̄bri eccl̄as optineant.
p̄p̄cium eccl̄am fuerit adq̄r̄.
omni modis deponantur. quō
contra eccl̄iasticę regule
disciplinā agere dinoscitur
quialium p̄bri legitime ad
eccl̄am ordinatum. p̄p̄cium
expulerit. eamq; sibi talit̄
iudicauerit q̄d̄ ubiq; sacri-
cū sit offerendū. **Ex̄ p̄li anacl̄ḡ.**

Saacerdotēs quando sacri-
cant non soli hoc agere debent.
sed testes secū adhibeant.
ut dō p̄fecte in sacris d̄no
locis sacrificare p̄bemur.

At namq' auctoritas legis
diuine. Vide ne offeras ho
locustata tua. in omni loco
que uideris. Sed in loco que
elegit dñs d'stuus. ubi sit missa
celebranda. *Ex. sc'i siluestri pp.*

C et nullus pbr missam celebrare
psumat. nisi in sacris ab epō
locis. qui sui particeps de ce
re uoluerit ee sacerdotu &
pietatis affectu. *Sid decimus iiii.*

I fiant portiones ex synodo nā
instruendis pbrn partē q. *ccc. xli.*

ammonendi. quatinus nouerit
decimas & oblationes quas
afidelib. accipiunt pauperū
& hospitiū. & peregrinorum
ee stipendia. et n̄ quasi suis
sed quasi comendatis uti de q. b.
omnib. sciunt se rationē posi
tuos inē spectandi. & n̄ sicut
fidelit pauperib. & his qui p
missi sunt administrauerint.
dāpna paciendos. Qualiter
uero dispensari debeant. ca
nones sc'i institunt. Scilicet

ut quae tuce partes in defi
ant. Vna ad fabricā ecclē re
uelandam. Altera pauperib.
distribuendā. Tertia pbrō cū
suis clericis habendam. Quar
tā epō reseruandā. ut que qd
ex inde uiserte prudenti cōsi
lio fiat. *Sicut aut pbr rem ecclē
quocūq' ingenio alienare p̄sumpserit*

Siquis pbr. aut diaē. *Ex. braccarensi.*

inuentus fuerit deminutentis
ecclē aliquid uenudasse. qe
sacrilegiū comisit. placuit eū
in ordine ecclē non haberi.
In iudicio tam epī dimitten
dū est. Siue dignus sit. Siue
indignus in suo recipi gradu.

*Ut nulli p̄suli possessionē magnā
& parua ecclē liceat in perpetuū
alienare ex decreto simmachi pp.*

Vt nulli aptice sedis p̄suli liceat. *ccc. xliiii.*

p̄dium rusticū quanti cumq'
fuerit. t magnitudinis. t exi
gutatis sub p̄petua alienatio
ne. t cōmunicatione ad cui
libet iure transferre.

cccxlvi

Sane domus quibus libet urbibus, estitate. quarum statim necesse est. expensa non modico sustentari acaptis. si offerri contigerit. subiusta estimatione redditibus. et diuinitimore iudicii communicentur.

cccxlvi

Qui cumque presbiter de iure. *Ex eodem.* tituli sui quolibet modo preter aurum argentum. et gemmas. uestes quoque. si sunt. et si accesserint aliqua mobilia adornamenta diuina minime pertinentia aliquid in perpetuum. alienare temptauerit damnator. alienator. ac uenditor. honoris sui amissione mulctetur.

cccxlvi

Precetera qui re ecclesie per. *tit. car. vi.* uerit & accepert. et qui presbiterorum. aut diaconorum. fidei defensorum. danti subscripserint. quo uat. de animas percutit anathemate feriatur. *Ex cap. car. vi.*

cccxlvi

Item placuit ut presbiter non uendat rem ecclesie ubi sunt est fructu. nescientibus. episcopis suis. quomodo & episcopo non licet uendere preidia ecclesie. ignorante concilio & presbiteris suis

non habente aut necessitatem. nec episcopo liceat ecclesie rem tituli sui usurpare. *Ex eodem.*

cccxlvi

Placuit ut rem ecclesie nemo uendat. Quod si reditus non habet & aliqua nimia necessitas cogit. hoc insinuandum est primati. & iuncte ipsius. ut cum fructu numero episcoporum. utrum fiendum sit arbitretur. *Et si non fecerit. reus dolo & consilio. uenditor honore amissio teneatur.*

cccl.

Siquis episcopus nulla ecclesiasticarationis necessitate conpulsus in suo clero. aut ubi forte non est presbiter de rebus. ecclesiasticis aliquid presumpsit uendere. res ipsas ecclesie proprie restaurare cogatur. & in iudicio episcoporum deiciatur. auditus. et tamquam furti. aut latrocinii reus. alio priuetur honore. *Ex c. toletano.*

cccl.

Omnis itaque rei ecclesiasticae quantitas sicut remedium uenit tribuit conferenti. Ita dampnum

tue pparat fraudatori. & ideo
 nullus sacerdotu t ministrorū
 ex reb, ecclē. que in quib, cūq,
 locis a fidelib, largiuntur aliqd
 auferat. t iur suo. aut cathedre
 pprie unitati conectat. Verū
 ut huius rei potior soliditas
 habeatur p quinquis ei quic
 struxit. t diraut eccliam. licitū
 tū sit hanc bonę intentionis
 habere sollicitā. ut si sacerdotē
 seu ministrorū aliqd ex collatis
 reb, p uiderint defraudare.
 aut cōmonitionis honesta cōuen
 tione compescant. aut talia epō
 aut iudici corrigenda denunti
 ent. Et si talia epō agere tēp
 tat. metropolitano eius hec in
 sua ^{sinuare} reparent. Si aut metro
 politanus talia egent. regis hęc
 aurib, intimare nondifferant.
 Ipsi tam hereditib, in eisdē reb,
 non liceat quasi iuris pprii po
 testate pretere. non rapinam;
 n̄ fraudē ingerere. non uolen
 tiā quācūq, psumere. Si q̄ hęc

monita temerare p̄supserit.
 & male rapta cū confusione
 restituat. & ex cōmunicati
 onis annue sententiā sustinebit.

Tertulas. **Exē. agatenſi.** ccc lii.

aut uineas exiguas & ecclē mi n̄
 utiles aut longe positas. paruis.
 ep̄s sine consilio fr̄m sine cessi
 tas fuerit distrahendi habeat
 potestatem. **Ex eodem.**

Fugiti uos etiam seruos domos su
 os. aut familias deserentes. qui
 & iā si re uocati fuerint teneri
 non possunt simulatione ab
 epō si uoluerit. aut si ita illi
 meruerunt distrahantur.

Siquis uero **Exē. agatenſi.**
 de clericis documenta quib,
 ecclē possessio firmatur. aut
 sub primere. aut negare. aut
 aduersariis fortasse tradere.
 dāpnabili & p̄sumenda abſti
 natione p̄supserit. que q̄d ab
 ſtractionē docum̄torū dāpni
 ecclē inlatum ē. & de ppriis
 facultatib, reddant & cōmu

none priuentur. hanc q̄ in
dampno ecclē infirmitatē
ecclē impie sollicitati atadi
torib; suscepunt. parī sen
tentia ferantur. *Ex eodem.*

Siquis ep̄s condito testam̄to ali
qd̄ de ecclesiastica uis p̄prie
tate legauerit. Aliū non ualeb
nisi tantū de uis p̄prie facul
tatib; suppleuerit. *Ex eodem.*

Manipia monachis donata
+ abbate non licet manu mitti.
Inuistū ē enī. ut monachis co
tidianū rurale opus facientib;
serui eorū libertatis ocio pou
antur. *Ex eodē. c̄ cilio toletano.*

Ep̄i qui nihil ex p̄prie suo ecclē
xp̄i conferunt libertos ex fa
milis ecclē. ad condēpnatio
nē suam facere n̄ presumant.
Impiū est enī ut qui res suas
ecclē. xp̄i non ē tulerit dāpnū
inferat. Tales igitur libertos
successor ep̄s absq; alia obpo
sitione. eius ecclē reuocabit.
Ex eodem. concilio.

Ep̄s qui mancipiū uis ecclē.
non retento ecclesiastico pa
trocinio manu mitti deside
rat. duo merita eiusdē & pe
culi corā concilio ecclē
cui p̄minet p̄ cōmutationē
subscribentib; sacerdotib;
offerat. ut rata & iusta inue
niatur definitio cōmutantis.
huus modi autē liberto ad
uersus ecclē cuius uis ex
stitit. accusandi t̄ testifican
di denegetur licentia. Q̄d si
p̄supserit. placet ut frante
cōmutatione infirmitatem
p̄prie ecclē reuocetur.

Ex eodē. c̄ cilio.
Liberti quā quib; cūq; manu
missi sunt atq; ecclē patroci
nia cōmendati existunt.
Sacerdotali defensione. acui
libet insolentia p̄regantur.
Siue in statu libertatis eorū.
seu in peculio qd̄ habere
noscentur. *De heresibus ecclē
siasticis. ex cap. lib. i. titulo.*

Vt singuli epi. abbates. & abba
 tisse diligenter considerent.
 thesauros ecclesiasticos. ne p
 pfidiam & negligentia custo
 du. aliqd de gemmis aut de
 uasib. t dereliquo thesauro
 pditum sit. *Ex lib. cap. xviii*

Nulli liceat alienare rem im
 mobilem ecclie. Sive domu
 sive agru. Sive hortu. Sive
 rusticum mancipium. t panes
 ciuiles. neq. creditorib. specia
 lis i pothece titulo obligare.
 Alienationis aut uerbu etine
 at. conditione. donationem.
 pmutatione. et emphiteosios.
 ppetuu contractu. Sed omnes
 omnino sacerdotes. ab huius
 modi alienatione abstineant.
 poenas timentes quas leoma
 na confectutio minatur.

Si princeps uoluerit.
 rem immobilem seis locis psta
 re & accipere ab eo aliam
 immobilem rem. & comodo
 pmutatione contractare. licet

at hec facere ei cu diuina
 pragmatica sanctione ab eo
 promulgata. *Dep canis. Ex
 cap. ad beluacu. titulo. xx. i.*

Vt precarie & commutationes
 tempore uiduataru eccle
 siaru facte ab his qui loca
 eporu occupauerunt rescin
 dantur. & cu auctoritate
 ecclesiastica. t ciuili.
 si fiende sunt fiant.
It ex eadē re. cap. xvii.

Precarie aut anemine detreb.
 ecclesiasticis fieri psumant
 nisi quantum de qualitate con
 uenientia datur ex proprio duplu
 accipiatur. ex reb. ecclie in suo
 tantum quid dedit nomine.
 Si res pprias. & ecclesiasticas.
 usu fructuario tenere uolu
 erit. Si aut res pprias ad p
 dimiserit. ex reb. ecclesiasti
 cis triplu fructuario usu in suo
 tantu quis nomine sumat. q
 sic eas queq. tractare. ut aliq
 naru reru dispensator e uenit.

non propriarū largitorū.

ccclv

Nulla potestate. **It̄ ex eodē**
quis cogatur facere p̄cipiam.
de reb. dō & sc̄is eius dicatis. cū
ratio et usus obtineat. **Neminē**
cui non uult contra utilitatē.
& rationē p̄stitū de p̄prio face
re beneficium. **Ex eodē.**

ccclvi

Vt p̄cipant de quinquennio in quē
quēniū. sc̄dm̄ antiquā con
suetudinē. & auctoritatē.
renouentur. **Decōmutationib.**

ccclxvii

Ut cōmutationes. **Ex eodē cap̄ xxviii.**

retū ecclesiasticarū ualde caue
antur. & subtilissime si ab quo
modo fieri debent inspiciant.
Que aut̄ inconsulte facte sunt. **ccclxxviii.**
iuxta decretū canonicū hilari
pape. quē illicitē decessor ep̄s
admisit. **Et** ab aliis illicitē cō
missa sunt. ab eo qui successore
em̄ decur. **It̄ ex cap̄ apud sc̄m.**

ccclxxviii

Precepta aut̄ regalia sup̄p̄caris
ecclesiasticis fieri. nec ratio
sint. nec auctoritas quolibet
modo p̄mittat. **Quō p̄cepta**

in iure ecclesiastico firmare.
indignū iudicet. necesse est
maiestatis regla. nisi ab eccle
siastico rectore p̄tantur.
Iisdem aut̄ custos eccle soler
tissime caueat. ne sui ordinis
& ecclesiasticę cōmunions
forte in memor contra aucto
ritatē p̄ceptū regum p̄quicūq.
ad sententiam fieri p̄cat.

Qui et si fecerit. non audiat.
Si aut̄ & obtinuerit regia dis
cretione. et episcopali iudicio.
Idem rescindatur & peccator in
uitiōs p̄ principis inusta sug
gestionē digne corripatur.

Sciam̄ etiā. **Ex eodē cap̄**
fideles n̄ri quia cessim̄ in si no
do uenerabilib. ep̄is. ne sup bene
ficia ecclesiasticā t̄p̄cipios.
etiā si qui libet monasteriorū.
placatus in rationabiliter pe
tuerit. p̄cepta confirmationis
n̄re ullo modo faciam̄. & adeo
ab inrationabili p̄tione se
unusquisq. compescat. **It̄ ex eodē**

Vt missini omnib, p illorum. ceel xx.
missaticu denuntient. nec co
mutaciones reru. **T** mancipioz.
ecclesiasticoz. quilibet patus
sine licentia. et consensu uro.
presumat facere.

Neq mancipia ecclesiastica. quis
qua nisi ad libertate comuta.
videlicet ut mancipia que p
ecclesiasticis dabuntur in ec
clesia seruitute p maneant.
& ecclesiasticus homo q comu
tatis p petua libertate fruatur.

Quem semel dno consecratu:
ad humanos usus iam trans fer
ri non potest. **A**it enim lex. **S**i
quis mutauerit. & qd mutat. &
qd mutatum est. scificabitur
dno; **he ex. Adansi aciu.** ceel xxxi.

Inustum uidetur & impium.
ut mancipia. que fideles
uir. seu **f**emine. pre
medio anime sue do & scifei
consecraverunt cuiuscumq mune
ris pnt comutationis
comertio. lteru in se

cularem seruitute redigant.
cu canonica auctoritas seruos
fugituos tantu modo distabi
pmitat. **E**t ideo oms rectores
ecclesiaru summo pece caueant.
ne unius elemosina. alterius
peccatu fiat. **S**icut enim inde
cens est. ut ex libero seruus fiat.

Si absurdum ut ex ecclesiastica
dignitate seruus decidens.
humane obnoxius sit seruituti.
Die dominico. lxxv. caroli.

Statuimus quoq, scdm qd in lege **ceel xii**
dnt mandauit ut opera seruilia
dieb, dominicis non agantur.
Sicut genitor ms in suis synoda
lib, edictis mandauit. qd nec uir
ruralia exerceant. nec in uinea
colenda. nec in campis arando.
t metendo. **t** fenu secando. **t**
sepe ponendo. **t** in siluis stirpando.
t arbores cedere. **t** in petris labo
rare. nec domos struere. nec in
orto laborare. nec ad placita
conueniant. nec mercatus fiat
nec uenationes exerceantur.

quod in dominica die possit licere

Tria caritativa opera licet fieri in dominica die. id est: hospitali a caris uictualia. et angaria. & si forte necessitas sit. corpus cuiuslibet duci ad sepulchrum. *lre.*

Femine opera extrinseca non faciunt in die dominice. non capulent. uestitudo non consuant. et lana carpant. non licet linum battere. aut in publico uestimenta lauare. nec uerueres tondere. ut omnimodis honor & respectus die dominice preseruetur. sed ad missarum sollempnia undique conueniant. & laudent deum per omnia que nobis in illa die conferre dignatus est. *lre.*

Omnes dies dominice cum omni ueneratione obseruare decreuimus. & ab illicito opere abstinere. et ut mercatores in eis minime sit. ne placitum ubi aliquis admortem. et ad penam iudicet. ne sacramenta uidentur. *Ex cap.*

lib. i. cap. cxxxviii.

Vt mercatores die dominice in nullo loco habeatur. Ne nullus episcopus. et infra positus die dominice causam iudicare presumat. *Ex*

Et nullus episcopus. et presbiter. et clericorum. die dominice prepositum cuiuscunque cause negotium audeat iudicare. nisi hoc tantum ut deo statuta sollempnia peragantur. *Defestiuatibus. Anni. ex cap. lib. ii. xxxii.*

Festos dies in anno celebrare sancimus. id est diem dominicam pasche cum omni ebdomada. Diem ascensionis domini. Pentecostes. Similiter & in pascha. Aplos. Petri. & pauli. Diem uirtutum. Sancti iohannis baptiste. Assumptionem sancte marie. Sancti michaelis. Sancti iemigii. Sancti martini. Sancti andree. In nativitate domini dies. iiii. Octavam domini. A ephania domini. Purificationem sancte marie. Et illas festiuitates.

martiriū . t̄ confessionum . obser-
uare decreuimus . quorū muna
queq; parrochia corpora req̄
esunt . *Exē adnpha eu .*

Festis dies celebrare sancimus
id est diem pasche . Similiter
fr̄ . ii . iii . iiii . v . ante missā
licentia fit . arandi . & seminan-
di . hortū t̄ vineā excolendi .
& sepem circūcludendi . ab
alio uero opere cessare decre-
uimus . Post missam autē ab
opere uacare . Pentec̄ . similiter
ut in pascha . Sc̄i laurentii .
kt̄ . noū . omniū sc̄or̄ . Similit̄
dedicationes ecclesiarum .

Dei flectendo genua in dieb.

Quo sunt quidam . *festis exē nicano .*
indie dominicē genua flectentes .
& in dieb . pentec̄ . ut om̄a in
dieb . locis consonantur ob-
seruentur . placuit sc̄o c̄ cilio .
fr̄antes dño uota p̄soluere .

Vt p̄bri plebib .
adnuntient . qđ in xl̄ ma . et
in ieiunio . iiii . temporum .

tantum modo admissarum
sollepnia adiuuante diaē .
genua flectere debeant . In do-
municis . & contra dieb . t̄ ceteris
festis . a uespera usq; ad uesperā
non flectant genua sed stan-
tes in curuatiorent . Ne quis
quā uno genu solatenus in
presso orare p̄sumat . Sicut
iudei uidentes dñm in eius
passione fecisse leguntur .
Sed utraq; genua terre figat .
At enim ap̄t̄s . Flecto genua
mea ad patre dñi nr̄i ihū xp̄i

Ex terminanda omnino inre-
ligiosa consuetudo quā uul-
gus p̄scorū sollepnitates
agere consuevit . ut populi
quidebent officia diuina
adtere saltacionib . & tur-
pib . inuigilent canticis . n̄
solum sibi nocentes . sed reli-
giosor̄ officis p̄strepentes .
hoc et enī Ab omni hispania

depellatur. Sacerdotū & iudicū
a concilio scō. eius comittitur.

Nesup mortuos canat. Unde sup
Laici qui ex cubias funeris obser-
uant. cū timore & tremore.
& reuerentia hoc faciant. Nullus
ibi p̄sumat diabolica carmina
cantare. non ioca & saltationes
facere. que pagani diabolo
docente adinuenerunt. Quis
enī nesciat diabolicū eē & n̄
solū a religione xp̄iana alienū.
Sed etiam humane nature eē
contrariū. Ibi cantari. letari. in-
ebriari & hacinnus ora dissol-
ui. & omni pietate & affectu
cantatis postposito. quasi de
frat̄na morte exultare. Vbi
luctus & planctus flebilib.
uocib. debuerat resonare.
p̄ amissione carnis. Patres
siquidē veteris ac noui testa-
menti mortes scō. uiuorū
legimus multis in locis cū fle-
tu deplorasse. In nullo autem
loco quia a sc̄to recesserant.

exulasse. Nam & iacob patri
archam fleuit tota egiptus
septuaginta dieb. Et ioseph &
fratres eius cū patre deserrent.
in terram chanaan ad sepelien-
dū. celebrantes exequias ada-
ream athabel quesita est trans
iordanen. planctu magno atq.
uehementi in pleuerunt septē
dies. Tantis autē fuit planctus
ut locus inde nomen acciperet.
& de beato stephano legimus
qd̄ sepeliret eum. Sive curauer-
unt timorati. & fecerunt plane-
tum magnū sup eum. Et ideo
talis in epra letitia. & pestifera
cantica. ex auctoritate dī pe-
nitus int̄ dicenda sunt. Siquis
autē cantare desiderat. King
lyrison canat. Si n̄ alit̄ omnino
taceat. Si autē tacere n̄ uult.
statim ab omnib. bannatur
& adiretur. ut n̄ habeat ibidē
licentiā amplius consistere.
Sed recedat & ad ppriā eat mansio-
nē. In crastinū autē talit̄ coereat.

ut ceteri timeant.

Epi n̄ cōstituat.

p̄bros aut diaconos. aliter subiectos
ep̄o. nisi forte cū silio & uolun-
tate regionis ep̄i. Siquis autē
tale aliquid agere cōtrauerit.
irrita sit eius ordinatio & ipse
coerceatur a synodo.

Siquis ep̄s clericū ad alium p̄ti-
nentē audacter inuadere.
& in sua eccl̄a ordinare cōtra-
uerit. non cōsentiente ep̄o a quo
discessit. ordinatio huiusmodi
irrita cōp̄betur.

Item placuit ut quicūq; in ec-
cl̄a. t̄ semel legent. ab alia ec-
cl̄a ad clericatū non teneat̄.

Nullū absolute ordinari debere
p̄b̄m. aut diaconum. nequē libet
in gradu ecclesiastico. nisi spe-
cialit̄ eccl̄e ciuitatis. aut pas-
sionis. aut mart̄ri. aut monas-
teri. qui ordinandus est p̄nun-

ciatur. Qui uero absolute
ordinantur. decreuit sc̄a syno-
dus. irritā haberi huiusmodi
manus impositionē. & nusquā
posse ministrare ad ordinantis
inuitiam.

Vt nullus absolute ordinetur.
& sine p̄nuntiatione stabili-
tatis loci ad quē ordinatur.

Vt p̄b̄i n̄ ordinent̄.
priusquam examinentur.

Qui uero ex n̄ris parrochis.
aut ad titulū. aut absolute
ordinari p̄tuntur. nullatenus
ordinentur. nisi aut in loco
certo & religioso. t̄ etiam in
ciuitate saltē uno animo.
immorentur. ut de uita & con-
uersatione atq; doctrina illius
certitudo possit agnosci. Et
nemo absolute ordinare quē
quā p̄sumat. Sicut sc̄i sanx-
erunt canones.

Placuit ut quicūq; deinceps
ordinantur p̄ p̄nuntias affricandos.

litteſas accipiant abordina
torib. ſuis manu eorū ſubſcrip
taſ. continentef conſulē & di
em. ut nulla altercatio depof
teriorib. t̄ anteriorib. oriat̄.

*Ut nullus alterius ſeruum ordi
nare p̄ſumat. Exepla leon̄ pp̄.*

Non admittantur paſſim ad
ordinē ſacrū quib. nulla na
taliū. nulla morū dignitat̄
ſuffragatur. & quia dominis
ſuis libertatē conſequi mini
me potuerunt. ad ſanguī
ſacerdotū tanquā ſeruilis
utilitat̄ hunc honorē capiāt
p̄uehantur. & p̄baridō poſſē
credunt. qui domino ſuo
nēdū p̄bare ſepotunt. Et poſt
pauca. Debet enī eē inmund̄
ab aliis quidiuic̄ militie
fuerit aggregand̄. ut caſtris
dominicis quib. nom̄ ei ad
ſcribitur nullis neceſſitatū.
uinculis abſtrahatur. *Exē.*

inoga eia cenſi. cap. xxxvi.

Si ſeruus abſente aut neſci

^{domino}
ente d̄no. ep̄o aut̄ ſciente.
diacon̄. aut p̄br̄ fuerit ordinat̄.
ipſe in clericatus officio p̄ma
neat. ep̄s aut̄ eum duplici
ſatis factione domino p̄ſol
uat. Si uero ep̄s ſeruum eum
eē neſcierit. quieſtimoniū
de illo p̄hibent. aut eū pos
tulant ordinari. Simili rē
penſatione teneantur obſeruari.

Exepla innocenti pp̄.

Vt de aliena eccl̄a clericum
ordinare nullus ep̄s uſurp̄t.
niſi alterius ep̄i p̄cib. exoratus
fecerit. t̄ ipſe ep̄s exoratus
concedere uoluerit. hoc etiā
ſi nodus ſtatuit necna. ut
abiectum ab altero clericū.
altera eccl̄a n̄ recipiat. *Exē.*

Quicumq; liberta. *colerano.*
tem ad dominis ſuis ita p̄cipi
unt. ut nullū ſibi met̄ meſ
obſequium patronus recet̄.
Iſi ſi ſine crimine ſunt adle
reatus ordinē libere ſuſci
p̄iantur. quia directa manu

missione ab soluti noscunt.

Qui vero noscenti obsequio manu missi sunt. p eo qd huc a patroni seruitute tenent obnoxii nullatenus sunt ad ecclesiasticu ordinem p mouendi nequando uoluerit eoru dominiant ex clericis serui. *lit. ex cap. titulo. LXXIII.*

Silicet clericos pabile sunt & doctrine. epis consecrandos suisq. in ecclesiis constituendos obtulerint. nulla qualibet occasione eos reiciant. *De seruoq. ordinatione. Ex eode. cap. LXXII.*

De seruoꝝ ordinatione qui passim ad gradus ecclesiasticos indiscrete pmouentur. placuit omnib. cu sacris canonib. concordare debere. & statutum: ut nullus epox. deinceps eos ad sacros ordines pmouere psumat. nisi prius a dominis ppiis libertate consecuti fuerint. Et si quilibet seruus domini sui fugiens. aut latrans. aut adhi

bras testib. munere e ductis t corruptis. aut qualibet calliditate. t fraude ad gradus ecclesiasticos p uenerit. de cretume est ut deponatur. & dominus eius eum recipiat. Si uero auus aut pater ab alia patria malia migrans. in eade punita filiu genuerit. & ipse filius ibidem educatus. & ad gradus ecclesiasticos pmotus fuerit. utru seruus sit. ignotum sit. Et post ea ueniens dominus illius legib. eum adquisierit. sancitum est. ut si dominus ei illi libertatem dare uoluerit in gradu suo pmaneat. Si uero eu catena seruitutis acatris domuncis abstrahere uoluerit. gradu pmaneat. quia iuxta sacros ednones. uilis psona manens sacerdotii dignitate fungi non potest. *De peculiare seruoꝝ*

De reb. uero illoru. t peculiare. quia dominis ppiis libertate donantur. ut ad gradus eccle

siasticos iure pmoucantur. sta-
tutū est. ut in potestate domi-
norū consistat. utrū illis cēde-
re. an sibi uindicare uoluerint.

De speculo ordinatorum.

Ceterū si post ordinationē aliq̄
adquisierit. illud obseruandū:
qđ in canonib. de consecratis
nihil habentib. constitutum est.

De ecclesiarū seruis.

De ecclesiarū uero seruis cōmune
sententia decretū. ut archi-
epi p̄ singulas p̄uincias consti-
tuti nrām auctoritatē. suffra-
ganei aut̄ illorū exemplarilli-
us penesse habeant. Et quando
cumq; de familia eccl̄a. ualis
inuentus aliquis ordinandus:
In ambone ipsa auctoritatē
coram populo legatur. & corā
sacerdotib. & omni clero. ante
cornu altaris. Sicut in nrā
auctoritate continetur. remota
qualibet calliditate libertatē
consequatur. & tunc demum
ad gradus ecclesiasticos pmoueat.

De monasteriorū familiis.

Similit̄ quoq; de his agendū:
quos laici de familia eccl̄arū.
ad sacros ordines pmouere
uoluerint. Sed & de his quos
p̄positi canonicorū aut mo-
nachorū ordinandas expe-
terint. eadem forma seruanda.

Exemplar libertatis. sup̄ iurati.

Auctoritas ecclesiastica patent̄
admonet. insup̄ & maiestas
regia canonicę religioni as-
sensū p̄bet. ut quēcūq; ad sa-
eros ordines ex familia p̄pria
pmouere eccl̄a queq; delegent.
In p̄sentia sacerdotū. canonicorū
simul & nobiliū laicorū. eius
cui subiectus est. Sub scripta-
ne. sub libertatis testam̄to sollemp-
niter roboretur. Idcirco ego
indī nomine ep̄s. Abba. t̄ qui
libet alius. annuente xp̄o sc̄e
ill. eccl̄e rector. quendā eccl̄e
nrę famulū nomine. ill. sacris
ordinib. oblatū ad altaris
cornu nobiliū uiroꝝ. in p̄sentia

hoc auctoritatis testamtu
 statuo. Ita ut abhodierna die
 & tēp̄ bene ingenuus atq;
 omni seruitutis uinculo securus
 p̄ maneat. tanquā si abinge
 nus parentib; fuisset p̄ creatus
 t̄ natus. eandemq; p̄ gat par
 tē quā cūq; uolens canonice
 elegerit. Ita ut deinceps nec nob
 neq; successorib; nr̄is ullū debe
 at noxie conditionis seruitū.
 Sed omnib; dieb; uite sue sub
 certā plenissimaq; ingenuitate
 Sicut alii ciues romani p̄ hunc
 manu missionis atq; ingenui
 tatis titulū. bene semp̄ ingenu
 us atq; securus existat. De suo
 uero peculiari qd̄ habet. t̄ qd̄
 abhinc. t̄ deinceps assequi
 poterit faciat inde scdm̄ cano
 nicā auctoritatē libere quicqd̄
 uoluerit. Et ut hęc ingenuitatis
 pagina inuolabilē optineat
 firmitatē. manu p̄pria illam
 roborauim. **Exemplar libertatis.**

Qui debitū sibi nexū atq; cōp̄cedis

relaxat seruitū. p̄miū infu
 turo apud dñm sibi p̄uenire ndū
 bitat. Qua p̄p̄t ego indī nomine
 ill. p̄ remedio anime mee. t̄ c̄na
 retributione in eccl̄a sc̄i petri.
 t̄ ipsius sc̄i sub p̄sencia ep̄i. t̄ sacer
 dotū ibi consistentiū. ac nobiliū
 laicorū ante cornu altaris istius
 eccl̄e absoluo seruū meū. ill. p̄
 hanc cartam absolutionis & in
 genuitatis. ab omni uinculo ser
 uitutis. Ita ut ab hac die eccl̄e in
 cept̄ ingenuus p̄ maneat tanquā
 si ab ingenuis parentib; fuisset
 natus. t̄ p̄ creatus. eam ^{de q;} p̄ gat par
 tē quā maluerit t̄ quam p̄i auc
 toritas canonica p̄mittat. Et
 sicut alii ciues romani uitam
 ducat ingenuā. Nulli aut̄ here
 dū meoꝝ. ac p̄ heredū. nec cui cūq;
 alię p̄sone que quā debeat ser
 uitutis. t̄ libertatis obsequium.
 nisi soli dō cui om̄a subiecta sunt.
 t̄ p̄ cui amore ipsum deuotus
 ad eius seruitū obtuli. Peculi
 are uero suū qd̄ eidē d̄s dederit.

& deinceps dō auxiliante la-
borare potuerit. concessum
impetuum habeat. ut inde fa-
ciat que qd illi placuerit sedm
ecclesiasticas sanctiones. Siq̄s
uero qd futurum eē non credo
si ego ipse. aut aliquis debere
dub. meis. **T** que libet appo-
sita p̄sona. contra hanc ingenui-
tatis cartam uenire tēptaue-
rit. aut eam quolibet modo
infringere uoluerit. **A**n pri-
mitus iram dī incurtat. & ali-
minib. scē dī eccle. extraneus
efficiatur. **E**t insup eulitē
intulit. **L**x. solidos p̄soluat.
& qd̄ repetit eum dicare n̄ ua-
leat. **S**ed p̄sens ingenuitas.
mea t̄ aliorū bonorū homi-
nū manib. roborata cū stipu-
latione sub nixa omni tēp̄re
maneat inconuulsa.

Debent aut̄ sup̄ scripte inge-
nuitatis carte. non solū nom̄
illius qui has fieri rogat. **S**ed
etiā nomina sacerdotū. & no-

bilium laicorū. qui ibi adfuer̄
in ordine digesta cū signis
ppria manu impressis t̄ t̄nēn.
Nam sine horū astipulatione.
pagina auctoritate testium
nudata p̄nihilō deputatur.
Oportet etiā ut locū die annū.
& consulem. indictionē. infi-
net̄ in margine adnotatā
habeat. In hunc modū. Actū.
ill. ciuitate. In domo scī p̄p̄n.
kt. ill. anno dominice incar-
nationis. ill. regnante ill
rege. & p̄sidente in cathedra
sup̄ra dicte ciuitatis ep̄o. ill.
in monasterio. ill. **I**ndiet. ill.
Indī nomine felicite amen.
Act̄ enī romana auctoritas.
Quecūq; leges sine die. & con-
sule fuerint p̄late. n̄ ualeant.
Infringendi sunt p̄te. **V**nde sup̄.
rea laici. ut sciant qd̄ nulla
tenus alio loco manu mittere
pprios possunt seruos. quos do-
minicus castis aggregan. de-
creuerunt. nisi in sacro scā ec-

clā ordine sup̄ notatā. Quom̄
 enī clerici extra ecclā liber-
 tatem consequi possunt. quia
 lege mundana extirpatisunt.
 & quib; int̄ dicitur ne ad secu-
 lare iudiciū p̄cedant. quom̄
 seculari iudicio a iugo seruitu-
 tis absoluantur. Sed fortasse
 dicit aliq̄s. Clericus fieri n̄ p̄-
 mitatur. nisi ante susceptū
 clericatus officii ingenuita-
 tis dignitate potiatur. Reue-
 ra uerū dicit. Et ideo q̄d infir-
 man. t̄ uituperari potest p̄ ca-
 ueri debet. **Vnde sup̄.**

Non solū aut̄ qui ad clericatus
 ordinē p̄mouendi sunt in ecclā
 manu mittendi sunt. uerū etiā
 hi quo quisq̄ ^{quo} ^{qui} p̄ remedio anime
 sue & mancipari uult. Scdm̄
 legē mundanā in ecclā absol-
 ui debet. & eiusdem ecclē
 patronio cōmendari. Scrip-
 tum quippe est in facto fran-
 corum. **Ex pacto.**

Hoc etiā uolum̄. ut qualiscūq̄

francus ribuarus. seruū suū
 p̄ remedio anime sue scdm̄
 legem romanā liberū facere
 uoluerit. **Ut in ecclā coram**
p̄b̄ris. diaconib; Seucuncto
 clero & plebe in manu ep̄i
 seruū cū tabulis tradat. **Et**
 ep̄s archidiacono iubeat ut
 ei tabulas scdm̄ legem roma-
 nā. quā a ecclē uiuunt scri-
 bere faciat. **Et tam ipse quā**
& omnis p̄creatio ei. liberi
 p̄ maneant. & sub tuitione
 ecclē consistant. & omne
 redditum status sui ad ecclā
 p̄soluant. & non alicubi nisi
 ad ecclā ubi relaxati sunt
 mallū teneant. **Et si absq̄**
 liberis discesserint. nullum
 aliū nisi ecclā relinquant
 heredem. **Ex lege romano.**

Imperator constantinus. aug.
 osio ep̄o cordubensi.

Qui manu mittendi in sacro
 scā ecclā habuerit uolun-
 tate tantū: ut sub p̄sentia

sacerdotū seruos suos uelit ab
soluere. nouerit eos suscepta
libertate ciues eē romanos.

Nam si clenci mancipus suis
dare uoluerint libertatē. etiā
tantū fuerint absoluti maneb.

Sicut ciuib. romanis integra
& plena libertas. **Exē Tribu**

Vt nulli deseruili. **nensi.**
conditione ad sacros ordines
promoueantur. nisi prius ado
minis. p. prius legitimā liber
tatē consequantur. Cuius
libertatis carta ^{ante} ordinationē
in a mbone publice legatur.
& si nullus contradixerit rite
consecrabitur. Porro Si postea
de gradu deciderit. eius sit
conditionis cuius fuerat ante
gradum. **Exē. Neocesariensi**

Pbr ante. xxx. m. de ordinat
etatis sue annū nullatenus
ordinetur. licet ualde sit dign.
Sed ob tempus. Nam dñs n. r. t.
xxx. ^{ma} etatis anno baptizat.
De d. Exē. cartaginensi.

Item placuit ut ante xx. v. an
nos etates. nec diaconi ordinent.
nec uirgines consecrentur.

Ex epla. Felicit. pp.

Quignitur partē digitisibi ab
scidit uolens. hunc ad clerū
canones non admittunt. qu
uero casu hoc accidit. & cleric
possunt fieri. & si in clero fue
runt reperi non abici. **Ex epla**

Igelasi pp. de inlit. teratos p. n. s.

In lit. teratos quoq. aut aliqua
partē corporis imminutos.
nullus p. sumat ad clerū pue
here. quia nec lit. teris carens.
sacris eē potest aptus officii.
& uiciosū nihil dō profusus offer
ri. legalia p. cepta sanauerunt.

Similit̄ quis se ipsos abscidunt.

Nec criminiosi ad clerū admitt

tantur. at em apls. manus
nemini cito imposuerit. neq.
cōmunicauerit peccatis aliorū
Ex epla. de epla. ecc. x.

Vsq. adeo sane cō perim. inli
ta queq. p. rumpere. ut de morib.

similib. q. passionib. in rebus
mysteria sacrosca tractare
tribuat. **Et post pauca.** Si
corpore sauitatū aut delibē
nequaquā scā contingere. lex
diuina p̄hibet. quanto magis
doni celestis dispensatores non
conuenit. qđ est deterius m̄te
p̄culsos. **de cetero auctorianensi.**

Quis quies concubinis filios
habent uxores legitimas ha
buerunt. & defunctis uxorb.
sibi concubinas publice sociant.
In obseruandū censuimus ut sic
eos qui iā clerici p̄ ignorantia
ordinati sunt non remouemus.
lataum. nec ulterius ordinent.

lax. melidensi. cap. LXIII. Decadere.

Raptores igitur uirginū &
uiduarū quicquā postea uo
luntate parentū eīs quasi de
sponsatas subdotalici nomine
in iugium duxerunt publice
penitentis subiugentur. & post
publicā penitentia. ne in peius
corruant. iterū conuenientes

de cetero elemosinis. & ceteris
quib. cūq. saluifice conuersa
tionis actionib. insequere p̄
curent. usq. quo ab opere con
iugali ex consensu se ualeant
abstinere. **De filiis n̄ legitimis.**

Fili uero ex huiusmodi utri
perabili coniunctione ante
coniugium minus laudabile
p̄creati ad ecclesiasticā dig
nitatē nullomodo p̄uehant.
nec de tali coniugio generati
ecclesiasticis ordinib. applicent.
nisi forte eos aut maxima ec
clē utilitas. et necessitas pos
tulet. aut euidentis meritorū
p̄rogatiua cōmendet.

Si quis incestas. t̄ nefarias nup
tias inierit. nec uxore ^{t̄ habore} habenti
uideatur nec filios. Nam hi qui
ex huiusmodi conceptione nati
fuerint. quā uis uideantur
nasci. patrē nullatenus habere
censentur. & tamquā sive
adultero c̄cepti fuissent de
putantur.

Eos itaq; quos publice leges
non admittunt. sed uelut infā
mie maculis resp̄sos respuunt.
& quasi degeneres despiciunt.
ecclesiastica dignitas nulla
tenus recipit. p̄serti cū nihil
maculosū dō rite possit offer
ri. t̄ eius seruitio applicari.
*Ut nullus alterius suscipiat
clericum. in ean̄ a p̄lox.*

Ep̄s a pud quē moratus clen
cos alterius eē confiteri.
si contra eos decretam cessatio
nē p̄ nihilo reputans tamquā
clericos fortasse suscepit.
t̄ ut magister inquietudinis
cōmuniōne priuetur.
Ex decretis leonis pp̄.

Alienum clericū inuito ep̄o ipsi
us nemo suscipiat. nemo solli
citus nisi forte ex placito
caritatis. Idm̄ dante accipi
entemq; conueniat. Nam
grauis iniurie reus est. quide
fr̄s eccl̄a ulq; est utilis. aut
p̄ciosius. audeat t̄ abicere.

t tenere. *De trans fugis clericis*
Itaq; si intra p̄uertiā res agit.
trans fugam clericū ad eccl̄am
suam metropolitā redire
compellat. Si aut̄ longius
recessit. sui p̄cepta auctori
te reuocabitur. *Vnde sup̄.*

Fugitiuū uero clericū aut mo
nachū deserentē disciplinā.
uelut contemptorē placuit
reuocare. *Ex dictis basilic̄ ep̄i.*

Siquis eum quid discretionem
ecclesiasticam non ferens fugā
meditari agnouerit. Sinon
statim p̄didert. p̄ditionis il
lius partip̄e seē nondubit̄.
& tam diu a conuentu frat̄ū
sequestrandus est. quā diu ille
ualeat reuocari. *Ut clerici
cū ep̄is. ep̄isui p̄ficiant.*

Siquis clericus. *in ean̄ a p̄lox.*
aut laicus. ad alterā p̄perat
ciuitatē & suscipitur p̄t̄ cō
mendatitias ep̄l̄as. & qui sus
cepit & qui susceptus. cō
muniōne priuetur. *Ex ant̄.*

Nullus peregrinorū sine pa-
cificis. id est cōmendatis
suscipiatur epistolis. **Exē**

Peregrinos clericos. **calcedonē**
electores in alia ciuitate
p̄cōmendatis litteras ep̄sui
nūquā penitus ministrare
debere. **Ex ē agatenſi.**

Pbr̄. aut diaconus. aut clericus.
sine antistitis sui ep̄tis am-
bulans cōmunione ei nullus
impendat. **Exē calcedonenſi.**

Omnes pauperes & indigen-
tes ecclesiastico auxilio cū
p̄ficiantur cum p̄batione
ep̄istolū. **Et ecclesiasticis paci-**
ficis tantum modo cōmendare
deceuius. & non cōmenda-
tis litteris. **Propt̄ q̄d cō-**
m̄daticias litteras honora-
tionib; tantū modo p̄sonis
p̄ficiant conueniat. **Exē d̄ c̄c̄it.**

Clerici sine cōmendatis ep̄s-
tolis ep̄sui licentia n̄ patiat̄
euagandi. in monachis quoq;
p̄sentis sententię forma seruet̄.

Vnde sup̄. in eadē. ap̄toz.

Nullus ep̄ox. peregrinorum.
p̄broz. aut diaconoz sine cō-
mendatis suscipiantur ep̄tis.
Et cū scripta detulerint. dis-
cutiantur adtentius. & ita
suscipiatur. **Amuarius ep̄s dixit.**

Exē. Sardiscenti.

Illud quoq; statuatur sc̄it̄as ur̄a
ut nulli ep̄o liceat alterius
ep̄i ciuitatis ministrū ecclesi-
asticū sollicitare. & in suis
parroechiis ordinare. **Vnde sup̄.**

Osuis ep̄s dixit. **Et hoc uniuers-**
si constituumus. ut quicumq;
ex alia parroechia uoluerit
alienum ministrū sine c̄sensu
ep̄i ipsius & uoluntate ordinare.
non sit rata ordinatio eius.

Exē Laodicensi.

Quod non oporteat sacerdotē
et clericū sine litteris p̄ficisci
canonicis. **Exē. meldensi. cap̄ l.**

Vt p̄br̄i uel quilibet clerici in
alterius parroechiā suā sine
formata non recipiantur.

neq; retineantur nec etiā mi-
nistrare sinantur. Criminati
autē ab omnib. excludantur
& ceciantur a parochiis
in quib. delitescunt. usq; quo
ad eum reuertantur ep̄m.
a quo auzugisse noscuntur.
Ex eodē concit. cap. L1.

Quicū seniorib. suis de alius
punctis ad mās. punctas
ueniunt. sine formata minis-
trare non p̄mittantur. Quā
ē si adulescent & ministrare
idonei inuenta fuerint. inſi-
antur. quā religioſe atq; ſci-
dioſe ſacrū minisrū pagant
& in quib. locis illud agere n̄
debeant. *De clerico. Ex eod.*

Clerici uero si ab huius modi
hominib. ad ordinandū offe-
runtur inſtrui debent. ad ep̄os
ex quorū parochiis aſſūpti
sunt eos remittant. & aut ibi
ordinentur aut litteras cano-
nicas ab ep̄o ex cuius diocetis
ferant sicut canonica docet

auctoritas. *Nicena synodus.*
hunc ordinē int̄ ep̄os in faci-
endis eplis ē seruandū eē. inſi-

Grega elementa littere *Litt.*
tarū numeros etiā exprime.
nullus qui uel tenuiter greci
sermonis notitiā habet ig-
norat. Ne igitur in faci-
dis eplis canonicis qualis mos
latinus formatū appellat.
aliqua fraus falsitatis temere
p̄sumeretur. hoc a patrib.
cccxxviii. nicena cōstituit
saluberrime inuentū est
& constitutū. ut formate
eplae hanc calculationis sue
supputationis habeant ratio-
nē. Id est ut assumantur in
supputationē prima greca
elementa. patris. & filii.
& sp̄s sc̄i. id est π. ρ. λ.
Que elementa octid genarum.
Petr̄ quoq; apti prima littera.
id est. π. qui numerus octo-
ginta significat. Eius q̄ scribitur
eplam prima littera cui scribitur

I. II. III. IIII. V. VI. VII. VIII. VIII. X. XX. XXX. XL. L. LX. LXX. LXXX. LXXXI.
 A. B. Γ. Δ. Ε. Σ. Ζ. Η. Θ. Ι. Κ. Λ. Μ. Ν. Ξ. Ο. Π.
 α. β. γ. δ. ε. ζ. η. θ. ι. κ. λ. μ. ν. ξ. ο. π. ρ. σ. τ. υ. φ. χ. ψ. ω. ϰ.

Secunda Accipiendis tertia. Cui
 tatis quoque deq. scribitur quar
 ta. & indictionis quecumq.
 est illius temporis numerus
 assumatur atq. ita his omib.
 litteris grecis que ut dixim.
 numeros exprimunt. In unū
 ductis. unaq. collecta fuerit
 summā septimā teneat. Addat
 preterea separatim in septa
 etiā nongenariū & nonum
 numeros. qui secundū grecā ele
 menta significant. **A M H N.**
Interigitur predictę litterę
 grece. Id est Π. γ. Α. et pri
 ma littera ex nomine patri.
 Id est Π. Δ. Λ. & ι. efficiunt
 numeros. Π. enimq. est prima
 in nomine summi patris. LXXX.
 numerat. γ. uero que est pri
 ma. in nomine filii. cccc.
 numerat. **A**uero que prima
 in nomine sp̄s sc̄i unū indicat.

Si addas. Π. que in nomine
 petri prima. id est. LXXX.
 Δ. Lvi. reperies. **A M H N**

uero qd. in fine predictę eptę
 scriptū ē. αε viii. indicat.
 Α. ενον̄. unū. Μ. αλ. η. viii.
 Η. L. num̄. qui αε. viii. effi
 ciunt numeros. siue summā
 totā simul ungas. Δ. ε. Lx.
 eptā numeros tenet. **Grecę**
Sed pp̄t minus sc̄i. **Litterę.**
 entes ponenda uidentur
 elem̄ta ipsa greca. cū nume
 ris propriis.

I. II. III. IIII. V. VI. VII. VIII. VIII.
 X. XX. XXX. XL. L. LX. LXX.
 LXXX.

A. B. Γ. Δ. Ε. Σ. Ζ. Η. Θ. Ι.
 Κ. Λ. Μ. Ν. Ξ. Ο. Π. α. β.
 γ. δ. ε. ζ. η. θ. ι. κ. λ. μ. ν. ξ.
 ο. π. ρ. σ. τ. υ. φ. χ. ψ. ω. ϰ.

Numerantur aut̄ ita. ΜΙΑ.
 ΔΙΑ. ΤΡΙΑ. ΤΕΤΡΑ. ΠΕΝΤΑ.
 ΕΞ. ΕΠΤΑ. ΟΥΓΑ. ΗΕΚΑ.
 ΗΚΑΤΑ. ΤΡΙΑΚΟΝΤΑ. ΤΕΤΡΑΚΟΝΤΑ.
 ΠΕΝΤΑΚΟΝΤΑ. ΕΞΗΚΟΝΤΑ.
 ΕΒΔΟΜΗΝΤΑ. ΟΥΚΤΩΝΤΑ.
 ΕΝΝΗΕΚΟΝΤΑ. ΕΚΑΤΟΝ.
 ΔΙΑΚΟΝΤΑ. ΤΕΤΡΑΚΟΝΤΑ.

NENTA KOC. AAKOC. EPTAKOC.
OΓA AKOC. ENNA KOC. HEXIAE.

Exemplar ecclē formate.

In nomine. N. patris. et y.
filii. et a. sps scī. Rathbodus
scē treuerensis ecclē ac plebis
ipsius humilis famulus.

Ruotbro reuerendo scē me
rensis ecclē anastiti. In xpo
pastor. principe mansuam
cum gaudio. spernitatis. ac
ppetuitatis glam. ^{Decreta} Decreta
scōrū trecentorū decem &
octo patrū. nicea constitu
torū saluberrima seruantes.
dō dignā piāmq. frāt. nitatē
urām canonicę adgredim.
& sub nomine formate epte
reuerentē urām scitatem
adimus. uobis uidelicet
intimando quia p̄sentipbro
nrō nomine. Gislemaro has
dimissionas dedimus lre
ras. quē in nra diocesi ec
clesiastice educatum deor
dine clericatus adp̄biterat

p ueximus gradū. ut his
canonicis munitus apicib.
cū nra licentia ei in usā par
rochia subdefensione ac
regimine urē care dilecti
onis degere liceat. Illūq.
in sinu scē matris ecclē cano
nicę fouendū. ac regendū
uobis cōmittimus. hanc ego
eptām grecis litteris hinc
inde munire degeuimus.
& anulo ecclē nrē bullare
cen suimus. Xps pastorum
princeps nrē uentu beati
n sri. cui specialitē ouile
dominū cōmissum est.
frāt. nitatē urām ad custodia
endam sui gregis diu nob
conseruet. incolumen.
A M H N. N. Y. A. N. P.
O. C. Y. O. A M H N.
Summa horū mille. d. xxxv.
viii. Data treuens. id.
octab. anno domiē incarnat
d cccc vi. Indē viii.
N. Y. A. N. A. A. P. A. O. E. A. A.

Reuer^{en}tiſſimo & ſciſſimo
Rahbodo ſcē treuerenſis ecclē
 Archiepo. Aado uurdunenſis
 ecclē deuotus gregis xpī famu
 lus. in dño uero rege ſumme
 felicitatis beatitudine. Cū
 ſcā catholica ecclā prompta
 ſit ſequi documenta euan
 gelica que dicunt. qui recipit
 pphetam in nomine pphete
 mercedē pphete accipiet.
 Et qui recipit iuſtū. & ceter.
 Et apłs iubeat hospitalitatē.
 ſectan. & neceſſitatib. ſcōx
 uirōrū cōmunicare. Tam qui
 cauēntiā habent ſuā cōſcien
 tiam dicentes ſecē ſymplices.
 cū ſint aſtucia diabolica reple
 ti & p opere pietatis dicunt
 ſe de loco ad locū tranſire. cū
 ſint ſua malicia faciente fugi
 tui. & dicunt ſecē miniſterio
 ſacro inſeri cū non ſint. Statu
 titū eſt aſcīs patrīb. neminē
 clericū alienū & ignotum
 recipi ab aliquo epō & intro

nizate in ſua ecclā niſi habe
 at appno epō epłam que in ca
 nonib. nominatur formata.
 Ideo notū facimus patnitati
 urē. quod pſent fratn̄ horū
 ut tatarū portitor nomine.
 adruinus. non p ſua nequitia
 expulſus eſt a nob. Sed poſtu
 lantib. fratn̄ n̄r̄ co qd ex fa
 milia n̄a fuit. fecim̄ ei liber
 tate receptā acornu altaris
 canonice & ordinatum cum
 ad gradū pbri. Cui etiam baſ
 diſiſſorias. ſiue cōmendati
 cias lit tatal fecimus. et cū
 aduſam dilectam fratn̄itate
 dirigimus. ut in uſa parrochia
 ſub uſo ſacro regimine & de
 feſione conſiſtere ualeat.
 Ego in quā. In nomine. n̄. patris.
 ꝑ. et filii. et d̄. ſp̄s ſc̄i. & in u
 nitate ſcē ecclē in qua p̄to
 datum eſt uſ ligandi atq.
 ſoluendi abſoluo dādo humilis
 ep̄s. R̄m̄ adruinū deciuſa
 te uurdunenſi. Indictione.

viii. Et licentiā douobis
rathbodo uenerabilis archi
ep̄s inronitandi eū in quacūq.
ecclā uul uisurē parrochiae.
Dilectā pat̄nitatē uirā uir
tutū florib; insignitā om̄ps
d̄s conseruare dignetur. Am̄.
n. r. a. n. a. a. p. a. o.

Data v. id mai. Anno dominice
incarnat. decce vi. Indict. xiiii.
De ordinat̄ ex ep̄la gelasii pp̄.

Ordinatione p̄b̄roꝝ & diaconꝝ.
que nisi certis tēporib; & dieb;
exerceri non debeant. quarti
mentis ieiunio. Septimi. & de
cimi. Sed etiā quadragesimalis
initii. ac mediana quadrage
sime. die sabbati ieiunio circa
uesperā nouerint celebrandis.
Nec cui libet uilicid seu p̄br̄m.
seu diacon̄. nisi p̄ferre quidam
ipsos fuerint ordinati aliq̄s
p̄sumat unde lex nā tenenti.

Ep̄s quando ordinationes
facere disponit. om̄s qui ad sa
crū ministeriū accedere uo

lunt. feria quarta ante ipsam
orationē euocandi sunt ad
civitatem unā cū archi p̄b̄ris
que eos representare debent.
Et tunc ep̄s elatere suo dirige
re debet sacerdotes. & alios
prudentes uiros. gnaros legis
diuine. exercitatos in ecclēsi
asticis s̄ntionib; quorū dnan
dorū uita. genus. patriam.
etate. institutionē. locum.
ubi educati sunt. Si sint bene
litterati. Si in lege d̄ni instruc
ti. diligent̄ inuestigent. Ante
om̄a si fidem catholicā fir
mit̄ teneant. & uerbis sim
plicib; adserere queant. Ipsi
aut̄ quib; hoc cōmittitur.
cauere debent. ne aut fauoris
grā aut cuiuscūq; muneris
cupiditate in lecti a uero de
uotū. ut indignū & minus ido
neum ad sacros gradus susci
piendos ep̄i manib; applicent.
Quod si fecerint. & ille qui indig
ne accessit ab altari remouebit.

Et illi quid non sancti spiritus uendere conati sunt. coram deo iam condepnati ecclesiastica dignitate carebunt. **I**gnitur presbiteri continuos dies diligenter examinentur. & sic sabbato quibusdam inuentis episcopo referentur.

Hic qui ordinari petuntur. nullatenus ordinentur nisi in loco certo & religioso. **T**etiam incivitate saltem uno anno impendentur. ut de uita & conversatione atque doctrina illius certitudo possit agnosci. **Q**ualiter episcopus ordinandus examinetur. **Ex**

Quia episcopus ordinandus est. **C**artag. antea examinetur. **S**i natura prudens est. **S**i docibilis. **S**i moribus temperatus. **S**i uita castus. **S**i sobrius. **S**i semper sui negotii cauens. **S**i humilis. **S**i affabilis. **S**i misericors. **S**i lit. **S**i reuerentus. **S**i in lege domini instructus. **S**i in scripturarum sensibus cautus. **S**i in dogmatibus ecclesiasticis exercitatus.

Et ante omnia si fidei dogmata uerbis simplicibus adserat. id est patrem & filium. et spiritum sanctum. unum deum esse confirmans. **T**otamque trinitatem. deitate coessentialem. & consubstantialem. et coeternalem. & eo omnipotentem. predicans. **S**ingulam quaque in trinitate personam plenam deum. & totas tres personas unum deum. **S**i incarnatione diuinam non in patre. neque in spiritu sancto factam. **S**ed in filio tantum credat. ut qui erat in diuinitate dei patris filius. **I**psa fieret in homine hominis matris filius. **N**is uetus ex patre. homo uetus ex matre carnis ex matris uisceribus habens. et animam humanam rationalem. **S**imul in eo in utriusque nature. id est homo & deus. **U**na persona. unus filius. unus christus. unus dominus creaturarum omnium que sunt & auctore & dominus. et rector. cum patre & spiritu sancto omnium creaturarum. **Q**ui passus est uera carnis passionem.

mortuus uera corporis sui
morte. resurrexit uera car
nis sue resurrectione. **T**resup
tione. In qua ueniet iudicare
uiuos & mortuos. Querendū
etiā ab eo sinou & uerens
testamenti. id est legis & p
phetarū. & aptorū unū eundēq.
credat auctore et dñm. **S**idua
bolus non p̄ conditionē. sed p̄
arbitrium factus sit malus.
Querendū etiā ab eo. **S**icre
dat huius quā gestamus. &
non alterius carnis resur
rectionē. **S**icredat iudiciū
futurū & recepturos singulos
p̄ his que in hac carne gesserūt
& poenas. & p̄mia. **S**inuptias
non in p̄bet. **S**isecunda matri
monia non condēpnet. **S**ic ar
niū p̄ ceptionē non culpā.
Sipenitentib. reconciliatis
cōmunicet. **S**inbaptismo
om̄ia peccata. id ē tam illud
originale contractū. quā
illa que uoluntaria admissa

sunt dimittantur. **S**ixtra
ecclām catholicā nullus sal
uetur. **C**um in his omnib. ex
aminatus plenē instruct
reptus fuerit. tunc ordinet̄.

Qualit̄ p̄br. & diaē.
ante ordinationē. & post
ordinationē examinent̄.
& qualit̄ de suo ministerio
discutiantur. **I**n principio
istius libelli satis expressū
ubi scriptū ē. **Q**uid sit ap̄ro
requerendū. **E**t ideo super
fluum uidetur repeti & re
tari qđ iam confiat eē notatū.

INCIPIT LIBER. SECUNDVS.
In superiori libello. qđ ep̄o. &
eius ministris & clericis
uiris sit agendū. et in sud sy no
da requerendū. ex parte no
tauimus. **N**unc qđ cū laicis
& secularib. sit agendū. & age
re oporteat p̄ ut dñs dederit
p̄ curramus. **Exē. Roto magensi.**
Cum ep̄s suam diocesim curat.
Archi diaē. & Archi p̄br eum

pre debet uno aut duob,
 dieb, p parrochias. quas
 uisitaturus est. Et plebe e
 uocata. ad nuntiare debet
 proprii pastoris aduentum.
 & ut omis ad eius synodum
 die de nominata uisiter
 missis occurrant. omnimo
 dis ex auctoritate seorum
 canonu precepere & minaciter
 denuntiare. qd si quis absq,
 graui necessitate defuerit.
 pcul dubio a comunione
 xpiana sit repellendus. De
 inde ascensu secum pbrs qui illo
 in loco seruitiu debent ex
 hibere epo. que quid de uio
 rib, & leuiorib, causis corrige
 re potest. emendare sataget.
 ut pontifex ueniens nequa
 qua infaciliorib, negotiis
 fatigetur. aut ibi immorari
 amplius necessesse qua expen
 sa sufficiat. Ad enim dñs ad
 moysen. Dehinc ceteri coo
 peratorib, ut tecum in quid sus

tentent onus populi. & tu
 solus graueris. Et beatus io
 hannes baptista aduentu
 dñi pcurrit pdicando dices.
Penitentiam agite. & cetera.
Et cetera. Parate uiam dño. Si
 quidem uite xpi agere uideret.
 & ideo cum gaudio timore
 et summa reuerentia a plebib,
 sibi subiectis suscipiendus est
 ut illis cum laude dicatur.
 Quod aplos discipulis dicit. Test
 timoniū in quid uob phibeo.
 qd na suscepistis me. Sicut
 angelū dī sicut dñm ih̄m.
Ep̄s in synodo resi. **Unde sup.**
 dens. post congruam allocu
 tionē septē ex plebe ipsius
 parrochia. Teo amplius aut
 minus. put uiderit expedire.
 maturiores. honestiores. atq,
 ueraciores uiros in medio debet
 euocare. & allatis seorū pigne
 rib, unū quēq, illorū tali sacra
 menta conferingat. **ius uandū**
Synodale.

Amodo mantea quicquid nosti.
aut audisti. aut post modum
inquisiturus es. qđ contradi
uoluntate et recta xpianitate
in ista parrochia factum est.
aut futurū erit. **S**i indies. tuis
euenerit. tantū ut ad tuā cog
nitionē quocūq. modo pue
nias. **S**icis. aut tibi indicatū
fuerit. sinodalem causę eē.
et ad ministeriū epī p̄tinere.
qđ tu nec p̄pter amorē. nec p̄pter
timorē. nec p̄pter premiū nec
p̄pter parentelam ullatenus
celare debeas epō. aut eius mis
so cui hoc inquirere iusserit.
quando cumq. te ex hoc int̄
rogauerit. sic te d̄s adiuuet &
Iste scōrū reliquis. **R**eliqui
sui sacramētū. **ita iurent.**
qđ iste iurauit de sinodali causa.
qđ tu illud obseruabis in quantum
sapis. aut audisti. aut ab hac
die mantea inquisiturus es.
Sic te d̄s. **P**ost datū sacramētū
luxatores ep̄s alloquatur.

Videte fr̄s. ut dño reddatis
iuramenta ur̄a. **N**on enim
homini iurastis. sed dō creatori
ur̄o. **N**os autē qui ei quimimis
tr̄sumus non terrenā substan
tiam usam concupiscim. sed
salutē animarū ur̄arū requi
rimus. **C**auete ne aliqđ abscon
datis. & ex alterius peccato
ur̄a fiat dāpnatio. **P**ost hec
ita p̄ ordine int̄ rogā. cāp. i.

Est in hac parrochia homicida.
qui hominē. aut spontanea
uoluntate. aut cupiditatis.
aut rapacitatis causa. aut
casu. aut nolens & coactus.
aut p̄ uindicta parentū pa
rentū qđ factā dicimus. aut
in bello. aut iussu domini.
aut p̄priū seruū occiderit.

Est aliquis parricida.
aut fratricida. qui patrē.
matrē. sororē. fratrē. aum
culū. aut aliquē parentē
int̄ fecerit.

Est aliquis qui p̄br̄m. aut diac.

aut aliquē clericorū occiderit.
t aliquo membro detruncave-
rit.

Est aliquis. t aliqua qui infantē
pprium oppresserit. t uestimē-
torū pondere suffocauerit.
& si hoc factum est ante bap-
tismū. aut si infantis infirmat^o
p negligentia parental absq;
baptismo obierit.

Est aliquis. t aliqua. qui alie-
nus partū excusserit. t si ipsa
femina ppria uoluntate.
suum partū excusserit & ab-
ortuum fecit.

Est aliqua femina que in forni-
catione concipiens. timentis ne
manifestaretur infantē ppriū
aut in aqua pcecerit. aut in tra
occultauerit quod mortificat.

Est aliquis qui uxore suā absq;
lege aut certa pbatōne int^o
fecerit.

Est aliqua femina. que uisū suū.
t aliquē hominē p herbas
ueneratas. t mortiferas potiones.

int fecerit t alium hoc
facere docuerit.

Est aliquis t aliqua qui hoc
fecerit. t alium facere do-
cuerit. ut uir non possit
generare. aut femina ē-
cipere.

Est aliquis qui ppriū serū
extra iudicē occiderit &
aliqua femina que ancillā
ppriā necauerit furore
zebi inflammata.

Est aliquis qui diabulo in-
pellente semet ipsū oc-
ciderit.

Sin bello aliquis
homines uul nerauerit.
& nescit de illo uulnere
aliquis penetrat. & si alicui
imputatur qd hominem
occiderit. & ipse hoc denegat.

Si aliquis est in consilio ut
homo int ficiatur. & n̄ est
in facto. & tam p eius con-
silium. et exortacionem.
int fecit est.

Est aliquis qui trun cationes
manuum. pedū. lingue. et
testiculorū fecerit. Et oculos
alterius eruerit. *Deinde
interrogandū de adulteris. &
fornicationibus.*

Siquis conjugatus cum alterius
uxore adulteratus fuerit.

si qua uxor cū alterius uiro.

Siquis uxore habens. concubi
nam simul habuerit ancillā
ppriā aut aliam feminam.

Siquis uxore legitimā dimi
serit. & aliam inconiugiam
acceperit.

Siqua mulier uirū
ppriū dimiserit. & al
terise coniunxerit.

Si int̄ ueniente repudio ab in
uicē separantur & sic manent.

Siquis absq. consensu uxoris.
derelicto legitimo coniugio
in monasterium intrat.

Si aliquis suā coniugē quāuis
culpabilē. sine ep̄i iudicio
relinquit.

Siqua mulier confesso uiro suo
fornicata fuerit.

Siquis uxore carens cū alte
rius coniuge fornicat̄ fuerit.
aut si qua mulier non habens
uirū cū alterius marito.

Siquis non habens uxore. confy
mina quę uirū non habet
fornicatus fuerit.

Silaica uirgo moechata fuerit.
cum ad olescente

Siquis desponsatā puellam
non duxerit. & fidem spon
salioꝝ fregerit.

Siquis alterius sponsā rapu
erit. & sibi sociauerit.

Siquis quācūq. feminā uirginē
aut uiduam. p̄ raptā traxerit.
& sociauerit sibi in matrimo
nio. et si aliquis sunt qui in hoc
consentientes & adiuuantes
fuerint.

Siquis cū uideat. t̄ si uideat. t̄
paganus cū aliqua xp̄iana
moecharis fuerit.

Siquis sc̄i monialem. t̄ uiduā

do sacramentum rapuerit. & in
iugum supserit. **T** ipsi con
sentientib. cum eis fornicat.
fuerit.

Siquis uiuente marito conjugē
alium adultera accusatur.
& eo in proximo defuncto. ean
dem supserit. dimoscitur.

Si aliqua mulier dicit quod uir
non possit cum ea coire & ob hanc
causam discedit. & a
lium uirum uult accipere.

Siquis cum comatre spiritali
mochatus fuerit. **T** eam in
matrimonium acceperit. cum
liola quam ex sacro fonte sus
cepit. aut ante episcopum tenuit.

Siquis propter propinquam. & consangui
neam suam in matrimonium ac
cepit. aut cum ea fornicat.

Si aliquis in rationabilitate. id est
contra naturam cum masculis &
mutis misceatur animalibus.

Si qua mulier lenocinium fecerit.

Si aliquis in sua domo essentia
cum propriis an cillis. **T** generantur.

suis adulterius spectare.

Defurto & sacrilegio.

Interrogandum si aliquis fur aut
sacrilegus sit qui ecclesiam dei in
fregit. **T** aliquid de ecclesia furatus
sit. aut publice rapuerit. aut
latenter subripuerit. aut si ali
quis rapax & raptor. & dep
dator ecclesie dei est. Quam uis enim
hec secundum legem humanam emen
dari debeant atque exsolui.
tam penitentia ad episcopum pertinet.

Interrogandum. De periuurio.

Interrogandum si aliquis per iuramentum
sciens. & per cupiditatem eterna
per iurauerit. et sine sciens.
aut sicut actus iussu senioris.
aut pro meritis. & iura redimenda.
aut si quis scienter non solum per iu
rauerit sed etiam alios in per iu
rum induxerit. **De falso testimonio.**

Interrogandum si aliquis scienter.
contra aliquem falsum testimo
nium protulerit quia hoc capitale
crimen est. & quale dampnum.
aliquis testificationem habuerit.

si aliquis

Interrogandū si aliquis homi-
nē liberū ac seruū. Alterius.
aut peregrinorū & aduenticiū
furatus fuerit. aut eum blandi-
endo seduxerit. et uendiderit.
et extra patriam incaptiuita-
tē miserit. aut si aliquis uideo

T pagano xpianū mancipium
uendiderit aut si ipsi uidei xpi-
ana mancipia uendant. **Dem**

Incantationib. et sortilogis. cap.
interrogandū. Si ali- **xxxviii**
quis sit magus. arcolus. aut in-
cātor. diuinus. aut sortilogus sit.

Si aliquis uota ad arbores. t. ad
fontes. t. ad lapides. quosdam
quasi ad altaria faciat. aut ibi
candelā. seu qđ libet munus de-
ferat. ueluti ibi qđ dā num sit.
qđ bonū aut malū possit inferre.

Per scrutandū si aliquis
subulcus. t. bubulcus. siue uena-
tor. t. ceteri huiusmodi diabo-
lica carmina dicat. sup panē
aut herbas. et sup quedam
nefaria ligamenta et hec aut

in arbore abscondat aut in bi-
uio. aut in triuio piciat ^{ut} sua
animalia liberet a peste & la-
de. & alterius pdat. Que omnia
idolatricam eē. nulli fidei-
dubi um est. Et ideo sumope-
re sunt exterminanda.

Per querendū. Si aliqua femina
sit que p quedā maleficia
& incantationes mentes ho-
minū se inmutare posse dicat.
Id est ut de odio in amorem.
aut de amore modū conuertat.
aut bona hominū. aut dāpnē.
aut subripiat. Et si aliqua est
que se dicat cū demonū turba
in similitudine mulierū trans-
formata. certis noctib. equitare
sup quasdam bestias. & in eorū
consortio adnumeratā eē. hec
talit omni modis ex parro-
chia eiciatur. **De sanguine &**

Interrogandū si aliquis **morticinis**
sanguinē morticinū aut di-
laegetū abestria comedat.

Si aliquis podium ad pacē non

revertatur. aut iuravit quod
contrariū est. ut fr̄nūquā re
concilietur quod est usq. ad mortē.

Sialiquis bibit deliquore.
inquo mustela. **T**mus. siue aliqd
immundū animal necatum est.

Sialiquis ieiunū quadragesi
male non obseruat. **T**quat tuos
temporū. **S**iuē letania maioris.

Trogationū. siue indictum ab
ep̄o ieiunū p̄ quacūq. plaga.

Sialiquis est. qui bibit. aut man
ducat. aut portat sup se p̄ qd
existimat dī iudiciū puerre
re posse.

Siquis in kt̄ ian̄. aliquid fecit quod
apaganis inuentū est ut dies
obseruat. & lunā. et menses.
& horū effectiua potentia.
aliqd sperat in melius. aut inde
terris uerti.

Sialiquis quodcumq. opus incho
ans aliud ibi aliquid dicit.
aut quacūq. māica arte ali
ud facit. nisi ut ap̄t̄ docet.

Om̄a in nomine dñi facienda.

Neq. enim demones inuio ad
iutorio debemus inuocare sed
dñm. In collectione similiter
herbarū medicinaliū. symbo
lū et orationē dominicam.
dicere oportet.

Querendū etiam. simuleres in
lanificiis suis. **T**imordindendis
zelis aliqd dicant. aut obseruent.
nisi ut supra dictum est. **O**mnia
in nomine dñi.

Siquis oblationes id est elemosinā.
parentū defunctor. iniuste reanē.

Sialiquis sup mortuū nocturnis
horis carmina diabolica cantat.
& bibit et manducat. et quasi
de eius morte gratulatur. & si
alibi mortui inuigilias noctnis.
nisi in ecclā custodiuntur.

Sialiquis est qui nō cōmunicet.
Trib. tēporib. in anno. id est
in pascha. pentecosten. & nate
dñi. nisi p̄ mortiferis criminib.
ep̄i **T** sacerdotū iudicio ac cō
munionē fuerit remotus.

Est aliq̄s qui in die dominico.

Et in propriis festiuitatibus, quae
quae operis faciat. Et si ad
matutinas & ad missam et
uesperas his diebus, improprie missae
omnes occurrant.

Si aliquis excommunicatus, pro
nihil duxerit & communicati
one. et si aliquis cum excommu
nicato communicauerit.

Si aliquis modum penitentie
sibi iniunctum non custodierit.

Si aliquis patrem aut matrem
in honore. aut percutit aut
male dicit.

Si aliquis uomitum post accep
tam eucharistiam ebrietate
fecerit.

Si aliquis est qui suam decimam
deus & seipsum retrahat.

Si aliquis est tam puerus. &
ad domum alienam. ut saltem domi
nica die ad ecclesiam perueniat.

Si porcani. & alii pastores.
dominica die ad ecclesiam ue
niant. et missas audiant.
similiter in aliis festiuitatibus.

Si aliquis qui ad confessionem
non ueniat. tunc una uice in
anno id est in capite quad
ragesime. & penitentiam
pro peccatis suis suscipiat.

Si aliquis est qui assiduam
ebrietate secatur. neque enim
ebrosi regnum dei possidebunt.

Si aliquis est qui contra preceptum
pastoris in aliam parrochia uenit
ad ecclesiam & ibi communicat.
& suam decimam dat.

Inquirendum de mendicis. qui pro
patrias discurrunt. & si un
quisque pauperum de familia
sua pascat.

Si in una quaque parrochia
decani sunt pro uillas constitu
turi. uiri ueraces. & amantissimi
qui ceteros admoneant ut ad
ecclesiam pergant ad matutinas.
missam. & uesperas et nihil
operis in diebus festis faciant.
& si horum quisquam transgressus
fuerit. statim pastorem ad
nuntient. Similiter de luxuria

& omni opere prauo .

Sialiquis est . qui bannū epī aut pbrī sui . et ex cōmunicatio nē parui pendens . p̄ nihilo ducat .

Siparro etiam pbro suo debi tum honorē impendant . aut sialiquis est qui cum uerbo

et facto inhonorat . et ei mo nita spernit . **U**colant .

Sialiquis est . qui peregrino aut uatori hospitium contradicit .

Inquirandū quas festiuitates

Sipatrum filioles suis . simbolū & orationē dominicā in sinu ant aut insinuari faciunt .

Siquat tuor aut quinq . t̄ plures . unū inter fecerint hominem .

Sialiquis est qui contra dicit epō aut eius ministris nec coloni aut seruis p̄t̄ cōmissa crimina . uirgis nudi cedantur .

Inquirendū sialiquis peregrinū quide sua patria p̄pter paganorū infestationē . t̄ p̄se cutionē fugit hac de causa quia in domo ei mansit . &

dieb . ut annis loco mercema . ni illi feruunt . p̄ proprio ser uo illum uelit habere . et uen dere . aut dare alicui p̄sumat .

Sialiquis est qui n̄ iuxta m̄su ram suam annonā . aut uinū . uendat . cū dñs dicat . equus abicit modius . & sextarius equus .

Denuntiandū etiam quā mag nū piaculū sit usuras exigere & de alieno foenore uelle ditescere . & quod sacri cano nes tales ab ecclā eici p̄cipiant .

Sialiquis p̄t̄ cupiditatē iudey . aut paganū int̄ fecerit .

Sialiquis insanens . aliquē ho minē occiderit .

Siquis arbore incidere . & dum openi necessano insitit aliq̄s subtus arbore deueniens in p̄ uise opprimatur .

Siquis conuersiones . & con spirationes sectatur .

Siquis ecclā aut clericū fati gare p̄sumit .

Inquirendū de re fugis & p̄fidis
laicis.

Per cunctandū. de c̄ fr̄is. & fra
ternitatū societatis. qualiter
in parrochia agantur.

Sicantica turpia. et risū mouen
tia aliquis circa eccliam can
tare presumat.

Si aliquis in ecclia intrans fabulis
uacare consuevit. & non diligen
ter auscultat diuina p̄loquia. et
siente quā missa finiatur de
ecclia exit.

Si oblationē id est panē & uinū.
uiri & femine admissas offer.

Et non uiri. conuges. p̄ illis
offerant. p̄ se suisq. omnibus.
ut in canone continetur.

**cap. hec que p̄ ordine ad
notauim. canonicis op̄at &
roborari decretis. De peni
tentia homicidarū. Ex
triburense.**

Vt penitentia sup̄ homicidis.
non diuerso more ut prius.
sed in episcopis singulis uno

more agatur.

Si quis spontanea uoluntate
diabolo sua dente homicidū.
p̄petrauerit. iuxta canonū
sanctiones & iudiciū ep̄orū
talem penitentiā accipere debet.

In primis ut licentiā.

non habeat eccliam intrandi.
illos proximos xl dies. nudis
pedib. incedat. & nullo ueni
culo utatur. In laeuis uestib.
sit absq. foemoralib. arma n̄
ferat. & nihil sumat his xl
dieb. nisi tantū panē & salē.
& purā bibat aquā. et nullā
cōmunionē cū ceteris xp̄i
anis neq. cū alio penitente
habeat in cibo et potu. ante
quā xl dies adimplearit. Et
ex cibo quē sumit nullis alijs
manducet. Considerata uero
p̄sone qualitate. & infirmitate.
de pomis & holerib. seu legu
minib. p̄ ut uisū fuerit aliqd
p̄ misericordia indulgeatur. Max
ime si quis coactus. et n̄ sponte

homicidiū fecerit . & ei omni
modis ex canonica auctorita
te int̄ dicatur . ut in his dieb,
cū n̄ illa femina miscetur
nec ad p̄nam uxore accedat
nec cū aliquo homine dormiat .

Iuxta eccliam sit . ante cuius
ianuas peccata sua defleat
dieb, & noctib, et n̄ de loco
ad locū p̄gat . Sed in uno loco
his xl dieb, sit . Et si forte ha
buerit insidiatores utē suę .

Inq̄m differatur si peniten
tia donec ab ep̄o paxei ab om
nibus reddatur . Et si infirmi
tate detentus fuerit . ita ut n̄
possit digne penitere . differat̄
penitentia donec sanitati
restituatur . Si aut̄ longa e
gritudine detentus fuerit .
ad sententiam ep̄i p̄tinebit .
quomodo reum & infirmum .
sanare disponat . Completis
xl dieb, aqualotus . uestim̄ta
& calciam̄ta que a se abiēgat
nursus sumat . & capillū incidat .

I Quod in primo anno obseruare

In primo anno post xl . debet . vii .
dies totum illū annū . a uino .
me done . & mellita ceruisā .
a carne . et caseo . et pinguib,
piscib, abstineat . nisi festis dieb,
qui in illo ep̄iscopio acuncto
populo celebrantur . Et nisi
forte in magno itinere . t̄ in
hoste . t̄ diu addominicā cur̄e .
t̄ infirmitate detentus sit . t̄
liceat uno denario . t̄ p̄cio unius
denarii . aut tres pauperes
pascendo . t̄ etiā fr̄ . v̄ fr̄ . et sabbā
tū redimere . ita dum taxat̄
ut unarē detrib, utatur . Post
quā domū uenerit . aut sanitati
fuerit restitutus . nullā licen
tiam habeat redimendi . q̄d
in alius duob, annis duob, debet .

Completo anni cur̄ . obseruare .
culo eccliam ingrediatur . &
paciis osculū concedatur . In
secundo . & t̄cio anno Similit̄
ieiunet . nisi q̄d t̄ciā . quinta .
& sabbatū potestatem habeat

redimendi ubicumq. est. Cetera diligenter omnia obseruet. ut in primo anno. **Quid in reliquis quatuor annis debeat obseruare.**

Quatuor anni deinde restant. per quos singulos ieiunet tres quadragesimas. Una ante pascha cum ceteris christianis abstinendo de uino. medone. ceruisa mellita. caseo. et de piscibus pinguib. Altera ante natiuitate sancti iohannis. si aliquis remanet de diebus post missam sancti iohannis impleat. Tertiam ante nate domini ieiunet ut super dictum est. & in quatuor super dictis annis. tertia. u. fr. & sabbato utatur quicquid uult. & seditam. & quartam feriam. ^{& sextam} omnimodis obseruet. et nequaquam redimat. his impleatis sacra communione accipiat. **Exe. Anetiano.**

x.

Qui uoluntarie homicidium fecerunt. penitentie quidem

iugam se submittant. perfectio uero uero circa uite exitum consequantur. **Expansio.**

XI. Siquis homicidium sponte commiserit & non uolenti resistens sequum faciens innocentem & simplicitate gradiente uitam fecerit. cuius poenitentiam non communiandum. sic tamen ut si poenitentiam egerit in exitu et communione uaticum non negetur. **Exe. De homicidio. Aga.**

Itaque censuimus. **penis.** homicidas & falsos testes. a communione ecclesiastica submouendas nisi poenitentiae satisfactioe crimina admissa diluerint. **Exe. et.**

Siquis uoluntarie. **na. necens.** & per insidias hominem uitam fecerit iugam se poenitentiae submittat. Et si hoc publice actum constat. si laicus est. a communione orationum quin quennio remoueatur. Post quin quennium. tantum morari

onā cōmunionē recipiatur.

Non autē offerat. n̄ corpus
dñi contingat. In quo p̄durat
xiii. annis. tunc ad plenam
cōmunionē cū oblationibus
recipiatur. **In eodē T. dicit.**

Siquis de industria. & p̄ insidiis
occiderit hominē. ab altari
meo velles eum ut monāt.

De homicidis non. **Exē. antē.**
sponte cōmissis. prior quidē
definitio post septennem
penitentia p̄fectionē consēq̄
precepit. Secunda uero qui
quem tempus explete.

**Decadē re. Exēpla. tab
bani. ad heri bal dum ep̄m.**

Nam de his legimus qui homi
nes non sponte int̄ fecerant
dñi p̄leges latore urbes
refugu deputasse. Ad quas
con fugientes saluarentur
ab ultore sanguinis p̄ximi
sui. & non more sentur.

Vnde inde utero no mo
scriptū est. hec est lex ho

nucide cuius uita seruanda.

Quis cussert proximū suū
nesciens. & heri & nudius ter
tius nullū ^{litigū} ^{ou} habuisse
cō probatur. Sed abisse sim
pliciter cum eo in siluam ad
ligna cedenda. & insuetione
lignorū securis fugerit. demanu
aut ferrū delapsū demanu
brō amicum eius p̄cussert
& occiderit. hic ad unā urbi
um sup̄ dietarū c̄fugiat & uiuat.

Decadē re. Exē. Normacensi. cap. v.

Sepe contingit ut dū quis operi
necessario insistent arbore
incidat. aliquis subitus ipsā
ueniens de primatur. & id
circo si uoluntate. T̄ negle
gentia incidentis arborem
factum est. ut homicida
penitentie debet omnino
submitti. Quod si non uoto
sed incuria illius nondeniq̄
sententia contigit. Sed dū
ille operi necessario fortassis
in cūberet. iste insperatus

occurrit sub arbore. & sub ipsa
oppressus est. incisor arboris
non tenetur pro homicida.

Decade rē. lxx. tribun. ensi.

Si duo fr̄s in silua arbores suc
ciderint. & adpropinquante
casura unius arboris. fr̄s fratri
caue dixerit. & ille fugiens
impressura arboris incidit.
& mortuus fuerit. uiuens fr̄s
innocens de sanguine germani
diudicetur. *Exeodem.*

Mater si iuxta focū infantē po
suerit. & alius homo aquam
in caldaria miserit. & ebullita
aqua infans supfusus mortuus
fuerit. p̄ negligentia mater
peniteat. & ille homo securus
sit. *Exod. cap. xx. Decade rē.*

Dhomicidus n̄ sponte commissis
quali penitentie iugo submit
tantur. hi qui fecerunt ea. in
ep̄i sententia maneat. *Exode.*

Siquis filium suū non sponte
occiderit. iuxta homicidia
non sponte commissā peniteat.

Siquis casu n̄ uolens homicidiū
p̄ petrauerit. quadraginta
dieb. in pane & aqua penite
at. Quib. p̄ actis. biennio
aboratione fidelium segreget.
non cōmunicet nec offerat.

Post biennū in cōmuniōne
orationis offerat non tamen
cōmunicet. Post quin^{tuor}num
ad plenā cōmuniōne recipiat.
Abstinentia ciborū maritimo
sacerdotis maneat. *Qui p̄ fa
dam hominē occiderit expen*

Qui p̄ uindicta fr̄s. aut aliorū
parentū hominē occiderit.
ann̄ primū penit̄. & sequentib.
duob. tres quadragessimas ob
seruet. & legitimas fenas. id
scdm. quartā. et vi. fr̄. *lxx.*

Qui p̄ uā & rixam. et *exode.*
ebrietate subito hominem
occiderit. iiii. ann̄. penit̄.

Siquis liber. *lxx. Exodem.*
iubente domino suo seruum
occiderit. xl dies penitent̄.

Et si quis aliquis liber iubente

domino suo hominē innocentē
occident . ann. i. pen̄ & induob,
aluf annis tres quadrage
simas obseruet . & legiti
mas feras. **Exē agatenſi.**

Quiſ qui seruos suos
extra iudicē necant . Siquis
seruū p̄p̄riū sine conscientia
iudicis occident ex cōmuni
catione biennii reatum sang
uinis emundabit . **Deparrici
dis. & fricidis. Exē moḡ.**

Statuimus in parricide & fricide.
p̄nitus anni circulū ante fores
ba siliceꝝ . orantes dñi elemōā
p̄seuerent . Completo anni
circulo introducantur eccliam
tamen int̄ audientes usq̄ dū
unius anni spatii finiat̄
sint . **h**is ita pactis . si peni
tentie fructus in eis conspicit̄
corporis & sanguinis dñi par
ticipes fiant . ut non obdurent̄
desperationē . **C**arnē n̄ man
ducent omnib; dieb; uite
illorū . leuinent aut̄ usq̄ ad

nonā die horā cotidie exceptis
festis dieb; atq; dominicis. **A**b
stinēt aut̄ a uino . medone .
atq; mellina . et uisa tres dies
p̄ ebdomadam . **A**rma portare
non audeant . nisi contra paga
nos & ubicumq; ire maluerit̄
nullo uehiculo deducantur .
sed pedib; p̄p̄riis p̄gant . **T**ēp̄
aut̄ huius penitentie in ep̄o
ponimus arbitrio . ut scdm̄
conuersationē illorū aut
extendere . **T**erminuere ualeant .
Ab uxorb; si habuerint n̄ sepa
rent̄ . **S**i aut̄ non habuerint .
& se continere non ualuerint
legitimas accipiunt̄ in cō
iugio feminas ne in fornicatio
nis uoſagine incidere uide
antur . **S**i aut̄ antequā dux
p̄dictorū annorū finiantur
curracula finis uite illorū
p̄uenient . uaticū illis n̄ neget̄ .
**hē deparricidis. ex alio cōcil
Mogont̄ . Cap. xx.**

Parricidū quā sit detecta

bile crimen. in iudicio facto
int̄ cham & abel. fr̄m suū
dn̄s ostendit. Sed quia mo-
dernis temporib. parricide
p̄ fugi decurrunt p̄ diuersa
loca. & uariis uicis & gule
inlecebris deseruiunt. melius
nobis uidetur ut in uno loco
manentes penitentia distric-
ta semet ipsos castigent si
forte dn̄i bonitate indulgen-
tiam facinoris sui p̄cipere
mereantur. **Q̄d parricidis
arma & cingulū. int̄ dicat̄.**

Non enim eis licebit ultra
militie cingulū sumere &
conuugis copulari. quia sacri
canones hoc eis non consen-
tunt. **Cap. lib. iii. cap. xvii.**

Qui hominē publicā peniten-
tiam agentē int̄ fecerit.
bannū nr̄m in templo cōponat.
& ueregel dū eius proximis
p̄soluat. **De eo qui hominē
in eccl̄a. int̄ fecerit. lxxviiij
libri. cap. xiiii.**

Siquis autē ex leui causa.
aut sine causa hominem
in eccl̄a int̄ fecerit.
de uita cōponat. Si uero
ruxati foris fuerint. &
unus alterū in eccl̄a
fugerit. & ibi se defendendo
eum int̄ fecerit. Et si unus
facti testes n̄ habuerit. cū du-
odecim testib. iuret legiti-
mās. Sed defendendo eum int̄
fecisse. Et post hec sol. de
ad pacē eccl̄e. quā illo homi-
cidio polluerat. & in super-
bannū nr̄m soluere cogatur.
**Si uero qui int̄ fecerit est absq̄
cōpositione iaceat. ac de in-
de int̄ fecerit. Scdm̄ iudiciū
canonicā congruam facinori
q̄d amiserit penitentia accipiat.
Si p̄prios seruis hoc cōmiserit
iudicio aque feruentis ex-
aminetur utrū hoc sponte
ansē defendendo fecisset.
Et si manus eius exusta fuerit
int̄ ficiatur. Si autē n̄ fuerit.**

dominus eius iuxta qd iure
regel & illius est ad eccliam
psoluat. aut si uoluerit eu
eidem ecclie tradat. De ecclie
siatico & fiscalino & bene
ficiario uolumus. ut p una
uice uere gel dus p eo copo
natur. Altera uice ser uis
ad suppliciu tradatur. here
ditas tamen liberi hominis.
qui ppt tale facinus ad
morte fuerit iudicatus. ad
legitimas heredes illius pue
nat. Sinatio ecclie cuius
porta reliquis scoru e se
crata est. huius cmodi homi
cidium pperatu fuerit

Similitr coponatur et emdet.
Si uero non est consecrata eode
modo com ponatur. Sicut
componi debet qd in immu
nitate uiolata comittitur.

**De inbris sacerdotu & cle
ricor ex eode cap. xiiii.**

Sanguinis effusio in ecclia
facta cu fuste. Si pbr fuerit

in po coponatur. Duas par
tes eidem pbro. tertia pfre
do ad eccliam. & in sup bannu
nrn. Similitr de diacono
iuxta copositione eius in tri
plo. cu banno nro coponat.
De sub diacono & de unius cui
cuq; ordinis clerico scdm
suam copositione in tri plo
psoluat. & in sup bannu nrn.

Similitr & de icu **De icu**
sine sanguinis effusione.
de unius cuq; ordinis clerico
in tri plo coponatur. In sup
& bannu nr. **Et** qui n habet
unde ad eccliam psoluat.
tradat se in seruitum eidem
ecclie. usq; du totu debitum
psoluat. **Ex e tributuensi.**

Et si qua in ipsos clericos. t in
ecclias pperata fuerint id;
Siquis clericu expoliauerit.
aut uulnerauit. Taliqua
iniuria fecerit. decimas
ecclie tulerit. t retinuerit.
Si non prius p seculari po

rentiam digne uindicatum
fuerit. ep̄s ad suam synodum
illos male factores uocet et dig-
ne emendet. Si contēpserint
uenire. ex cōmunicentur.

Siquis clericum . . . *Ex eodē.*
uerberauerit t̄ debilitauerit
aut in aliquo leserit. & canoni-
ce peniteat. & ad legē em̄dat
iuxta q̄d in capitulari scriptū ē
Ex cō. Toletano.

Siquis de potentib. clericum.
aut religiosum ex poliauerit.
& ep̄s mandauerit eum ad se
uenire ut audiat. & con-
tēpserit. In inuicē mox scripta
p̄currant p̄ om̄s p̄uincie ep̄os
& quoscūq. adire potuerint.
ut ex cōmunicatus habeatur.
donec audiat. & reddat ali-
ena. *Ex cō. Triburienti.*

Siquis in atrio ecclē pugnam
cōmittit. aut homicidium
facit. quicq̄d p̄ inuinitate
uiolata em̄ dandum est alta-
rio soluat. cui cumq. fuerit

ecclē illa. *Ex eodem.*

Siquis in ecclē clericū fuisse
aut gladio p̄culserit. ut sang-
uis exeat. t̄ deictu sine effu-
sione sanguinis. iuxta q̄d
in cap. Scriptum ē cōponatur.
id est in triplo sc̄dm suā cōposi-
tionē. *Ex eod. Ex cap. 11.*

Per latum est quoq. ad sc̄m
synodū q̄d quidā laici in p̄be-
agunt contra p̄bros suos. ita
ut de morientū p̄bros sub-
stantia partes sibi uindicerit.
Sicuti de p̄p̄is seruis. Inter-
dicimus itaq. ne hoc ulterius
fiat sed sicuti liberi facti sunt
ad suscipiendū gradū et agen-
dū diuinū officium. ita abe-
is nihil exigatur p̄ter dī of-
ficium. De peculiani uero sacer-
dotū nihil sibi usurpet. Sed
de duab. partib. faciant p̄bri
q̄d ei s̄ uisum fuerit. tertiam
sc̄dm canonū iussa quibus
seruiunt relinquunt ecclēsis
Ex eodem.

Pbr̄ uulneratus aut̄ cesus
si mortē euaserit. tota cōpo
sicio cedat p̄bro. Si uero mor
tuus fuerit. cōpositio inter
diuidatur porcionēs. Idē
altari cui p̄br̄ deseruebat
pars una. altera ep̄o. tertia
parentib. p̄br̄i soluat̄ur.
Decadē re. Excap̄ lib. ii.

Pbr̄i interfecti **cap̄al viii.**
ep̄o ad cuius parto etiam
p̄tinent soluant̄ur. Scdm̄
capitulare glonosi caroli
genitoris nr̄i. Ita uidelicet
ut medietatē uiuere geldier.
ep̄i utilitatib. ecclē cui p̄fuit
tribuat. & altera medietatē
in elemosina illius uisit̄ disp
nat. quia nullus nob̄ heres
proximior uidetur. quā ille
qui ipsum dño sociat̄.

Deo q̄ sacerdotē occiderit
Ex̄c̄ cilio. uoormacensi.

Quisacerdotē uoluntariē oc
ciderit. carnē non comedat
& uinū n̄ bibat. cunctis dieb.

uite sue. **L**euiuet usq̄ ad ues
perā exceptis dieb. festis atq̄
dominicis. **A**rma non sumat
equū non ascendat. ecclēam
p̄ quinquennū n̄ ingrediat̄.
sed ante fores ecclēe fiet. **P**ost
quinquennū ecclēam ingre
diatur nondū uero cōmunicet.
sed int̄ audientes fiet t̄ sedeat.

Cum aut̄ fuerit duodecimi
anni cursus finitus. cōmuni
candi ei licentia concedatur.
& equitandi tribuatur remis
sio. **M**aneat aut̄ in reliquis
observationib. tres dies per
ebdomadā ut p̄fectus puri
ficari mereatur. **De eadē re.**
Ex̄c̄. moōo. cap̄ xxiii.

Quī p̄br̄m occiderit. xii. an
norū ei p̄nitentia scdm̄ ca
nonēs imponatur. **A**ut sine ga
uerit. Si liber est cū xii. uiret.
Si aut̄ seruus. sup̄ xii. uoīrēmes
feruentes se purget. **C**onuet̄
noxā usq̄ ad ultimū uitę tēpus
militię cingulū deponat &

uxorem amittat. **Deo qui
pbrm degradatū occidit**

Nunciatum est. **Exodēcit.**
nobis quod aliqui quiolim
dixerunt se fuisse sacerdotes.
& post ea degradati p suis
peccatis penitentiam agendo
^{plurim} suffragia scōx p diuersa loca
transcuntes questierunt. qu
cidati sunt. huius cōmodi int
fectorib. omnē ecclesiasticā
denegamus cōmunione donec
dignā penitentia p reatu suo
scdm iudicium epōrū exsoluant.

**De homicidis clericorū: ex
cap lib. iii. cap xxv.**

Qui subdiaconū occidit. cccc. solid.
componet. Qui diaconū. cccc.
Qui pbrm. de. Qui ep̄m. deccc.
Qui monachū. cccc. solid.
componat. **Ex penitentiā**

Siquis ep̄s aut aliquis ordi
natus homicidium fecerit.
x. ann penit. tres & ex his
in pane & aqua. **Exodē**

Siquis ad homicidiū faciendū

ē senserit & consiliū dederit
& factū fuerit. vii. ann.
penit. Si uero non fuerit
factū. iii. ann. peniteat.

Ex dicit. ferrandi. diaconū

Petruose sede capiunt.
qui existimant constantū
homicidas esse qui manib.
hominē occidunt. & n̄ po
uiseos p quorū concilium
& fraudem: & exortationē
homines extinguntur;
Nam uidei dnm̄ nequaquā
p prius manib. int̄ fecerunt.
sicut scriptū est nobis non
licet int̄ ficere quēquā.
sed tamen illis dnm̄ mors im
putatur. quia ipsi eū ling
ua crucifixerunt. Dicentes
crucifige eum. **V**nde unus
euangelista dicit dnm̄ cru
cifixum hora tertia. alius
sexta. Quia uidei crucifix
erunt eum hora tertia ling
ua. Multes hora sexta ma
nib. Qui ergo hominē tradit.

ille cum vitē ficit. Dñō di
 cente. Manus peccatū habet.
 quime tradidit tibi. Unde
 salmita. **F**ili hominum
 dentes eorū arma & sagitta
 & lingua eorū gladius
 acutus. Subiciam ergo se
 penitentia. quorū consilio
 sanguis funditur. si ueniam
 sperari uolunt. **De his qui**
pro nihilo ducunt homici
dium in bello perpetrati: exempla
tabani Adherbal dū ep̄m
aut isidorensē de p̄lio ad
fontana cum gesto.

11.

Quod autē quidam homici
 dum. qđ nup̄ in seditione
 & p̄lio principū nr̄orū p̄pe
 tratumē. excusant quasi nō
 necessariū sit p̄ hoc cui libet
 agere penitentia. eo qđ iussu
 principū p̄ actū sit & di iu
 dico ita finitū. Scimus
 enī qđ dī iudicium semp̄
 iustum est. & nulla rep̄hensi
 one dignam. Sed tam oportet

considerare qui hanc necē
 nefariā defendere cupiunt.
 utrū illos quasi corā oculis
 dī innocuos excusare possint
 qui p̄t auariciam que om
 niū malorū radix est & do
 lorū seruituti cōparatur
 at qđ p̄t fauorē dominorū
 suorū temporalium. et nūdum
 contēperunt. & mandata
 illius spernentes non casu.
 Sed p̄ industria homicidū
 fecerunt. Unde in exodo
 scriptum ē. Siquis de indu
 tria & p̄ insidias occiderit
 proximū. ab altario meo
 euellēs eum emoriatur. Et
 inde utero nomio. Siquis
 odio habens proximum suum
 insidiatus fuerit uite ei. & sur
 gens percussit eum. & mor
 tuus fuerit. et fugerit ad unā
 de sup̄ dictis urbibus. mittent
 seniores ciuitates illius. & ca
 pient eum de loco refugii
 & tradent eū in manus proximi.

cuius sanguis effusus est
& moriatur nec misereberis ei.

Illum itaque quem dominus dignum
morte esse iudicavit. quis di-
cat seum non esse. & quomodo
contrarius legi dei non existat
qui hoc quod deus precepit causa
esse contendit. **Sed** inter hec
sciendum est. quod magna dis-
tantia est inter legitimum
principem & seditiosum tyrannum.

Si quis hominem in **lxxviii.**
bello publico occiderit al-
dies peniteat.

Si clericus homicidium fecerit
& proximum suum occiderit. odu
meditatione exul. **xii.** ann
peniteat.

Si quis hoc crimen perpetraverit.
quidam iudicaverunt. ut **xii.**
ann. **lxxviii.** penitentiam egis-
sent. quidam usque ad finem
vitae sicut Cain qui similia
perpetravit.

Qui hominem debilitaverit. &
deformem fecerit. in pensas

in medicos tribuat. & ma-
cule precipium. et opus eius
donec sanetur restituat &
dimium annum peniteat. **S**i vero
non habet unde hoc restituat
annum i. peniteat. **De truncatio-
nibus membrorum. Et est magis cap.**

His a quibus domini sacramenta
tractantur. iudicium sang-
uinis agitare non licet. **Et**
ideo magno opere talis ex-
cessus prohibendus est. nec
indiscrete presumptionis motibus
agitata aut quid morte plec-
tendum est. **sententia** propria
iudicare presumat. aut trunca-
tiones quibus libet personis
aut ipse inferant aut inferen-
da precipiant. **Quod** si quis
quam horum in memor preceptorum
aut in ecclesie sue familiis.
aut in quibus libet personis tale
aliquid fecerit. et concessi
ordinis honore privetur
& loco. **Sub** perpetue damp-
nationis religatus ergastulo.

Cum tamen cōmunio ex eum
ex hac uita non neganda ē.
pp̄t̄ dñi misericordiam. **Que de
beat discretio ecclesiarum
rectorib. esse neq̄ inēdictā
disciplinā subeat homici**

Cum iuxta anti .du nota. lvi.
que institutio nis edictū
plus erga corrigendos agere
debet beni uolentia quā se
uerita .s. plus exhortatio
quā cōmotio . plus caritas
quā potestas adhiberi debet.
**De parricidio. Ex lege. Theo
dosiana lib viii.**

Siquis patrē . matrē . fratrem .
sororē . filiū . filiam . talios
pp̄nquos occiderit . remoto
alio genere torm̄ torū facio
des om̄is sacco qui culleus
nominatur. In quo cū missus
fuerit cum ipso etiā serpens es
claudatur. Et si mare uicinū
non fuerit . in quolibet gur
gite p̄iciatur. Ut tali pena
dāpnatus. nullo unquā tēp̄

lviii.

obtineat sepulturam. **De domina lvi.
que ancillā occiderit. Ex heliber.**

Si qua domina furore zeli
inflammata ancillā occiderit.
ita ut intra tertium diem ani
mā cū cruciatu emittat. eo
quod incertū sit uoluntarie an
casu occiderit. Si uoluntarie.
post ^{vii} annū. Si casu p̄ quinq̄
annorū tēpora. ac legitima
penitentia ad cōmunionē
admitti placuit. **Ex legē
theodosiana.**

Lx.

Si seruus dum culpam dominū
uindicat. mortuus fuerit.
dominus culpa homicidii
non tenetur. quia tunc homi
cidii reus est. Si occidere uo
luisse conuincitur. nam em̄
datio n̄ uocatur ad crimen.
Ex e mogo tensi.

Lxi.

Siquis infantē suum incaute
oppresserit. aut uestimōrum
pondere suffocauerit. & hoc
post baptismū factū fuerit.
ad dies penit̄. in qua ^{pano} et aqua

herbariis, atque leguminibus.
& a coniuge se absteat. Post
ea tres annos peniteat plegi
timas ferias. & tres in anno
quadragesimas obseruet. **Q**
si ante baptismum infans op
pressus fuerit. proximos octo
dies ut supra peniteat. Postea
uero quinquennium expleat.

**Excepta iabham ad re in
baldum cor epm.**

S infantibus, aut qui mortui
inueniuntur cum patre &
matre. et non apparet utrum
a patre. aut matre occisus
sit ipse infans & suffocatus.
an propria morte defunctus.
non debent inde secum esse.
nec sine penitentia ipsi pa
rentes. Sed tamen in eis con
sideratio debet esse pietatis.
ubi non uoluntas sed euentus
mortis causa fuit. Si autem
eos non lateat ipsos esse in
fectores scire debent graui
se deliquisse. **Q**uod in anciano

concilio commo probatur. Quidam
autem trium annorum peniten
tiam huiusmodi hominis
iudicant esse debere. quorum
unum ex his exigat in pane
& aqua atque se ab omni lux
uria. tempore penitentiae sue
custodiat. **Exponit cap. xvii**

Lxii. Parenis femina cuius filius
pro negligentia non baptizatus
obierit. anni i. penit. & nunquam
sit sine aliqua penitentia.
Sicut pro negligentia sacerdo
tis. requiritur in primo bello
cap. c. xx. viii. **Ex. Anci**

Lxiii. De mulieribus, qui for
nicantur & partus suos
necant. & que agunt secum
ut utero conceptos exci
ant. Antiqua quidem de
finitio usque ad exitum uite
eas ab ecclesia renouet huma
nus autem nunc definimus.
ut eis. x. annorum tempus.
secundum prefixos gradus peni
tentiae largiatur.

Exe hilar densi.

Huero qui male conceptos
ex adultero factos. Teditos
necare studuerunt. Tmuen
trib. matrū potionib, aliqb,
colliserunt in utroq. sexu ad
ulteris. idest patri. Tmatri
post septē annor. curricula
cōmunio tribuatur. Ita
tamen ut omi tempore uite
sue fletib, & humilitati in
sistat. **Exe heliberrano.**

Lxxv.

Siqua mulier absente marito
p adulterium accepit ulq,
qd facinus occidit. placuit
ux infine eidandā cōmuni
onē eo qd ge minduerit scelus.

Siqua mulier par **Expenit.** Lxxvi.

tū suū ante xl dies in utero
sponte p diderit. annū. penit

Si uero post xl dies eū occi
dent. iii. annū penit. Si uero
post quā animatus fuerit
eū p diderit. quasi homicida
penit. Sed dicitur multum
urgū paupcula p difficul

Lxxviii.

tate nutriendi. aut fornā
canā causāsit. & p suis cecelens
celandi faciat. **Exeode.**

Lxxvii.

Mulier si uoluntarie occide
rit filium suum aut filiam
suam. p homicidio. x. annis
penit. **Exe. roma censi.**

Lxxviii.

Sunt quēdā mulieres ut ad
noticiā scī con eibi puenit
que ex fornicatione conce
pientes metu entes ne sce
lus qd occulte ppetiarit
manifestū fieret. Infantes
quos pepererunt occiderunt
& terre congerē cooperu
erunt. Aut in aquas pcecer.

Qd quantū ne falsis cāones
ancitani. E liberritani atq,
hilar densis conēt testes sūt.

His itaq, uix infine dandā
ēē cōmunione decernunt.

Sed humanius tractantes.
post decennē penitentiā.
tales placuit ad cōmuni
onem recipi. **Exeode.**

Igitur quia diabolo sua

Lxxviii.

dente. & carnis fragilitate
delectante. et ideo consentiente. Lxx

multo cetera talia perpetuantur.

Ideo ex una mortifera potio
ne. aliam ut cuique. mederi eu

pientes ne geminetur. See

lus scilicet adulteri & ho

mici di damus concilium.

ut unusquisque sacerdos in

sua plebe publice adnun

ciet. ut si aliqua femina

clanculo corrupta concepe

rit & peperit. nequa quam

diabolo cohortante filium.

aut filiam suam interficiat.

Sed quo cuique. proualeat ingenio

ante ianuam ecclesie partum

deportari faciat ibique. pici

ut sacerdoti in crastinum delat.

ab aliquo fidei suscipiat

& nutriatur. & tali ex causa

homicidii reatum et quod maius est

parricidii euadat. Nam qui

filium aut filiam interficit.

parricida omnimodo tenet.

De expositis infantibus. lege

theodosiano lib. v. cap. vi.

Quicumque expositum recenti

partu sciente patre & matre

& domino collegent. & suo labore

educauerit. nullius a quo

collectus est potestate existat.

seu ingenium. seu seruum.

quae nutriunt esse uoluerit.

Qui expositum. **Ex eodem.**

puerum & puellam sciente domino

& patrono misericordie causa col

legerit. in eius domino permanebit.

si tamen contestacio

in de collectione eius episcopi &

clerici sub scripterunt. Quae

post ea suum dicere. quisque

non poterit. quae precisse &

batur ad mortem. **Ex eodem.**

Siquis infantem a sanguine

nutriert. habendi eum &

possidendi habeat potesta

tem. Sane si nutritum dominus

& patrem recipere uoluerit.

aut eiusdem mentis mancipium

nutritori donec. aut precium

nutritor quantum uoluerit

quinutritus est consequatur.
Homicidi s. **lxv.** Turonensi.
penitus non comunicandū.
donec p confessionē peniten
tiē ipsorum crimina diluant.
De his q uxores occidunt. lxx.

Simaritus uxore. **mobonē.**
aut uxor maritū int fecerit
equū iudicium sic sup dicen
te dno. **Non consideres psonā**
pauperis. nec honores uultum
potentis. **Et post pauca** tra
inquit paruū audiens ut mag
nū. ne accipietis cui quā psonā
qua di iudicium est. **Idcirco**
uterq; eorū. in huius cemodi.
crimini accusatione. **Sine ga**
uerti pā r iudicio examinet.

lxxviii.
Vthomicidia infra patriam. sic
in lege dñi. int dictū est nec
causa ultionis nec auaricie
nec latrocinandī fiant. & ubi
cumq; inuenta fuerit. a iu
dicib. nr̄s scdm legē ex nr̄o.
mandato uindicerentur. & non

occidatur homo nisi lege.
iubente. **Ex eodem.**

Quicūq; p propria uxore derelicta.
t absq; lege sine causa et certa
p batione. int secta. aliā dux
erit uxore. armis depositis.
publicam agat penitentiam.
Et si contumax fuerit cōp
hendatur. a comite & ferro
uinciat. & in custodia
mittatur donec res ad nr̄am
noticiam deducatur.

Depugna duorū q dñi
cāpū appellant q d pmpu
tato ad ulterio solet exer
cen. **exempli nicolai pp. ad**

Monachiam. **carolū regē.**
uero in lege non assumim.
quā pcepta fuisse non re
perimus. quā licet inisse
quosdam legerimus sicut sēm
dauid & goliath sacra p dicit
historia. nusquā tamen ut
p lege teneat alicubi diui
na sancti auctoritas. cū hoc
& hui cēmodi sectantes dñm

solū modo tēptare uideant̄. LXXVIII.

Verū sicut multox.
relatu didicim'. Lotharius
rex euentū celebrare dispo
nit. Et theturgam regina
examini pprio & iudicio
subicere meditatur. Et si qui
dem eam prestigis falsita
tis sue potuerit exhibere
quasi non fuerit legitima
sua uxor. uult eam penit
a se sequestrare. Sin autem
uult eam tā quā ppriam
uxorē admittere. Sed
de inde quasi mechata fu
erit insimulare. atq; phoc
homine suum & hominem
theturge admonomachā
impellere. & si homo ipsius
regine ceciderit dispo
nere hanc sine dilatione perime
re. Que quantū sint omni
diuine legi contraria magni
tudo prudentie hie credim'
iam aduertit. **Ex cap. De
particidis.**

Qui cum q. p̄t cupiditatem.
retū. patre. aut matre. fratre.
aut sorore. t nepotē. t aliū
ppinquū suum int fecerit.
hereditas int fecit adlegiti
mos heredes pueniat. Inter
fectoris uero hereditas infis
cū redigatur. Ipse uero or
dinante ep̄o publice peni
tentia subdatur. **Ex eode**

Vt magⁿ gones & conuiones.
qui sine omne lege uagabun
di uadunt p̄ istam terram
non sinantur uagari adde
ceptiones hominū nec isti
ferro conligati. atq; con
stricti. qui dicunt sibi in
iunctū eē a sacerdote. ut
uagi & fugi p̄ patrias ambu
lant. Melius nob̄ uideatur ut
uno loco p̄ maneant labo
rantes & seruentes & patien
tiam habentes scdm̄ qd̄ sibi
canonice impositum fuit.
De factis coheres.

Siquis aliqua necessitate co

gente homicidium commisit.
comes in cuius ministerio
res est perpetrata & compositione
facere. et fandum praestantem
cramentum pacificare faciat.

Quod si una pars ei ad hoc consen-
tente noluerit. id est aut
ille qui homicidium fecerit
aut is qui compositionem sus-
cipere debet. faciat illum
qui ei contradicit ad praesentiam nostram
venire. ut cum secundum tempus
quod nobis placuerit in exilio
mittamus. donec ibi castigetur
ut comitatus in obsequium ul-
terius esse non audeat. & mar-
tialis dampnum non ad crescat. **De fe-
mina. que virum pro maleficio.**

Mulier si aliquos interficit **Lxxxii.**
arte malefica. id est pro poculo
aut per aliquam artem. vii. annis
penit. Si paupercola. iii. annis
penit. **Ex. heliberti.**

Si quis vero maleficio interficit **Lxxxiii.**
alterum. eo quod sine idolatria
proficere scelus non potuit.

nec in fine pro capienda esset illi
communione. **Vnde sup.**

Si quis maleficio suo aliquem pro-
didit. vii. annis penit. &
elemosinas multas faciat. **Lxxxiiii.**

Simuliter maritum suum
causa fornicationis ueneno in-
terficit aut quacumque arte
perimere facit. quia domi-
num & seniores suos occidit x.
annis penit. **Ex lege romana.
pauli sententiarum. Libri. v.** **Lxxxv.**

Mandatores cedis id est qui ho-
mines percipiunt. Usuadent
interficere. proinde ut homici-
de puniantur. **Ex eodem.** **Lxxxvi.**

Qui uero aliquem interficit ho-
minem. aliquando absolvitur.
& qui non occidit ut homicida
teneatur. & dampnetur. Consi-
lium enim unius cuique non fac-
tum puniendum est. ideoque qui
cum uellet occidere. id casu
aliquo perpetrare non potuit.
ut homicida punietur. & si
qui casu uictu teli hominem

inprudenter occidit absoluit.

Qui hominē castrauent. lxxv. exii

lxxviii

Qui hominē libidinis aut negotiationis causa castrauent. castrandumq; tradiderit. siue seruus siue liber sit. capite puniatur. *Vnde supra.*

lxxviiii

Si aliquis causa explende libidinis. t. odii meditatione. ut n̄ ex eo soboles nascatur. homini aut mulieri aliquid fecerit. t. ad potandū dederit. ut n̄ possit generare aut concipere. ut homicida teneatur. hoc eorum idcirco ex lege romana ex p̄ maxima parte concordat.

Ex eadē lege. cap. xxiiii.

xc.

Cives romani qui se iudaico ritu. t. seruos suos circū eudi patiuntur. bonis adēptis insulam deportantur. medici capite puniuntur. *lxxv. exii*

xcv

Iudei si aliene nationis cōparatos seruos circū eiderint. aut exilio deportentur. aut capite puniantur.

De his q̄ sp̄m̄ fierunt. exē. h̄nc.

Placuit ut hi qui sibi ipsis aut p̄feritū. aut p̄uenenū. aut p̄ p̄cium. aut suspendiū. t. quo libet modo inferunt mortē. nulla p̄ illis in oblatione cōmemoratio fiat. neq; cū salmis ad sepulturā eorū cadauera deducantur. Multienī sibi hoc p̄ignorantiā usurpāt.

Similit̄ & de his placuit qui p̄ suis scelerib; puniuntur.

cxiii

Quæsitum. Exē magontide.

Qui ab aliquib; fratrib; de his qui impatibulis suspenduntur. p̄ suis scelerib; post confessionē dō pactā. utriū cadauera illorū ad eccl̄as deferenda sint & oblationes p̄ eis offerende. & missæ celebrande annon.

Quib; respon demus. Si omnib; de peccatis suis purā confessionē agentib; et digne penitentib; cōmuniō in fine sc̄dm̄ canonicū uisū danda. *Cur n̄ eis qui p̄ peccatis suis*

penā extremā p̄soluunt

Scriptū est enī . Non iudicat
dñs his iudip sum. **Ex de dñe**

Fures & latrones. **Tribur.** cxvii
sinfurando et p̄ dando occi
duntur. uisum est p̄ eis n̄ o
randū. Si cōprehensi . aut
uulnerati p̄bro t̄ diaē c̄fessi
fuerint . cōmuniōne eis n̄ ne
gamus. **Ex mogontiac.** cxv

Quodu meditatione . t̄ p̄pter
cupiditatē uideū t̄ paganū
occiderit . quia non leue uitū
cōmittitur . ut homicidā con
uenit penitere quando quidē
nec extens gentib . nisi oblata
pacē respuerint . bellū est po
pulo antiquo pentus infer
re p̄ceptū . **Ex eodem.** cxvi

Siquis insaniens aliquē oc
cidit . si ad sanā mentem
p̄uenit . leuor ei p̄
nitentia imponenda .
quā ei quisana m̄te tale
q̄d cōmiserit . Cui quāuis
pe nitentia sit imponenda

quia ipsa infirmitas causa
peccati licet fortassis occulta
contigisse creditur . Tantum
tamen leuor quā et quisan
aliquē occidit . quantum int̄
sanū & insanū . inrationabile
atationabili constat eē . dis
criminis. **Ex mogont**

cxvii

Siquatuor aut quinq . homines .
seu & tam plures contra unū
hominē fixati fuerint . & ab
his uulneratus mortuus fue
rit . qui cūq . eorū plagam
imposuit . scđm statuta cano
nū . ut homicida iudicetur .

Et si manifestari **Ex eodē .**

cxviii

potest quē libet hominē p̄pe
tasse homicidium . Scđm
canonicā auctoritatē . con
dignū penitentie iudiciū
illi ingeratur . Si autē manifest
tis iudicis n̄ potest p̄bari eū
homicidā eē . nec ipse uult
confiteri . omni potentis di iu
ditio cui omā occulta mani
festasunt reseruetur. **Etiam**

indiceatur qđ cōmuniōne
ecclesiastica indignus sit.
donec ppetratū crimen cōfi
teatur. & p confessionē et
penitentiā condignā ab hoc
crimine se absoluerit certet.

Ab hinc adulteris & fornicationib.

CXXIII. **S**icuius uxor adulterata fue
rit. & si ipse adulterū cōmi
serit. Septē annorū peni
tentia oportet eū pfectio
nē consequi scđm pristinos
gradus. *Ex c. roletano.*

C. **D**e eo qui uxore habens. Sic
cubinā ut non cōmunicet.
Ceterū is qui non habet ux
ore. & p uxore concubinā
habet. acōmuniare non re
pellatur. tantū ut unus
mulieris. aut uxoris. aut cō
cubine ut eius placuerit se
conuentione contentus.

Alias uero uiuens abiciatur.
donec desinat & ad peni
tentia reuertatur. *Ex epla
innocenti pape.*

CII. **D**ehis enim requisitū dilec
tio tua qui int̄ ueniente re
pudio alius se matre monio
copula uerunt. quos in utraq;
parte adulteros eē manu
feste est. Qui uero t uxore
uiuente quā uis disforiaū
uideatur eē conuigium
ad aliam copulā festināt.
^{t egre} neq; possunt adulteri n̄ uiden.

Intantū ut etiā hae psonae
quib; tales conuincuntur.

Etiam ipse adulterū cōmisit
uideantur. Scđm illud qđ
legimus in euanglio. Quid
misit uxore suam. & dux
erit aliam moechatur. Et
ideo om̄s acōmuniōne fide
lium abstinendos. *Ex c. affri
cano helibetano.*

CII. **I**tem femine. que nulla pec
dente causa reliquerunt. s
uiros suos. & alteri se co
pula uerunt. nec infine
accipiant cōmuniōne.
Unde sup.

Ite femina fidelis que adul-
terū maritū reliquerit fide-
lem. & adulterū ducit. phi-
beatur ne ducat. Si autē dux-
erit. non prius accipiat cōmu-
nionē quā uis quē reliquerit
descto exierit. *Ex cō. africano.*

ciii.

Placuit ut scdm euangelicam
& aplicā disciplinā. neq; di-
missus ab uxore. neq; dimissa
amarito alteri conuigantur.
Sed ita maneant aut sibi rec-
ecluentur. Quod si contēpserint.
ad penitentiam redigantur.
In qua legē imperialem peten-
dā pmulgarī. *Ex dictis aug.*

ciii.

Determinē dñi. in monte. *cvi.*
Apl̄ paulus dicit. his qui sunt
in conuigio p̄cipio n̄ ego sed
dñs. uxore dūro nondiscedere.
Quod si discesserit. manere in uir-
gī. aut uiro suo rec̄eclari. Po-
est enī fieri. ut discedat ea
causa qua dñs p̄misit. Aut si
femine licet uirū dimittere.
etiam p̄t̄ causam fornicati-

cvi.

.x.

onis. qđ respon debimus de hoc
qđ dicit posterior. & uir ux-
orem nondimittat. Quare
non addidit ex cōcepto
causa fornicationis qđ dñs
p̄mittat nisi quia simile
formā uult utellegi. ut di-
miserit qđ causa fornicatio-
nis p̄mittatur. maneat sine
uxore. aut reconcilietur
uxori. Et post pauca. Dñs
autē p̄misit causa fornicati-
onis uxore dimitti. Sed qđ
p̄misit. non uisit. *Ex cō. cap
lib. ii. cap̄ xl iii.*

Ut nec uxor auro dimissa
alium accipiat uirū. uiuen-
te uiro suo. nec uir aliam
uiuentē accipiat uxore
priorē. *Ex dictis hieronimi.
de legitimis conuigiis.*

cvi.

Tria legitima conuigia
in scripturis leguntur. Inimū
legitimū conuigiū est. uirgo
casta. In uirginitate uiro
dotata legitime. Scdm uirgo.

cvi.

incapuitate dephensa auro
& illi pium copulata. Si uolu
erit pat̄ eius dotabit eum ipse
uir. quantum iudicauerit pat̄
& dabit p̄ eum pudici ceca.
Si aut̄ habuerit sponsū ante
quā dephensa fuerit dabit ei.
Terciu filia p̄ dicta dephensa
si non fuerit uoluntas patris
trahet eam ap̄ dicto uiro &
tradet eam alio. et dotabit eā
& legitima erit ei. **S**ed pri
mū his duob. p̄ fertur. **A**ddit̄
aliud quartū legit̄ timū cū
gum. dū mortua fuerit ux
or ei. licet illi accipere aliā.
Sed non repudiata. non despon
sata uiro. **S**imilit̄ debet &
mulier. q̄d paulus manifeste
docet. **M**ulier inq̄d. quia sub
uiro ē. ligata sub lege uiro est.
quā diu uiuit uir ei. & reliq̄.
Additur quintū quando siue
uir. **S**ive mulier ex consensu
religionē cepert. licet alt̄an
accipere nouū conuigium.

cxiii.

Sed puellā. & puerū. hanc aue
toritatē ut credim̄ secutum:
conciliū q̄d congregatū fuit
apud cōpendiū tēponib. pippini
regis. in quo decreta ita legim̄.
capitulo. xvi.

Si quis uir dimiserit uxore
suam. et dederit ei licentiā
p̄ religionis causā infra mo
nasteriū dōseruire. & uelum
suscepere sicut dixim̄. p̄ p̄
dn̄m. **U**ir illius si uult ac
cipiat legitimā mulierem.

Similit̄ & mulier faciat. **S**ed
hec sententia canonicis atq̄.
ap̄t̄is infirmat̄ docum̄tis.

Ut supra monstratum est. **S**ed &
nicholai pape decretis infor
mamur qui ad lothariū regē
ita scribit. **E**xcepta nicholai pp̄

Itaq̄. summo studio thierburga
conuigentiā tamquā p̄pria
carnē fouere ac diligere. p̄cu
rato. & ne illā. ate separare
ullo pacto consentias uigilant̄
adrende. **U**nde si uult ate dis

cedere. corripe immo corrige
 eam & a tali intentione poma
 reuocare satage. **I**am uero si
 amore pudicitie. **S**eparatio
 ne querit. & conugalis conu
 biō solutionē efflagitat. cer
 tumē apto dicente. quia mu
 lier sui corporis potestatem
 non habet sed uir. **V**erū si &
 ipse pudicitia sectatus. religi
 onis obtentu copulā dissolue
 re uis. tantū ne simulate fiat.
 concedimus. Nam licet sit scrip
 tū. Quod dī coniunxit. homo
 non separet. **S**i tamē non homo
 separat. quando diuini amo
 nis incantu exē sensu utriusq.
 conugalī matrimonia dissol
 uantur. **S**i ergo hoc modo uis.
 gratuito pmitimus animo.
 celerēq. pbemus assensum.
 Aliē autē fieri mutuā separati
 onē utriusq. libem. **Ex dictis**
basili epī. de eadē re.

Si quis uult conugalitē euertere **coni.**
 ad monasteriū. non est recipi

endus. nisi prius a conuge cas
 timonia pfecte fuerit ab
 solutus. Nam si illa uiuente.
 illa p in cētia alitri nupsent.
 pculdubio adultera erit. Nec
 recipitur apud dñm cuius modi
 uiri conuersio. cuius sequitur
 conugalitē fēderis pfectio.
Tales igitur tunc sine culpa
 sēcuntur xpm relicto scō.
Si habeant ex pari uoluntate
 castitatis consensum. **De his**
qui ē uuges uis dimitunt

Hi uero sēculares. **Exē agāt.**
 qui conugalē consortium
 nulla culpa grauiori dimitunt
Tetiā dimiserunt. & nullas cau
 sas discidi p babilē pponen
 tes. p pē ea sua matrimonia
 dimitunt. ut aut aliena aut
 illicita psumant. **S**i ante quā
 epm conuinciale discidi
 causam dixerint. & prius ux
 ores quā iudicio dāpnentur
 adiecerint. **A**comunionē ec
 clē. ac scī populi coetu. p eo

cx.

cxv.

quod fidem coniugii maculant
excludantur. **Ex capit.**
Statutum est ut quicūq; extra
uersus iudicio & auctoritate
ecclesiastica ceperint agitari
nequa quā ad seculare iudi-
cium transeant. ut ibi iterato
poveant. Sed ecclesiasticis
sanctionibus terminentur.

Nam a iudicibus quos cōmunis
consensus elegerit. ad alios
iudices non licet provocare.
nisi maior auctoritas sit scdm
canonicā normam. Sicut
in seclari iudicio. id est in co-
mittis placito causā prius
fuerit ventilata. scdm legē
mundanā finiatur. Salvo
ecclesiastice legis privilegio.

**Decade re cepta. nicolai .
pape . ad carolū regem .**

cxvi.

Scripsit nobis theoburga
regina regi dñe uelle digni-
tate seu copula exiit. & sola
privata uita eē contentā
desiderare. Cuius scripsim.

n. hoc alit fieri posse. nisi
eandē uita conuexi lotha-
rius elegerit. Et post pauca.
De re acta contra uersia thi-
ecburga non debet ulterius
ad iratā responsionē pociari.
quia qd bene semel definitū
& int̄ positū uirū uis delibe-
ratū. nulla det^{be} iteratione.
nisi fortassis ubi fuerit maior
auctoritas retractari.

De ecclesiastico iudicio .

cxvii.

Deinde qui eccle. refugium
querens. ecclesiasticū iudiciū
semp̄ expectens. scdm non de-
bet iudicio sumi. Post hęc
uero cūnos ex utraq; parte.
Id est tam a rege quā a regi
fuerimus pociati iudices.
Nosq; amboꝝū contro uersia
executi sum. ad nullos alios
conuente iudices. Sup hoc
negotio conuolare. cū scdm
sacros canones a iudicibus
quos cōmunis consensus
elegerit. non liceat pociari.

Et ubi concessa est puoca
tio. non nisi ubi maior
auctoritas. Nescimus si
alicubi liceat de eius iu
dicare iudicio. Et eius re
tractare sententiam.

Ex cap. lib. iii. cap. xx.

Siquis causam iudicariā repe
tere p̄supserit in mallo ibiq;
testib. conuictus fuerit.
aut xx sol componat. aut
xx. ietis a scabinis qui causā
prius iudicauerunt accipiat.

*Et femina de adulterio incul
patā sicū marito debet iure.
legale sub potestati deb &
ad tēpus refitui ex epla nico
lai. pape. cxv.*

Proterea siue de coniugu fz
dere. siue de dū. litem cri
mine iudiciū sit agitandū.
nulla ratio patet thiecbirgā
cū lothario posse iure con
flictū. Et legiamū contro
uersiue iure certam nisi pri
us ad tēpus fuerit suę potes

tati & consanguineis p̄pnis
libere sociati. Inter quos etiā
locus p̄uidendus est in quo
nulla sit uis multitudinis for
midanda. & non sit difficile
testes p̄ducere. Et ceteras p̄so
nas quę tam a scis canonib. quā
auenerandis romanis legib.
inhuius modi contro uersus
requiruntur. hec idcirco dix
imus ostendamus quę legum
conflictū lotharius congrēdi
posse autumat cū p̄sona.
quā in suis penetabilib. coti
die fatigat & content. quan
do uult ad iudiciū ēducat.
quando uult ad claustra reduc.
& quando educta fuerit nisi
ea p̄ficiatur. quę ipse p̄cepe
rat. & cetera. Proprie igitur
libertati cōmitti & ab omni
oppressionē ac potestate
illius cū quo iuratur conflictū
oportet liberari. atq; suis li
berē uti. et suspectas p̄sonas
ē uentē declinare quise obob

cxiii.

cxv.

iectas ostendere cupit immune.

*Ex lege romana est constantius
imperator dicit.*

Prosecis ac uenerabilibus, habent
que quid episcopi fuerit senten-
tia tinnatū. nec liceat ulte-
rius retractari negotiū quod
episcoporum sententia desiderit.

*Ex eo quod fuit factū ad uerme-
riā tēponib. pippini regis.*

Si qua mulier mortē uirū cū
alio consiliata est. & ipse uir
ipsius hominē defendendo oc-
ciderit. & hoc probare potest

ille uir. potest ut nobis uideat
ipsam uxore dimittere. et si
uoluerit aliam accipiat. Ip-
sa autē insidiatrix penitentię
subacta. absq. spe coniugii ma-
neat. *Ex eodē. cap. vii.*

Si quis ingenuus homo ancillā
alterius uxore acceperit &
extimat quod ingenuus sit.

Supra femina postea fuerit in-
seruita. Si eā a seruitute redi-
mere potest faciat. Si nō potest.

si uoluerit aliam accipiat.

Similit̄ & mulier ingenua.
deseruo alterius facere potest.

Ex eodē cap. viii.

Si seruus suam ancillā concu-
binā habuerit. si ita placet
potest illa dimissa parē suā
ancillā dominū sui accipere.

Si seruus libertate. *Ex eodē.*
a domino suo accepta postea
cū ancilla eius ad ulterum
perpetrauerit. Si dominus ei
uult. uelit nolit ipsa uxorē
habebit. *Ex eodē.*

Si seruus & ancilla puenduo-
nis causam separati fuerint
p̄dicandi sunt. ut sic maneant.
sic eos coniungere non possum.

*Sed lex romana longe melius.
de hac dū taxat causā p̄cipe-
re uidetur. In lege romana.*

Indiuisio in quid patrimoniorū
seu fiscalium dominorum. seu
priuatoꝝ obseruari specialit̄
debet. ut quia iniustum est fili-
os a parentibus, uxores a maritis

cū ad quēcūq; possessio pue
 neri sequestrā. ut mancipia
 que p̄mixta fuerint. Id est
 uxor filius et maritus suo da
 tis uicariis adunū debeant
 panere. cui necesse fuerit cō
 mutare. quod sollicitudo ordi
 nancū debet specialit̄ custo
 die. ut separatio fieri omnino
 non possit. Id etiā in uenditio
 ne t̄mptione uidetur obser
 uare debere. ut quando quis
 manū emet. emat parit̄
 & coniugē nisi forte alterius
 ancilla fuerit. **hac de re lex**
 iubet atq; int̄ dicit. ut nullus
 seruus. neq; p̄prius. neq; ecclesi
 asticus. neq; defisco. ancillā
 alienā in coniugū ducat.
 Similit̄ ancilla alterius seruū
 nequaquā accipiat. **Et si se**
 q̄rit. ut ritū habeatur hui
 c̄modi coniugium & padul
 terio deputatur. **Ex̄ unde sup̄.**
Siquis necessitate inuitabili
 cogente malium ducatur siue

cxix.

p̄ uinctā fuerit. **Aut** seniore
 suū cui fidem & fidelitatem
 p̄missā mentiri non potest
 secutus fuerit. & uxor ei cū
 ualeat et potest. amore parentū
 aut req̄ suarū eum sequi nolu
 erit. ipsa omnit̄ēpr. quādiu
 uir eius quē secuta non fuit
 uiuit semp̄ innupta p̄maneat.
 Ille uero qui ne cessitate cogen
 te maliam patriā manet.

Siniquā in suā patriā se re
 uer surū sperat sise continere
 non potest. **Aliam** uxorem
 accipiat. tam cū penitentia.
Ex eodē cap̄ xxiii.

cxviii.

Qui uxore suam p̄misert̄ ue
 lare. aliā non accipiat.
Decreto apud cōpendium.

Mulier si sine licentia mariti
 sui uelū in caput miserit.
Si uero placuerit recipiet eā
 iterū ad cōiugū.

cxv.

Homo francus accepit beneficiū.
 a seniore suo in alia p̄ uinctā.
 & duxit secū suū uas fallum.

cxvii.

Et post hec fuit ibi mortuus
ipse senior & remansit ibi
p̄ diebus uas fallus. **A**ccipit
aut̄ homo alius ipsū bene
ficiū. Et ut securus possit
habere ipsū uasallū. Dedit
illi mulierē de ipso benefi
cio et habuit eā aliquo tēp̄.

Et cū ille senior dure ager̄
contra eū dimissa ē uige re
uersus est ad parentes sen
oris sui mortui. & accepit
ibi uxorem. **D**efinitū est
ut illam quā post ea accepit
habeat. **D**e uirgine uiolata.

Si quis uxore accepit. et eā
contaminatā inueniens dere
liquit & aliam accepit. **S**ta
tutū est ut omnimodis ad
priorē reuertat̄. quia & cū
ipse illam accepit potest
fieri ut ungo non esset. Nec
mulier lege uiri tenetur quo
usq; marito coniungatur.
Illa quā post ea accepit nu
bat cui uult. **Ex lege romano.**

Neq; furiosus neq; suposa
matrimoniuū contrahere pos
sunt sed si contractū fuerit.
non separetur. **Ex eo dē.**

Si qui matrimoniuū sanū con
traxerint et uni ex duob.
amentia. aut furor. aut ali
qua infirmitas accesserit.
abha e infirmitate ē uigra
taliū solui n̄ possunt. **S**imilit̄
sentiendū de his qui ab aduer
sis eē cantur aut membris
detruncantur. **Ex c. nāneto.**

Scius uxor adulterium p̄p̄
tranerit. & hoc aut̄ de p̄hen
sum fuerit et publi catum.
dimittat uxore si uoluerit.
p̄p̄ fornicationē. Illa uero
vii. ann̄ publice peniteat.
Vir uero eius illa uiuente
nullatenus aliam accipiat.
Qd si uoluerit adultera sibi
reconcilian licentiā habeat
ita tam̄ ut parit̄ cū illa pen
itentiam agat. & ex acta pe
nitentia post vii. annos.

ad comunione uterq. acce
dat. Similis forma & in mu
liere ser uabitur si etiā uir ei
adulteraueit. **Ex eodē cap.**

Siqua mulier non habens in **cxvii**
tū aut uir non habens uxo
rē fuerint fornicati. trib.
annis peniteat. **Exode**

Quod si uir non habens uxore
cū alterius uxore adultera
uerit. aut si qua mulier non
habens uirū cū alterius uiro.
ille qui fedus uiolauit cū uiru
m annū ut sup dictū est penit.

Ille qui lege cū uiru non tenet.
m annū penit. neq. enī equa
lis penitencia danda est.
his quib. sufficere poterat.
ad explendā libidine suam.
cū uirū amplexus. Et illis
qui con iuge carentes ardore
libidinis impellente infor
micationē ceciderunt. **Ex pen.**

Siquis uacans uxore pollut **cxviii**
secū alterius uxore. annū u.
penit. Similit de feminis

obseruandū.

Su uxoratus ancillā ppriā
tenuerit. annū i. peniteat.
Et in alio anno tres almas.
& legitimas fenas & tribus
mensib. prius se a sua conti
neat con iuge. Ancilla uero
si uim passa est xl dies. Sic
sententia fuit. in anno
xl mas. et legitimas fenas
peniteat. **Exo de.**

Silaticus cum laica femina.
id est uterq. absolutus a lege
con iugu. tres annū peniteat.
Et quanto sepius & neglegen
tius ea peccata cō miserit
tanto magis & tepus addat.
& modus penitentie. **Ex c.**

Siquis fidelis ha. **helibertino.**
bens uxore non semel sed se
pius fuerit moe chatus. in
fine mortis. conueniendus.
Quod si sepmiserit cessaturū.
decur ei cōmunio. Si resus
citatus rursus fuerit moe
chatus. placuit ulterius

non in ludere alios de cōmu-
nionē pacis. **Exo dē eccl**

Siquis forte habens uxorem
semel fuerit lapsus placuit
p̄ quinquennū agere deca-
rē penitētiā. & sic reconciliari

nisi necessitas infirmitatis
coegerit ante tempus dare
cōmunionē. **Hoc et circa fe-**
minas obseruandum. Exepla

Et illud desideratū: **innocenti pp̄.**
scire cur cōmunicantes uiri
cū adulteris uxorib, non con-
ueniant cum e cōtra uxores
mēsortiū adulteroz uirorū
manere uideantur. **Sēp hoc**
xpiana religio adulterum.
in utroq, sexu pari ratione
condēpnat. **Sed uiros suos mu-**
lires non facile de adulterio
accusant. & non habent licen-
tia peccata uindictā. Viri
aut uxores adulteras libentius
apud sacerdotes defere ē
suerunt & ideo mulierib, p̄ditio
earū crimine cōmunio dene-

gatur. **Uirorū aut latente**
cōmisso non facile quisquā
ex suspicionib, abstinetur.

Qui utiq, submo uebit̄ si ei fla-
giciū detegatur. Cū ergo
causa parsit. Int̄ dū p̄batione
cessante. uindictę ratio ē
quiescit. Exē helibertino.

Si conscio marito uxor fuerit
moechata. placuit nemine
dandā ei cōmunionē. **Si uero**
eam reliquerit. post x̄ ann.
accipiat cōmunionē. Execl

Siquis fidelis habens uxorem
cū uidea t̄ gentili fuerit
moechatus. a cōmunionē ar-
ceatur. **Quod si alius eam dux-**
erit. post quinquennū acta
legitima penitencia poterit
dominice sociari cōmunionē.

Mulier t̄ parens. **Exo dē eccl**
t̄ quelibet fidelis sileno ciniū
exeruerit. eo qd̄ alienū uen-
didit corpus t̄ potius suum.
placuit eam. nec in finē ac-
cipere cōmunionē. Ex lege

theodosiana lib VIII

Nec iudeus xpianā . nec xpianū .
iudeam ducat uxore . *Diste*
cent . cuius libet accusationis
uelud in adulteris uindicetur .

De adulteris exo d libro cap III . ex l ii .

In adulterio exstantē muliere
nullus accuset sed ppinqui ad
quorū noticiā p tinet . *Idest*
frat germanus . patruelis . pa
trius . & consobrinus . *Reliq*
tam ante inscriptionē . *Si ac*
cusata adquerit . possunt p
sios faccioneta ueniā pmereri .

De maritis accusantib . ex l iii .

Maritaliā etiam ex suspi
tione accusare pmissum est .

De adulterio uxorū . exo dē . ex l iii .

maritis p tormēti familie utri
usq . idest sue & uxoris querere
pmititur . *Si tam illo tempri*
admissū dicitur . *quando* hęc ipsa
mancipia presentia aut in ea
dē domo fuisse pbantur . *Si*
milrē & si mortē sibi ab uxore
ab altera maritus paratā fuisse

conquiritur . Similitē etiā
familie utriusq . pena que
rendū est . *Si maritus mortē*
uxoris qualibet ratione pa
tauerit .

Siqua ingenua mulier seruo
pprio se occulte miscuerit
capitalitē puniatur . *Seruis*
etiā qui in adulterio domine
conuictus fuerit ignib . ex
usatur . *Seruis etiā hoc epim*
accusari licet . *Et si probaue*
rint . libertatē consequant .
Et si n̄ puniantur . hereditas
mulieris . t filius sisunt ex
maritis suscepti . t ppinquis
ex lege ueniētib . tribuat .

ex l v .

Pauli sententiarū . libri ii . ex l vi .

In uentā in adulterio uxore
maritus ita demū occidere
potest . *Si adulterū domi*
comprehendat . *Ex eadē .*

Eum qui in adulterio dephen
sam uxore non statim dimi
serit . reū lenocini postulare
placuit . *Vnde supra .*

ex l vii .

cxl viii.

In causa adulteri si manifestū fuerit dilatio postulata impetrari non potest. *Ex heli*

clii.

De uigali *Sicuti pape.*

aut uoluntate requisita. Si desponsata alii puellam. aut in matrimonium possit accipere. hoc neficit modis omnibus. inprobemus quia illa benedictio qua nupture sacerdos imponit apud fideles cuiusdam sacri legi in se est. Si ulla transgressione uolet.

cxl viii.

Virgines que uirginitatem uentano suam non custodierunt. Si eos de quibusdam uolauerunt acciperunt. post penitentiam unius anni reconcilientur. Si alios cognouerunt uiros. eoque mechatesunt. quinquennio peniteant. & sic ad communionem accedant. *Ex eodem*

cliii.

De sponsatas. *Ex ancir.*

puellas & post ab aliis raptas. placuit etiam & eis reddi quibus ante fuerant desponsate. etiam si eis raptoribus uisitata confiterentur. *Ex capitulis*

cl.

Si qui parentes fidem fregerint sponsaliorum. triennium tempora abstineantur. Si uero idem sponsus. & sponsa in grauissimo crimine fuerint deprehensi. excusatione parentes.

cliiii.

Proinde placuit atque statutum est a sacro conuentu raptor publica penitentia multetur. Raptam uero si sponsus recipere noluerit & ipsa eodem crimini consentiens non fuit. licentia nubendi alii non negetur. Quod si et ipsa consentit. simili sententia subiacebit. Quod si et ipsi post hec se coniungere

clv.

Sponsus & sponsa. *Ex cartagin.* cum benedicendi sunt a sacerdote. a parentibus suis. raptam nuptiis offerantur. Qui cum benedictionem acceperint eadem nocte preuentia ipsius benedictionis in uirginitate permanant. *Ex capitulis*

p̄susserunt. utriq; anathe
 matizentur.
 his qui sponsas alienas ra
 piunt. antiqua & sidonalis
 sententia obseruetur. **Q**uod
 si forte in ecclesia euentus talis
 repenti dinoscitur & p̄salutis
 & religionis cōp̄tentia hu
 manus quiddam debeat
 tractari. pontificis sicut
 canonica ut eisdē uerbis
 ut amor docet auctoritas.
Quia prior inquisit definitio
 durus. posterior autē
 quiddā tractauit humanus.
 Nullo modo ut ad maximam
 indulgentiā descendam. al
 terius sponse acceptor. sine
 publica transeat penitentiā
 & sponso legalit̄ multa cōpo
 nat. **Q**uod si hec obedire retinu
 erit sine ulla refragatione
 anathe matizetur. **F**actores
 uero illius iuxta modū culpe
 apti decreto peniteant. **S**i uero
 q̄ non optam. de gradu p̄

clericali talib; nuptiis se
 confore t̄ int̄ ueniorē manu
 feste p̄dident. a gradu p̄prio
 pellatur. **E**t si ueri similib;
 ex inde suspicionib; fuerit
 p̄pulsatus. canonicē se pur
 get.

e puellis faciat. nec dū despon
 satus in calcidonense concilio
 scriptum est. **E**os qui rapiunt
 puellas sub nomine simul
 habitandi. cooperantes & co
 hibentes raptorib; decreuit
 sc̄a fr̄ nodus. **S**iquidē clericis
 decidant a gradu p̄prio.
Suero laici. anathematizent̄.
Quib; uerb; datur intellegi
 qualit̄ huius mali auctores
 dāpnandi sunt. quando par
 ticipes combentes tanto ana
 themate feriuntur. **E**t iux
 ta canonicā auctoritatem
 ad conuugia legitima raptas
 sibi iure uindicare nullaten̄
 possunt. **E**x ē. **M**el densi

Raptores uirginū t̄ uiduarū.

quietiā postea uoluntate pa-
rentū req̄r retro. In primo
libello de ordinatione cleri-
corū. cap̄ ccc. xii. *Ex eodē*

clvii.

Sicut quinecū *cap̄ lxxv.*
cas rapuerant cū uoluntate
parentū sub p̄fatu sponsi-
onis. *Adotaliti* nomine inē
uigiū sup̄tas habent quando
inominū aures hec fuerit
constitutio p̄mulgata. ab eorū
conuictione separentur &
publice penitentie subgantur.

Rapto aut̄ parentib. legalit̄
reficiantur. Post actiā uero
publicā penitentiā. Si casti &
incontinentia exegerit. legit̄
mo & ex utriusq. partib. pla-
cto conugio socientur. Nam
in his non regulā constitutum.

Sed ut uerbis magni leonis
utamur. quid sit tolerabilis
estimamus. Quod si unus ex
uigatis obierit. is qui pub-
licā penitentiā egerit. & sup̄-
stet extiterit. iterare cōugiū

clviii.

n̄ p̄sumat. nisi forte ep̄s p̄ui-
dent aliqua concedere in-
dulgentiā. ut grauiorē possit
amo uere offensam. *Ex eodē.*

Quia deinceps rapere uir-
gines p̄supserit *tu idu al. scdm*
synodalem beati gregoriū defi-
nitiōē. ipsi et cōplices eorū
anathe matizentur. et rapto-
res sine spe conugii p̄petuo
maneant. *Ex c. meldensi.*

clviiii.

Raptores igitur uiduarū tur-
ginū ob inmanitatē anti faci-
noris deestamus. illos uehe-
mentius p̄sequendo qui sacral
uirgines. *tu uolentes tu uital*
matrimonio suā sociare cōpta
uerunt. Quos p̄tam nefandissi-
mi criminis atrocitate ad comu-
nionē suspendi precipimus.

Ex epta Siricii pape. Sus.

clx.

Quiscūq. moniales uirgines. *tu*
duas rapunt. & p̄gressu etiā
criminis inconugiū sumunt.
publice penitentie recudant.
& ad habitū religionis redire

cogantur. **U**terq; aut sine
ulla spe uxoris copulationis
pennit maneat. Si uero qd
absit coniugia iterare p̄sup
serint. **A**criori subdantur uin
dicę & amplius p̄pellantur.

Quasi forte obedire monitis
salutarib; noluerint. anathe
matizentur. **Exē sup dicto**

In pudicas detesta **Sup hinc pp.** cl. xi.
bilesq; p̄sonas monachorū
scilicet. atq; monachorū que
abiecro p̄posito sc̄itatis. inlici
ta ac sacrilega contagione
sāms ceciderunt. **A** monasteriorū
cecu. ecclesiarūq; conuentib;
eliminandas eē mandamus.
quatinus retruse in suis ergas
tulis tantū facinus continua
lāntatione deflentes. purifi
catorio possint p̄nitentis
igne decoqui. ut eis t̄ admortē.
salte solius misericōdie intuitu p̄
cōmunis gr̄a possit subuenire.

Exepta. Gregori. pape.

Peruenit ad nos qd quidā uir. cl. xi.

nequissimus diabolicā instructu
demonasterio sua sent ex
ire quandā dō sacrata atq;
aquodā uirō unde exierat
sit reuocata. **R**ursusq; eam
uir ille nequissimus in qua
suasione demonasterio eicies
apud senunc usq; retineat.
impudice. **V**olumus autem.
ut ep̄iscopatus auctontate.
in monasterio reuocetur ac
retradatur. **D**edō sacratis
simoechate fuerint **exepta.**

Virginib; sacris sequosdā soci. cl. xiii.
ate cognouimus. et post dica
tū p̄positū in cetera foedera
sacrilegaq; miscere. Quos p̄n
equū ē. a sacra cōmunionē
decrudi. et nisi p̄ publicam
priuatamq; p̄nitentiam non
recipi. **V**aticū tamen descto
transeuntib;. **S**itamen penitu
erunt non negari. **Exē Rota**

Ut ep̄s monasteriū. **magensi.** cl. xviii.
monachorū. et sc̄i monalium
frequentē introeat. et cū grauib;

& religiosis psonis meorum.
tearū conuentu resident. cox-
uitā. & conuersatione dili-
genter discant. Et si quid
rephensibile inuenierit cor-
rigere satagat. Sēi moniali
ū etiā pudiciā subtiliter
inuestigat. Et si aliqua inue-
nitur que neglecto pposito
castitatis. clero aut laico
in pudentē miscetur acritē
uerbenib. coercetur. &
in pnuata custodia retinetur.
ubi qđ male cōmisit. digne
peniteat. **Itē** dicat etiam
ex auctoritate scōx canonū
ut nullus laicus aut clenc.
in earū claustris. & secretis
habitationib. accessū habeat
neq; pbr̄ nisi tantū admissā.

Expleta missa ad cellulas suas
redeant. Omnib. preterea
publice & pnuatim denun-
ciet quantum piaculū sit.
quis sponsam alterius uiolat.
quanto magis reus maiesta-

tas efficitur. qui sponsā om̄i
potentis di. corrumpit.

Exē magocē. cap. xv.

cl. xv. **A**bat̄ sane quāquā demo-
nasterio egrediatur nisi pl̄
ceniā ep̄sui nisi forte regali
iussione cogatur. **Et** si quan-
do foras p̄git de seō monialib.
quas secū ducit curā max-
imā habeat. ut nulla eis
datur occasio peccandi. **Ex**

cl. xvi. **S**ēi moniales in monas. **ē. ode.**
terio constitute habeant
studiū in legendo. & incando.
& choras canonicas sollempnē
partē celebrent. & cōm̄ ex-
ceptis quas infirmitas uenit.
in dormitorio dormiant. &
in omnib. dieb. ad capitulū
& collationes ueniant & ut
regulā asc̄s patr̄ib. illis con-
stitutā diligentē obseruent.

Exē Spalensi.

cl. xvii. **H**ec circa om̄s cautela seruetur.
ut remoti a peculiaritate
uirginū. nec usq; ad uestibulū

habeant accedendi familiare
p^{er}missu. nec ipse qui p^{ro}ter est
cu^m sola colloqui debet sed
subtestimonio duaru^m aut quu^m
sororu^m. ita ut raris accessio.
breuis locutio. **Exe carag** clxxviii.

Vt clerici continentes adui
duas. t uirgines. nisi ex iussu
aut p^{ro}missu ep^{iscop}o. aut p^{ro}b^{ro}rum
non accedant. & hoc non soli.
Sed nec ipsi ep^{iscop}i. aut p^{ro}b^{ro}rum. sed
ubi clerici p^{re}sentes sunt. aut
aliqui graues xp^{rist}iani. **Exepta**
Que in apo spirituali. **Innocenti** clxxviii.
nubunt. Si postea publice. **PP**
nupsent. t se clanculo cor
ruperunt. non eas ad mitem
das ee ad agenda peniten
tiam. nisi si euse uinxerat
de mundo recesserit. Si eni
de hominib. hec ratio custodit.
ut que uiuente uiro alteri
nupsent adultera habeantur.
nec ei agenda penitentia^m li
centia^m concedatur. nisi un
ex his fuerit defunctus. quanto

magis de illa tenenda est.
que ante uinortali se spon
so conuinxerat & postea
ad humanos amplexus mi
grauit. **Desetanb. uiduis**
& scimomalib. Exe meldense.

Clxxvi.
Cl ille que quasi scimomales
sub uelamine religionis de
gere uidentur. Sed potius
indelicis uiuentes. mortue
induinis oculis co^mputant.
p^{ro} prouicias discurrentes
cunose. & uerbose. selibidi
nib. ceterisq. carnal uolup
tatib. inferuere accusantur.
Si manifeste decegi potuerint
episcopali auctoritate ege
gia potestate in talib. locis
residere subtestimonio reli
gioso cogantur ubi peniten
tiam si fecerint digna adse
quantur etiam fructuosam.
Sicut manifeste decegi non
ualuerint erga eccliam sue
opinionis mala fama legalit^{er}
purgare cogantur. scit reli

grosus decetero uiuant & in
monasteriis conuersentur **CLXXII.**

episcopali decreto & regia
potestate coerceantur. **Deis**
enim ap[osto]l[us] dicit. que cū fornicat
te fuerint in xpo nubere uo
lunt. **De uidijs ap[osto]l[us] ait.**

CLXXII.

Precipe inquit ut uidue inre
p[ro]hibiles sint. Vidua eligat
non minus lx annorū inope
rib[us] bonis testimoniū habens.
si filios educauit. & cetera. **Ad**
descentiores uiduas de uita.
Cum enim luxurate fuerint in
xpo nubere uolunt. habentes
dāpnationē quia primā fidē
irritā fecerunt. **Simul & o. ci**
se discunt circuire domus nō
solū ociose. sed et uerbosē. &
curiose. loquentes non que opor
tet. **Volo ergo uniuersas habere.**
filios p[ro]creare. matres familias
ēē. nullā occasione dare ad
uersario male dicti grā. **Iam**
enim que dā conuerserunt retro
post satanam. **Decedere nouellarū.**

diuinationam. ex lege.

Viduarū sane **romano.**
obstinationib[us] p[ro] mouemur
que nulla p[ar]te suscepta fecun
ditate suā reparationē familie.
repudiata conuigui iteratione
condēpnant. & solitariam nō
ut colligitur religionis acpu
ditate amore. sed potentie
lasciur atq[ue] uiuendi eligunt
libertate. **Quib[us] ad omnem**
licentie usū. aut sollicitantū.
p[ro]sonarū ficta religio. aut
fauore callidi captatores ad
plaudent. **has ad honestatis**
uite tramitē reuocantes. **San**
cimus ut mantali obitu defu
cita mulier qualesagenaria.
cū adhuc p[ro]creare liberos p[er]a
te potest. intra quinquennū
nubat. **Emenso quinquennio**
si inuiditate p[er]sistat. mox eū
p[ro]p[ri]as suas diuidat faculta
tes. **Aut sibi fortasse defue**
rit cū fisco matrimonium
diuidat. **Vnde supra.**

Cū apłs dicat. *Mulieres in ecclia taceant. Non enī pmit-
tatur eis loqui. Turpe est enim
mulieri loqui in ecclia. Mirum
uideatur. qđ quedā mulier caele
contra diuinas humanasq;
leges ad terita fronte impudent
agentes placita generalia &
publicos conuentus in desinent
adeunt. & negocia regni. uti
litatesq; rei publice magis p
turbant quā disponant cū in
decens sit. et etiā int̄ barbares
gentes rep̄hensibile mulieres
uitorū causas discutere. Et
que de lanificiis suis & operib;
textilib; et muliebrib; inter
gentianas suas residentes
debuerant disputare. In cū uen
tu publico ac si incuria resi
dentes senatoriā sibi usurpant
auctoritatē. Quę ignominio
sa p̄sūptio fautorib; magis
imputanda uideatur quā fe
minis. Unde quia diuine legis
ut sup̄ monstratū est. hoc ecclia*

*dicunt. & humane nihilomin
id ipsū prohibent ut femine
nihil aliud p̄sequantur in
publico quā suā causā. At
enī lex theodosiana. Nulla
ratione femine. amplius quā
suas causas agendi habeant
potestātē. nec alicui causā
ase nouerunt p̄sequendā. Id
circo ex auctoritate canoni
ca int̄ dicimus. ut scī monia
lis uirgo. ¶ uel uel conuentus
generales adeat. nisi a principe
fuerit euocata. aut ab ep̄o suo
nisi forte p̄prie necessitatis
ratio impulerit. & hoc ipsum
cū licentia ep̄i sui. **Cxc. africano.** c. lxxv.*

Vt uirgines non uelentur ante
xxv ann̄. etatis. nisi forte
necessitate periclitantis pu
ditię uirginalis. Et ut gela
sius papa diē. nisi in epiphania
& in albis paschalib; & in aptox
natalicis non sunt c̄secrande.
nisi causa mortis urguente.
Gelasius.

CLXXVI. **V**iduas autē uelare pontificū
nullus addepernet.

CLXXVII. **U**irgines quante xii annis.
in seculis suis munda burdis
sacru uelamen captiuo in
posuerunt. & illi mundi bur
di integri annu & diem
hoc tacendo consenserunt.
in seculo pposito pmaneat.
Et si in p dicto anno & die
p illis se proclamauerunt. pe
titione eor assensus. nisi for
te di timore tacti. cu conu
licentia. in religionis habitu
pseuerent. **Ex eode cilio.**

CLXXVIII. **V**idue que spontanea uolun
tate ab altari sacre conuer
sationis uelamen suscipiunt
decreuit se a synodus in eode
pposito eas pmanere. Non
enu fasce decernimus ut
post qua sed no semel sub uelo
consecrauerunt & int uela
tas oblationes fecerunt ne
rum eis concedi spui seo
mentari. **Ex eode cilio.**

CLXXVIII. **S**ci monialis si plures anime
sue cu licentia abbatis se
sue ad aliu monasterium
p gere disposuerit ibideq
co monere. decreuit si no
dus concedi. Si uero fuga
discipline aliu locu querit.
redire cogatur. **De concubinis.**

CLXXX. **N**on omis mulier uero **expta**
coniuncta uxor est uir. **leoni**
quia non omis filius heres
patris. Itaq; aliud est uxor
aliud concubina. sicut aliud
ancilla. & aliud libera. An
cilla itaq; a thoro abicere.
& uxore certe ingenuitatis
accipere. non duplicatio e
iugii sed pfectis honestatis.
Dubiu eni non est. ea mul
ere non p tinere ad mati
moniu in qua doceatur nup
tiale n fuisse ministriū
nisi forte illa mulier. & in
genua facta. et dotata le
gitime. & publicis nup
tis honestata uideatur.

Quod debeant femine que ^{clxxxvi.}
 captis uiris & incaptiuitate
 ductis a alijs uiris nupserant
 putantes inter emptos mari-
 tos remeas decaptiuitate
 pnonb, uiris copulari. ut
 cuiq; idq; legitime habuit
 reformemur & recipiat un-
 quisq; qd suum est et redinte-
 gerit foedera nuptiarum.

Quod non pbatat. **Ex eodem** ^{clxxxvii.}
 est culpabilis. qui uxorem
 capti in matrimonio uidet
 ee sortitus. Et si uiri decap-
 tuitate regressi intemperan-
 tia uxorū offensi non fuerint.
 & uoluerint eas in iugum
 recipere. libera habeant facul-
 tate. Et si uoluerint ad priores
 maritos redire noluerint. pos-
 teriorū uirorū amore capti.
 ecclesiastica cōmuniōne
 pnuentur. **De incestuosis. Ex.**

De his qui se incesti. **helerdensi.** ^{clxxxviii.}
 pollutione cōmaculant
 placuit ut quousq; in ipso

deestando & relicto carnis.
 concuberno p seuerant usq;
 admissam tantū catiminoz.
 in ecclia admittantur. Cūq; b.
 etiā. nec cibū sumere ulli
 xpianorū sicut apst iussit
 oportet. Salubritē p cauā-
 dā sancimus nequis fidelū
 p quā sanguinis sui usq; quo
 ad finitatis linamenta suc-
 cessione generis cognoscat
 in matrimonio sibi detide-
 ret copulari. Quō scriptū ē.
 Omnis homo ad proximā sang-
 uinis sui non accedat. ut re-
 uelet turpitudinem eius.
Ex. agateni. ^{clxxxiiii.}

De incestis conuentionib.
 nihil prorsus uenire reseruem.
 nisi cū adulterū separatio-
 ne sanauerint. hos enī ee
 censemus. Siquis relictam
 fr̄s que pene prius foror
 exiterat carnali conuenc-
 tione uiola uerit. Siquis
 fr̄s uxoris germanam. Siquis

no uerā . Siquis consobrinā .
Siquis filiā auunculi . t relic
tā eius . Siquis patris filiā .
t pnuignā suā duxerit . Sa
ne quib. ē unctio illicita
inē dicitur . habebunt sub
post actā penitentiā meundi
melioris conuigi idest legi
tami libertatē idest potestātē .

Ex amē . Romano .

clxxxv.

Gregorius papa dixit . Siquis
dī ancillam . idest scī monialē
inē uigio duxerit . anathema
sit . Siquis cōmatrē spiritālē
inē uigio duxerit . anathema
sit . Siquis neptā inē uigio dux
erit . anathemasit . Siquis con
sobrinā duxerit . anathemasit .
Siquis de pna cognatione
t quā cognatus habuit inē u
gio duxerit anathemasit .
Siquis uiduā furatus fuerit
in uxore . t consentientib. ei
anathemasit . Siquis uirginē
nisi desponsauerit . furatus
fuerit in uxore . t consenta

clxxxvi.

entib. ei . anathemasit . Et in
his omnib. tertio omne cūbū .
respondit amen . **Exē . adē**

fluentis carol . ad ludo uicē .

Familia nram uidua uiduam .
scdm leges diuinas & humanas .
subiunctione ecclesiastica . et
regio munde burde confitu
tā balduinus sibi furatus est
uxore . Quē post legale uidi
cium epī nri regni ex cōmuni
cauerunt . scdm sacros edones .
& diffinitionē scī gregori pp
qui dicit . Siquis uiduā furat
fuerit in uxore . & consentientib.
ei . anathemasit . **Excāp . lib . i .**

clxxxvii.

De feminis qui
uiros amittunt . placet nese
sicut acten' indiscrete uelint .
Sed triginta dies post decessū
uir sui expectent . Et post
tricesimū diē p consiliū epī
sui . t si epī absens fuerit cōsilio
aliorū religiosorū sacerdotum .
suorūq. amicorū idqd eligere
debent eligant . Et qui a sacro

conuerti rogati. ut huius pub
licā gerit penitentiā et femi
ne que uiros admittunt nra
auctoritate donec deliberent
quod agant tuerentur. Specialit̄
phis capitula fieri et legis
mundane capitulis inferenda.

decreuimus. **Ex cap lib iii.** clxxxviii.

Quidam in qua primos xxx.
dies uiduitatis. Et in uita. tuo
lente sibi copulauerit. lx sot
componat. Et si in uita eam
traxerit. lege sua ei componat
illā uero ulterius nā attingat.

Qui hominē pub. **Exo de cap. xvi.** cxc.

licā penitentiā agentē int̄
fecerit. bannū nr̄m in iplo
cōponat. et eius uingildū
primis ei p̄ soluat. **h̄c de in
cessis. ex̄c. aurelianensi.** cxc i.

Ne frat̄ sup th. orū defuncti
fr̄s ascendat. nec quisquam
amissa uxore sorore eius sibi
audeat sociare. **Ex̄c. Anci
tano.**

Quidam sponsā habens cxcii.

sororū ei uiolauit & grauidā.
reddidit. post modū despon
sata sibi duxit uxore. Illa u
que corrupta. Laqueo se per
emit. huius fuerunt consen
post decennē satis factionem
uissisunt suscipi. scdm gradus
penitentię constitutos. **Ex̄c.**

Mulier si duob. frat̄. **niceñ.** cxciii.

b. nupsent. abiciatur usq. ad
mortē. uerū tamen in exitu
p̄ misericordiam cōmunio ei cō
datur. Quod si defecerit uir
aut mulier in talib. nuptis.
difficilis erit penitentiā in uita
p̄manenti. **Ex̄c. helib.**

Siquis post obitū uxoris sue. cxciiii.

sorore eius duxerit. et ipsa
fuerit fidelis. quinquenniū
a cōmunionē placuit absti
neri. nisi mors coegerit. **Ex̄c.
martini pape.**

Siqua mulier duos fr̄s. aut siqs. cxcv.

uir duas uxores duxerit.
a cōmunionē separentur.
usq. ad mortē. **In morte p̄ misericordia**

inaticū accipiant. **Exē**
rabbam ep̄i. adheribal dū.
ep̄m. aut isidorensem.

CXCVI.

DE eo qđ int̄ rogasti. sulle qui
fiolā suam. et de eo qui cū
buat cū com matre sua sp̄in
tali. & de illo qui filiā suam
baptizauit. & cuius uxor
eum de fonte suscepit. Si pos
tea intali copulatione p̄ma
nere possent. omnino inlici
tūcē iudicauimus. Nam in
concilio mogontiacensi septe
mum est. cap̄ Lv.

CXCVII.

Nullus p̄p̄nū suum. aut filiā
a fonte baptizatus suscipiat
nec fiolā nec cōmatrē ducat
uxorē. nec illā cuius filiū
ad cōfirmationē ante ep̄m
tenuerit. Vbi aut̄ factum
fuerit separentur. **Vnde sup̄.**

CXCVIII.

Quā de testabile & execrabile
scelus sit unicuiq. xp̄iano.
filiolā suā consuprare.
testatur sc̄s gregorius
papa in dialogis suis ubi

refert quendā hominē pol
luisse fiblā suā. & quā ne
glexit penitentiā agere.
Sibito miserabili morbo cor
reptus exp̄uauit. et sepult̄.
n̄ solum cor pus. sed etiā om̄e
sepulchrū ignis inuisibilis
consumpsit. **Exē. magot.**

CXCVIII.

Siquis fornicatus fuerit cū
duab. sororib. t̄ no ueratus.
t̄ cū uxore sua. t̄ cū amita
sua. t̄ cū matertera sua. t̄
cū filia patris sui. & a un
culi sui. t̄ cū filia amae sue.
siue mat̄ teresue. t̄ cum
nept̄a sua. t̄ cū cōmatre. aut
filiola sua. siue quā de fonte
suscepit. t̄ ante ep̄m tenuit.
Et si qua mulier simili modo
fornicata fuerit. abstineat
se ab ingressu domus d̄i ann̄i.
Et eodē anno nisi dominicis.
& festis dieb. solū modo pane.
et aqua. et sale utatur. Ar
ma n̄ ferat. osculū nulli p̄be
at. sacrificium nisi puatice.

minime sumat. Sex deinde
 annis ingreditur quidem
 domū di. Sed carnis, & uino.
 ac siceramine. utatur. nisi
 festis dieb. De armis uero t
 osculo siue sacrificio sicut
 supra dictum est. Postea uero
 duob. annis. quando carne
 uescitur. A potu omni qui
 in ebrietate potest seētineat.
 Et si potū bibere minime
 carne uescatur. absq. p̄cipu
 is festis dieb. De armis t
 osculo aut sacrificio modū
 teneat iam dictū. Inde usq.
 ad obitum suū. nisi p̄ dictis
 festis dieb. a carne abstineat.
 tres legitimas ferias omni
 eb domada. Et tres almas
 in anno legitime custo diat.
 De armis uero. ut sup̄ dictū ē.
 Et nūquā aliquando cū uigio
 copuletur. hec eadem pe
 nitentia inponenda est. pa
 tricidis. fratricidis. t consang
 uines. nec n̄ et qui sponte

p̄ fraudem & auariciā hominē
 uinorum occidunt qd̄ mor
 chidū uocant. **Excepta rab
 boni ad humberū ep̄m.** cc.
Igitur denuptis t quomodo
 consanguinitas honoranda sit.
 Dñs loquitur in leuitico dicens.
 Om̄is homo ad proximū sang
 uinis sui non accedat. ut reuē
 tur p̄tudinē eius. Cū em̄ dñs
 populū suū de contaminatio
 nib. gentium uoluisset sepa
 rare. Inimū generali uocabulo.
 ad p̄ximitatē sanguinis p̄hibu
 it quē q. accedere. ne reuelare
 tur p̄tudinē eius. De inde ipsā
 generalitatē ferme in xii spe
 cies diuisit quē tamen ultra
 tertiam t quartā generationē.
 non p̄cedunt. Unde accidit
 ut rein domnū gregorium. au
 gustino interroganti. tertia
 t quarta generatione iā licite
 conubia uingere spondisse.
 Similit̄ scinthodorj arch ep̄i

genus anglonū capitulis. que
de necessarius conscripsit reb.
In uenimus qđ intēcia p̄pinq̄
tate carnis scđm grecos licere
nubere. **I**n quinta scđm roma
nos. **Q**ui tam conuugia intēcia
p̄pinq̄tate facta non solue
rent. **S**ianca ab inscientib.
cōpacta fuissent. & qualicq̄
ē ungeret eas quisibi consang
uineasunt & uxoris sue ē sang
uineis post mortē uxoris. **H**unc
autē theodorū tarso cilie natū
uirē. **L**ianus p̄p̄rome ep̄m ordi
nans ad britanniā misit. **U**nde
tam orientalium. quā etiam
occidentalū ecclesiarū ē sue
tudinib. plenit̄ instructus fue
rat. nec eum aliqua latere po
taerunt. que in obseruationib.
legitimus greci. **R**omani eōcōp̄
habuerunt. maxime cū in utraq̄
lingua p̄fecte instructus eēt.
Quod autē p̄ximis tem porib. ro
manorū pontificū scripta
continē usq̄ ad sextā **T**sep

timā generationē ē uigū
usū differendū. magis ex
suetudine humana quā ex
lege diuina hoc eos p̄cepisse.
credendum est. **N**am qđ iu
dorus in ethimologus suis
usq̄ ad sextā generationē.
conuigū usū differendum.
magis ex consuetudine.
consanguinitatis abstinendū.
& sic legitimo conubio cōiun
gendū asseruit. **I**nde etor
eū fecisse quod genealogie
seriē receperis. quo usq̄ ordi
nē numerandi p̄duxit. eo
cognitionē sanguinis seruan
dā estimauit. **S**icq̄ ad inuo
cationē generis & amicitie
uis confirmandū. redire ad
conubium. **S**anciuut. quando
iam cognationis ordo nume
rari desiuit. **C**eterū ante
om̄a considerandū. ut sic
censura discipline tēperet.
ne p̄ immoderationē cor
reptionis peccati cumulus

augeatur. Scimus enī qui
 in lege cognationis ius obser-
 uare ē statuit. in euangelio
 foedus ē uigū n̄ dissoluendū.
 p̄ceptū. Si enī ubi cūq. aliq̄d
 proximitatis. t̄ consanguini-
 tatis licet longinq. int̄ cogna-
 tos inueniri potest. Statim
 matrimoniū dissoluatur. Ve-
 reor q̄d adulteriū. et fornicationis
 seclūs multiplicetur. quia cū
 conuigato adolefcenti
 t̄ iuueni societas cōpari sine
 denegatur. nec aliq̄d ei solati
 impenditur unde continen-
 tiā saluare possit. libidine
 inflāmatuſ p̄ diaboli instigati-
 onē multiplici fornicatione
 forsitan polluitur. ac sic impi-
 piū mortis et̄ne anima de-
 mergitur. Igitur quia mea
 paruitate uoluisti ^{uolūti} id sentire
 de acere tibi reser̄ibi. p̄p̄t fragi-
 litatē p̄sentis temporis reor
 hoc q̄d theodoruſ ep̄s. int̄ grego-
 riū. & isidorū mediūſ incedens.

in suis capitulis diffiniuit ma-
 gis sequendū. ut quinta gene-
 ratione iam licitū conubium
 fiat quia non lex diuina hoc
 contra dicit. nec etiā scōrum
 patrū dicta hoc p̄hibent. Si
 autē & quinta ab inſciis fue-
 rit copula p̄acta. mihi mihi
 uidetur. ut cū penitentię hu-
 miliacione si se uxoratus et̄nere
 non uult dō satis faciat.

Vnde ne cesset ut etiā **ad augustinū.**
 tertia t̄ quarta generatio fi-
 delium licent̄ sibi uingi debeat.
 Nam sc̄la quā p̄ diximus a se om-
 nino debet abstinere. **cepta rabbari**

ep̄i. ad herembaldū cor ep̄m.
Secō q̄d int̄ rogasti. Si pater & fi-
 lius. t̄ si duo fr̄s. t̄ si auunculus.
 et nepos cū una muliere for-
 nicatisunt q̄d inde faciendū sit.
 Manifestum ē q̄d graui uindic-
 ta plectendum ē q̄d graue fa-
 cius eē reperitur. Omnis enī
 moecha int̄ dicitur. ubi scrip-
 tum ē non me habent. quanto

ccv.

magis cū cognato. **S**eu concu-
bina cognati. hinc in leuitico
scriptum est. Si mechaus
fuerit quis cū uxore alterius.
morte moratur. & mechus
& adultera. **Q**uid dormierit.
cū nouerca sua. et cū nurusua.
& qui filiam & matrem duxerit.
et qui acceperit sororem suam. cc.ii.
morte morantur. **S**icut in
lege turpitudine incestus mor-
tis sententia uindicare iussit.
quom̄ in euanglio. ubi summa
iusticia est incestuosus peni-
tentia peccati euadet. **U**nde
ap̄t̄. **I**rrua qui fecerit legem
moysi. sine ulla miseratione.
sub duob. t̄ trib. testib. morte.
quanto magis putatis deteri-
ora mereri supplicia. qui fili-
um d̄i conculcauerit. & sang-
uinē testamenti pollutum
duxerit. **I**n quo sc̄ificatus.
& sp̄i gr̄a contumeliam
fecerit. **I**gitur theodorus.
iudicauit eum qui incestum

fecerit. xii. ann̄ pen. debet.
Alii xv. alii x. alii vii. **S**ed
turpiscorū patrū uesigia
sequens. **H**is solis penitentie
spatium tēperet quideuote
& cū lacrimis penitentiam
egerunt. ceteri defunctū tēpus.
seruent. **E**xē tribuntensi.
Perlatum est ad sc̄am synodū
q̄d quidam ingenuus. inge-
nuam acceperit uxorem. & p̄
filiorum perorationē occasi-
one diuortii cuiusdā foruū
sefecerit utrū necessario mu-
lierē tenere debeat. **E**t sic
nuerit utrū illa quoq. sc̄am
secularē legē seruituti subici
debeat. **I**udicātū ē. uxore mi-
nime debere dimitti n̄ tam
ob x̄pi legem mulierē in serui-
tutē redigi. dum ille n̄ exē
sensu conuigis se seruū fecit.
quē liberū maritū acceperat.
cc.iii. **I**tem iudicatum ē. **E**xode.
quendā sui proisse quandā
feminā quā postea fr̄ eius

accepti uxorem. Statuerunt eum
 qui scit prauiit. & se supra
 fratri celauit. quia geminavit
 peccatum penitentia. distincti
 on castigandum. Coniugium
 tale dissolui oportere. Et mu
 lieri quidem eis uiuentibus, non
 fore potestate nubendi. Illis
 aut misericordia coniugium indulget.
 te me rogatus fuit. **Excode.** cciiii.
 Siquis cum filia matris suae. t
 auunculi. Amice. t patri fecu
 buerit. Si conuigatus fuerit.
 liceat ne illi ulterius uti conu
 iugio. aut non conuigato. uxorem
 accipere. Iustum est. sicut ali
 qua priorum statuta habent.
 ut in perpetuum de uigro tales
 abstineant. Usus est humane
 fragilitatis intuitu. ut post
 penitentiam. non quidem penit
 priuentur coniugio. durissi
 me tam tam inmanis fornu
 catio uindictetur. Sicut sanctus
 papa nicolaus & alii romano
 pontificis statuerunt. ne forte

desperata conscientia mul
 tiplus peccent. **Excode.** ccv.
 In lectum mariti absente ux
 ore. Soporauit uxoris. quia
 ille uxorem suam putans dormi
 uit circa. Super hoc usum.
 si pro se prosecuntur uera hoc
 probauerit. quod in se uis fecerit
 hoc scelus. penitentiam
 quidem que sibi iudicata
 fuerit agat. legitimum suum
 coniugium habere permit
 tatur. illam digna uindicta
 affligi. & in eternum conuigro
 priuari. **Excode.** ccvi.

Quidam fornicatus est cum aliqua
 muliere postea filius nesci
 ens patris factum. stuprauit
 eandem. Quod cum pater res
 cisset. de se filioque esset.
 Statuerunt melius esse. ut talium
 lapsis cum digna penitentia.
 legitima permit tatur. conu
 iugio. quam forte deterius
 delinquant. Cum fornicant
 aut illa grauius agendum.

ccvii. **S**iquis cū duab. **Exo de.**
sororib. fornicatus fuerit. et
soror sororē ab eodem antea
stupratā nescierit. & si ipse
sororem ei. quā antea stupravit. **ccxi.**
non intellexerit. **S**idigne
penituerint. et se continere
non ualuerint. post annos vii.
ē uigra illis non negentur.

Sicut non ignorauerunt. usq.
ad mortē a coniugio abstineant.

ccviii. **S**iquis cū duab. **Exo de.**
sororib. fornicatus fuerit. ut ^{abstinere} **ccxi.**
_{a coniugio}

^{omnib.} dieb. uite sue. Soror autē
que de alia sorore nesciuit.
licentiā habeat nubendi.

ccviii. **S**i homo fornicatus **Exo de.**
fuerit cū muliere. & frater
eius nesciens duxerit eam ux
orē. fr̄ eo qd̄ fr̄at̄i crimen
celauerit peniteat. & post pe
nitentiā nubat. Mulier autē
usq. ad mortē peniteat.

ccx. **S**i fr̄at̄ cū muliere **Exo de.**
fornicatus fuerit. & fr̄at̄ nesci
ens cū eadē cūcubuerit. mulier

dieb. uite sue penit. Post pen
tentiā aut̄ fr̄at̄ ignarus sceleris
coniugium accipiat si uult.

Exe. ad uermeriā tēporib.
n̄ cio geniculo **pp̄ p̄ni**

Separentur. In quarta autem
conuictione **S**i uenit fuer
int. non eos separamus. Sed

penitentiā eis indicamus. Et
tamen si factū non fuerit.

nullā facultatē coniungendi.
in quarta generatione damus.

Si aliquis cū fili **Exo de.**

astrasia manet. nec matrem.
nec filiā ipsius potest habere.

nec illa. nec ille alius se potest
coniungere ullo unquā tēpore.

At tamen uxorē. si ita uoluerit.

si se continere non potest. **S**i
postea quā cognouit. qd̄ cum

filiā sua uir eius fuit in adul
terio. carnale cōmercium

cū eo non habuit si uult potest.
alio nubere. **Exo de.**

ccxiii. **S**iquis cum uerca sua dormie
rit neut̄ possunt ad coniugiū.

puerum. Sed uir eius potest
siuult aliam accipere. Sise
continere non potest. Similit̄
quicū filiastra sua. **Et** sorore
uxoris sue dormierit stare
potest. **Ex eodē.**

Qui dormit ^{cu} duab; sororib; **ccxiii.**
et una ex illis antea uxor fuerit
nullā ex ipsis habeat. nec ipsi
adulteri unquā coniugio co
pulentur. **Ex eodē.**

Siquis cū uxore fr̄is sui dormierit **ccxx.**
adulter et moecha dieb; uite
sue. absq; coniugio maneant.
Ille uero cuius uxor fuit. siuult
aliam coniugē accipiat. **Ex eodē.**

Siquis sponsam filii sui oppres **ccxxvi.**
serit. & postea filius eius eam
duxerit pat̄ post modū non ha
beat uxore. nec ipsa mulier
uirū. **F**ilius qui fānus patris ig
norauit aliam accipiat. **Ex eodē.**

Siquis filiastrū. aut filiastrā suā **ccxxvii.**
ante ep̄m. a confirmationē
tenuerit. separetur ab uxore sua
& aliam nūquā accipiat. **Similit̄**

& mulier. **Ex eodē.**

Siquis cū matre et filia formi **ccxxviii.**
catus est ignorante matre defi
lia. et filia de matre. ille nū
quā accipiat uxore. **U**terū
si uolunt accipiant maritos.

Si autē hoc scierint ipse femine.
absq; maritis in p̄petuo maneant.

Similit̄ & duab; sororib; **Ex eodē.** **ccxxviii.**
quicū una in adulterio mansit.
& aliam publice accipiat. n̄
habeat mulierē usq; indiem
mortis. et illa que nescit
accipiat maritum. **Ex eodē.**

Siqui p̄p̄t̄ fūdā fugiunt in aliis **ccxx.**
patrias. & dimittunt uxores
sudas. nec illi nec ille alteri co
pulent̄. **Ex eodē.**

Siquis incestū cum p̄pria sua cō **ccxxvi.**
misert̄ peculiū suū p̄dat si habet.
& sise n̄ emendare noluerit.
nullus eum in domo recipiat.
neq; ei cibū donec. **Q**uod si fece
rit. et sol̄ regi cōponat. **E**t si
pecuniā non habet. mittat̄
siberē in carcerē. si seruus est.

LE

ccxxii.

Sua pulet multis plagis.
thomo liber patrē. aut **Exeod**
matrē. fratē. & auunculū
occident hereditatē ppriā **ccxxv.**
amittat. **E**t si quis mechatus
fuerit cū Matre. & sorore.
et amita. hereditatē pdat.

ccxxiii.

Vt epī incestuosos **Exeod**
inuestigare studeant. Et si
penitere noluerint. de ecclā
expellantur. donec ad pe
nitentiam reuertantur.

Quod si obedire sacerdotib.
noluerint. oportet eos p se
cularem disciplinā coher
ceri. **Exē mogonē.**

ccxxiiii.

Siquis uiduā uxore duxerit.
& postea cū filiastra fuerit
fornicatus. seu cū duab. soro
rib. nupsit. aut si qua cū
duob. frīb. siue & patre
cum filio. si quis relicta frī.
si quis neptā. aut nouercā.
aut nurū. aut consobrinam.
aut filiam auunculi. aut **ccxxvii.**
eius relicta. aut puignā

polluerit. eos disungi. & ul
terius nūquā conuigio copu
lan precipim. **Exeodē.**

Contradictimus quoque quār
ta generatione nullus ample
us conuigio copuletur. Vbi
aut post int̄ dictam factū
fuerit separentur. **Exē**

ccxxvi.

Siquis cum duab. sororib. seu
cum duob. fratrib. aut cū
his psonis de quib. sacra scip
tura phibet. fornicationē
fecerit. Si dignū egerit pe
nitentiā. & se continere non
potest. licet ei legitimam
uxorem turū accipere.

ccxxvii.

Siquis cū matre spiritali **Exeod**
fuerit fornicatus usq. ad dig
nā penitentiā anathemate
penciatur. Similit̄ sic uinea
quā de fonte suscepta. t̄ quā
ante ep̄m tenuit fornicat
fuerit. Legitimā autē si ha
buerit. non dimittat uxore.

ccxxviii.

Siquis cum filiastra **Exeodē.**
sua fornicatus fuerit post

An d̄s gr̄a Sverdinesis ab̄s

dissolutū coniugium pen-
 tentiā agat. scilicet p̄tri-
 enni tempus a corpore
 dñi & sanguine suspen-
 datur. **C**arñe non man-
 ducet & uinū non bibat.
 et omnib. dieb. ieiunet.
 exceptis festis et domini-
 cis dieb. **S**imilit̄ autem
 de mulierib. que patris
 seclanculo inē cubitu p̄-
 strauerunt. & filio obser-
 uandū est. et qui de abus
 se absconse sororib. pollu-
 tos cognoscunt. **It̄ tribur̄.**

Quorū illicita coniugia
 sciendā sunt. uolum̄
 ut unamento confirmant.
 ne ad unā mensā. nec sub
 uno tecto cohabitent. **I**quo
 libet familiari colloquio
 p̄fruantur. nisi in publico
 aut in ecclesia. **R**es quas cō-
 munes habuerint. diuidant
 nec aliqua suspitio possit
 nasci. atq. in ceteris. **S**acra

De illa parentela. **int̄ de** ccxxx.
 quā dicunt eē. **parentela**
 int̄ illū & istā eius coniu-
 gē. que quid in desecis aut
 audisti cōputare tuas uici-
 nis. **A**ut tuis ante cesforib.
 qđ tu p̄ nullū ingenū. nec
 p̄t̄ amore. nec p̄t̄ timorē.
 aut premiū aut ē sanguini-
 tate celabis epotuo. aut
 eius misso cui hoc inquirere
 uisserit quando cumq. te
 ex hoc int̄rogauerit. **S**ite
 d̄ adiuuet. **It̄ ceteri.**

Istud sacramentū qđ iste iu-
 rauerit de illa parentela.
 que int̄ illū & eius cōiugem
 cōputatur. qđ tu illud obser-
 uabis in quantum sapis aut
 audisti. **S**ite d̄ adiuuet.

Sacramētū deinceps
Ab istodie in antea **osi s.**
 qđ tu p̄ nullū ingenium
 te sociabis huic tue ē sang-
 uinee nom̄. ill. que cōtra
 legem & rectā ap̄intatā

usq; in hunc diem tua uxor
fuit. nec in e uigro. nec in ad
alterio. **I** fornicatione. nec
cu illa ad una mensa mandu
cabis. et bibes. aut sub uno
tectis manebis. nisi forte
in ecclia. aut in aliquo pub
lico loco ubi nulla mala
susceptio possit ee. ut ibi co
ram testib; pcerta necessi
tate parit colloquamini.
nec aliam conuige accipies.
nisi forte post acta peniten
tiam tibi licentia data fuerit
ab epouo. aut eius misso.

ccxxxiii. **D**icit dñs adiuu &. *Ecce scōz ret.*
De hoc qd mihi **Inuocati ad iudi**
reputatu est in hac synodo **ciu.**
qd simul cum ista femina
adulteriu. **I** fornicatione
fecisse. qd ego n̄ ita feci nec
inde me culpabile recognosco.
Si me dñs adiuu &. ad istum
iudiciu suu. **Iuramentu p data**
penit dultu xaria facta

ccxxxiiii. **A**b isto die in antea cu femina

cu qua adulteriu. **I** fornicatione
fecisti. unde disciplina. **I** peniten
tiam suscepisti. amplius non
adulterabis. nec fornicaberis.
nec eam in uxorē accipies. nisi
forte post acta penitentiam
tibi licentia data fuerit ab
epo. aut eius misso. **Dicit dñs**

I adiuu &. **Exe h̄ synodo mieldensi**
I si qui uiuente marito e uigem
illius adulterasse accusatur
et eo in proximo defuncto ean
de supsisse dinoscitur. omni
modis publice penitentia
subigatur. De quo etia post
penitentia pfata. Si expedie
rit seruabitur regula. Nisi
forte isdem aut mulier. uiru
qui mortuus fuerat occidis
se notentur. aut p pinquntat.
alia que libe. actio criminalis
impediat. **Q**si pbatu fuerit.
sine ulla spe e uigi cu peniten
tia pperuo maneant. Si autem
negauerit. Si aut eandē femina
uiuente uiro nequaqua ad

ulterasse et p̄ facti homicidii
nemo eorū reus extiterit.
ex batis testib. neāt eorū
coniuncti potuerit. purgent
legalit̄ famā suę opinionis.
& sup̄to utantur coniugio.

Sialia ut diximus n̄ impedi
erit ratio. **Ex tribunensi.**

ccxxxvi.

Relatiū: aurib. scōx. sacerdotū.
quēdā alterius uxore stupro
uolasse. In sup̄ et moeche. ui
uente uiro suo iuramentum
dedisse. ut ^{ea} post legitimi mariti
mortē sup̄ uixisset. duceret
in uxore. qđ et factū: Tale
igitur conubiū p̄hibemus &
anathematizamus. **De morte**

ccxxxvii.

D hoc qđ tu accusata **manu uxoris.**
es. in p̄sentia istius ep̄i in hac
synodo qđ p̄ tuū factū. & p̄
tuū consiliū tuus maritus.
itt. tua ē uix. itt. mortem re
cepisset. et uitā p̄didisset.
omnino n̄ ē ita. nec tu in eius
uita. aut membris quicquā
fecisse. aut cū alis consiliat̄ es

unde merito scđm ecclesiasticū
iudiciū penitentię remedia
suscipias. aut scđm munda
nā legē mortē aut aliqđ dap
nū sustineas. Sicte d̄s adiuu&.

adistū. **Iuramētū t̄ inuocat** ccxxxviii.

D hoc qđ tibi imputatū: in p̄sen
tia tui ep̄i cuius parrochi
anus es. qđ tu illū hominem
cū alis hominib. sequa cib.
tuis occidisses p̄p̄t hanc cau
sā. ut bona illius diriperes.
& eius uxore tibi in matrimo
nium sociares. In ueritate n̄ est
ita. nec tu solus nec cū alis
hominib. illū hominē occi
disti. nec ut suā uitā aut
membra p̄deret. cū alis con
siliatus es. nec in eius morte
quicquā habes factū unde
merito aut penitentiā susci
pias. aut fardas sustineas.
aut p̄ eum aliqđ p̄ soluas. Sicte d̄s.
Iuramētū. dere ē cili. it̄

A b istodie mantea istā tuam ccxxxviiii.
ē uigē nom. itt. quā in iustie

di miserat. ita tenebis sic
p̄rectū maritus suam debet
habere conuigē indilecti
one & debita disciplina.
nec eam ullū malū inge
nuum a te separabilis nec
ea uiuente aliam accipies.

Sicut dicitur. Femina sic uir.

ccxl

Amodo in antea istū tuum
maritū quē in iustis dimi
seras ita tenebis et amplex
aberis. et ei inferunt in a
more. et in timore ita eis
subiecta & obediens sic p̄
rectū uxor sua debet subiecta
ēē marito. nec umquā ab eo
te separabilis nec ullo uiuente
alteri uiro te sociabis in iu
gio aut de uultero. *Sicut dicitur ad
musa. Exopta rabban.*

ccxli

Quod autē interrogasti de his qui
matrimonio iuncti sunt. &
nubere non possunt. Si ille
aliam. t̄ illa alium ducere
possit. Quib. scriptum est.
Vir et mulier si se cōiunxerint

& post ea di uent mulier
de uero q̄t non possit conue
nere. Si potest p̄bare p̄
iustū iudiciū q̄d uerū sit
accipiat alium. *Exē*

Aluorum meria

Si qua mulier p̄ se clamaue
rit. q̄t uir suus nūquā
cū ea coisset. ex eam in
die ad crucē. et si uerū fu
erit separentur & illa fa
ciat q̄d uult.

Si quis accepit uxore & ha
bitit ipsa aliquo tēpore.
& ipsa femina dicit. q̄d n̄
coisset cū ea. ille uir dicit.
q̄t si fecit. in ueritate uiri
confiteat. quia uir caput
mulieris. *Exē tribunenti.*

Si uir seduxerit uxore & cō
bere cū ea non ualens fr̄a
elanculo eam uiciduerit.
et grauidā reddiderit sepa
rentur. Considerata autem
inbecillitate. misericordia est
imputatur ad cōuigū tamū iudicō

Delicta sarrū psonarū forni-
catione. Ex pen̄ romano.

Adolefcens. Sicū uirgine pec-
cauerit. ann̄ i. penit̄. cc. xl. v.

Si semel et fortū casu. leuget̄
ei penitencia & tam̄ usq. ad
annū plenū penit̄.

Supra triginta annos puella
& adolefcens fornicationē
faciunt. tres quadragessimas.
& legitimas ferias penit̄

Spp̄ hoc peccatū seruitio
humano addicti sunt. xl dies
peniteat.

Si uxoratus cū uirgine forni-
catus fuerit. ii. ann̄ penit̄.

Ita primū omniū ut a suase
conueniat. si ei consenserit
uxore. alioquin addatur
mois̄ penit̄.

Si laicus cū laica fornicatus
fuerit. iii. ann̄ penit̄ & quan-
to sepius tanto magis temp̄.
addatur.

Laicus maculans secū ancilla
dī ii. ann̄ penit̄. Si genuerit

ex ea filium. iii. ann̄ penit̄.

Si sine coniugio ē tres quadra-
gesimas & legitimas ferias.

Qui canonicus sunt & fornicant̄.
ann̄ i. Si frequent̄ duos.

Qui in gradu est. ann̄ iii. penit̄
monachus sine gradu. t. cano-
nicus gradu habent̄. Sicum

puella laica fornicatisunt.
ann̄ iii. peniteant.

Si cū sc̄i
moniali. annū vii. peniteat.

Monachi cū gradu fornicationē
facientes. vii. ann̄ pen̄.

Simonachus laicū duxerit.

ii. annos peniteat. illi duos

pen̄ & legitimas ferias. Si usq.

ad generationē filii. iii. ann̄

pen̄. Si occiderit vii. ann̄ pen̄.

Si ep̄s fornicatus fuerit. iiii.
ann̄ penit̄. Alii iudicauerit.

xii. ann̄ pen̄. Post ann̄. iii.
leuius penit̄.

Pbr̄ cū puella fornicans. ann̄.
iii. & quadragessimas in anno.

Si cū ancilla dī fornicat̄ fuerit
vii. ann̄ penit̄.

cc. xl. vi. **E** p̄s. pbr̄. diāc. si in fornicatione.
p̄urio. **F**urta. captus est
deponatur. non tam comu-
nionem priuetur. quia n̄ iudi-
cat dñs bis in idipsum.

Si adolescens sorore suam duxerit.
v. ann̄ penit̄. Si matre xii. ann̄
& quā diu uixerit n̄quā sit sine
cōtinentia

Qui cū matre fornicatus fuerit.
xv. annis penit̄. xv. ann̄ penit̄

Qui cū filia t̄ sorore fornicatus ^{cc. l. vii.}
fuerit ab om̄i carne se abstineat.

Si mat̄ cū filio suo paruulo for-
nicata fuerit iii. ann̄. abstineat.
se a carne. & diem primū. in una
quēq; ebdomada ieiunet usq;
ad uesperā.

Qui habet matre. & filiā duos soro-
res uxoris patris. & fr̄s. patruelis.
aut auunculi nepte. aut cōso-
brinā. aut in prima. sc̄da. t̄cia
generatione uincti sunt. istis
uolum̄ iudicare ut separent̄.
Ex p̄t̄ nouellā plantacionem
ecclē. ut vii. ann̄ agant penit̄.

Tres primos ann̄. tres dies in eb-
domada. idē. fr̄. ii. et iii. & vi.
xl dies ante pascha. xx. admissā.
sc̄i iohannis. xx. ante nat̄ledn̄.

Quattuor uero reliquas ann̄
fr̄. iii. et vi. & xiii. noctes ante
missā sc̄i iohannis. et alias ante
nat̄ledn̄. **S**i se redimere uult
donec unū denariū. aut p̄cū
unius denarij p̄ uno die. **S**i
paup̄ est donec dimidiū denarij.

Pueri se manib. **D**esordinatione
in uicē conquinantes xl dies pen̄.

Maiores uero. e. dies. **P**ueri se in
femora sordidantes. e. dies. **M**a-
iores. tres quadragimas. & lxxi.
timas feras. **P**aruulus a maiore
obpressus. vii. dies pen̄. **S**i se sen-
serit. xx. dies. **P**uer uoluntarie
se polluens. xxx. dies. **I**uuenis u.

Qui cū muliere m̄struata nupsit
xl dies pen̄. **D**em̄ si quis abstineat

Qui cū muliere m̄struata nupsit
xl dies pen̄. **S**i quis cū uxore sua
recto nupsit xl dies penit̄.

Si in t̄ga nupsit. iii. ann̄ pen̄.
quia sodomiticū est seclus. **V**ni

ut femora fornicantes. ann. i.

pen. **Sunt ga.** iii. ann penit.

Si pueri sunt. ii. ann peniteant

Mulier quocūq. **De mulierib.** cca. lxxiii.

molimine. aut in se ipsa. aut cū
altera fornicans. iii. ann penit.

Si scilicet monialis cū alia scilicet moni
ali p aliqd machinamentum.
fornicet. vii. ann penit. **De inle**

Quincebrosos. **cebroso amplexu.**

plexus femine. & osculum **cel**
polluitur. xxx. dies pen.

Qui te
tugent in uerecund e carnem.
eide femine. iii. mses penit.

Qui p turpilogiū polluit. vii. dies pen.

Pbr si o secularis.

fuerit feminā pimmundū desi
derū. xx. dies pen. **S**inquinat.

fuerit. xl. dies pen. **Q**ui in ecclia
p somniū polluit. iii. dies penit.

Qui in sonis uoluntate polluit.

surgat. et cante. vii. salmos
penitentiales. et indie xxx.

Qui peccare uoluerit in sonis
scilicet fuerit pollutus xxiiii

psalmos cante. **De clericis**

Clericus si sem fundent n̄tan **celi.**

gendo. vii. ^{dies} penit. **S**itangu cū
manu. xx. dies pen. **S**idiacon.

xxx. dies. **S**i pbr. ebdom. iii.

Pbr si sem fuderit. p cogitatione.

vii. dies pen. **M**onachus similiter.

Qui uoluntate semen fundit

in ecclia. **S**i clericus. xiiii. dies

Simonachus. aut diacon. xxx. dies.

Si pbr. xl. **S**i ep̄s. l. dies penit.

Quicū pecude. **De quadrupedu** **celi.**

peccat. ann. i. quidā iudicant

ann. x. quidā. vii. quidā. iii.

quidā. e. dies. **Itē**

Siquis clericus. cū quadrupede.

fornicat. fuerit. ann. i. subdiacon. iii.

diacon. & monachus. v. pbr. vii.

Ep̄s. x. penit. De sodomitis.

Qui fornicauerit sic sodomite. **celi.**

quidā iudicauer. x. qdā. vii.

ali. unū. pueris. e. dies. **Alu**

iudicauer. si in e. suctudine est.

Laicus. ann. v. clericus. vii. **S**ubdiacon.

& monachus. vii. **D**iacon. x. **S**br. xii.

Ep̄s. xiii. penit. Decade. re. exē.

De his qui in rationabili uersant.

siue uer sanctur. quot quot
ante annū xx. etatis talecūm ccl.vii.
cōmiserunt. xx. annū exactis
penitentia. cōmunionē me
rebitur orationū. Post quin
quennū idē. post xx. annū.
oblationis sacramta cōtingit.
Quot quot autē. xx. annū etatis
uxores habentes in hoc peccato
plapsi sunt. xxv. annū. peniten
tiā agātes. adorationis cō
munionē recipiantur. Et post
quinquennū. idē post. xxx.
annū cōmunicent. **Ex eodē cēt.**

ccl.v. **E**os qui rationabilitē uixerunt.
& lepra in uisū criminis alios
polluerunt. Precepit scā synodus
ut eos orare qui spū percli
tantur in mundo. **Ex libri cap.**

ccl.vi. **S**iuuenci fuerunt qui cū quad
rupedib. & masculis cōtra na
turā peccant dura & distincta
penitē cohercendist. Quappē
epi. & pbn aquib. iudicium
penitentiae inuungit. conent
omnimodis hoc malū radicit

ab seudere. **Ex dictis basilic.**
Clencus. & monachus. ad oles
centiū. & paruulorū insectator.
& qui osculo. Taliqua occasi
one turpi rephensus fuerit.
publice uerberetur. & coronā
amittat. De caluatisq. tēpē
sputantib. obnuat infacie.
uinculisq. artatus ferreis.
carceralis ex mensib. angustia
maceret. et triduo pēbdoma
das singulas ex pane ordea
ceo ad uesperā reficiatur. Post
hec alis sex mē sib. subsensiois.
spiritalis custodia segregata
incuracula degenit. operi
manuū et orationis it mēt.
Vigiliis & fleatib. sub uentis
& sub custodia semp duorū
fratū spiritualū ambulet
nulla priuata locutione. &
cōsilio deinceps iuuenib. con
iungendus. **Ex dictis isidon.**

ccl.viii. **S**iquis ex iuuenib. Taliqua sus
pitiosa psona cū paruulis ioca
uerit diuturna penitentia

ma ceretur. **Unde sup.**

Side p̄henfus fuerit aliquis eelxviii.
frat̄ ludere cū pueris & habe
re amicitias etatis infirme.
t̄cio cōmoneatur. ut memor
sit honestatis atq; amon̄sdi.
Si n̄ cessauerit. seuerissime
corripatur. **Ex lege theo**

Omnib; flagitiosū ⁊ **dosiana.** eelx
uirle corpus muliebriter
ēstruū alieni sexus dāpnare
patientā. Nihil enī discretū
uident̄ habere cū feminis.
huiusmodi seelus spectante.

populo flāmis uindicib; expiāb.

In copulatione. **Exē vuormaē** eelxi.
fidelū generationū numerū
n̄ definimus. Sed id statuumus
ut nulli liceat xp̄iano. deppna
ē sanguinitate. Seu cognati
one uxore accipere. usq; dū
generatio recordat̄ cognoscit̄.
aut memoria retinetur. eelxii.

Hec de multimoda formationis.
ex diuersis opusculis p̄xim̄.
Sacerdotū iudicio relinquentes.

quid salubrius & utilius eē
indandis penitentiis decernant.

Prouideant uiri. **Exē. mel densi.** eelxiii
potentes. & maxime potentes
femine ut in suis domib; adul
tera & luxurie. & cū cubinatice.
et in cetera adultera n̄ uigeant.
et suos p̄bros quicūq; in ca
pella uadunt huiusmodi
uir tūc habere faciunt qua
tinus in domib; suis. om̄a uitia
recesent. Et orationē dominicā
ac simbolū cunctos tenere &
frequentare cōpellant. quia
parrochiani p̄bri. ut ep̄orū
ministri. de minorib; & leuiorib;
p̄sonis hoc p̄uidere studebunt.

Dictum est nobis. **Ex cap. lib iii.** eelxiiii.
qđ in quib; dam locis ep̄i. & co
mites ab incestuosis et ab his
quiddecimas non dant uuadios
accipiant & ap̄bns quib; dā
neglegentis. et in se pecuniā
diuidant qđ penitus abolen
dū decreuimus. ne forte auaricie
locus detur.

Abhinc defurtu & rapina expen.

cc lxxv. **Q**ui cupiditate captus furtū fece-
rit. qđ abstulit reddat. & annū
v. peniteat. *Ex lege romano*

cc lxxvi. **P**ecunia ecclesiastica furata siue
rapta soluat quadruplū. popu-
lana dupliciter. Peniteat

cc lxxvii. **Q**ui sepe furtū fecerit. vii. annos.
Siquis furtū capitale comiserit
id est quadrupedia tulerit. t. casat
effregerit. vii. annū pen. et qđ
furtū reddat. **S**iquis uero
de minorib. semel aut bis furtū
fecerit. qđ tulit reddat. et annū i. *cc lxxviii.*

peniteat. in pane & aqua. Et si

reddere n̄ potuerit. annū. iii. pen.

Siquis sepulcrū. *Ex cōtoletano.*
uolauerit. vii. annū penit. tres &
his in pane & aqua. *Ex eodē.*

cc lxxviiii. **S**iquis clericus inde molendi se-
pulchris fuerit deprehensus. opor-
tet in tali scelere p̄ditū. ac le-
nicatus ordine submoueri. et pe-
nitentię triennio deputari.

Siquis clericus furtū. *Ex cō agatē*
eccle. fecerit. peregrinacōi cōmu-

no tribuatur. *Ex eodē.*

Siquis clericus. aut monachus.
furtū fecerit qđ potius sacrile-
gū dici potest. Id censumus
ordinandū ut uimior uirgis
cēsus tanti criminis reus n̄ quā
officiū ecclesiasticū accipiat.
Sive iā ordinat. in hoc facinore
fuerit deprehensus. non minus p̄-
suis dignitate priuetur. cui sus-
ficere potest pactus sui leuita-
re. impleta penitentię satis-
factione sola cōmunio *Ex dicitur*

Fur autē. *hieronimi ad cōtū.*
non solū in maiorib. sed etiam
in minorib. iudicatur. Non
enī qđ furto ablatū. sed mes-
furanis attenditur. quomodo
in fornicatione n̄ idcirco di-
uersa sit fornicatio. Similiter
pulchra. aut de formis ancilla.
aut ingenua paup. aut opu-
lenta. Sed qualiscūq. illa fuerit.
u n̄a est fornicatio. Ita in furto
quantū cūq. quis abstulerit
furti crimī incurrit. *Augustin.*

Dixit dñs ad moysen. **dicta** ccLxxi.

Accipiat unusquisq. a proximo
& proxima uasa argentea &
aurea & uases. &c. Non hinc
quisq. exemplū sumendum
putare debet. ad exspoliandū
proximū. hoc enī dñs uisit qui
nouerat quid quēq. pati oportet.
nec israhelites fecerunt.
Sed dō iubente ministerium
p̄buerūt. Quē admodū cū mi
nister occidit eum. quē iudex
uisit occidi. p̄fecto si iudex
te faciat homicida est. etiam
si eū occidat. quē scit a iudice
occidi debuisse. **h̄c augus**

Penale est occulte **trans** ccLxxii.

auferre. multo maioris pene
uisibilit̄ eripere. Auferre ergo
nolenti. siue occulte. siue palā
habet p̄ceptū suū. furti enim
nomine. bene intellegitur
om̄is inlicita usurpatio re
aliene. Non enī rapinā p̄misit
qui furtū p̄hibuit. Sed utiq.
sub furti nomine & rapinam

intellegi uoluit. A parte enī
totū significauit quic quid
proximo auferunt. **Ex cap.**

Siquis infra regnū rapinā fece
rit. aut cuiq. n̄ro fideli. aut
eius homini aliquid ui abstu
lerit. in templo curtulit legib.
cōponat. & in sup̄ bannū n̄r̄m
p̄soluat. **Post modū** uero ante
nos a comit̄ adducatur. ut in
bafina corequisus. usq. dū
nob̄ placuerit pena soluat.
Nam si publice actū fuerit.
publicā inde agat penitentiā.
iuxta scōnū canonū sanctiones.
Si uero occulte. sacerdotum
cōsilio exinde agat peniten
tiā. quō raptores ^{ut} ad apt̄at.
Nisi inde uerā egerint peniten
tiā. regnū dī n̄ possidebunt.
Qui uero de reb. ecclesiarum
aliq̄d abstulerint. grauius inde
iudicentur. quia sacrarū rerū
oblatio sacrilegium ē. & sacr̄
legus uocatur. qui exinde aliq̄d
exulerit. **Et** tortes namq. ali

mimib, sc̄idi ecclē tales p̄sone
usq, ad hanc factionē ecclē
quā leserunt ^{sunt} sicut habende.

atq, firmiter denotande. cclxxvii.

cclxxviii.

Si quis aliquis. **Expenitentiale.**

demunisterio ecclē quolibet
modo. aliquid furatus fuerit.

vii. ann. peniteat.

cclxxv.

Sepe contingit ut in monaste
riis furta p̄petrentur. id

circo statuimus ut quando
ipsi fr̄s de talib, se expurgare
debeant. missā ab abbate

celebratur t̄ ab aliquo p̄sen
tib, fr̄s & sic expleta missā.
om̄s cōmunicent in hec uer
ba. Corpus dñi sit tibi ad p
bationē hodie. **Ex eodē.**

cclxxvi.

Siepo. aut p̄bro causa crimi
nalis. homicidiū. adulteriū.
& maleficiū reputatū fuerit.
in singulis missā tractare
debet. & secreta publice
dicere. & cōmunicare & de
singulis sibi reputatis inno
centē se ostendere. **Q̄s̄m**

fecerit. quin quoniam ali
mimib, ecclē extitans ha
beatur. **De rapina & uolenti**

Ep̄i euangelice et aptice. nec
non & p̄phetice auctorita
tis sententias de rapina & uolenti
et decreta canonica et a
ptica breuit̄ debent habere
adnotatos. et hec omnibus
publice relegant. Missi quoq,
legationis legales sententias.
et p̄decessorū n̄orū. & n̄a
de hac causa capitula om̄ib,
nota faciunt. Et ep̄idi & e
p̄iscopali auctoritate dep
dationes. et rapinas om̄ib,
int̄ dicant. Et missi & comi
tes n̄i cunctis ex n̄o banno
p̄hibere firmit̄ scudeant. ut
cognoscant om̄s quod sitale
aliquis facere p̄supsert. **S̄c̄m**
diuinas sententias ep̄iscopale.
accipiat sententiā & sc̄m
leges & capitula regia em̄da
re cogatur. & sc̄m iudiciū.
fidelium n̄orū condignam

uindictā excipiet. **Ex eod.**

Quod si qd absit talis emerse ^{ccl. xxviii.}
 sit quidi timorē post ponat.

& ecclesiasticā auctoritatē
 cōtempnat. et regiā potestātē
 refugiat. **Sciat** quicūq;
 ille fuerit. qui a et scdm
 canonicā auctoritatē ab
 omnū xp̄ianoꝝ ceterū & a
 scē ecclē consortio in celo
 & in terra aliquis efficiet.
 et regali potestate. atq; omni
 regni fidelium unanimitate.
 sic dī inimicus & regni de

uastator p̄ sequetur usq;
 a regno exterminetur. **un** ^{ccl. xxviii.}

Quidiam rapaces qd dñs. **de sup.**
 p̄ esaiam dicit. **Rapina pau**

peris in domo ur̄a. et p̄ap̄tm
 neq; rapaces. neq; homicide.
 neq; adulteri regnū dī possi
 debunt. **Vnde** intendant
 quale quantūq; est peccatū
 ruina. quacū adulterio &
 homicidio. scē cōparat
 apt̄s. **Itē** ipse dixit. **Siquis**

formicator aut ad ulter.

aut rapax. aut homicida:
 cū huiusmodi necessitū su
 mere xp̄iano licet ante satis
 factū est. **Et** beat. apt̄s ioh.

talem hominē salutare uetat
 dicens. **Nec** aue & diuersis.
 neq; in domū receperis. **Qui**
 enī aue ei dicit. cōmunicat
 o perib. ei. malignis. **Audi**
 ant quid in toletano cōcilio
 scriptum est. ccl. xxx.

Siquis inquit de potenti
 onib. clericū. aut pauperē
 ex poliauit. **Reg.** retro
 ubi de homicidus cōtinēt.

Audiant raptores & p̄dones
 rerū ecclesiasticarū qd scē
 analetus a petro apto ordi
 natus dicit. **Analetus.** ccl. xxxi.

Qui abstulit inquit aliquid
 patri. homicide particeps:
Pat̄ n̄r sine dubio dī est qui
 nos creauit. **Mat̄** uero n̄ra
 ecclā. quenos in baptismo
 spiritualit̄ genuit. **Ergo**

qui xpi pecunias et eccle au **cel. xxxviii**
fert. Rapti aut fraudatur. ho
mucida est. Antedñ homicida
deputatur. Qui em̄ res eccle. **cel. xxxv.**
abstulerit. Sacrilegiū facit.
Sicut sacrilegus iudicandus.

cel. xxxvii. **R**es & facultates **hic urbani pp.**
ecclesiasticæ oblationes ap
pellantur quia dño offerant.
& uotantur fidelium ac p̄cia pec **cel. xxxvi.**
catorum. atq; patrimonialia pau
perum. Siquis illa rapuerit. reus
est dāpnationis. Ananie & sa
phire. & oportet huiusmodi tra
dere satanę. ut sp̄s saluissit
indiem dñi.

cel. xxxviii. **R**erū ecclesiasticarū & facul
tatū raptores alimnib; scē
eccle anathematizantes.
ap̄lica auctoritate pellim̄
aut dāpnam. atq; sacrilegos
eē iudicam. et non solū eos
sed etiā omnib; consentien
tes eis. quia n̄ solū qui faciunt.
sed etiā qui c̄ sentiunt rei
iudicantur.

Augustinus dicit. Quialiquid de
eccle furatur et rapit. iude
p̄ditori cōparatur. **In canomb.**

Siquis oblationes **scriptū.**
eccle extra eccleam rapere
t dare uoluerit. p̄ t̄ consci
entia ep̄i. t̄ eius cui huiusmodi
officia cōmissi sunt anathe
matiz. **Exe meloensi.**

Vt p̄ uasores rerū ecclesiarum
que eas dē res contra auctori
tatē non solū retineri uerum
et erudiliē depopulari noscunt.
quidā et facultates etiā eccle
induerit a conlaboratione.
et redditib; eas expoliant. Sed
& pauperes & uicinos. et circū
manentes in misericordia expoli
ent. deuastant. & obprimunt.
ut rapaces qui scdm̄ ap̄tm̄ ang
nodi excluduntur. ex criminali
& publico peccato publica
penitentia satis faciant.
Et si hoc agere noluerint. & po
testate regia ad hoc exhortan
Teoacti n̄ fuerint p̄ferat̄ etiā

eos aptica terribilis sententia
 quadicit. **S**ifr nominatur et
 est rap. car. cu hui modi nec
 cibū quisquā sumere p̄sumat.
 quia iniquū & sacrilegiū est.
 ut sym machus papa. et post
 eum beatus gregorius sabino
 subdiacono scribit. & c. tale
 ges est. **S**iquis qd̄ uenerabilib.
 locis relinquatur. p̄ta uo
 luntatis studis suis cōpendis
 cōtrauent retinere. **S**edm̄ ka
 rita canonū ab om̄i ec̄clesias
 oca cōmuniōne ut sacrilegus
 debet arceri. donec studeat
 dignā satisf̄actione qd̄ amissa
 corrigere. **Ex eodem.**

Vthiqui monasteria et loca dō cclxxxvii.
 sacra et eccl̄as infringunt.
 & deposita talia que libet
 exinde abstrahunt. & sacer
 dotes. & uiros eccl̄e siasticos
 n̄ saltem dehonorant uerum
 diu somodo affligant. **T**ut sacri
 lega. canonicē sententię subigant.
 atq. ex cōmunicentur.

E p̄s in cuius parrochia aliq̄s cclxxxviii.
 consistens aliquid iniuste fece
 rit. **S**emel et bis. atq. t̄cio. **S**ine
 cesse fuerit uocabit illū sua
 admonitione p̄ suū nuntiū
 canonicē ad em̄dationem.
 p̄ suū nunciū canonicē ad
 mendationē. siue cōpositionē
 & ad penitentiā ad eccl̄e
 satisf̄ faciat qualesit. **S**icut
 desperent atq. cōtēpserit ei
 admonitionē. & saluberrimā
 inuitationē. **S**eruat illum
 pastoralis uirga. **h**oc est sen
 tentia ex cōmunications
 aut a cōmuniōne sc̄e eccl̄e
 omniūq. xp̄ianorū sit sepa
 ratus usq. ad congruā satisf̄
 actionē. & dignā em̄dan
 onē. **Q**uā ex cōmunicatiōne
 debet isde ep̄s senior illius
 notū facere et omnib. suis co
 ep̄is. nec eū recipiant. usq. ad
 dignā satisf̄actionē. **Ex eode.**

De illis aut qui infra parro
 chia beneficiū aut hereditatē
 cclxxxviii.

habent & alterius ep̄i par
rochianis sunt. Et dū deloco
adlocū it̄ faciunt rapinas
& dep̄dationes pagunt.
placuit nob̄ & fidelib; n̄is
ut ex cōmunicentur. ne ante
ex parrochia exeat quā
p̄ petiāse digne emendent.

Quorū ex cōmunicatio seniori
corū & pp̄rio ep̄o significan
da est. ne eos recipiant. Ante
quā illuc redeant ubi rapinā
fecerunt. & om̄a plenit̄ em̄ des̄.

ccxc. **P**lacuit nob̄ & fidelib;. **Ex eodē**
n̄is p̄ cōmuni utilitate. &
in frange necessitate. ut nul
lus ep̄ox̄ grauer̄ ferat sicut
par rochianū p̄ huius modi
dep̄cationis causa. alit̄ ep̄s
ex cōmunicauerit. **Ex eodē**

ccxc. **S**iquis aut̄ regia potesta
tē & ep̄iscopale auctori
tatē p̄ nihilo duxerit & re
bellis existens in rapina
occisus fuerit. nulli fidelū
n̄ox̄ qui eū occiderit aliquis

faidā portet. neq; p̄ eius
morte aliquid cōponat.
Ep̄s aut̄ scdm̄ **Ex cō ad p̄stas**
toletani c̄ cilii capitulum sep
timū. ad quē p̄tinere nos
cuntur. illi quitalia c̄ tradm̄
& ecclē pacē faciunt. Sicut
quo libet munere t̄ fauore.
aut negligentia admonere.
aut ex cōmunicare distulerit
ut aut reuertentes suscipiat.
aut contēpnentes de p̄cta
ticiat. ex cōmunicatus
a collegio ceterox̄ habebit.
quo usq; em̄ dationis t̄ dāpna
tionis eorū ab eo sententia
p̄ mulgeat. Quō nisi cōmu
nit̄ certauerimus ut in om̄ib;
iusticia omnib; c̄ seruetur.
nec rex pat̄ pat̄. nec
ep̄i. p̄ p̄tatores & re
confiliatores populi. nec
qui partici patione nomi
nis xp̄iani uocamur. hoc
q̄ humano ore dicimus.
indiu. nis oculis c̄ ualeam.

Quis quis factu supbie. **Exē** ce xiiii.
 elatus domū dī ducit ē tēp
 tibilem et possessiones dō
 sacras adque ad honore
 dī subregū immunitatis
 defensione confutatos inho
 neste tractauerit. **T**infrin
 gere p̄supserit. aut incendia
 tuastiones ausu temerario
 perpetraverit. quasi inuasor
 & uolator eccle dī quēst
 domus dī uiui. **A**cōmuniōne
 omniū fidelium abscedat.
 Decet etiā ut indignatione
 domni regis sentiat. cui
 beni uolencie conceptor &
 cōstitutionis p̄uicator ex
 stat. **Exē toletano.** cccxiiii.

Ep̄i in p̄regendis populis ac de
 fendendis impositā sibi cōra
 nā ambigant. **I**deoq; dū con
 spiciunt iudices ac potentes
 pauperū obpressores existi
 re. prius eos sacer dotali
 cōmuniōne redarguant.
 Et sic p̄pserint em̄dare conū

insolentiā regis auri
 intiment. ut quos sacer
 dotalis ammonitio n̄ flectit.
 ad iusticiā regalis potestas
 ab imp̄bitate coherceat.

Conquefasunt **Exē tribur.** cccxv.
 quidā de quib; dā male
 factorib; quorū tam nimia
 imp̄bitas ē. ut admoniti
 onē sacer dote n̄ curent.
 bannū ep̄oz contēpnant.
 ad synodū ter quatq;
 uocati uenire despiciant.
 ad extremū ex cōmunicati
 p̄nihilō ducant. **D**etalib;
 & in capitulari statutū
 regū cognitioni sua den
 bere & deuotā regi Arnulfo
 cū scā synodo placuit ut
 quicūq; post ex cōmuni
 cationē debitā sic parui
 estimant dīm & xp̄i anita
 tē. seculari potestate p̄se
 quendos. **E**t si uir̄ sit uir̄.
 iaceant absq; cōpositione
Exē apud suehoni.

t. decretū

Opretentū est etiam ad euertissi-
mo principe carolo ut incesti
quolibet aliq. p̄diti examen
ep̄oz. refugientes p̄iudices
publicos. ad eorū p̄sentiam
deducantur. ne. ulterius
in lecebrā peccati nutrit
impunitas uitiorum. *Exē*

*apud launacū in pago ande-
cauendi anno. dece. xliii.*

Siquis publicus diuine legis
p̄uicator. *t. p̄ manifestas*
criminib. ecclesiastica iusta
& rationabilia iudicia c̄ptae
reptus fuerit a seorū patrū

constitutionib. contra dictor.

Simonitionib. episcopolib.
obteperare distulerit. anathe-
matizetur. *Ex eodē.*

Siquis contra regiā dignitatē
dolosē ac callide & p̄nitiose
agere c̄p̄batus fuerit. insidig-
nissime sc̄tus fecerit anathema-
tizetur. *Ex eod. cap. iii.*

Siquis potestati regie que n̄ est
iuxta ap̄tm nisi adō. contumaci

& inflato spū contra dicere.

Tresistere p̄supserit & ciuilib.
& rationabilib. imperis sc̄dm
dm̄ & auctoritatē ecclē
auius ciuile optē. peiare nolu-
erit. anathematizetur.

ccc. **Q**uicūq. *p̄* subie. facib. *Unde sup.*

accensi *t. p̄p̄t̄* iua stomachati.
hec que p̄ sc̄e matris ecclē tran-
quillitate sacerotaliq. rigore.
anobis unanimiter definita.
manubiq. p̄p̄tis roborata uo-
lauerint. placet eos om̄s ana-
themati zari. *Exē tribunensi.*

ccci. **N**obilis homo. *t. ingenuus* si in

synodo accusatur & negauerit.
sicū fidelem eē sciunt iuram̄
tose expurg&. Si ante de p̄-
hensus fuerit infurto. atq. p̄-
uirtu. ad iuram̄tū non admit-
tatur. *Sed sic* qui ingenuus
non est. feruenti aqua & can-
denti ferro se expurg&. *Ex eptā*

ccci. **N**emo absens iudicetur. *theophemi.*

quia humane & diuine hoc
p̄hibent leges. Nullū. nāq.

eorum id est accusatorum sententia non alia iudice dicta est fringat. quia & scilicet leges ipsi fieri precipiunt.

In causis privatorum talis ratio observetur. ut nullus alterius iudicis nisi sua sententia teneat.

Nullus penitus audiatur. **Ex eadem** ecc. iii. qui unius cause propositionem apud duos iudices partem voluerit. **Ex cap.**

Vt nemo episcopus hominem peccantem ab ecclia & christiana religione & communione alienet. donec illum secundum evangelicum preceptum ad emendationem & penitentiam redcat. communitatem habeat. **Q**ui incorrigibiles permanserint. regum potestati episcopi notum faciat. ut constingatur. **Q**uod sine hoc corperent. tunc secundum leges canonicas a communione ecclesiastica segregentur. **Ex sinodo** ecc. vi.

Ut nemo episcopus quemlibet sine certa & manifesta peccati causa a communione privetur ecclesiastica.

Anathema autem sine sensu archiepiscopi aut coepiscopi & plura etiam evangelica admonitione nullum ponat nisi unde canonica docet auctoritas. quia anathema eterna est mortis damnatio. & nisi pro mortali debet imponi crimine. & illi qui aliter non potuerit corrigi. **Ex ept.** ecc. vii.

Dominus ut nos ad precipitata plantatione sententiae commiseret. cum omnia nuda & aperta sint oculis eius mala tam sodomie noluit audita iudicare priusquam manifeste agnosceret que dicebantur. **U**nde ait. **D**escenda & videbo utrum clamorem qui venit ad me opere compleverit. **ann** est ita ut sciam. **C**ui exemplo monemur ne ad preferendam sententiam unquam precipites simus aut temere indiligentique indiscussa quomodo iudicemus.

Beatus iob dicit. **C**ausam quam nesci ebam diligentissime investigabam. **S**um opere precaere debent rectores.

ecclesiarū & qui publica
iudicia exercent. ut iudic
tandis sententiis nullatenus
leuitate aut furore ducti
sunt precipites. Sed causas pri
us diligenter uentilatis. cū
res que ignorabatur plenit̄
adnoticiā uenerit. tunc di
uina & humana rex reuol
uatur. et scdm qđ ibi consti
tutū est remota psonarum
acceptuone definitiua pfe
ratur sententia. hinc qđ
moyses que relas populi
semp addnm tabernaculū
ingressus referebat. &
iuxta qđ dñs imperabat
iudicia pponebat. Nimi
rū nos instituens. ut n̄ ex
cordenrō. Sed ex oraculo
diuino. condēpnationis
& iustificationis sententiā.
pferamus. **Ex lege theod**
Iudex cū causam audire ce
perit. litigatorū assertio
nes & responsiones patient

ccc viii.

accipiat. & om̄a plena
discussione pquirat. nec pri
us litigantib. sua sententia
uelit obuiare. nisi quando
ipsi pacis omnib. iā incon
tēptatione. & contione non
habuerint qđ opponant. fre
quenter int̄rogari oportet.
ne aliquid pter missū for
tasse remaneat. **Ex die ē.**

ccc x. **A**dtendū est qđ dñs dicit.

Si peccauerit inter fr̄ tuos.
aliud est peccare in nobis.
Aliud peccare in dñm. Si in nob̄
aliquis peccauerit. habem̄
potestatiē dimittere ei. Si
aut̄ in dñm quis peccauerit.
non est nr̄i arbitrii. Scriptū
quippe est. Si peccauerit
uir in uirū. placari potest
ei dñs. Si aut̄ in dñm pecca
uerit quis orabit p eo.
Nos econtrario in dñi in uirū
benigni & misericordes sum̄.
et dñi offensam quasi in nr̄a
potestate sit eius uelle

& eius nolle impune absq;
 ēgruente penitentię uindic
 ta donamus. cū tamē qđ
 nobis cōmissū est. nec saltē
 uerbū contumeliosū leuiter
 placū sine uindicta p̄transi
 re paciamur. Dimittamus
 ergo p̄t̄ dñm qđ in nob̄ p̄pe
 trātū est. & qđ in dñm cōmis
 sum est. quia dimittere non
 possum. iuxta constitutio
 nē sc̄x̄ patrū scđm cano
 nicā auctoritatem uindicem.

Habemus in lege. **Abhinc depui.** ccc. xi. no.
 dñi scriptū. **Non p̄iurabis**
 in nomine meo. nec pollues
 nom̄ dñi dīcū. & ne adsumes
 nom̄ dñi dīcū in uanū. Ideo
 admonendi sunt om̄s ut dili
 genter caueant p̄iurium.
 Non solū in altari. Sed sc̄x̄
 reliquis. Sed & in cōmuni
 loquela. **Itē** caendum est
 ne aliquis plus annū honoret
 quā altare. neci dñs dicat.
 Sulte quid est manus aurū

aut altare. qđ sc̄ificat aurū.

Sed et nob̄ honestū. **Itē** ccc. xii.
 uidetur. ut qui in sc̄is aude
 iurare hoc ieiunus facit cā
 omni honestate. & timore dī
 & ut paruuli. qui sine ratio
 nabili p̄tate sunt n̄ cogantur
 iurare. **Item.** ccc. xiii.

Et qui semel p̄iuratus fuerit
 nec testis sit p̄ hec nec ad s̄
 cramentū accedat. nec in sua
 causa t̄ alterius iuratore existat.

Vt nulli alteri **Ex lib. iii.** ccc. xiiii.
 p̄ sacramentū fidelitas p̄mit
 tatur. nisi nob̄ & cum cuiq; p̄
 prio seniori. ad n̄rā utilita
 tē & sui senioris. **Excepto**
 his sacramentis que iuste
 scđm legē alteri ab altera de
 bentur. & p̄iuris ut caueant.
 & n̄ admittantur testes ad
 iuramentū. antequā discu
 tiantur. Et si alit̄ discuti n̄
 possunt. separantur ab inuicē
 & singularit̄ inquirantur. &
 n̄ soli accusator licet testes

eligere absente suo causatore.

Et omnino nullus nisi cecunus. cccxxviii.

ad sacramentū .t. testimonium

admittatur. **Et de ipso pago**

& de vicinis centenis eligantur.

Et si quis conuictus fuerit p
uiri pdat manū aut redimat.

cccxxv.

Ut sacramenta. **Exeodē.**

que ad palatium fuerint adma
nita .in palatio p ficiantur.

Et si sacramentales homines
uenire renuerint . uisione
dominica . aut indiculo . aut si
gillo uenire cogantur. **Exlib**

cccxxvi.

Vbi antiquitas ē suetudo . **iii.**

fuit . ut ubi malū habetur

ibi sacramenta uidentur. **Exē**

cccxxvii.

Ut nullus deinceps **meldensi**

ep̄s sup̄ sacra uirare p̄sumat. cccxxviii.

q̄d miserū causā sc̄i quesierit

patriarche & fecerint . Non

enī in hesitatione . et malicia

exigentis. **Sed in caritate non**

ficta fides seruat̄ur. **Q̄d qui**

transgredi ausu temerario p̄sup̄

serit quolibet modo in lectus

grā d̄ sui periculo subiacebit.

Ut multiplex uirant̄os. **Exeod.**

& p̄uiriōz̄ confusio p̄ quamulz̄

fidelū anime in toto hoc regno

p̄dite eē noseantur. quā sit

detestanda & dō odibilis ad

tentus omnib. adnuncietur.

Tan tū namq. hoc malū est.

ut ad scūaria mart̄rum

ubi diuer sorū egritudines

sanantur . ibi p̄uiri licet

manifeste int̄ dū uexari

non uideantur . uisito di iudi

cio ad oemonib. arripiant̄.

Et sicut s̄sdicit gregorius.

ad horū corpora egn ueniant̄

& curantur . p̄uiri ademo

nio uexantur. **Exē ad p̄ista.**

Constituimus unā ē sensu . &

cū consilio fidelū n̄orum

ut ab ipso die quo sacramtū

accipitur . post xl dies . et xl.

noctes . id est quadagesimo

secundo die . de sex septi man̄is

ipsa feria qui illud sacramtū

accipit legalit̄ in locis ē stitu

at uir &. Et supra intra quad
ragesima eueniret. nemo ui
tare psumat. Et si quis psump
serit, bannu nrm cõponat. &
inde penitentiã epõ pali uidi
tiofaciat. Ipsa aut quadragi
sima acapite ieiunij. cõ ipsa
fr. iiii. usq; ad illud die lucis
post octauas pasche obseruan
precipimus. **Exã apud melardõ.**

Vt missini comitib. & omnib. ^{ccc. xxv.}
rei publicę ministris firmã
ex uerbo nro denuntiã ut a fra
ni ante iuciu quadragesimo.
usq; post octauas pasche mallõ
publicu nisi de concordia & pa
cificatione tenere psumant
neq; aliquis uir &. **Itẽ.** ^{ccc. xxvi.}

Similit̃ etiã quarta feria
ante natiuitatẽ dñi usq; post
consecratũ dies obseruent.
nec ñ et ieiunij quattuor
tempõ. & in rogationib. nul
lus etiã in dominica die placi
tũ teneat aut sacramtũ uir &.

Siquis clericus p̃buerit. **Exã auct.** ^{ccc. xxvii.}
liani

uiramtu. & post reb. euiden
tib. detegitur peiurasse.
bienni tẽporis excõmunicati
one plectatur. **Exã hilerdensi.** ^{ccc. xxviii.}

Qui sacramto se obligauerit
ut ad pacẽ nullomodo redeat.
p̃pe iurio uno anno a corpore
& sanguine dñi segregetur.
et reatũ suũ ieiunij & elemo
sijnis absoluat. Ad caritatẽ
uero quę operit multitudinẽ
peccatorũ celeriter ueniat.

Cum iuramto pollicũt̃. **Exã dical.** ^{ccc. xxviiii.}
herodes saltatriei dare qd̃cũq;
postulã ab eo. **S**iobius iu
randũ fecisse sediẽ. **S**i patris
matrisq; postulasset intentũ.
facturus & cõ annõ. **Q**d in
suis ergo repudiatoris fuit.
contẽpnerẽ debuit et i p̃pha.

Si aliqd̃ forte nos **bede p̃bn.** ^{ccc. xxv.}
incautus iurasse contigerit
qd̃ obseruatũ peiorẽ uergat
in exitũ. illud ẽ silio salubron
muitandũ nouerim. **Ac magis**
instante necessitate peiurandũ

nobis. quā pfecto iuramēto
inaluiderim maus esse di
uertendū. *Ex pen. ut sup.*

cccxxxvi. **Q**uicūq; se iuris purauerit. *iii.*
annū penit̄ & p̄ hec cōmuniōne
accipiat. *Ex eodē.*

cccxxxvii. **S**iquis purauerit. ultra ad sa
cramētū non admittatur. *cccxxxviii.*

cccxxxviii. **S**iquis suspicāt. qd̄ ad perurium
inducitur & tam̄ ex cōsensu
iurat duos annos penit̄. *Ex eodē.*

cccxxxix. **S**iquis p̄ cupiditate pura
uerit. om̄s res suas uendat
& pauperib; distribuāt &
monasteriū ingressus iugi
penitētia se subdat. *Ex eodē.*

cccxxx. **S**iquis perurium fecerit. *Sacer.*
annū. *iii.* *cleric.* *v.* *Subdiac.*
vi. *diac.* *viii.* *Prb.* *x.* *Ep̄.* *xii.*
annū penitētiat. *Ex eodē.*

cccxxxvi. **Q**uicūq; cōp̄batus fuerit. qd̄ sci
enter testes in perurium indux
isset. *Sub fide iussorib; ad pa
laciū adducatur ubi cū fide
lib; n̄ris considerem. qd̄ deta
lib; faciendū sit. ep̄oz aut̄ erit*

depenit̄ cogitare. *Ex eodē.*

Quicō pulsus ad nō perurat.
si sciens. *iii.* *almas & legit
mas fenas penit̄.*

Qui purat se in manu ep̄i. t̄ p̄bri
aut in cruce consecrata. *iii.*
annū penit̄. *Ex eodē.*

Suero in cruce non cōsecrata.
annū. *i.* penit̄. *Si aut̄ in manu
hominis apud grecos nil est.*

Qui aut̄ seductus fuerit & g
norans iuram̄. et post ea cog
noscat. *tres xmas penit̄.*

Siquis coactus purita
redimenda. t̄ p̄ qualibet
causa t̄ necessitate purat.
tres xl. *Alii iudicant tres annū.*
unū ex his in pane & aqua penit̄.

Siquis clencus. *Defalso testim*
furtū fecerit. aut falsum
testimoniū dixerit quia
capitalia crimina sunt cō
muniōne concessa ab ordine
degradetur.

Siquis cū altero de qualibet
causa contentiōne habuerit.

et testes contra eū iudiciū
 p̄ducti fuerint. Nulle falsos
 eos eē suspiciat. liceat ei alios
 testes quos melioris potuerit
 contra eos obponere. **Q**si
 ambe partes ita intrase dis
 sentiant. ut nullatenus ulla
 pars alteri cedere uelit. eli
 gantur duo ex ipsiis quicū scuti
 & fustib. in capō decerent &
 campioni qui uictus fuerit
 p̄t̄ p̄uiriū dextra manus
 amputetur. **C**eteri uero falsi
 testes manus suas redimant.
Due partes ex hoc p̄soluant
 que alū natus est. tertia p̄
 fieda. **E**t hoc in sc̄lan causa. In
 eccl̄asticis uero ubi de una
 parte sc̄lare. de altera eccl̄esi
 asticū negociū. Idē modo ser
 ueatur. **U**bi aut̄ ex utraq. parte
 eccl̄asticū. si se rectores
 pacificare non possunt. aduo
 cati eorū in mallo eorū comite
 causas suas p̄sequantur. **T**es
 tes aut̄ de ipso comitatu eē debent.

Optimus quisq. in pago **V**nde sup̄.

cccxxxviii.

Teuitate in testimoniu assu
 matur. & eū contra quē tes
 timonia jedebet nullū crīm
 possit inferre. **E**x eodē.

cccxxxviii.

Cit testes ad testimoniu dicendū
 p̄mo n̄ ducant. **E**t nullus
 testimoniu dicat nisi iurū.
Et ut res p̄nus quā uerent sepa
 ratū discutiant qd dicere uelut.
 de illare unde testimoniu red
 dere debent. **E**x e agat.

cccLx.

Eos qui falso frib. suis capitalia
 crimina obieciisse cū uicti fu
 erint. placuit eos usq. ad ex
 itū n̄ cōmunicare. nisi digna
 satis factione penituerint.

Siquis ep̄m. aut p̄br̄m. **E**x e.

cccLxi.

Et diac̄. falsis criminib. appe
 tuerit n̄ potuerit. nec in fine
 dandā ei cōmunionē. **E**x e.

cccLxii.

Siquis cleric̄. in falso testimonio
 cū uictus fuerit reus capitalis
 criminis censeatur. **E**x e agat.

cccLxiii.

Vt ep̄s accusatores fr̄m ex cō
 munitate. **E**t si em̄ dauerint

cccxlvi.

uitium. recipiat eos adco-
munionē non ad clerū. **Exē**

Falsus testis qui crimē est absti-
nebitur. Si autē non fuerit
mortis qđ abiecit et pbauerit.
qđ diu tacuit bienni tēpr ab-
stinebitur. Si autē non pbauerit.
in cōuentu clericoꝝ placuit p
quinquenniū abstinere. **Exē**

cccxlvi.

Falsos testes a cōmunionē agat
et clesiastica sub mouendos
nisi penitentię satis factione
crimina admitta diluerint.

cccxlvi.

Nouerint falsi testes. **Vnde sup.**
qđ si falsū testimoniū capitale
crimen non esset. nequa dñs in
euanglio int principalia crimi-
na adnumerasset. **Aut enī. De**
corde exeunt homicidia adul-
teria. furta. falsa testimonia.
Et idē similit̄ debet penitere. &
ex cōmunicari falsus testis sic
adulter et fur. et homicida.
De eo qđ hominē furat fuerit
excepta rabbanū ad rembaldu

cccxlvi.

Primo interrogasti qđ de eo facien-
cipm.

cccxlvi. **H**iqui filios alienos furto abstulerunt

dū eēt. qui hominē xpianū
solicitando fuerit furatus. &
ad paganā gentē tradendo
uendiderit. **Ad qđ tunc responde.**
homicidii reatū ipsū hominē
sibi contrahere mihi uideatur.
Quod et post ea legens diuinā
legē in de utero nomio ita rēpen.
Animā p anima homicidam
reddere debere. Oculū p oculū.
dentē p dentē. et c̄. Et rur sū.
Siquis de p̄hensus fuerit solli-
citasse frat̄e suū de filiis ist̄.
& uendisse accipiendo p̄ciū
int̄ficiantur. Vnde mihi
uideatur. sicut par sententia
in lege diuina est conferuta
De homicida et fure hominē
uendente. Sic et canonica
auctoritate pari modo plec-
tendū: qui frat̄e suū furando
atq; sollicitando uendiderit.
& illū qui proximū suū hoc est
xpianū hominē iniuste peremerit.
De eadē re. ex lege theodosi.

et ubicūq; trans duxerint siue
ingenuus siue seruus sit. morte
puniatur. **De eadē re.**

cccxlvi.

Conuenit diligentē obseruare
ut nulli iudeo seruū xpianū
habere liceat. nec ad suā legē
transfere p̄sumat. **Quincan**

Quidiuinationes **tatonib. malefic.**

cccL.

expetunt et more gentium
subsecuntur aut in domos suas
huius cōmodi homines introdu
cunt aliqđ arte malefica. aut
expiandi causā sub regula
quin quenni subiaceant scđm
gradus penitentię definitos.

Siquis paganorū **Exē bracasensi**

cccLii.

consuetudinē sequens diui
nos et sortilogos in domū suā
introduxerint quasi ut malū
foras mittant. aut maleficia
inueniant. .v. ann. penitentiā
agant. **Ex decretō Gregorij pp̄**

Siquis aruolus aruspices t̄ incan

cccLiii.

tatores obseruauerit. aut filac
tenis usus fuerit. anathematiz.

Exē cartaginensi

Auguris. t̄ incantationib. ser
uientē. ac uentu ecclē sepa
randū. Similit̄ & iudaicis
sup̄stitionib. t̄ feris inherētē.

Per uentū ad nos qđ **Gregorij pp̄.**

quosdā incantatores seruientē

cccLiiii.

atq; sortilogos fuerit insectat

cū omni sollicitudine & ze
lū tuū gratū nob̄ fuisse cog
noscas. Scidū enī tui sit solli
cite querere. & quoscūq; hui
modi xp̄i inimicos inuenieris
discreta ultione corripet.

Siquis ep̄s. pbr. aut diac. **Exē tot**

cccLv.

t̄ quilibet ex ordine clericorū.
magos aruspices. aut aruolos.
aut certe augures. t̄ sortilogos.

t̄ eos qui p̄fuerint sorte aliquē
consulere fuerit dephensus fu
erit ab honore dignitatis sue
depositus monasterij censura
excipiat. ibiq; p̄petuā peniten
tię scđlus admissi sacri leguliat.

Malefici incantatores. **Exē romana.**

t̄ inmissores tēpestatū. t̄ qui p̄
inuocationē demonū mentes.

cccLvi.

hominū turbant. omni pe
nariū genere puniantur.

eeel vii. **Q**uicūq. p̄cuniositate **Exeodē**
futuroꝝ t̄ inuocatione demo
nū t̄ diuinos quos arrolās **eeelxvii.**
appellant. t̄ aruspiceꝝ qui
auguria colligit consulenti
punidatur. **h̄c.**

eeel viii. **Q**uicūq. nocturna sacrificia
demonū celebrauerint. t̄ in
cantacionib. demones inuo
cauerint. capite punidatur.

eeel xiiii. **Q**ui augurū. t̄ diuinationū. **Expen.**
nib. inseruunt. v. ann̄ pen̄
inmissores t̄ pestatū. vii. ann̄ pen̄.

eeel x. **M**ulier si diuinationes. **Exeodē.**
t̄ incantationes diabolicas
fecerit. ann̄ i. pen̄. t̄ iii. xmas.
t̄ xl dies. sc̄dm̄ qualitatem
delicti. **Exeodē**

eeel xvi. **A**ugurū t̄ fortes. que dicunt̄
falsē sc̄ōꝝ. t̄ diuinationes
quicas obseruauerit. t̄ quarū
cūq. scripturarū. t̄ uota uo
uerit. t̄ p̄soluerit ad arbore.
t̄ ad lapidē. t̄ ad quā lib̄rem

excepto ad ecclā om̄s ad cō
municentur. Si ad peniten
tiā uenerint clerici ann̄ iii.
luci. i. ann̄. & dimidiū pen̄.
Summo decetate. **Vnde sup̄.**
debent studio ep̄i & eorum
ministri ut arbores demonib.
consecratas quas uulgi colit.
& tanta ueneratione habet.
ut nec ramū. t̄ surculū ^{uide} indeat
amputare. radiceꝝ exadant̄
atq. cōburantur. Lapidē
quoq. quos in sinuosis locis
et siluestrib. demonū ludifi
cationib. decepti uenerant̄.
ibi & uota uouent & defert.
fundat̄ effodiant. atq. in
tali loco p̄iciantur ubi nūq. uā
aculcorib. suis uenerari pos
sint. Et omnib. adnunciet̄.
quandū scelus sit idolatria
& qui hec ueneratur & colit.
quasi d̄m̄ suū negat. et xp̄ia
nitati abrenuntiat. & tam̄
penitentiā inde debet susci
pere. quasi idola adorasset.

omnib; q; int̄ dicatur ut
nullus uocū faciat . aut eā
delā . Taliquē mānus p̄ salute
suā rogaturus alibi deferat
nisi ad eccl̄am dñi dō suo . Scip
tum ē enī . Nouete & reddite
dño dō ur̄o . Nouim̄ siquidē
quanta dñs antiquo populo
p̄ p̄phetas suas int̄minat̄ est .
qui in lucis sacrificabant . &
in excelsis ambulabant .

Siquis hęc transgressus fu
erit . fidē pdidit et ē infi
deli deterior . Et idcirco
omnino modo scē ecclē con
sortio abscidatur . & nisi
digne penituerit n̄ recipiāt .

Nam de his quidemonib; **Kabb** eccl̄a . x . iii .
immolant . theodori ep̄i con
stitutiones habem̄ . in quib;
scriptū est . Qui immolant
demonis in minimis . ann̄ . i .
penit̄ . Qui uero in magnis .
x . annos penit̄ . **Babban̄** .

His etiā sup̄ quib; int̄ro . eccl̄a . x . iii .
gasti hoc est de illa femina .

que menstruū sanguinē suū
inmiscuit cibo t̄ potu . &
dedit uirō suo . ut comedere
et de illa que sem̄ uirū in
potu bibit . & de ea que restā
hominis cōbussit igni . &
uirō suo dedit p̄ infirmitate
uitanda quali penitencia
sint plectende . **Ut nob̄ uidet̄ .**
tali sententia feriendi sunt .
sicut magi & caroli . quia
magicā artē exercuisse .
noscuntur . **Ex̄ . anquirensi .**

Mulier sicū muliere formica
ta fuerit . annū . iii . penit̄ .
sic & illa que sem̄ uirū in
cibo miscens . ut inde plus
eius accipiat amorē penit̄ .

Cit̄ ep̄i ep̄orūq; **Unde sup̄ .** eccl̄a . x . vii .
ministeri omnib; uirib; elabo
rare studeant . ut p̄nitiosā
et adibolā inuentā sortilegā
et maleficā artē penitus
ex patre & huius suis eradant .
Et si aliquē uirū aut feminā
huius cōmodi scelens sectatore

eccl̄a . x . vi

eccl̄a . x . vii .

inueniant. tur pit̄ debones
tatū de parrochis suis ciant.
Ait enī ap̄t̄s. Hetericū post unā
et sc̄clāam admonitiōē deuta.
Sciens quia subuersus est. quicū
modi est. Subuersi sunt & a
diabolo cap̄ta tenentur quide
relicto creatore suo. a diabolo
suffragia querunt. Et ideo a tali
peste mundari debet sc̄a eccl̄a.
Illud etiā non omit tendū. qd̄
quedam scelerate mulieres
repro post satanam cūerse de
monū illusionib. & fantasma
tib. seducte credunt se & p̄sunt
nocturnis horis cūdiana paga
nosū dea & innumera multi
tudine mulierū equitare sup
quasdam bestias. & multat̄rarū
spanā int̄e peste noctis silencio
p̄transire. ei q̄ uisionib. uelut
domine oboedire. & certis noc
tib. ad eius seruiciū euocari.
Sed utinā he sole in p̄fidia sua
perissent. & n̄ multos secū in
infidelitatis interitū p̄gavis

sent. Nam innumera multi
tudo hac falsa opinione de
cepta hec uera esse credit. Et
credendo a recta fide deuiat.
& in errore paganorū reuol
uitur. cū aliqd̄ diuinitatis
aut numinis. extra unū dñ
ēē arbitrat̄ur. Quā p̄pter
sacerdotes peccatas sibi cō
missos populo omni instantia
p̄dicare debent. ut nouerint
hec omnimodis falsa ēē & non
adumo. sed a maligno spū ta
lia fantasmata mentib. infide
lium inrogari. Siquidē ipse
satanas quitans figurat se
in angelū lucis. cū mentē cui
cumq̄ mulier euly cepent
& hanc sibi p̄ infidelitatem
et mere dulitatē sub iugauerit.
ilico transformat se induer
sarū p̄sonarū species atq̄
multitudines. et m̄te que cap
tiuā tenet in somnis deluc̄as.
modo leta. modo tristia. modo
cogita. s. modo incognitas

personas ostendens p̄deuua
 queq; deducit. Et cū solus
 sp̄s hoc patitur infidelis
 mens hęc n̄ in animo sed in corpore
 euenire opinatur. Quis
 enī non in somnis & nocturnis
 uisionib; extra se ipsū educit.
 & multa uidet dormiendo
 que nūquā uiderat uigilando.
 Quis uero tam stultus & ebessit.
 qui hęc om̄a que in solo sp̄u fiunt
 & in corpore accidere arbi
 tratur. Cū ezechiel p̄pheta
 uisiones dñi in sp̄u n̄ in corpore
 uidit. Et ioh̄ ap̄t̄s apocalipsi
 sacram̄ta in sp̄u n̄ in corpore
 uidit & audiuit. Sicut ipse
 dicit. Stati fui in sp̄u. Et pau
 lus n̄ audet sed dicere rap̄tū in
 corpore. Omnib; itaq; publice
 adnuntiandū est. qđ quitalia
 & his similia credit fidē p̄didit.
 Et qui fidē rectā in dō n̄ habet.
 & he n̄ ē eius sed illius in que
 credit id est diabole. Nā de
 dño n̄o scriptū est. Om̄a p̄ ipsū

factasunt. Quisquis ergo
 aliqd̄ credit posse fieri aut
 aliquā creaturā in melius
 aut inde tepus inmutari aut
 trans formari ualidā specie
 & similitudinē nisi ab ipso cre
 atore qui om̄a fecit & p̄ que
 om̄a factast̄ p̄cul dubio infidelis.
Ap̄t̄s dicit. **Ex dicit ambrosii.**
 Dies obseruatis. & menses et ecc̄l̄. lxxviii.
 tēpora. et annos. tunc eo ne sine
 causa. Laborauerim in uobis.
 Dies obseruent̄ quid dicunt̄. puta
 crastinā p̄ficiscendū n̄ est. Post
 crastinū enī n̄ debet aliqd̄ in
 choari. & sic solent magis de
 eipi. h̄ aut̄ colum̄ m̄ses. qui
 cur sū lune p̄scrutant̄ dicen
 tes. Septima luna seruita
 ē fieri non debent. Non autē
 luna emptū seruū domū duci
 n̄ oportet. Et p̄ hęc facilius
 solent aduersa puenire. Tēp̄ta
 uero obseruent̄ cū dicunt̄. ho
 die uent̄ uentū est. & ideo fes
 tiuitas est post cras uulcanaria.

Et rurſū Poſteriū eſt domū ecclxxi
ingredi non licet. Annos ſic
colunt cū dicunt. Et ian̄
nouus: ann̄ quaſi n̄ cotidie.
anni implentur. hec ſup
ſtitio longe debet eē aſer
uandī. **Exeodē.**

ecclxxiii **N**on licet a p̄iamis traditionē
gentilium obſer-uare. t̄co
lyre elem̄ta. aut lunā. aut
ſtellarū curſū & inane ſig
norū fallaciā conſiderare.
p̄ domo faciendā t̄ ſegetes
t̄ arbores plantandōs aut
ē uia faciendā. Scriptū
enī. **O**mn̄ que cūq; facis
in uerbo aut in opere. In no
mine dñi n̄r̄ ih̄u xp̄i facite
gr̄as agentes dō. **Exeodē**

ecclxxv **N**on licet in collectione herba
rū medicinaliū aliquas ob
ſeruaciones. t̄ incantaciones
adhibere niſi tantū cū ſym
bulo diuino & oratione do
minica ut d̄s & d̄n̄s r̄ honorēt.
Exeodē.

Non licet mulieres a p̄ianas
uanditātē in ſuis lamificis
obſer-uare. Sed d̄m inuocent
ad uitorē quicq; ſapientiā
texendi donauit.

ecclxxvii **Q**ui manducat carnē immū
dā. aut morticinā. aut
dilaceratū ab eſtia xl dies
peniteat.

ecclxxviii **S**iquis neceſſitate famis co
gente manducauit multo
leuius penit̄.

Qui fraudatū raptū. t̄ furatū
ſciens manducat. ſi paup̄
vii. dies. Si potes. xl dies
penit̄. Infirmi uero ſiſcunt
xv. dies penit̄.

ecclxxiiii **Q**ui comedit & bibit cāna
minatā ab eſtia domeſtia
ideſt acane t̄ catto duos
dies peniteat.

Siquis dederit alicui liquorē
aliquē in quo muſ. t̄ muſicla
mortui ſunt. Silaicus eſt
vii. dies penit̄. Si aut̄ in ce
nobio ſunt. ec. psal. moſ

cantent. Qui postea
nouerit quod tale potu
bibit. u. nu psalteriu cantat.
Siquis sanguine alicui ani eccl. xxv.
malis manducauerit. xl
dies peniteat. **De sanguine.**

Ad monendisunt fideles eccl. xxv.
nullus psumat sanguine
manducare. Nam in princi
pio quando homini licen
tia data e ad carnem man
ducandi sanguine in dictu
legimus. **A**it eni dñs ad noe
& ad filios ei. **O**mnem qd mo
uetur & uiuit. est uob in
cybu excepto qd carnem
cu sanguine n comedetis.
Sanguine eni animaru uaru
requira de manu cunctaru
bestiaru & de manu hominis.
Quod n solu in lege ueteri se
pissime in hibetur. uerum
etiã in nouo testamto aplo.
primitiue ecclie ex gentib.
sub magna deliberatione
scribit ut ab faneant se ac

taninationib. simula croc
& fornicatione et suffoca
tis sanguine. **Q**d expones
hieronimus dicit. **E**t uita
lit teta inquit hec pcepta
e ueniunt omi xpiano. ut
morticinu n comedat can
de auib. qua de pe corib.
nequaqua sanguis effusus.
que necessario obseruanda
aploz. de herusale missa
epta monet. & captu abestia.
qua & ipsu similit suffoca
tum e. **E**t sanguine id n man
ducando cu sanguine. **S**iergo
de gentili uita ueniuntab. p
ipsis fidei rudimtis & in uete
rata e suctudine gentilitatis
hec quasi sibi ad salute suffi
cerent scriptasunt. quiterans
gressoz hec parui pendat.
Simul & hoc e fide randum.
qd idolatrie & fornicationi
suffocatu et sanguis equi
paratur. **V**nde omnib. ad nun
tiet. quantu piaculu sit.

sanguine comedere. qd̄ idolis
& fornicatione cōparat̄. **S**iquis ccclxxvii.
hec dominica & ap̄lica p̄cepta
uolauerit. a cōmunionē eccle
siastica suspendatur. usq; dig
ne peniteat. **In̄ cartagin̄** ccclxxviii.

ccclxxvii. **O**blationes dissidentū fratrum
neq; in sacario. neq; in gazaphi
lario recipiantur. **Ex̄ cartagin̄**

ccclxxviii. **P**lacuit etiā ut sic̄ pleniq;
fit. ut qui cūq; odio aut longin
quā int̄ selute discesserint. ad
pacē reuocari diuturnā inten
tione nequieunt. de ecclē
cētū iustissima ex cōmunicatio
ne pellantur. **Ex̄ diē isrlon̄** ccclxxviii.

ccclxxviii. **S**iquis discors & litigans. et podi
ū dissidens exierit. quousq;
ad concordia rediat ac uentū ccclxxv.
& societate ecclē ut canones
iubent alienus existat. **De adē**

ccc lxxx. **S**iquis odio habens aliquē. **Ex̄**
ad pacē n̄ reuertit̄. sic̄ sc̄i patres
statuer̄ in pane & aqua ex cō
municet̄. & ab ecclē separet̄. **Ex̄**

ccclxxvi. **D**issidentes ep̄os s̄n̄ timorē d̄i. **Ex̄** ccclxxvi.

nodus rec̄ciliet. **Ex̄ cartagin̄**

Studendū est ep̄o ut dissiden
tes fr̄s siue clericos siue laicos
ad pacē magis quā ad iudiciū
hortatur. **Dedi iudicio**

Si aliquis manducat & bibit
aut portat sup̄ se unde existi
mat d̄i iudiciū p̄uerrere posse.
& exinde cōf̄batus fuerit. eadē
sententia fenatur quamagi.
& anoli. et incantatores fen
untur. scilicet. vii. aut quinq;
annorū penitentia plectatur.

H De oblationib; defunctorū **Ex̄**
iqui oblationes. **Vasensi**
defunctorū retinent. & ecclē
suis tradere demorantur ut in
fideles ab ecclē ciciantur.

Siquis oblationes. **Ex̄ eodē.**
Aliorū fraudant. admonendū
ut reddant. qd̄ fraudulenter
abstulerunt. Si uero reddere
noluerint. usquequo reddant
sic̄ sc̄a s̄n̄odus ē statut̄ ab ec
clē separentur consorcio. **Ex̄** agū.

Clerici etiā. t̄ seculares q̄ oblati

ones
parentē
aut donatos aut res
tamto relictas retine
re p̄supserint. Aut idq̄t ipsi do
nauerint ecclesius aut monas
teris crediderint auferendū.
uel ad necatores pauperū quo
usq; reddant ab ecclesius ex
cludantur. **Ex eodē.**

Si quis clericus dapnū ecclē uo
luntarie fecerit. de p̄p̄ris facul
tatib; reddat a cōmuniōne
p̄nuetur. **Demortuis.**

Si aliquis sup̄ mortuū nocturnis
horis carmina diabolica can
tauerit. **Regr' in primo libello.**

Seculares **De cōmuniōne.** Ex̄ agat
ueq; qui nate dñi pascha et
pentec̄ n̄ cōmunicauerunt cat
holic' n̄ credantur. nec inter
catholicos habeantur. **Regr'**
in p̄mi. libi. cap. c. Lxxxvi.

Ut nulli ciuū. **Ex̄ aurelian'**
pasche nat̄ dñi t̄ pentec̄ sollemp
nitates in ulla liceat celebrare.

nisi quē infirmitas p̄babitur
tenuisse. **Ex agateni.**

Vt ciues qui pasche nate dñi
t̄ pentec̄ festiuitatib; ep̄is int̄ ee
neglexerint. in ciuitatib; suis
accipiende cōmunicatiōnis.
t̄ benedictiōnis grām qui hoc
neglexerint triennio cōmuniōne
p̄nuentur. **Ex̄ Rōma mag'**

Ut populus admoneat̄. ut in do
minicis. & festis dieb; om̄s ad
uesperas & nocturnas uigilias
& ad missā omnimodis occur
rant. & ut decani in ciuitatib;
& in uicis publicis uiri ueraces
et dñi timētes ē stituant̄. quide
sides & negligentes cōmoneant.
ut addi seruiū absq; occasi
one p̄perent. & ut ipsi deca
nī sacramento adstringantur.
ut nulla int̄ ueniente causa
scilicet. aut amoris. aut timoris.
aut p̄p̄nuitatis. aut muneris.
negligentes & transgressores
reticeant. qū in sacerdotib;
p̄p̄riaseoz culpas manifestent.

Sacerdotū autē erit ita eorū
uita zelo & amore diuino
cū debita disciplina corri
gere. sicut ipsi nolunt palioz.
erraticis. sententiā usque dāp. **cccxcvi**
nationis suscipere. Et ut dies
festi a uespera usque in uespe
rā absq. opere seruij cū
debito honore celebrentur.

cccxcviii.

Siquis autē pro culpa sua **Decomun.**

fuerit ab oratione suspensus
nullus cū eo orandi aut loquen
di habeat licentiā ante quā
reē elibetur. Nam quis se ora
tioni. **Et** cū fabulationi eius
ante quā a priore recipiat. **cccxcviii**
inconsiderata pietate sociare
presumpserit. Similit̄ dāpnat̄
efficitur. **Vidorus. licet.**

cccxcviii.

Cū ex cōmunicato. neq. orare
neque loqui. neq. uescicuit. **cccxcviii**

cccxcv.

Siquis frat̄ aut palā. aut **hē**
absconse cū ex cōmunicato
fuerit locutus. cōmunē statū
cū eo ex cōmunicationis
ētrahat penam. **Ex dictis**

fructuosi ep̄i.

Cū ex cōmunicato nullus
loquatur neq. qualibet
eū con passione. **Et** miserati
one refoueat. neq. ad cōtra
dictionē. **Et** supbiā ē forta
re p̄sumat. **Ex cō Antioecno.**

Siquis fratri ex cōmunicato
quo libet modo se iunxerit.
aut mandatū ei direxerit ei
similē sortiat̄ ex cōmunica
tionis uindictam. **hē.**

Is autē fr̄ qui grauioris **pe**
ne naue tenetur suspendat̄
amensa simul & ab oratione.
nullus ei iungatur in cōsortio.
neq. in cōloquio. **Ex cō.**

Cū ex cōmunicatis n̄ licere cō
municare. nec cū his quibz
mos ēueniunt. deuitantes
orationes ecclē. simul orandū.
Siqui libet autē ex clero dep̄
hensus fuerit. cū ex cōmunicatis

comunicare. etiam ipse priuatur comunionem. **fac**

Siquis cum excommunicato saltem in domo simul orauerit. sic comunionem priuetur. **fac**

Schis qui comunionem priuantur. **cc cci.**

Seu ex clero seu ex laico ordine ab episcopo. sententia regularis obtineat. uel qui abiciantur ab aliis non recipiantur.

Requirit autem ne pusillanimitate aut citatione. talio uero episcopi uideatur a comunionem seclusus. **fac Antiocheno.**

Siquis a proprio episcopo comunionem priuatus. non ante suscipiatur ab aliis episcopis quam suo recedat episcopo. **cccc ii.**

Siquis cum damnato clerico. ueluti cum clerico simul orauerit. sic dampnetur. **cccc iii.**

Siquis episcopus damnatus a synodo. vel presbiter. aut diaconus a suo episcopo. aut si fuerint aliquid deministerio contingere. nullomodo liceat eis nec in alio synodo. restitutionis spem. aut locum

habere satisfactionis.

Lite placuit uniuerso concilio ut qui excommunicatus fuerit. pro suo neglectu. siue episcopus. siue quilibet clericus. & contra excommunicationis sue ante audientiam comunionem presumpserit. ipse in se damnationis iudicetur. prout sententiam. **cccc v.**

Si episcopus extirpare uoluerit clericum suum de ecclesia. prouidendum. ne innocens dampnetur. Et ideo habeat potestatem. ut episcopus finitimos interpellet. & causa eius audiat. ac diligenter tractetur. quia non oportet negari audientiam roganti. & episcopus patienter accipiat ut aut presbiter sententia eius. aut emendetur. **cccc vi.**

Siquis episcopus. presbiter. aut diaconus. depositus iuste supercelestibus criminibus. ausus fuerit tractare ministerium sibi dudum commissum. hic ab ecclesia penitus abscedat. **cccc vii.**

Ut nullus episcopus. presbiter. accusatum a officio missum remoueat.

nisi ad causā suā dicendā die
statuta lit. teris euocatus mini
me occurret. **I**dest infra
spaciū mensis. Et si post mēse
scdm n̄ occurret. **T**e ab officio
suspendat quousq; p̄ se rationē
reddat. **S**ienū laici n̄ canonice
excomunicant nisi t̄cio fuerint
uocati atq; cōmoniti. **I**ndignū
uidetur ut sacerdotib. dene
getur qui maioris ordinis & dig
nitatis sunt. qđ laicis regula
ecclesiastica indulgent p̄mit
tit. **S**tamo enī habetur sacer
dotē ab officio remouere p̄ quan
to laicū acōmumone ecclē
cessare. **N**ā unde laici excomu
nicant. inde p̄bri ab officio alia
nis submoventur. **Qualit̄ ep̄s**

excomunicare infideles debeat

ccc viii.

Ep̄s cū excomunicare. unde. reg. cccxv.
tanathematizare aliquē infi
delē p̄ certis & manifestis scde
rib. dispositū habet. post lectio
nē euanglii clerū & plebē ita
debet alloqui. **Allocutio**

Nouente caritas ūra fratres mei.
qđ quidā uir nomine. ill. diabolo
sua dente post ponāns xp̄ia
nā p̄missione quā in baptis
mo p̄fessus est. p̄ apostasiam
conuersus post satanam cui
abrenuntiavit & omnib; ope
rib; ei; uineā xp̄i id; ecclē
ei; dāuastare & dep̄dare n̄
p̄timescit. pau peres xp̄i quos
p̄cioso sanguine suo redemit
uolentē opprimens & int̄fici
ens & bona eorū diripiens.
Unde quia filius hui; m̄e ec
clē cui dō auctore p̄sidemus
debuerat eē. quia mea p̄p̄tia
& sp̄m̄ sc̄m̄ tenat. & int̄ adop
tuos filios dī adnumeratis quā
uis modo filius diaboli sit imitan
do diaboli. sollicitine p̄ negle
gentiā pastorale aliqua de
ouib; nob̄ creditis deperiret.
p̄ qua int̄m̄do iudicio ante
principē pastox dñm̄ n̄m̄ ih̄m̄
xp̄m̄ rationē reddere cōpelle
remur. iuxta qđ ipse t̄ribilit̄

cōminatur dicens. Siñ
 adnuntiaueris iniquo
 iniquitate suā. Sanguis eius
 de manutua requiratur. mi
 simus ad eū p̄br̄m nr̄m & lit
 teras cōmannonas. Semel et
 iterū atq; tertio inuitantes
 eū canonicē ad emendationē
 & satisfactionē et penitentiā.
 corripientes eū pat̄no affectu.
 Sed ipse p̄ dolor^{diabulo cor} eius indu
 rante monitū salutaria spreuit
 & incepta malitia p̄ seueras
 ecclē di quāle sit sup̄bie spū
 inflatus satis facere dedignat̄.
 De talib; itaq; trans gressorib; &
 scē religionis pacisq; quā xp̄s
 suis discipulis dedit atq; reliquit
 uiolatorib; p̄cepta dominica
 & aptica hēbem; quib; infor
 mam. q̄ de hui; modi p̄uaria
 torib; agere nos oporteat. At
 cōm dñs in euanglio. Si peccauit
 fr̄ tuus corripe eū. fr̄
 in uno quoq; nr̄m peccat. q̄ in
 scām ecclēam peccat. Siñ

scā ecclēa unū corp; cui cor
 poris capud xp̄s est. Singuli
 aut̄ sum; alē alterius m̄bra.
 & cōpatit̄ unū m̄brū cōpati
 ant̄ om̄a m̄bra p̄culdubio
 in nos peccat. qui m̄bra nr̄a ledit.
Iubet ergo dñs ut fr̄ id; xp̄ian;
 in nos peccans primo secrete
 corripiat̄. Deinde cū testib;
 redarguat̄. Nouissime in cūen
 tu ecclē publicē cūueniatur.
Q si haec tres admonitiones &
 pias correptiones cōtēpuit. et
 satis facere despuat. post hęc
 sit tibi inquit sicut echmeus
 idē gentilis. atq; ganus ut nūā
 p̄ xp̄iano sed p̄ pagano habeat̄.
Et in alio loco. m̄brū qd̄ a sua
 cōpage resoluit̄. & a iunctura
 caritatis dissociatur & omne
 corpus scandali zat dñs abscedi
 & p̄ici iubet dicens. Si oculus.
 manus. t̄ pestis scandali zat
 te erue eū & p̄ice ab te. Et ap̄t̄.
Auferre inquit malū ex uobis.
Et ut. Infidelis si discedit.

discedat. Et in alio loco
Rapaces a regno dī excludit
dicens. neq. rapaces regnū
dī possidebunt. Et alibi **S**igf
fr̄ nominatur. & est fornicator
aut adulter. aut homicida.
aut rapax. cū huiusmodi
nec cibū sumere licet. Et iohannes
Dilectus p̄ceptoris xp̄i discipulis.
talē nefariā hominē salutare
phibebat dicens. Neci aue dixeris.
neq. eū in domū receperis.

Quoniam ei aue dicit. cōmunicat
operib. ei. malignis. Domi
nica itaq. atq. ap̄tica p̄cep
ta adimplentes. m̄brū putri
dū & insānabile q̄d medici
nā n̄ recipit. ferro ex cōmu
nicationis a corpore ecclē
abscidam. Nec tam pestifero
morbo reliqua m̄bra corpo
ris ueluti ueneno inficiant.

Igitur quia. **E**x cōmunicā
monita n̄a exerebras ex
hortationes contēpnit. quia

cccc. xi.

Et iohannes scdm̄ dominicū
p̄ceptū uocat ad em
dationē & penitentiā ue
nire despecta. quia culpā
suā necdū cognouit. nec
dū ē fessus. nec missa nob
legatione quicquid ipsius
exquimur quia n̄r parto
echianus ē ueniā postula
uit. quia incepta malitia
diabolo cor ei indurante
p̄seuerat. Quarta q̄d ap̄t̄
dicit. Scdm̄ duriciā suam
& cor impenitentis. thesauri
tat sibi n̄a indie ire. Id
circa nos eū cū unū sis cō
plicib. & cōmunicatorib.
fautorib. q. suis iudiciō dī
omnipotentis patris & filii
et sp̄s sc̄i. & beati petri prin
cipis ap̄t̄. & omniū sc̄or.
nec n̄ et medio civitatis auc
toritate et potestate nobis
diuinitus collata ligandi
& soluendi in celo et t̄ra ap̄
ciosi corporis et sanguinis

dñi p̄ceptione. & societate
 omnium xp̄ianorum separam.
 & alimib. sc̄e matris eccl̄e in celo
 int̄ra excludim. & excomu
 nicatū et anathematizatū
 eē decernim. et dāpnatū
 cū diabolo & angelis eius
 & omnib. rēp̄bis in igne
 eēno iudicamus. nisi forte
 a diaboli laqueis resipiscat
 & ad em̄dationē et peniten
 tiā redeat. & eccl̄edi quā
 lesit satisf̄ faciat. Et respon
 deant om̄s t̄cio. am̄. Aut
 fiat fiat. aut anathematist.
 Debent aut̄ xii. sacerdotes.
 ep̄m circū stare & lucernas
 ardentes in manib. tenere.
 quas in c̄lusionē anathe
 matis. t̄ cōmunicationis p̄
 icere debent int̄rā & pedib.
 eē calcare.

Post hec ep̄s plebi ipsā
 ex cōmunicationē cō
 mumb. ūbis debet expla
 nare. ut om̄s intellegant.

quā terribilit̄ dāpnat̄ sit &
 ut nouerit. qđ ab illa hora
 in reliquū n̄ xp̄iano sed p̄pa
 gano habendus sit. Et qui illi
 quasi xp̄iano cōmunicauerit.
 aut cū eo manducauerit. aut
 bibent. aut eū oscula fuerit
 t̄ cū eo colloquiū familiare
 habuerit. nisi forte ad satis
 facionē & penitentiā eum
 puocare studuerit. aut in do
 mosua eū receperit aut simul
 cū eo orauerit. p̄culdubio
 similē sit ex cōmunicat̄

Deinde ep̄te p̄b̄is p̄ parochi
 as mitantur cōtinentes modū
 ex cōmunicationis. In quib.
 iubeatur. ut dominicis dieb.
 post lectionē euangl̄i plebib.
 sibi cōmissis publice adnun
 cient ipsā ex cōmunicationē
 ut ne quis p̄ignotantiā cō
 municet ex cōmunicato.

Oportet etiā ut alius ep̄s ipsa
 ex cōmunicatio manifestet.

Precipit enī toletanū c̄cilū.

ut inuicē mox scripta p̄ueniant
p̄ om̄s quintū ep̄os quos cūq;
adire potuerint . ut excomū
catus audiantur . **S**emo r̄ etiā ei
ipsa excomūnicatio debet no

ta fieri . **lit̄ alia Excomūnicationis .**
alloquio

cccxiij

Andistidilectissimi quanta &
quā horrenda prauitatis ac im
quitas opera . illi ad diabolo in
fugatus p̄petrare n̄ timuerit .
& quom̄ p̄ apotasiā a totius
xp̄iane religionis cultu p̄fana
m̄te recesserit . **A**udisti quē ad
modū canonicē ad sat̄is faci
endū euocatus sit sed uenire
distulerit . quom̄ frequenter
admonitus ut resipisceret adia
boli laqueis quib. tenebatur
adstrictus . saluberrim̄ admo
nitiones obturatis aurib. cordis
audire contēpserit . **D**ñs dicit
in euangl̄io . **D**e tali ē timati
fratre . qui ecclesiasticā renū
suscipere correptionē . **S**ic
clām n̄ audierit . sit tibi inqt̄
sic ethnic̄ & republican̄ . id est

iam non est cōputandus inter
xp̄ianos . sed ut̄ paganos . **h**inc
i. t̄ paul̄ dñi & magistri doceri
nā sequens . corinthios redar
gunt . quare cū criminosis . ac
sceleratis cōmunionē haberet
dicens . **V**os inflatus estis & non
magis luctū habuistis . ut tol
latur de medio ur̄m . id est se
paret̄ aurā consortio quitale
seclus operatus est . **E**t adun
git . **L**ō quidē absens corpore .
p̄ sens aut̄ spū . iam iudicau
it̄ p̄ sens eū quisie operatus .
In nomine dñi n̄ ih̄u xp̄i con
gregatis uob̄ . et meo spū cū
uirtute dñi mei ih̄u tradere
huius modi sat̄ane inuencū
carnis . **E**t post pauca . **S**cripsi
uob̄ ne cōmisceamini formi
catis . **E**t statim infert . **S**is qui
fr̄ appellat̄ idē xp̄ian̄ . formi
cator ē . aut rapax . cū huiusmodi
nec cibū sumere . **E**t alibi . **A**u
ferre malū ex uob̄ . **E**t infidelis
discedit . **D**iscedat . **U**na em̄ ouis

morbida. omne gregē cōta-
minat. Et modicā fermētū
trā missā corrūpit. Et ple-
nūq; unū mēbrū patendum
totū corp; inficit. Et ideo tam
punitiosa pestis acor pore eccle-
siaductus euellatur. **Excomu-**

ccc. xiii.

Dominecū igit; atq; **nicatio.**
aplicis informati p̄ceptis
iudicio patris & filii dñi n̄ hū
xpi & sp̄s̄ci. et auctoritate &
potestate aplis aptorq; succes-
soribus adō cōcessā una uobcū
p̄dictū pessimū uirū alimib;
scēmatū eccle; excludim; & ab
omni societate et cōmuniōne
xp̄iana separāim; Separatūq;
mētū decernim; id; in p̄sentia
scto & infuano. Nullus ei xp̄ianū
audeat. aut eū osculari p̄-
sumat. Nullus p̄missā cele-
brare cū eo audeat. **T** sacrosē
corpū & sanguinē dñi tradere.
nemo ei ungat; in cōsortio neq;
in aliquo negotio. **E**t si quis ei
se sociauerit & cōmunicauerit

eius operib; malignis. nouerit
se simili p̄cussū anathemate.
His exceptis qui ob hanc causā
ei ungitur. ut eū reuocent ab
errore. et puocent ad sanā fac-
tionē. nisi forte resipuerit & di-
grā inspirante. ad penitentię
remediū ē uersus fuerit & dig-
na em̄datione eccle; dī quam
lesit humiliter satis fecerit.
Itē alia t̄n bilior. Excomunicat.

CA nonica instituta & scōz pa-
trū exempla sequentes. eccle-
siarū dī uolutores. uidelicet
Raptores. Dep̄datores & homi-
cidas. **It.** in nomine patris &
filii & uirtute sp̄s̄ci. necn̄ auc-
toritate ep̄is p̄ petrū principē
ap̄tor; diuinitus collata. **A** scē
matris eccle; gremio segregam;
ac p̄petuę maledictionis ana-
themate condēpnam;. **S**imq;
maledicti in ciuitate. maledictū
in agro. maledictū horreū eorū
et maledictę reliquę illorum.
Maledictus fruct; uentris eorū.

cccc. xiiii.

& fructus terre illorū. Male
dicantur ingredientes & male
dicti egredientes. Sint q̄ ma
ledicti in domo in agro p̄ fugi.
Veniantq̄ sup̄ eos om̄s ille
male dictiones quas dñs p̄mo
r̄sen in populū diuine legis
p̄ uanatore. se eē. missurum
intentaunt. **S**int q̄ anathema
maranatha idest pereant in
scto aduentudñ. Nullus eis
xp̄ianus aue dicat. nullus
p̄br missā celebrare p̄sumat
& sc̄m̄ cōmunionē dare. Se
pultura a simi sepeliant. & in
sterquiliniū sint sup̄ faciē tre.
Et sicut helucerne de manib.
n̄is p̄uete hodie extingunt.
• **S**ic eorū lucerna in eētū ex
tinguatur. nisi forte resipue
rint & eccle di qualescūq̄ pe
mendationē & dignā peni
tentiā satis fecerint. **Excomu**

ccccxxv.

Canonica infra. meāt. breuis.
tura et scōz patrū exempla
sequentes ecclesiarū di uoluptates ill.

auertate di & iudicio sci
sp̄s agremio scē manū secle
& sortio uocis xp̄ianitatis
diminam. quousq̄ resipis
cant. & eccle di satis faciant.
**Qualit̄ ep̄s recēdit. & reci
piat ex cōmunicatū.**

Cū aliquis ex cōmunicat. ta
nathematizatis penitentia
ductus ueniā postulat &
em̄ dationē p̄mittit. ep̄s q̄
eū ex cōmunicauit. ante
ianuas eccle uenire debet
& an p̄bn cū eo que eū hinc
inde circū stare debent.
Ubi uia ad eē debent illi
quib. inuina t̄ dāpnū inla
tūē. Et ibi scdm̄ leges diuinas
& humanas oportet dāpnū
cōmissū em̄ dari. aut si iam
em̄ datū ē. eorū testimonio
cō p̄bari. Deinde int̄ rogē
ep̄s. Si penitentiā iuxta
q̄d canones p̄cipiunt p̄p̄
petatis seclenb. suscipere
uelit. Et si ille t̄re p̄fratus.

ueniam pos
tulit. culpa
e fuit. pen
tentia implo
rat. defuturis
cautelam spondet.
Te eps adprehensa

manus dextra eum in ecclesia
introducatur. Et ei communio
ne & societate christiana red
dat. Post hec secundum modum
culpe penitentiam ei inungatur.
Et tunc teras per parrochiam din
gat. ut omnes nouerint eum in
societate christiana receptum.

Aliis etiam episcopus hoc notum faciat.
Nullus autem episcopus alienus parro
chianum communicare. nec
cibare presumat sine scientia
et consensu proprii episcopi. Exe

Siquis patrem **Rotomagi** ccccxvii.
aut matrem. aut parentem ma
ledicere. quia capitalia
crimina commisit. publica
indiget penitentia sicuti
de grauioribus peccatis. Antequam dominus.

Qui male dixerit patri aut matri.
morte moriatur. Quem enim dominus
dignum morte iudicat. procul dubio
per homicida tenetur. & sicut
homicida debet penitere. Unde super.

Admonere debent sacerdotes eccle. xiiii.
plebis sibi subditas ut bubulos
atque porcarios. & alios pastores.
taratores qui in agris assidue
commorantur. in siluis. et ideo ut
lut more pecudum uiuunt. in do
mibus & aliis festis diebus. saltem
admissam faciunt permittant
uenire. Nam & hos christus precioso
sanguine suo redemit. Quod si neglexer
erunt. sanum ab eis absque dubio
rationem se reddituros sciunt. Si
quidem dominus ueniens in hunc mun
dum non elegit oratores atque no
biliores quosque. sed piscatores atque
idiotas sibi discipulos adseuit
ut ostenderet in facto quod ipse
uerbis in euangelio adfirmat di
cens. Quod hominibus est altum ab
hominibus est. apud dominum. Et salua
aliam intelligentiam. nativitas

nri redemptoris primo omnium pas-
tonib. ab anglo nuntiatur.

*De penitentia de confessione. de de-
cimis. & de ebrietate. & de quo-
muni p eucharistia. in primo
libello sup. expressu. ex carmonensi.*

xxviii.

Quoniam unaqueque civitas pauperes & ege-
nos alimentis egruentibus pascat scdm
uigil. *Et tam vicini pbr quacuius*
unus quisq. suu paupere nutriat
quo fiat ut ipsi pauperes p civitates

alias non uagentur. *Ex cap. lib. i.*

ccc. xx.

Sed mendicis quippe. *cap. cxxvi.*
trahat discurrunt uolum. ut un-
quisq. fidelium nror suu paupere
de beneficio. aut de ppra familia
nutriat. & n pmittat alicubi ire
mendicando. *Et ubi tales inuenti*
fuerint. qui laborare manib. posse
& n faciunt. nullus eis quequa
tribuere presumat. *Vnde sup.*

ccc. xxv.

Quis quis bannu t excomunicati-
one epi t pbr sui supbiendo parui-
penderit. hic talis ab ecclia penit-
euellatur. *Et em dñs ad moysen.*
Anima que supbiendo mandatu dñi

transgressa
fuerit perbit
de populo suo.

*hinc dñs in e-
uanglio. Qui uos
spernit me spernit.*

Et moyses contumacib.

*dicit. Non egame e murmur-
urim. Sed contra dñm. Et da-
than & abiron uiui absorbiti
quia insurrexerunt aduersu
eunde moysen. & ei mandatu
spreuerunt. Et ideo tale scelus
grauissime uindicandu est.*

Siquis pbr ab ep suo *cap. titulo x.*

fuerit degradatus. aut ab offi-
uo suo p certis criminib. sus-
pensus. & ipse pceptu et sap-
bia aliqd de ministerio sibi in-
dicto agere psupserit. & post-
ea ab ep suo correptus in cep-
tis p supfione p durauerit.
hic omnimodis excomu-
nicet. & ab ecclia expel-
latur. *Et qui cuq. cu eo co-
municauerit sciant. Similit*

sciat se esse excommunicatum. Si
militi de clericis laicis. Ufe
minis excommunicatis ob ser
uandum est. Qd si aliquis ita
omnia cepserit. & eps emdare
minime poterit. Regis iudi
cio exilio dampnetur. **Exe
ad palatium uernis.**

Placuit nob & nris fidelib; ut ccccxxiii.
pbrn suos parrochianos ad
moneant. ut et ipsi hospitales sint
ut nulli ut facienti mansione
denegent. Et ut omis occasio
rapine tollatur. nihil carius
uendant transeuntib; nisi quan
tu in mercato uendere possit.

Qd si carius uendere noluerit.
ad pbrn transeuntes hoc refe
rant & illius uissu cu humanitate
eis uendant. **Vnde sup.**

Siquis pbrn ppriu in honore
aut uerbo aut facto e timeliu
facit. Tamdiu alimib; ecclie
arecat. quousq; p e digna pe
nitentia satis faciat. Aut eni
aplr. Pbrn qui p sunt duplici

honore digni habeant. lre alibi
dicit. Obedite ppositis uris & sub
ueta eis estote. & ceter. **Ex cono.**

Vt missi nri om **Ad sora medardū** ccccxxv.
nib; p singulas parrochias denun
tiant quasi eps. aut ministri epox
pccatorib; colonos flagellauerunt
cu uirgis ppe metu alioz ut ipsi
cruinosi corrigant. cu tali discre
tione sine ulla occasione in debita
sicut in synodo collatu; ut t in uita
penitentia agant ne et naliu pere
ant. Si seniores ipsoru colonorum
indigne uiderint. & aliqua uindic
ta exinde exercere uoluerint aut
eisdem colonos ne distingant e ten
dere psupserint. Sciant q & bannu
nri coponant. et simul cu excomu
nitione eccliasica nram armiscaram
durissima sustinebunt. **Exe. Caroli.**
tuū. & locharu ad ualentianaf cap. v. ccccxxvi.

DE aduenis qui ob pressione nort
mannoz t bnt tannoz in partes
istoru regnoz e fugerit. Statuerit
semonis nri. ut nullo rei publice
ministro qua cuq; uolentia. t ob

pressionē. aut exactionē pa-
tiantur. sed liceat eis ē ductū
suū querere donec reddita. aut
ipsi redcant ad loca sua aut
seniores illos eos recipiant.

Nihilus autē eos in seruitute p̄sumat
eo qđ loco mercenarii apud
aliquē manserint nec census
aut tributū exigere. **Q**si
inuentus fuerit. ex rei publice
ministeris aut aliis quilibet c̄tra
hoc pietatis p̄ceptū facere
aut fecisse. bannū nr̄m exinde
cōponat. **Unde sup.**

Per uent ad aures sacerdotū. qđ
p̄fugi qui paganorū manū om̄ib.
bonis amissis uix euaserūt. in re-
gionib. nr̄is a quib. dā in iuste
opprimantur & in seruitutē re-
digantur c̄tra diuinas humanasq.
leges cū dñs p̄pheta dicat. **A**d
uene ne feceritis calūniā in hoc
loco. & habitabo uob̄ cū. Et uerū.
Aduenā n̄ c̄tristabis & multa his
similia. Tales igit̄ se uent̄ corn-
piendit. & de manib. eorū aduene

erū. **endi. Iuxta**
qđ scriptū. **E**ripient inope
de manu fortioris ei. & c̄t.

Nam aduene apud fr̄s suos. id ē
xp̄ianos. **M**ercenarii de-
bent eē n̄ serui. **S**icut serui
tutē redigant. qđ illis p̄fuit
paganorū manū effugisse cū
captiuitatis uigū & dure
seruitutis n̄ effugerint. **E**t
ideo hanc c̄tra credulitatē.
sacerdotū debet pietas de-
certare. ne p̄tam in manu ma-
lita ira diuina populū xp̄i-
anū consumat. **Excip. ad**

Cet comites & om̄s rei **p̄stas.**
publice ministri seu ceteri
fideles nr̄i p̄uideant qua-
tinus iustus modus. & equus
sexarius scđm sacra scrip-
turā & capitula p̄deces-
sorū nr̄orū et in ciuitatib.
& in uicis. **T**in uillis. a et
uendendū et em̄dū fiat.
& m̄surā scđm antiquam
ē suetudinē depalatio nr̄o

accipiant. **E**t si cui reputatū fuerit mensurā adulterasse. **S**iliber homo ē. aut sacramento scdm suam legē se expurgat. aut si culpabilis inuenitur bannū nr̄m p̄soluat. & annuistris rei publice collat. qđ cū iniusta mensura uendere uoluerit. **S**i autē colono aut seruo hoc reputatū fuerit. iudiciodi se inde examine. aut sic uetus fuerit p̄dat rem. **I**d: hoc unde m̄surā adulterat. **I**nsup & nudo corio uirgis cedatur. **E**t siue seruus. Siue liber post legale em̄dationē ep̄ale iudiciū suscipiat. quia c̄ta nr̄ dictū dī fecit. **A**t enī. **A**equus tibi sit modus & sexta rius equus. **E**t alibi. **M**ensurā & m̄surā odit dñs. **E**t c̄c. **Q**ui pecuniā suā n̄ dedit ad usurā. **Q**đ peccatū int̄ illa capitalia peccata cō putatur. **D**e q̄b. ap̄tr̄ dicit. **Q**đ quicq; fecerit cū hui modi nec cibū sumere

ap̄iano licet. Similit̄ p̄ ciuitates. & uicos. atq; mercata munici rei publice p̄uideant. ne illi qui panē & carnē p̄de neratas. & unū p̄ sextagonal. uendunt m̄surā adulterare possunt sed quātos m̄surabiles panes de iusto modio in una quēq; ciuitate ep̄it ab bates alius p̄ istorib. recipiunt. tantos m̄surabiles panes de eodē modio ap̄istorib. qui panē uendunt fieri faciunt. **Q**đ si inuenti fuerint m̄surā adulterare. t̄minuere. & dāpnū sustineant. et uirgis cedant. **H**omines etiā quib; hoc cōm̄s sū ē ut p̄uideant nem̄ sine minorantur. **S**i de peiuno qđ iurauerit qđ hoc ē sententia n̄ debuisse fuerit c̄uerti. scdm legē puniant. aut p̄dat manū. aut redimat. aut graue dāpnū sustineant. **E**t postea ab ep̄o de peiuno publicā penitentiā accipiant. **Ex cap. libm. cap.**

ccccxxviii

Vt equales mensuras & pondera equalia om̄s habeant. Sive in ciuitatib, siue in monasteriis addandū inuicē. Sive accipiendū sic in lege dñi p̄ceptum habemus. *Ex c. calcidonensi.*

ccccxxx.

Conuiuationis & conspirationis crimin̄ & ab exteriis legib, est omnino phibitū. multo magis hoc in dī ecclā nefiat admone re conuenit. Siqui ergo clerici & monachi reperi fuerint cū uariis. aut cōspirantes. aut insidias ponentes ep̄is. aut clericis. gradu p̄prio penitus abscedantur. *Ex c.*

ccccxxvi.

Nec clerici. nec monachi. *lib. i.* cōspirationē & insidias cōtra pastorem suū faciunt. *Ex c. ad p̄sitas.*

ccccxxvii.

Nos quoq; ep̄i auctoritate dī & factorū canonū sic sc̄i pontificis. *de xxx. calcidonensis c. cili.* cōspirationē fieri phibuerit & sic cetera ecclia ep̄os. huiusmodi p̄uiciosa facta uecuerit & nos phibem. quia facientes illa p̄uic. iudiciū q̄cū dō iā in celo regnant

ccccxxviii.

Conspirationes. *Ex c. ap̄ lib. iii.*

qui cūq; facere p̄sūperunt & sacramento quacūq; cōspirationē firmauerint. triplici ratione iudicentur. Primo ut ubicumq; aliqd malū p̄ hoc p̄petratū fuit. auctores facti in ficiant. Ad uitores uero illos. singuli auctores ab altero flagellantur et nares sibi inuicē p̄cidant. Vbi uero nihil malū p̄petratū. Similit̄ quidē in se flagellantur et a pillos sibi uicissim detondeant.

Suero p̄ de uicis cōspiratione facta fuerit. Si liberi sunt aut uigent cū idoneis uiuatorib, aut si hoc facere n̄ possunt. suā legē cōponant. Suero seruiti flagellantur.

ccccxxviiii.

De collectis. *Ex c. nānecensi.*

confratris quas cōsortia uocant. sic uerb̄ monuim. & n̄ scriptis expresse p̄cepim. ut tantū fiat

quantū rectū ad auctoritatē.

& utilitatē atq. ad salutē anime

perinet. **U**ltra autē nemo nec sa

cerdos. neq. fidelis quisquā in

parrochia nra p̄gredi audeat

idē ut in omni obsequio religio

nis. uidelicet in oblatione inlu

minarib. in orationib. mutuis.

In exequiis defunctorū in ele

mosinus et ceteris pietatis offi

ciis. **I**astos autē et cōmessatio

nes quas diuina auctoritas.

uocat. ubi & grauedines et in

debite exactiones et turpes

ac inane leticie. et rixę. **S**epe

etiā sicut ex p̄sum. usq. homi

cidia. et odia. et dissensiones.

accidere solent. ad eo penitus

indecim. ut q̄c̄tra hoc decretū

agere p̄sulerit. **S**i p̄br fuerit

t̄ quilibet clerice gradu priuēt.

Silauic̄ autē femina ab ecclia

usq. ad sacris factionē separēt.

Conuent̄ autē talium confr̄m si

necesse fuerit ut simul eueni

ant aut forte aliq̄s c̄tra p̄n̄s suū

discordiā habuerit quē neci

liari necesse sit. & sine c̄uentu

p̄brox & ceterox. eē n̄ possit.

Post p̄acta illa que d̄sunt. &

x̄piane religionē eueniunt

et post debitas admonitiones.

si c̄tigerit ut uere caritatis &

frat̄ne inuicē c̄solationis

om̄s ad refectiōē eueniant.

Sic talia fieri p̄mittunt̄. ut ser

uata modestia et rēp̄rentia.

et sobrietate pacisq. c̄cordia sic

debet fr̄s. **O**m̄a in edificationē

frat̄nitatis & laudē et ḡtandi

& gratiarū actiones fiant. &

hoc omnino caueatur. q̄ salua

tor ait. **U**idete ne grauent̄ cor

da ur̄a in crapula. et ebrietate.

Qui uoluerit eulogias ap̄bro

accipiant. **E**t nihil amplius

c̄tingere p̄sumant & sic un̄q̄sq.

ad sua cū benedictione d̄ni redeat.

Ut si quilibet p̄brox. **E**x eodē.

defunct̄ fuerit uicin̄ p̄br apud

secularē seniore nulla p̄catione

t̄ aliquo x̄mo eccliam illam

cccc xxxv.

obtineat. quia titulus p se e
stans antea exiit. Sed neq.
apellā sine consultu epī.

Quod si fecerit. defunctā senten
tiā sibi placā suscipiat. Si
cuti de epō canonica decreuit
auctoritas. ut p ambitionē
maiorē ciuitatē appetierit
& illā pdat quā tenuit & al
lā nequaquā obtineat. quā
usurpare tēptauit. *Expena*

Mus sic ceciderit in li. alē
quorē tollatur. uide et asper
gatur. aqua benedicta & su
matur. Si uero mortua fue
rit inuenta. abiciat̄ totus
ille liquor. & aspergatur
aqua scā et sumat̄ sine cessē.

Si in farina. aut in lacte coagu
lato. aut in melle. aut in mortua in
uenitur. qd̄ in corpore uerū est
foras piciatur. reliquū sumat̄.

Si quis se pulchū uolauerit
iii. ann̄ pen̄. iii. in pane & aqua.

Si quis ligatus fecerit qd̄ detas
tabile est. iii. ann̄ pen̄. i. ex his

in pane & aqua.

Si quis manducauerit mortici
nū aut idolis immolatū ieu
ner eb̄. xii.

Si quis quodlibet membrū sibi
uoluntarie truncauerit. iii.
ann̄ pen̄. i. in pane & aqua.

Si quis usuras unde cūq. exigent.
similiter peniteat.

Si quis p uolentiā aut quolibet
ingenuo malo ordine res ali
enas inuasent. aut tulerit.
similit̄ penit̄.

Si quis aliquē hominē malo
ordine uendiderit. similit̄ pen̄.

Si quis arcā aut domū alienus
uoluntarie igne cremauerit.
similiter peniteat.

Si quis p uā aliquē percussent.
& sanguinē fuderit aut debi
lē fecerit. x. dies pen̄ in pane & aqua.

Si aliquis excommunicatus fue
rit mortuus qui iā sit c̄fessus.
& n̄ occurr̄t uenire ad sa
cerdotē qd̄ p occupauit eū
mors in domo. aut in uia.

faciant pro parentibus oblationem ad altare & dent redemptionem pro captivis.

Siquis pro necessitate furatus fuerit cybana tueste. tunc pro peccato aut pro nuditate penitentiam habet. **De redemptionis pro eo.**

Siquis forte non poterit ieiunare & habuerit unde possit redimere. Si dives fuerit pro septem ebrietatibus. **De ebrietate.** Si non habuerit tantum unde dare possit. decem solent. Si autem multum pauper fuerit. decem solent. Ne minime vero turbet quia iussimus dare solent. aut minus quia si dives fuerit facilius est illi dare solent. quam pauperes solent. Sed ad tendat unus quisque cui dare debeat. Siue pro redemptione captivorum. Siue super semet altare. Siue de seruis seu pauperibus in elemosinam.

Pro uno mense quod in pane &

aqua penitere debet aliquis. psalmos decantet mille. centum genuflexo. et sine genu flexo mille. **De Lxxv.** Et omnidie si uult scab sinere non potest. reficiat ad sextam nisi fructum. & vi. ieiunet usque ad nonam. Carnem & uinum non sumat reliqua. **Item.**

Pro una ebrietate. psalmos. centum genua flectendo decantet. in uno loco pro ordine psallat.

Qui uero psalmos non nouit & ieiunare non potest. Pro uno anno quod ieiunare debet in pane & aqua. decem in elemosina solent. **Et in una quaeque ebrietate diebus. i. ieiunet usque ad nonam. id est fructum. Et alium idem fructum. usque ad uesperam.**

Et unum xl mas quantum summat penset. et medietatem tribuat in elemosina. **De re**

Primo anno quod de pro unius anni. **De re** dam pro miseris induanas in. alii duodecim induanas agere

in uerbis & in uigiliis insistendo triuū. **De p̄cio unius**

cccc. xl. iiii.

Precium autē die unius. **Anni.**

Pid: agapem duorum **t**erium pauperū siue unū denariū. alii totū psalteriū in aestate. in hieme uero & in uerno. **t** in autumno. **L.** salmos. quidā uidi cauerunt **xii** plagas. **t** p̄cussiones. **l̄tē de re de p̄tione unius**

cccc. xl. v.

Quiaq; hoc qđ in p̄m **die**

rentiale scriptū: implere potuerit. agat dō gr̄as. Qui autē n̄ potuerit adimplere. c̄siliū damus p̄ miseric̄diā dī. In primis p̄ uno die in pane & aqua. **L.** psalmos cantet genu flexo. aut stando in uno loco. **Lxx** decantet. aut **i.** denar̄ det aut tres pauperes pascat. Quidā dicunt **t** p̄cussiones. **t.** **L.** psalmos. Pro una die in autumno. **cccc. xl. vii.** hieme **t** uerno. **c.** p̄cussiones **t** psalmos. **L.** in aestate psalteriū. **i.** **t** p̄cussiones. **l̄tē de uno ann̄.**

cccc. xl. vi.

Quā potest sic agere peniten

tia ut superius dixim. **In prim**

anno eroget in elemosina sol.

xxvi. **In scdo xx.** in t̄cio. **xxviii.**

hoc sunt solidi. **Lxxiii.** **Potent**

homines faciant p̄cul p̄ssus.

qđ zacheus fec̄. Aut enī ad ihm̄.

Dñe omnium bonor̄ meor̄ dimidiū

do pauperib; et si aliqđ iniuste

abstuli. in quad ruptū restituo.

Et de mancipiis suis aliquos di

mittat liberos. et captiuos

redimat. & in se peccantib; ex

corde dimittat. et qui inlicita

cōmisit. etiā alicuius se absti

neat. & corpus affligat leu

nus. uigiliis. & creb̄is oratio

nib; **Caro** enī leuā nos ad eul

pā traxit. afflictā reducit

ad ueniam. **Ex dictis sc̄i bo**

nifaci ep̄i quom̄ possimus

p̄n̄. vii. uicib; uno anno p̄t̄.

Reduana una **pxxx** d̄s. &

cantatio psalmor̄. cxx p̄ uno

die. **Psalmi. l.** & **v.** p̄t̄ nr̄.

trib; dieb; psalteriū. i. & **xxv.**

p̄t̄ nr̄. l̄tē p̄ uno die trib; uicib;

beati immaculati . et vii . **Mi**
serere meids . et Lxx . uices
psteruat se int̄ra . et p̄ singu
las pat̄ nr̄ dicit . **Ic̄e** sineset
psalmos . p̄ uno die p̄sternat
se centū uicib . int̄ra . et p̄ sin
gulas dicit . miserere meids .
& dimitt te dn̄e peccata mea .

Cantatio unius misse . potest
redimere . xii . dies . x . misse
iii . m̄ses . xx . misse . vii . m̄ses .
xxx . misse . xii . m̄ses . **Leb̄ti .**
ccc . psalmi genuo decantent̄ .
Qui psalmos nescit . & ieiunare
n̄ potest . quantū cotidie sumit
pens̄e . et medietate tribuat
in elemosinā . **E**cce diuersorū
pagū diuersas opiniones de
remedijs peccatorū . **T** de leu
ganda penitencia in ordine
posuim̄ . In arbitrio prudentis
sacerdotis relinquentes . q̄d̄ sa
lubrius & utilius anime peni
tenti eē decernat . **Excap̄i .**
Pseudo graue . et dubie narra
tiones . **T** que omnino eē tra fide

catholicā sunt . ut epla pessima
et falsissima . quā dicunt in hie
rusalē de celo eḡdisse . Nec cre
dant̄ . nec legantur . Sed cōburant̄ .

Vt p̄bn p̄ parro echias suas . **Exeod̄ .**
femini p̄dicent ut lintheami
na ad altaria cooperenda p̄
parent . **Ex̄e neoc̄ .**

Siquis mulierē c̄cupiscens p̄posu
erit cū ea c̄ cubere . & cogitacio
eī non p̄uenit ad effectū . par̄
q̄d̄ gr̄adi liberatus sit . **Ex̄e ap̄toz .**

Siquis laicus uxore p̄pnā pelles .
alterā tabalio dimissā dimis
sā dixerit cōmunionē priuet̄ .

Siqua mulier uirū p̄p̄riū disse
rere uoluerit nuptias execrata .
anathemasit .

Siqua mulier pro solito muliebr̄
amictu uirilē sumit . **Exeod̄ .**

Siquis filios suos relinquens n̄ eos
enuit̄ sed eos negligit occasi
one c̄tinentie . anathemasit .

Siq̄s carnē edentē p̄p̄t . **Exeod̄ .**
sanguinē dn̄i absq̄ sanguine
& idolis . **I**mmolatū et suffocatū .

cū religione & fide cōtempnere.
anathemasit. *Ex. laodic.*

Quod nō oportet in quadragesi-
ma martīrū natalicia cele-
brari. sed eorū scā cōmemoratio
in dieb. sabbatorū & dominicorū.
fieri conueniat. *Ex. Toletan.*

Siquis ex seru is fiscalib. for-
tasse ecclās cōstruxerint easq.
desua paupertate diuenerit hoc
pcurat ep̄s p̄cesua auctontate
regia confirmari. *Ex. eurg.*

Omnidie exorcistis in ergumi-
nis manū inponant. in ergumi-
nis in domodū sedentib. uict
cotidianū p̄ exorcistas ministrēt.

Ser uis quadecclām. *Ex. eaur.*
p̄ qualibet culpa cōfugent.
si ad nō p̄ admissā culpa sacra-
mētū susceperit. statim ad ser-
uitiū dominisui redire cogat.

Et si postea quā dato sacramento
domino suo fuerit cōsignatus.
si aliqua p̄nā p̄ eadē culpa
p̄tulit. p̄ cōceptū ecclē. & p̄
uancatione fidei. dominus.

ad cōmunionē catholicorū
extraneus habeatur. *Ex.*

Denomīnib. *epta inno centi* p̄
uero recitandis hoc obser-
uetur. ut prius oblationes
offerentiū cōmendentur
& tunc eorū nomina quorū
oblationes sūt. int̄ sacra mis-
sarū mysteria nominentur.

Sabbato uero. *Ex. eodē.*
ieiunandū ēē. oratio euiden-
tissima demonstrat. Nam si
diē dominicā obuenetabi-
lē resurrectionē dñi m̄ hū
xp̄i. non solū in pascha cele-
bram. uerū etiā p̄ singulos
circulos eb domadū ipsius
diei imaginē frequentam.
de vi. fr̄ p̄tē passionē dñi
ieiunamus. Sabbatū p̄ter-
mittere n̄ debem. qui int̄
tristitiā & letitiā tēporis
illius uidetur ēē inclusus.
Nam ē stat ap̄tos biduo ista.
et in memore fuisse & p̄ter-
mētū iudeorū se occultasse.

Qui p̄pt sicut .vi. fr̄. ieiunan
dū. ita & sabbato agendū.

Quambo dies tristitiā ostendunt.
sicut dies dominica leticiam.

Ieunia sane legitima. **Unde sup.**
id. iiii. & vi. fr̄. non sunt sol
uenda. nisi p̄ grandi necessi
tate. quia fr̄. iiii. iudas de
traditione dñi cogitauit. Et
vi. fr̄. crucifixus ē dñs. Vide
bitur ergo qui in his dieb. ñ
ieiunat. t̄ cū tradente tradere
saluatorē. t̄ cū crucifigentib.
crucifigere. **Exe. aurelian.**

Misera nomis intuitu equū dux
imus custodire ut p̄ quib. cūq.
culpīs in carcerib. deputant̄
rei. ap̄posito ecclē dieb. do
minicis requirant̄. ut neces
sitas uinc̄. sc̄dm̄ p̄ceptū dñi
miscd̄i subleuet̄. & cōpetens
uictus de domo ecclē tribuat̄.

Mulier quā uis docta &
sc̄a sit. uiros in cōuentu docere
ñ p̄sumat. Similit̄ nec bap
tizare. **Exe. aurelian.**

Eos qui ad eccliam ē fugerunt
trahi ñ oportet. sed eos domni
sui p̄ missā uenia exire p̄ sua
deant. Qd̄ si ab ecclā exeu
tib. penale aliquid intule
runt. ut ecclē inimici habeant̄

De accusatis.

Illud p̄terea om̄i ecclēsiastica
ordini omnimodis obseruan
dū est. ut nullaten̄ aliquis
p̄sumat in cōsilio. t̄ sinodali c̄
uentu aliquē ē fratrū accu
satione pulsare. nisi prius
ipsū excusationis crimen.
& litigationis causas litteris
p̄ ordinē cōp̄hensū manu p̄
pria subscripserit & ep̄t̄ sacre
s̄ynodo portexerit. ut iuste
& canonicē litigantiū c̄ tro
uerſie finiatur. Non enim
licet ut auctoritas romana
testatur. nisi inſcriptione
celebrata. reū quē quā fieri.
nec ad iudiciū exhiberi. quia
sicut ē uictū de crimine pena
conſingit. Ita accusatorem

siñ pbauerit qđ obiect. **Lxx**

Ad sc̄m medardū de eadē re.

Hinc marus archi ep̄s remorū
suis accusatorib; dixit. Que ē
petitio uřa fr̄s. misericōdiā inqui
unt petim; nob; a uřa pat̄nitate
inpendi. de ministracione ordi
nū ecclesiasticorū ad quos a dono
e. bone quondā p̄uerti a uřa.
auctoritate suspensū sum;. Hinc
marus ep̄s dixit. **H**abetis libellū
reclamationis aut postulatio
nis. sic ecclesiastica se habet
traditio. **I**lli aut; responderunt.
semp; manib; nullū habere libellū.
Hinc marus ep̄s dixit. Legū eccle
siarū auctoritas talis ē. ut in cau
sis gestorū semp; scripturā re
quiant. adeo quia ad sac̄m fontē
accedit. suū dare nom; p̄cipiūt.
quia ad sumū sacerdotiū p̄uehūt.
de c̄reto manib; omnū roborato
eligiūt. **O**rdinat; aut; a suis ordina
torib; litteras accipere uibeant.
Qui etiā ab ecclesiastica societate
quolibet excusū discinditur.

libellari scriptione aut reci
pit; aut deicitur. sed qđ accusat;
T qui exco munitat; seu recēli
atur. p̄ scripturā accusari. **T** re
cēliari iubetur. **E**t sic incete
ris hui; modi intantū scriptura
deposcitur. ut sic beatus grego
rius in cōmonitorio ad iohannē
defensore ex romanis legib;
sumens scribit. sententia que
sine scriptura p̄fertur. nec nom;
sententia habere meremur.
Quap̄t fr̄s & filii oportet uos
sc̄dm ecclesiasticā auctoritatē
reclamationis uře libelli se
riem alligare eūq; manib; uřis
roboratō s; nodo sacre porringe
re. ut c̄uenient; & canonicē uob;
ualeat responderi. **E**t tunc ipsi
fr̄s libellū ē scribentes eiq; sua
nomina sub scribentes porrex
erūt hinc maro ep̄o. uuenilone
sennensi archi ep̄o. & cū amal
rico turonensi atq; archi ep̄o.
qui sub p̄sentia gloriosi regis karoli
s; nodo p̄sidebat;

Tam civile negotiū quā crimi-
nālē accusationē p̄fessio
manu accusatoris ē scripta p̄cedat.

Quicūq; aliū de aliqua criminis
capitalis obiectione pulsaue-
rit n̄ prius a iudicib; audiatur
quā se similit̄ penā quā reo in-

Incriminalib; causis. Et obiectionib;
p̄ mandatū nullus accuset.

Sed ipse qui crim̄ intendit p̄ se
accuset inscriptione p̄missa.
Iudices aut̄ puniendist̄ dāpnandūq;
officiū. Si aliquē nisi p̄missa
inscriptione subdendū crediderint
questioni.

Ante inscriptionē nemo efficiat̄
criminosus. Nā inscriptionē
p̄ ordinē factā tunc a iudice
suscipiendus est reus et eius
eodē cū accusatore tradendus.
Ex liber. vi. cap. karoli

Siquis ep̄o aliqua Regis. cap. ve. viii.
iniuriā aut iniustā dehonora-
tionē fecerit. de iura cōponat.
& om̄a que habere uisus fuerit.

ecclē cui p̄eē dinoscit̄ socient̄.
& nob̄ in triplo bannū n̄r. id. Lx.

sol̄ p̄ saluante aut ipse in seruitio
fisco n̄ro seruiturū s̄p̄ societur.
usq; redimere iuxta triplo uuir-
gildū suū potuerit. Sed uero

ecclē in sacerdotib; constat. Et
circa magna pena pleccendist̄
qui ep̄is & reliquis sacerdotib;
iniuriā t̄c̄t̄ meliā fecerint.

Nam de tractio sacerdotū ad
xp̄m p̄tinet cuius uicē & lega-
tione in ecclē funguntur.

Sifur aut latro captus in p̄da.
absq; occasione potest cōphendi.

Et tam̄ int̄ fictur qui ad imagi-
nē dī creati et in nomine eius
baptizati sunt. int̄ feccores ex
xl dieb; n̄ intrent in ecclē.

lanca ueste induti. ab eis &
potib; qui int̄ dicti sunt cū thoro
gladius & quitacu se abstine-
ant. In t̄cia quinta fr̄. & sab-

bato aliquo genere leguminum.
t̄olerib; et pomis paruis pisci-
culis cū medioeri ceruesia.

uicissim utantur. & temperati

Sin autē aueriticiis cōprobatur.
testib. qđ sine odii meditatione.

Sesuaq; liberando diaboli m̄bra
int̄ficiunt. **S**ecđm indulgentiā.
xl dieb. ab ecclā carne. uino.
& cōiugio elemosinā largit̄
faciendo abstineant. **E**t si p̄br
ē. n̄ deponatur cunctis tam
uite sue dieb. penitentiā agendo.

Exē. aurelianensi. cap̄ viii.
denaria uexatione sacer

Relatiū: scē synodo. **Dotū.**
qđ amalis xpianis plurime
uexationes sacerdotib. xpi.
seu ceteris clericis inferiori
gradu pessime inferantur.

Unde uisū est scō cecilio nem
antea talia existant. iacolo
eos spiritali peccare. **U**t si q̄s
clericus aliqua iniuriā. seu
calūniā ingesserit. a liminib.
scē ecclē arceatur. usq; ad
ē dignā satisfactiōne. **Exē.**

Cet nullus ep̄s. **Rotomag.**
p̄brm accusatū ab officio

missē remoueat nisi ad cau
sa dicendā die statuta. **S**i
litteris uocat̄ minime oc
current. idē infra spacū
m̄sis. **E**t si post m̄se scđm n̄
occurrerit. tunc ab officio
suspendatur. quo usq; p̄se
rationē reddat. **S**ienū laici
n̄ canonice excommunicant̄.
nisi t̄cio uocati fuerint. atq;
cōmoniti. **I**ndignū uidetur.
ut sacer. dotib. denegetur.
qui maioris ordinis et digni
tatis sunt. qđ laici regula
ecclēsiastica indulgent̄ p̄
mittit. **P**raeterea habetur.

sacerdotē ab officio remouere
p̄ quanto laicū a cōmuniōne
ecclē cessare. **N**am unde ex
cōmunicant̄. inde p̄br ab
officio altaris submouent̄.

Ex rege parte. i. ad amos.

Cū frat̄nitatē tuā. ep̄m hieros.
ē fidam. canonū statuta &
uigorē dirigere discipline.
Hoc tibi indagandū mandare

cujusmodi quia ingenii^{of} cle-
nici qui capatians et argu-
tionis sunt ingenii. ne ad loca-
que scientia et doctrina ex-
cellentia est spiritum discen-
digra puritate eccle. Suique
necessarii petendo transcendant.

Invidia ponti-
ficu sepe prohibent. cap. xx.
calcedonensis concilio est oppo-
nentes ubi de clericos in ecclesia
administrantes in alterius ci-
uitatis ecclesia fructuos fieri
non oportet. et sequentia inui-
die. obfuscationis abolerent.
ubi illi excipiunt. qui ex ne-
cessitate ad aliam ecclesiam tran-
sierunt. Magna itaque necessi-
tate complectitur. qui fame
est stringit. Et qui in uina or-
tat insipientie. opus habet
refici doctrina scientie. In
fugitiuum denique et studiosu-
caute ab episcopo discretio prospici
debet ut ille locum delitescendi
non inueniat. Ipsi uero locum

in melius mutare et ut de
uirtute in uirtute offendiculum
non obstruatur. Sed caritatis ad-
iutorio que nunquam excidit
subleuatur. Igitur sapienter et iuste.
recto cur rebant hactenus uiam
transeunt uite. et per religionem
perfectionem expectare loca.
licentiam eis non de neganda esse
censuimus. **deodio infratres.**

Siquis odium contra fratrem suum
iniuste habuerit. hunc deus a suo
separat regno acelo subtrahit.
quia odium nec passione
adimit. nec martyrio expiatur.
nec sanguine fuso deletur.
Detrahente autem fratrem de altero
sui commodi causa magis est
contra naturam quam mors quam
dolor. et cetera huiusmodi mala.

Ses paulus apostolus dicit.
Qui peccat per penitentiam emendat.
hoc est ieiunius. uigiliis. &
elemosinis. **Gregorius dicit.**

Que caroleta traxit ad culpam
afflictare ducat ad ueniam.

Ses augustini dicit.

Penitentia certā n̄ facit nisi o
diū peccati et amor di si peni
tere. ut tibi amarū sapiat
in animo. qd̄ ante dulce fuit.
inuita. ^{Gregori} *l̄ augustini de odio.*

Magna et misa sententia quē
admodū sit hominis in animā
suā. amor ut pereat. Odiū nepe
r̄at. Simale a. mauetis. Tē
odisti. Si bene oderis. Tē amasti.
Fēlices qui oderē custodiendo.
nep̄ dant a. mando. *Gregori*

De lapsis sacerdotib. *Gregori*
pap̄. de lapsis sacerdotib.
De lapsis sacerdotib. t̄ quolibet
ex clero. id obseruare uolum̄. ut
vireb. eorū nulla ē t̄aminatione
miscer̄q̄. Sed paup̄ rima regu
lana monasteria require. que
scdm̄ d̄m̄ uiuere sciunt. Et in eis de
monasteriis lapsos ad penitentia
trade. et res lapsor̄. in eo loco p̄
ficiant. in quo agere peniten
tia tradunt. quatin̄ ipsi exireb.
eorū subsidiū habeant quide
correctione eor̄ sollicitudinem

gerē. Si uero parentes habēt.
res eor̄ legitimis parentib. dent.
Ita aut̄ ut eor̄ stipendiū qui in
penitentia dati fuerint suffici
ent̄ debeat p̄curari.

Siqui uero ex familia ecclesiastica
sacerdotes t̄ leuite t̄ monachi.
t̄ clerici. t̄ quilibet alii lapsi
fuerint dari eos in penitentiam
uolum̄. sed res eor̄ ecclesiastico
uiri n̄ subtrahi. Ad usū tam suū
accipiant unde penitendū
subsistant. ne sinudentur
locis in quib. dati fuerint. one
rosi sint. Siqui parentes in pos
sessione habent ipsis res eorū
tradendē sunt. ut in ipsis uiri
eccle. ē seruent̄.

Sacerdotib. aut̄ n̄ ex t̄na po
testate nullus domū. uolentia
inferat. Sed excellentia ē s̄ide
ratione p̄t̄ eū cuius seruit.
et ita dominēt̄ ut etia debita
reuerentia impendat. Nā in
diuinis eloquiis sacerdotibus
quando d̄. aliquando angli

uocant. **E**t primo r' sendo quia ad
 uisamtu deducendus: dicitur.
Applica illu ad deos. uidelicet
 ad sacerdotes. **E**t rursu. **D**is n'
 detrahes. **S**cilicet sacerdotib.
Et ppheta ait. Labia sacerdotis
 custodiunt scientia et legem
 requirunt ex ore ei. quia angli
 dñi exercitu e. **Q**uid ergo
 miru. **S**i illos uia pietas dignet
 honorare quib. in suo eloquio
 honore tribuent. eos aut anglos
 aut deos. ipse etia appellat ds.
 ecclesiastica testatur historia.
 quia cu pie memorie e stantino
 principi oblate accusationes
 accepit. **E**t eos de qui accusati
 fuerant ep'os e uocans. in eoru
 e spectu libellos quos acceperat
 incendit dicens. **N**os diu etas
 a uerodo e statuta. he eunt uos
 causas uras disponite. quia dig
 nu n e ut nos iudicem deos.
Antiquitus in re publica princi
 pes fueru q uerudm nescientes.
 deos ligneas et lapideos colebant.

et tam eoz sacerdotib. hono
 re maximu tribuerunt.
Hinc e ergo qd exceptis crimi
 nib. nemine sacerdotu grego
 rius deponerat. **I**mmo p quali
 tatib. delictoz uenialit comu
 mone priuabat.
Si quando igitur sup sacerdotu
 criminib. erat a liqd uenti
 landu. cu suma distinctione.
 grandiq. cautela gregorius.
 unius cuiq. capituli modulos
 querens. **S**ententia sua magis
 difficult qua facili pmul
 gabat dicens.
Du cuncta negotia indagande
 sollicitudine ueritatis indige
 ant. **T**umq. ad deiectione sacer
 dotalu graduu sunt distinctius
 trutinanda. **I**n quib. n tam a
 dehumilib. e scitatis qua dedi
 uine quoda modo benedictionis.
 refragatione teptat. **N**a graue
 satis e eunde cens est. ut in re du
 bia certa dicat sententia;
Depenat. homicidaru. **E**x e tribur.

Vt penitencia sup homicidus
n̄ diuerso more ut prius sed
in episcopus singulis uno more
agatur idē. Siquis sponta
nea uoluntate diabolosua
dente homicidiū fecerit.
iuxta canonū sanctiones.
& iudiciū ep̄ox. talē peniten
tia accipere debet. In pri
mis ut licentiā n̄ habeat ec
cliam ingredi uno anno illos
proximos xl dies. nudis pedib.
incedat. et nullo uehiculo
utatur in laneis uestib. sit
absq. femoralib. Arma n̄ fe
rat & nihil sumat his xl dieb.
nisi tantū panē et salē. et
purā bibat aquā et nullā cō
munionē cū ceteris xp̄ianis
neq. cū alio penitente habe
at in cibo aut in potu. ante
quā xl dies adimplēantur.
& ex cibo quā sumit nullus
alius manducet. Considerata
uero p̄sona qualitate. in
firmitate. de pomis t̄olerib.

seu leguminib. p̄ ut usū fu
erit aliqd̄ p̄miscētia indul
geatur. Maxime siq̄s coact̄.
& n̄ sponte homicidiū p̄pe
trauerit. & ei omnimodis ex
canonica auctoritate in̄di
cāt. ut his dieb. cū nulla fe
mina misceat̄. nec ad p̄p̄riā
uxorē accedat nec cū
aliquo homine dormiat. sed
iuxta eccliam sit. Ante cui
ianuas peccata sua defleat
dieb. ac noctib. & n̄ de loco
ad locū p̄gat. sed in uno loco
his xl dieb. sit. Et si forte ha
buerit insidiatores uite sue
inertim differat̄ ei peniten
tia. donec ab ep̄o parci ab im
micis reddatur. Et si infir
mitate detentus fuerit. ita
ut possit dignē penitere
differat̄ ei penitencia donec
sanitati restitatur. Si aut̄
longa egritudine detent̄
fuerit. ad sententiā ep̄i p̄ci
nebat quom̄ seū et infirmū

linare disponat. Completis
xl dieb. aqua lotus uestimta
& calceamta que se abiecerat
rur sus sumat. & ea pillu inodat.

In primo anno obseruari

In primo anno post. **debeat**
xl dies totu illu annu. aumo
medone & mellita. ceruisa.
acarne. acaseo. & pinguib. pis
cib. abstinere. nisi festis dieb.
qui illo episcopo acuncto po
pulo celebrant. nisi forte
in magno itinere t in hoste
tdiu. addominica curte.
t in firmitate decere sit. It
liceat uno denario. t p̄cio.
unius denari. aut tres pau
peres pascendo. Tertia fr.
v. fr. et sabbatu redimere
ita du traxit ut unare de
trib. utat. Post qua domu
uenere & sanitati fuerit
restitutus nullā licentiam.
habeat redimendi. **Quin**

duob. ann alus debeat obseruari.

Completo anni circulo ce

etiam ingredit. & pacisci.
osculu ecedat. In sexto & cetera
similitu ieiunet. nisi qd in
v. sabbatu potestate habe
ant redimendi ubi cuq. est.

Cetera diligent oia obseru&
ut in primo anno. **Quin**
reliquis. iiii. ann debeat obseruari.

Quat tuor anni deinde
restant p quos singulos ie
iunet. iiii. x. lmas. unu ante
pascha cu ceteris apianis
abstinendo. de uino. medone.
mellita. ceruisa. caseo. & de
pinguib. piscib. Altera ante
natiuitate sei iohannis si
aliqui remane & de xl dieb.
post missa sei iohannis im
pleat. Tertia ante nati dñi
ieiunet. ut sup dictu.
& in ul sup dictis annis. iiii.
v. fr. & sabbato utat quicqd
uult. & il. & ul fr. redimere.
potest p̄cio iudicio. vi. fr. omni
modis obseru& et nequaqua redi
mat. In sexpleas sacra comu nio
nem acci.

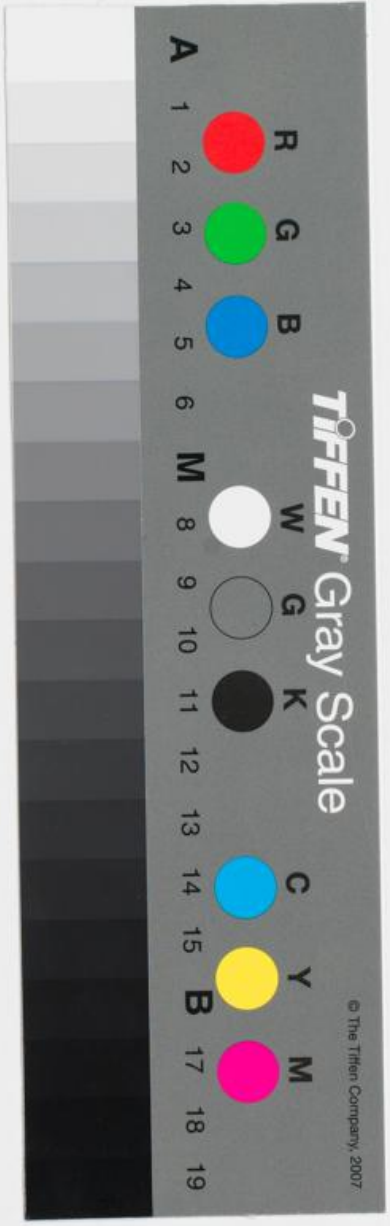
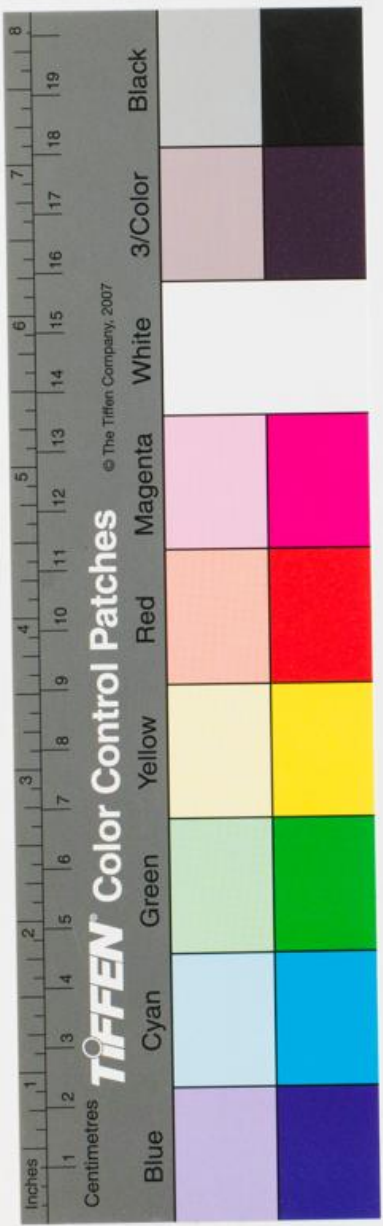
Eps. pbr. diae. qui uerba aut
ignominiosas capilloz tonsio
nes p studio correctionis inger
deuantib. remiscant. quia
n̄ iudicabit ds̄ bis in id ipsū. Discre
tio est enī mā uirtutū. nam
solui uinua queunt idcirco
sunt om̄a cauto libramine
p̄deanda. Et ut egrotus n̄
morficē. sed uiuificetur.
Omne iudiciū cū miseric̄ie anti
doto tē p̄randū est. Mensura
quoq. tēporis in agenda peniten
tia. Idcirco n̄ satis ad tēte p̄fi
gunt canes sed magis in arbi
trio anustatis relinquendū.
statiunt. quia apud d̄m n̄ ua
let m̄sura. tēporis quā doloris
nec abstinentia quoq. tantū
cyborū. quantū mortificatio
uiciorū. Quippe n̄ habent
sani opus medico. sed egroti.
Sani n̄ ferrū. n̄ ignē p̄bent
medici. n̄ uinū. n̄ oleū infundunt.
Nā aliquando p̄fectionē feri

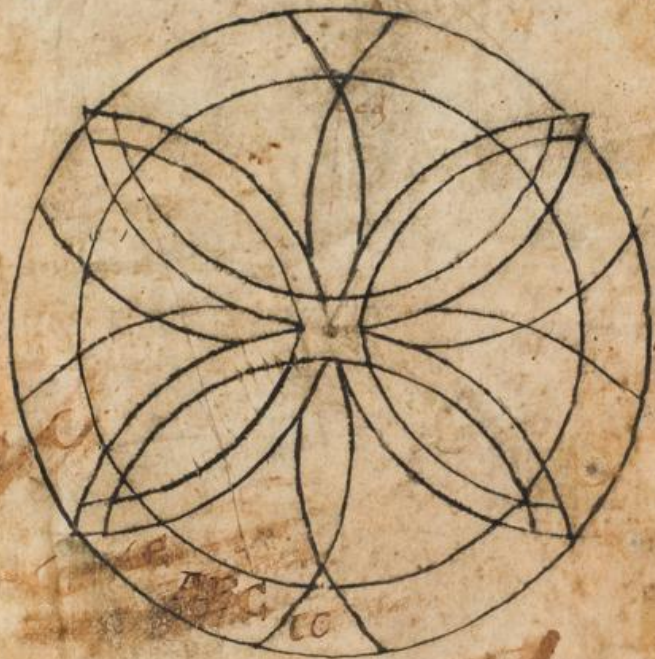
aliquando p̄ cōbustionē ignis.
aliquando p̄ lauationē uini.
aliquando p̄ unctionē olei.
iuxta discretionē medici
curabunt infirmi. In dis
creta & imperiti curatio
medici. in ualidū mittit.
n̄ ad saluationē. sed ad p̄
ditionē. ad mortē n̄ ad uitā.

CITROVALIA.
Tusa que iuxta cultos
agros fiunt ecclē antique
decimantur. & si ultra mil
aria. iii. xl. v. m. salu
quolibet digna p̄sona.
aliqud̄ n̄ uale ē laborauerit.
ibideq. ē sui ē sensu epi
ecclē tam ē si uerit post
c̄s̄tationē ecclē p̄uideat.
p̄br̄m eiusq. ē ductum.
& de eodē elaborati.
decimas eadē ecclē
conferat. **AFCEN**

Nuno corda pango

S

A

